

03

วารสาร
อินทนิลทักษิณสาร
INTHANINTHAKSIN JOURNAL

ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2566)
Vol.18 No.3 (September - December 2023)

ISSN : 3027-6403 (Online)

วารสาร
อินทนิลทักษิณสาร

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ
INTHANINTHAKSIN JOURNAL Thaksin University

● ที่ปรึกษา

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ การวิจัย และนวัตกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

● บรรณาธิการประจำฉบับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ ขุนพล มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

● กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ประเทศไทย
ศาสตราจารย์ ดร. สิริมนพร สุริยะวงศ์ไพศาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย
รองศาสตราจารย์ ดร. จิราภา วิทยาภิรักษ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ประเทศไทย
รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาส ปิ่นตบแต่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเลิศ วิเศษปรีชา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรณีย์ สายศร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฟารีดา เจาะเอาะ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ประเทศไทย
อาจารย์ ดร. องค์กร บรรจุน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ประเทศไทย
อาจารย์ ดร. ขวัญจิตต์ สุวรรณพรรัตน์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมิทธิ์ชาติ พุ่มมา มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัศวศิริ ลาป้อ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
อาจารย์ ดร. นิത്യ เอ็มเอก มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ก้องกิดากร บุญช่วย มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

● กองจัดการวารสาร

นางสาวสุมาลี ทองดี มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
นายชัยวุฒิ ปลื้มใจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
นางสาวจิตตานันท์ ทองสุรวงศ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

สถานที่ติดต่อ กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา 90000
โทรศัพท์ 0-7431-7607 โทรสาร 0-7444-3972, 0-7444-3970

>>>พิมพ์ที่ บริษัท นำคิลป์โฆษณา จำกัด
32 ถ.นิพัทธ์สงเคราะห์ 1 ซอย 10 ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
โทรศัพท์ 074-236637

วัตถุประสงค์

นำเสนอบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทรรศน์ ด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ ภาษาศาสตร์ พัฒนาศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจจากองค์กรต่าง ๆ

กระบวนการพิจารณา

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ได้รับการตรวจสอบคุณภาพของบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา (peer reviewer) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสถาบันอย่างน้อย จำนวน 3 คน ต่อ 1 บทความ และที่ไม่ใช่สังกัดมหาวิทยาลัยเดียวกับผู้เขียนบทความ และต้องผ่านการพิจารณา 2 ใน 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) โดยเป็นการประเมินแบบ (double blinded)

กำหนดออก

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 (ม.ค.-เม.ย.), ฉบับที่ 2 (พ.ค.-ส.ค.) และฉบับที่ 3 (ก.ย.-ธ.ค.)

การเผยแพร่

Online

การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์

บุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ กำหนดให้ส่งบทความผ่านระบบ Thaijo ได้ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/HUSOTSU/> เมื่อบทความผ่านการพิจารณาคุณภาพและรูปแบบจากกองบรรณาธิการวารสารเบื้องต้นแล้ว ทางวารสารจะมีการแจ้งให้ผู้เขียนชำระค่าตรวจประเมินบทความ (ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ) จำนวน 3,000 บาท ต่อบทความ ชำระผ่านบัญชีธนาคารกรุงไทย ชื่อบัญชี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เลขที่ 868-0-04540-3 และแจ้งชื่อ ที่อยู่พร้อมสำเนาหลักฐานการโอนเงิน มาที่กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000 หรือทางอีเมล sumalee@tsu.ac.th

การติดต่อ

กองจัดการวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา 90000 หรือทางอีเมล sumalee@tsu.ac.th

โทรศัพท์ : 0-7431-7600 ต่อ 1106, 0-7431-7607

E-mail : sumalee@tsu.ac.th

ขอเขียนทั้งหมดที่ปรากฏในวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนโดยเฉพาะไม่ใช่ความเห็นและความรับผิดชอบของคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ หรือกองบรรณาธิการวารสาร

บทบรรณาธิการ

เราจะคงไว้ซึ่งความเข้มข้นเชิงวิชาการ นี่เป็นปณิธานมุ่งมาดในการทำงานของวารสารอินทนิลทักษิณสาร ซึ่งฉบับนี้ดำเนินมาสู่ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกันยายน-ธันวาคม 2566 ซึ่งยังคงมีผลงานวิชาที่มีคุณภาพเช่นเคย โดยเป็นผลงานวิจัยทั้งหมด 8 เรื่อง ได้แก่ 1) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเกาะสีเเห่ร่วมใจพัฒนาผ้าป่าเต๊ะ จังหวัดภูเก็ต 2) การตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง 3) แนวทางการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกดท์ทิพย์’ เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นของบุคลากรสายวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 5) ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา สาขาวิชาภาษามลายู มหาวิทยาลัยทักษิณ 6) ข้าวมันไก่บ่นเขียว: ภูมิปัญญาอาหารคนไหหลำขนาดใหญ่ 7) การประยุกต์ใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ในจังหวัดเชียงราย และ 8) อัตลักษณ์เชิงช่างเทริดโนราในภาคใต้ ซึ่งแต่ละบทความเป็นผลงานวิชาการที่ให้มุมมองวิชาการที่ใหม่และแตกต่าง อีกทั้งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน กองบรรณาธิการคาดหวังว่าในฉบับต่อไป จะได้รับความอนุเคราะห์จากนักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษา ที่เข้ามาาร่วมกันใช้พื้นที่แห่งนี้ในการขับเคลื่อนองค์ความรู้

ทางด้านวิชาการสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หากการดำเนินงานที่ผ่านมาวารสารมีข้อผิดพลาดประการใดทั้งในแง่ของการประสานงานหรือรับพิจารณาบทความใด ๆ ท่านสามารถให้ข้อเสนอแนะหรือท้วงติงมายังวารสารได้ ทีมงานพร้อมนำไปปรับปรุงและพัฒนาการทำงานวารสารฉบับต่อ ๆ ไปให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสริมศักดิ์ ชุณหปล
บรรณาธิการ

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ของวิสาหกิจชุมชนเกาะสีเฮอร์ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ จังหวัดภูเก็ต Human Resource Management of Siray Ruam Jai Pattana Batik Cloth Island Community Enterprise of Phuket Province บัญญัติ ไหวว่อง (Bundit Vaivong) สุรเดช ทองแกมแก้ว (Suradech Thonggamkaew) รุ่งนภา อริยะพลปัญญา (Rungnapa Ariyaphonpanya)	9
การตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง Creative marketing of agricultural products in Bang Hin subdistrict, Kapur district, Ranong province พงศกร ศยามล (Phongsakorn Sayamol) ชมพูนุท เพชรนิรมล (Chompoonut Pechniramon) วรรณวิษณีย์ ทองอินทราช (Wanwichanee Tongintarad) จิรนนท์ กล่อมมนรา แก้วรักษา (Cheeranun Klomnara Kaewruksa)	33
แนวทางการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี Guidelines for the Development of the Mobile Application ‘Guide Tip’ for Community-Based Tourism in Ubon Ratchathani Province ยุวดี จิตดีโกศล (Yuvadee Jitgosol)	47
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นของบุคลากรสายวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Factors Affecting the Evaluation of Outstanding Performance of Academic Staff at the Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University เขมณัฐ มาศวิวัฒน์ (Khemmanat Matwivat)	75

สารบัญ (ต่อ)

- ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา
สาขาวิชาภาษามลายู มหาวิทยาลัยทักษิณ 99
**Satisfaction of Establishments on Cooperative Education Students
in Malay Program, Thaksin University**
กุซม ยามิรุเต็ง (Kusom Yamirudeng)
ซัมซียะห์ มะลาเฮง (Samsiyah Malaheng)
- ข้าวมันไก่บ่นเขียว: ภูมิปัญญาอาหารคนไหหลำหาดใหญ่ 121
Bun Xiao Chicken Rice: Hat Yai Hainanese Food wisdom
ชญาณ์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (Chayathat Aiewruengsurat)
พรพันธ์ุ์ เขมคุณาศัย (Pornphan Khemakhunasai)
- การประยุกต์ใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจ
ในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา
(หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ในจังหวัดเชียงใหม่ 149
**The Implementation of Junior Myanmar Undergraduate Students'
Language Learning Strategies and Motivations on
Making Their Final Decision of Studying English Studies
(International Program) at the Faculty of Humanities,
Chiangrai Rajabhat University, Chiang Rai Province**
กวรรณิการ์ คันทมาศ (Kannikar Kantamas)
- อัตลักษณ์เชิงช่างเทริดโนราในภาคใต้ 183
**The Identity of Serd Nora's Artisan School
in the south of Thailand**
จักรพันธ์ุ์ สิทธิกุล (Jakkapan Sihikul)
พรพันธ์ุ์ เขมคุณาศัย (Pornphan Khemakhunasai)
พรไทย ศิริสาธิตกิจ (Pornthai Sirisatidkit)

ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประเด็นการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ทำให้ขาดการวางแผนงานบุคคล ประเด็นการทำงานเป็นทีมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ในกลุ่มมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสร้างความเข้าใจร่วมกันผ่านการประชุม ประเด็นด้านภาวะผู้นำ ประธานกลุ่มเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ และสามารถแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นสร้างความตระหนักให้กับสมาชิกในกลุ่ม ให้เห็นคุณค่าในตนเองและความสำคัญของผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะของกลุ่ม ประเด็นด้านการฝึกอบรม มีการกำหนดความต้องการฝึกอบรมให้สมาชิก โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ และทักษะระหว่างสมาชิก กับสมาชิกด้วยกันเอง มีการหาความรู้ใหม่จากการศึกษาดูงาน ประเด็นการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการ มีการรวมกลุ่มกันเพื่อพูดคุยหารือกันและช่วยกันออกความคิดที่สร้างสรรค์เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม โดยการบริหารจัดการส่วนใหญ่จะผ่านกระบวนการของการมีส่วนร่วมเพื่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ : การจัดการทรัพยากรมนุษย์, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

This research is a study of the Human Resource Management of Siray Ruam Jai Pattana Batik Cloth Island Community Enterprise of Phuket Province. Research objectives to study the nature of human resource management and to find guidelines for human resource development of the Siray Ruam Jai Pattana Batik Cloth Island Community Enterprise of Phuket Province. It was a qualitative research by in-depth interviews and focus group discussions 25 people. The research results showed that the characteristics of human resource management. A person who will join the group can apply for membership or not apply for membership, depending on their voluntary choice. Human Resource Planning Issues There is no human resource management plan within the group. Because members do not have knowledge and understanding

of operations, human resource planning issues cause a lack of personnel planning. Teamwork and relationship issues among group members Have a good relationship with each other and create mutual understanding through meetings. Leadership Issues the group president is knowledgeable and capable. Responsible and able to solve group problems effectively. Human Resource Development Guidelines Focus on creating awareness among group members to see the value. self and the importance of the group's batik products. Training Issues Training needs are set for members by transferring knowledge and skills between members and members themselves. New knowledge gained through study visits. Issues for the development of battles in management Groups were gathered to discuss and help each other come up with creative ideas. There is a collaborative learning process between members within the group. Most of the management will go through the process of participation. for the achievement of the specified objectives.

Keywords : Human Resource Management, Human Resource Development, Community Enterprise

บทนำ

วิสาหกิจชุมชนเป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงและยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลมีการวางยุทธศาสตร์ของประเทศเพื่อผลักดันให้วิสาหกิจชุมชนมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก โดยมองภาพของเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบและ มีเป้าหมายในการเสริมสร้างการเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีเสถียรภาพ ด้วยการสร้างรายได้ให้กับประชาชนและประเทศชาติโดยเปลี่ยนมุมมองในชุมชนให้เห็นว่าสิ่งที่ตนมีอยู่คือทรัพย์สินที่มีราคา สามารถเพิ่มรายได้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัตถุดิบที่มีอยู่มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพให้มีจุดเด่น มีมูลค่าเพิ่ม มีเอกลักษณ์สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีเป้าหมาย

ในการส่งเสริมมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจชุมชน ต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ซึ่งแนวคิดในการส่งเสริมคือทำให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพ ให้มีความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้สามารถเป็นพลังหลักในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ แบบก้าวกระโดดให้กับประเทศ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2565)

ปัจจุบันจังหวัดภูเก็ตมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อมหลายกลุ่มที่จัดตั้งขึ้น เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับผ้าปาเต๊ะ การแปรรูปผ้าเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าปาเต๊ะเป็นการส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นของคนในชุมชนมีการจำหน่ายและแปรรูปสินค้าให้มีความหลากหลาย การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าปาเต๊ะที่มีคุณภาพให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ต้องการของตลาด การเพิ่มมูลค่าทางการตลาดของผ้าปาเต๊ะจากการแปรรูป สร้างรายได้ สร้างอาชีพ ลดปัญหาด้านการว่างงานของคนในชุมชนและต้องการที่จะช่วยส่งเสริม เผยแพร่ และนำเสนอผ้าปาเต๊ะให้เป็นที่รู้จัก การแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มลูกค้าโดยมีการรวมตัวกันของกลุ่มคนในชุมชน นำเสนอแบบงานที่กลุ่มมีความประสงค์จะพัฒนาชิ้นงานให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า โดยหนึ่งในนั้นคือ วิสาหกิจชุมชนเกาะลิเหะร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ หมู่ 1 ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ตเป็นวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน จากกิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่มซึ่งเป็นเป้าหมายและความสำคัญคือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาดและการบริหารวิสาหกิจชุมชนให้มีคุณภาพ ตลอดจนการจัดทำแผนการเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่ม ซึ่งในการดำเนินงานที่ผ่านมาวิสาหกิจชุมชนได้มีความพยายามในการกำหนดแผนการดำเนินงานและแนวทางการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, 2564)

วิสาหกิจชุมชนเกาะลิเหะร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ เป็นวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตผ้าปาเต๊ะพันธ์หลายออกจำหน่ายเป็นหลักตั้งอยู่ ณ เกาะลิเหะ มีผู้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มโดยความสมัครใจเป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการ จำนวน 10 คน ร่วมกันจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเมื่อ พ.ศ. 2555 รหัสทะเบียน วิสาหกิจชุมชน 5-83-01-04/1-0019 วัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อรวมตัวสมาชิกในชุมชนเกาะลิเหะให้มีอาชีพเสริมและเป็นการอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมการแต่งกายท้องถิ่นภูเก็ตให้มีความ

โดดเด่นมากยิ่งขึ้นโดยมี นางพนิดา กิตติเวช เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกาะสิเหร่ ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ ตั้งแต่ พ.ศ. 2555 ถึงปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนแห่งนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานจังหวัดภูเก็ตส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งภายในวิสาหกิจชุมชนและเพื่อการดำเนินงานของกลุ่มสามารถสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต, 2564)

แนวคิดเกี่ยวกับจัดการวิสาหกิจชุมชนนั้น เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนพร้อมกับการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งคาดหวังให้คนในชุมชนได้มีโอกาสใช้วิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือในการจัดการทุนของชุมชนโดยชุมชนและเพื่อชุมชน ดังนั้น การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง กล่าวได้ว่า ความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนขึ้นอยู่กับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านศักยภาพของมนุษย์ในด้านความรู้ที่ถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของผลผลิตในวิสาหกิจชุมชนที่ต้องการมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้ที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสนองความจำเป็นของวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ถูกต้องและเหมาะสมจะเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนสู่การพึ่งพาตนเอง และส่งผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเป็นธุรกิจชุมชนประเภทหนึ่ง ที่ประกอบกิจการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการบนพื้นฐานของการใช้ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อสร้างรายได้และ เพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชน เกาะสิเหร่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ จังหวัดภูเก็ต ซึ่งจะทำให้พบประโยชน์ในด้านการจัดการที่จะเกิดขึ้น กับวิสาหกิจชุมชนในการปรับตัวและนำไปใช้เพื่อการบริหารจัดการ รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความเป็นเลิศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกาะลิเหเร่ร่วมในพัฒนา ผ้าป่าเต๊ะ
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกาะลิเหเร่ร่วมในพัฒนา ผ้าป่าเต๊ะ

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพอดตนเอง และเพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางการค้าในอนาคต รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับสูงต่อไป หลักการบริหารกิจการวิสาหกิจชุมชน คือ การทำงานโดยใช้ทรัพยากร ได้แก่ คน เงิน และ วัสดุ ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ การบริหารกิจการวิสาหกิจชุมชนที่ดีคือการจัดการสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้งานลุล่วงไปได้ด้วยดี

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

- 1) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนควรเน้นการใช้ทรัพยากรและบุคคลภายในชุมชนเอง เพื่อการพึ่งพาตนเองและเป็นรากฐานให้กับระบบเศรษฐกิจในภาพรวม
- 2) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจึงควรเริ่มต้นและดำเนินงานจากภายในชุมชน ใช้การบริหารจัดการที่เป็นอิสระ สอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรชุมชน โดยใช้ปัจจัยการผลิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เรียนรู้ทั้งด้านการจัดการผลิต การพัฒนาระบบทุน และสวัสดิการชุมชน ไม่ใช่การคอยโอกาสหรือแสวงหากำไรสูงสุด

3) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ควรเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน ด้วยการแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรภายนอก โดยชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ชุมชนควรมีบทบาทในการริเริ่มสร้างวิสาหกิจชุมชน ด้วยตนเอง ด้วยการระดมศักยภาพของชุมชน มีการวางแผนและการจัดการ แหล่งวัตถุดิบ แหล่งเรียนรู้และสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อให้เกิดระบบการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้การจัดการโดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างรายได้และการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน การประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชน อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งตนเองซึ่งทุนของชุมชนไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม (จักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ, 2558)

การจัดการทรัพยากรมนุษย์

ทฤษฎีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ตามโมเดลของ มอนดี โน และ เพรอโมซ (Mody Noe and Premeaux, 1999) เป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ดังนี้

1. การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Planning) เป็นกระบวนการในการสำรวจถึงความต้องการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งจำนวนบุคลากรที่มีทักษะตามต้องการและตรงตามวัตถุประสงค์ในอนาคต มีการพยากรณ์ความต้องการพนักงาน มีการเปรียบเทียบความต้องการกับกำลังแรงงานในปัจจุบัน มีการกำหนดจำนวนและรูปแบบของพนักงานที่จะสรรหาเข้ามา ซึ่งเป็นกระบวนการกำหนดโครงสร้างและการออกแบบกิจกรรมในการ ทำงานเฉพาะอย่างของแต่ละบุคคล เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ ส่วนการวิเคราะห์งานเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์และแยกแยะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีระบบที่ช่วยในการกำหนดทักษะหน้าที่และความรู้ที่ต้องการสำหรับงานใดงานหนึ่งขององค์กร

2. การสรรหาบุคลากร (Recruitment) เป็นกิจกรรมขององค์กรซึ่งใช้เพื่อการจูงใจให้ผู้สมัครที่มีความสามารถและมีทัศนคติที่องค์กรต้องการมาสมัครในตำแหน่งงานที่เหมาะสม และยังช่วยให้องค์กรได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ได้

3. การคัดเลือกบุคลากร (Recruitment) เป็นกิจกรรมในการคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมที่สุดสำหรับองค์กร และเหมาะสมกับตำแหน่งที่ต้องการ โดยคัดเลือกจะคัดเลือกจากกลุ่มผู้มาสมัคร

4. การฝึกอบรมและพัฒนา (Training and Development) การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของพนักงานให้ไปในทิศทางเดียวกันที่ทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กร ส่วนการพัฒนาเป็นการจัดหาความรู้ และการทำให้พนักงานมีความรู้ มีการพัฒนาในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปใช้ในปัจจุบันหรืออนาคต

5. ผลตอบแทนและผลประโยชน์ (Compensation and Benefits) ผลตอบแทนเป็นรางวัลทั้งหมดที่พนักงานได้รับในการแลกเปลี่ยนกับงาน ประกอบด้วย ค่าจ้าง เงินเดือน โบนัส สิ่งจูงใจ และประโยชน์ส่วนอื่น ๆ ส่วนผลประโยชน์อื่น ๆ เป็นรางวัลหรือส่วนเพิ่มที่พนักงานจะได้รับเพิ่มมาจากผลการจ้างงานและตำแหน่งภายในองค์กร เช่น การประกันชีวิตและสุขภาพ ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

6. ความปลอดภัยและสุขภาพ (Safety and Health) ความปลอดภัยเป็นการคุ้มครองพนักงาน จากอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน ส่วนสุขภาพนั้น เป็นสภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

7. พนักงานและแรงงานสัมพันธ์ (Employee and Labor Relations) พนักงานถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมภายในที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึงอย่างยิ่ง เพราะงานจะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมาจากการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนแรงงานสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มพนักงานและนายจ้าง

8. การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) เป็นกระบวนการในการประเมินถึงพฤติกรรมในการทำงานของพนักงาน โดยวัดและเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ ต้องมีการจัดทำระบบที่ดีที่มีการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องให้ความสำคัญในการวางตำแหน่งการบริหารงานเนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามีความคิด มีศักยภาพในตัวเองทั้งในด้านความรู้ ด้านทักษะและเจตคติ และมีความสามารถในการปฏิบัติงานหรือผลที่ได้จากการปฏิบัติงานก็แตกต่างกันด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จรีภรณ์ มีศรี (2563) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มชาลิวรรณ ชุมชนพัฒนา ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาลิวรรณ ชุมชนพัฒนา ได้แก่ กลุ่มมีการดำเนินงานต่อเนื่อง สมาชิกมีความพึงพอใจและมีส่วนร่วม ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความรู้ความเข้าใจในหลักการดำเนินงานของกลุ่ม การบริหารงานกลุ่มแบบมุ่งเน้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมกลุ่ม มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และการร่วมมือกันของสมาชิกทุกคนในการดำเนินงาน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมและมีความรับผิดชอบต่อส่วนกัน การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม การที่กลุ่มมีการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์โดยใช้วัตถุดิบ วัสดุ และอุปกรณ์ในท้องถิ่น ความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในกำกับติดตามประเมินผล ตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ

วราภรณ์ อ่อนคำ และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ศักยภาพในการบริหารจัดการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่ออกแม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสียว ตำบลสะอาด อำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านทรัพยากรมนุษย์ นั้น การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนใช้ทุนทางสังคม ของชุมชนท้องถิ่น เป็นการลดการพึ่งพาทรัพยากรภายนอก ส่วนการรับรู้และความเข้าใจในศักยภาพ ของตนเอง และความเป็นธรรมชาติของวิสาหกิจชุมชนทำให้วิสาหกิจชุมชนกำหนดกรอบดำเนินงานให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของชุมชน และเหมาะสมกับ ทุนทางสังคมที่มี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสร้างความเข้าใจ และหาเหตุผลสนับสนุนการพัฒนาทักษะ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน และลดแรงต้านทานภายในกลุ่ม

ระเบียบวิธีการวิจัย

วิจัย เรื่อง การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเกาะสีเเห่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ จังหวัดภูเก็ต ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษากรณีศึกษา (Case Study) ที่ต้องการศึกษาการวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology Research) ที่เกิดขึ้นโดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ใช้การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (อนิวัช แก้วจำนงค์, 2566) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความ วารสาร ข้อมูลจากหน่วยงานของภาครัฐและข้อมูลจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ (Research Instruments) ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Form) เป็นแบบสนทนากลุ่ม กึ่งมีโครงสร้าง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยด้านความคล้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ตามทฤษฎีของมอร์แกน (Morgan, 1998)

3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 คน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 24 คน

3.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) จำนวน 5 คน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 คน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 19 คน ในด้านความหมาย ความสำคัญและองค์ประกอบของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของ กลุ่มวิสาหกิจ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นการวางแผนการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความสำคัญและประโยชน์ในการพัฒนา

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นการฝึกอบรม การพัฒนาศักยภาพ จุดมุ่งหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตปัญหาและอุปสรรคในการจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกาะสีเฮอร์ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การจัดการข้อมูล (Data Management) โดยทำให้ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดจัดเป็นระเบียบเพื่อพร้อมนำไปวิเคราะห์ได้สะดวก พร้อมทั้งแสดงข้อมูล (Data Display) โดยนำข้อมูลที่ได้มาใส่รหัสแล้วนำมาจำแนกเป็นประเด็น (Themes) และนำข้อมูลมาดำเนินการอธิบายข้อมูล (Data Explanation) โดยอธิบายข้อค้นพบทั้งหมดและสังเคราะห์คำอธิบายตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 1 การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ที่มา : รายงานการวิจัยการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการแปรรูปผ้าปาเต๊ะ, 2565.

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

คณะนักวิจัยได้แบ่งประเด็นการสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และด้านแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเกาะลิเห่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ ผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเกาะลิเห่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ ประกอบด้วยบุคคลที่จะเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจซึ่งจะสมัครสมาชิกหรือไม่สมัครเป็นสมาชิกก็ได้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ โดยส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเกาะลิเห่ซึ่งเป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะภูเก็ต มีคลองท่าจีนคั่นระหว่างเกาะลิเห่และเกาะภูเก็ตโดยมีสะพานเชื่อมติดต่อกัน ซึ่งประชาชนที่อาศัยอยู่ในเกาะลิเห่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้วยการทำประมงส่งขายร้านอาหารและห้างสรรพสินค้าในท้องถิ่น การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเกาะลิเห่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะมีผู้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มโดยความสมัครใจเป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการ จำนวน 10 คน ร่วมกันจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนปีที่จัดตั้ง พ.ศ. 2555 รหัสทะเบียนวิสาหกิจชุมชน 5-83-01-04/1-0019 วัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อรวมตัวสมาชิกในชุมชนเกาะลิเห่ ให้มีอาชีพเสริมและเป็นการอนุรักษ์ วัฒนธรรมการแต่งกายท้องถิ่น ภูเก็ตให้มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น และยังมีกลุ่มชาวบ้านเกาะลิเห่ ต.รัชฎา อ.เมือง จ.ภูเก็ต ที่เป็นสมาชิกกลุ่มแต่ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิก จึงถือเป็นสมาชิกอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 20 คน ซึ่งผู้ที่ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการเนื่องจากไม่ต้องการมีข้อผูกมัด เพียงแต่ต้องการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อหารายได้เสริมในครอบครัว ซึ่งสมาชิกกลุ่มนี้จะได้รับการสอนงาน ด้านการพิมพ์ผ้าปาเต๊ะและรับชิ้นงานไปทำที่บ้าน โดยวิสาหกิจชุมชนเกาะลิเห่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ จะมีวัตถุประสงค์ในการพิมพ์ผ้าปาเต๊ะมอบให้สมาชิกกลุ่มนี้ โดยใช้เพียงฝีมือในการพิมพ์ผ้าปาเต๊ะตามรายการผลิตและเมื่อพิมพ์ผ้าปาเต๊ะเสร็จสิ้นตามรายการผลิตแล้วจะนำผ้าปาเต๊ะมารับเงินค่าตอบแทน ส่วนด้านสมาชิกกลุ่มที่สมัครเป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการ จะทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารวิสาหกิจชุมชน ซึ่งได้มีมติแต่งตั้งนางพนิดา กิตติเวช เป็นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกาะลิเห่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ ตั้งแต่ พ.ศ. 2555 ถึงปัจจุบัน โดยมีภูกระเปาะเป็นของตัวเอง มีเงินหมุนเวียน

ในกลุ่ม และมีการพูดคุยและบอกกล่าวกัน ดังนั้น ด้านลักษณะการจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเกาะสีหะร่วมใจพัฒนาผ้าป่าเต๊ะ สามารถ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 ประเด็นการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ พบว่า วิสาหกิจชุมชนเกาะสีหะร่วมใจพัฒนา ผ้าป่าเต๊ะยังไม่มีการวางแผนงานในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ภายในกลุ่ม ไม่มีกระบวนการคาดการณ์ความต้องการใช้ทรัพยากรมนุษย์ไว้ล่วงหน้า ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินงาน ทั้งนี้ การดำเนินงานด้านการวางแผนทรัพยากรมนุษย์จะเป็นการร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องการคัดเลือก ผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มส่วนใหญ่บุคคลที่จะได้รับการคัดเลือก ให้ทำหน้าที่จะพิจารณาตามความสมัครใจของแต่ละบุคคล ขั้นตอนนี้จะเป็น การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความเหมาะสมระหว่างสมาชิก จึงถือเป็นการวางแผนอย่างกว้าง ๆ สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เป็นอย่างดี เมื่อวิเคราะห์ พบว่าสมาชิกไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน ประเด็นการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทำให้ขาดการวางแผนงาน เพียงแต่มุ่งเน้นสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่ม

1.2 ประเด็นการทำงานเป็นทีมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม พบว่า มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสร้างความเข้าใจร่วมกันผ่านการประชุมสมาชิก อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อมุ่งสู่การเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานและ ลดแรงต้านทานภายในกลุ่มสร้างความเข้าใจรวมกันในสมาชิกกลุ่มด้านการพัฒนา ทักษะในการทำงาน โดยใช้วิธีการพูดคุยสร้างความเข้าใจเป็นหลัก มีการติดต่อสื่อสาร เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นปกติต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการอยู่ในพื้นที่ร่วมกันมีอาชีพ ร่วมกัน การประกอบกิจการร่วมกัน มีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีวัฒนธรรมความเชื่อและ ความสนใจร่วมกัน ทั้งในระหว่างการทำงานร่วมกันในการทำงานและการดำเนินชีวิต ประจำวันในเกาะสีหะ ซึ่งต่างก็มีการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นส่งผลให้ การทำงานออกมาได้มีคุณภาพและทันเวลา

1.3 ประเด็นด้านภาวะผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า ด้านภาวะผู้นำ การบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งวิสาหกิจชุมชนเกาะสีหะร่วมใจ พัฒนาผ้าป่าเต๊ะได้ดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อรวมตัวสมาชิก

ในชุมชนเกาะสีเฮอร์ให้มีอาชีพเสริมและเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายท้องถิ่นภูเก็ทให้มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้นนั้นนางพนิดา กิตติเวช ประธานกลุ่มเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน มีความซื่อสัตย์ในการบริหารงาน มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ และสามารถแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้กลุ่มสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ประธานวิสาหกิจชุมชนสามารถสร้างกระบวนการกลุ่ม บริหารจัดการโครงสร้างของกลุ่มกฎระเบียบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้สู่การเติบโตและพัฒนาต่อไปในอนาคตสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทุกคนมีการจัดระเบียบทางสังคม เพื่อให้กลุ่มอยู่ร่วมกัน อย่างสงบสุขและมีความสุข แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำของประธานวิสาหกิจชุมชนเกาะสีเฮอร์ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ

2. ด้านแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเกาะสีเฮอร์ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะในการพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ ประกอบด้วย การฝึกสมาชิกใหม่ มีการถ่ายทอดทักษะและประสบการณ์จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้คนที่รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ได้เข้ามาทำงานแทนและบุคคลคนนั้นซึ่งต้องมีความสามารถ มีฝีมือในการพื้นที่ผ้าปาเต๊ะต้องสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ฉะนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนจึงถือเป็นสิ่งสำคัญของกลุ่มโดยการสร้าง แรงดึงดูดและพัฒนาสมาชิกของกลุ่มในการศึกษาดูงาน และเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นกับลูกค้าในการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะ จะมุ่งเน้นสร้างความตระหนักให้กับสมาชิกในกลุ่ม ให้เห็นคุณค่าในตนเอง และความสำคัญของผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะของกลุ่ม สร้างจิตสำนึกการให้เกียรติซึ่งกันและกันโดยไม่มองว่าสมาชิกใครต่ำกว่าสูงกว่ากัน และการทำให้สมาชิกมีความสุขนั้นกลุ่มจะยั่งยืนและ ฝึกฝนพัฒนาฝีมือการพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ การรักษาร่ององค์ความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจโดยการสร้างสมาชิกใหม่ให้มีความเชี่ยวชาญทำให้คนในสมาชิคนั้นมีประสบการณ์ จึงถือเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังนั้น ด้านแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเกาะสีเฮอร์ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้ดังนี้

2.1 ประเด็นด้านการฝึกอบรมทักษะการพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ พบว่า ด้านการฝึกอบรมมีการกำหนดความต้องการฝึกอบรมให้สมาชิก โดยจะพิจารณาจากคุณภาพงานในการพื้นที่ผ้าปาเต๊ะหรือความประสงค์ของสมาชิกที่ต้องการพัฒนาความรู้ทักษะและความสามารถของตนเอง โดยวิธีการฝึกอบรมสมาชิก มีทั้งแบบถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะระหว่างสมาชิกกับสมาชิกด้วยกันเอง มีการรวบรวม ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการพื้นที่ผ้าปาเต๊ะภายในกลุ่มสมาชิกอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีการหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะของวิสาหกิจชุมชน มีกระบวนการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา มีการเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ เช่น การอบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์การพื้นที่ผ้าปาเต๊ะที่จัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต การศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ และการออกร้านจำหน่ายสินค้าตามที่สำนักงานจังหวัดภูเก็ตมีนโยบายส่งเสริมการจำหน่ายและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้วิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของจังหวัดภูเก็ต เนื่องจากเป็นเรื่องยุ่งเหยิงที่มีเอกลักษณ์ของภาคใต้ ด้วยสีสันและลวดลายที่สดใสสวยงามทำให้ผ้าปาเต๊ะมีความสวยงามโดดเด่นสะดุดตาการพื้นที่ผ้าปาเต๊ะจึงเป็นอาชีพ ที่สร้างรายได้เป็นงานฝีมือที่มีมูลค่าสูง จึงต้องส่งเสริมองค์ความรู้และทักษะอาชีพการพื้นที่ผ้าปาเต๊ะ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าท้องถิ่นให้ประชาชนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้และต่อยอดความรู้เดิมให้เกิดการพัฒนาอาชีพ

2.2 ประเด็นการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เกาะสีหะร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ พบว่า วิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยมีการรวมกลุ่มกันเพื่อมาพูดคุยหารือกันและช่วยกันออกความคิดที่สร้างสรรค์ เพื่อจะทำการสินค้าของกลุ่มนั้นขายดีและได้แบบที่ลูกค้าต้องการ ผลผลิตสินค้าที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม โดยกลุ่มมองศักยภาพว่าเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ผสมผสานกับคุณสมบัติและคุณลักษณะที่ตกตะกอนติดตัว โดยเฉพาะศักยภาพในการสื่อสารที่จำเป็นต่อการทำงานร่วมกัน การควบคุมตนเองได้ ความรับผิดชอบและความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ มุ่งมั่น และพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะและแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิดกระบวนการทำงานในการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถเกิดกระบวนการ ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า และการบริหารจัดการวางแผนโครงสร้างกำลังคน เพื่อให้ตรงกับหน้าที่และแผนที่วางไว้ เพื่อให้คนในกลุ่มนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการบริหารจัดการส่วนใหญ่จะผ่านกระบวนการของการมีส่วนร่วมเพื่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ภาพที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ที่มา : รายงานการวิจัยการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการแปรรูปผ้าปาเต๊ะ, 2565.

การอภิปรายผลการศึกษาวิจัยด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชน เกาะลิเห่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ โดยรวมนั้น ได้จัดให้มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม การจัดการกลุ่มเน้นแบบผสมผสาน เพื่อทำงานแบบพี่น้องที่ไม่ประกอบกิจการโดยมุ่งแสวงหาผลกำไรหรือทำยอดขายเป็นหลัก มีการเพิ่มพูนประสบการณ์และการถ่ายทอดของสมาชิกในกลุ่มอยู่เสมอ ในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจนั้นสำนักงานจังหวัดภูเก็ตได้เข้ามาช่วยในการจัดตั้งกลุ่มและมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตได้ให้ความช่วยเหลือในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นสมาชิกในกลุ่ม ให้สามารถทำงานร่วมกัน เพื่อเป็นการหารายได้ให้กับคนในชุมชน และยังเป็นการบริหารทุนมนุษย์ไม่ไห้คนในชุมชนว่างงาน มีรายได้เสริม สำหรับคนที่เข้ามาเป็นสมาชิกก็จะรู้หน้าที่ของตนเอง ไม่เอาर्डเอาเปรียบกัน คอยช่วยเหลืองานกัน ต่างร่วมมือร่วมใจกันบริหารงาน

ทำตามหน้าที่แบ่งสัดส่วนงานแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน โดยการทำงานในรูปแบบที่แบบน้อง เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นแม่บ้านในชุมชนเกาะลิเหะรีที่มีอายุใกล้เคียงกัน จึงร่วมกันสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับทุกคนต่อการทำงาน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ อ่อนคำ และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกก แม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสียว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านทรัพยากรมนุษย์นั้น การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ใช้ทุนทางสังคมของชุมชนท้องถิ่นเป็นการลดการพึ่งพาทรัพยากรภายนอก รับรู้และความเข้าใจในศักยภาพของตนเอง ทำให้วิสาหกิจชุมชนกำหนดกรอบดำเนินงานให้แก่สมาชิกเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของชุมชนและเหมาะสมกับทุนทางสังคม

ภาพที่ 3 การลงพื้นที่ติดตามการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรมนุษย์
วิสาหกิจชุมชนเกาะลิเหะรีร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ

ที่มา : รายงานการวิจัยการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการแปรรูปผ้าปาเต๊ะ, 2565.

ด้านแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเกาะลิเหะร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ โดยรวมนั้นมีการรวมกลุ่มตกลงพูดคุยกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มว่าจะดำเนินกิจกรรมด้านแนวทาง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มไปในทิศทางใด มีการฝึกอบรมพร้อมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ การแบ่งปันองค์ความรู้ระหว่างสมาชิกเพื่อประโยชน์โดยรวมของวิสาหกิจชุมชน มีความรักใคร่สามัคคี การทำงานเป็นทีม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเริ่มจากการรวมกลุ่มกันก่อนแล้วตกลงกันในสิ่งหนึ่งที่จะพัฒนา และฝึกอบรมแล้วนำความรู้มาถ่ายทอดโดยการถ่ายทอดสู่สมาชิกทุกคนที่มีความสนใจที่จะนำความรู้ไปใช้ในพัฒนาตนเอง โดยช่วยเหลือเกื้อกูลกันทุกคนมีความเสียสละ มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันจัดตั้งกลุ่มเพื่อผลประโยชน์เดียวกัน โดยไม่เห็นแก่ตัว ร่วมมือร่วมใจกันทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสมาชิกทุกคนของวิสาหกิจชุมชน มีความอดทนอดกลั้น มีการพูดคุยให้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีการถ่ายทอดองค์ความรู้หรือประสบการณ์จากสมาชิกซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญของการฝึกอบรมและการถ่ายทอดความชำนาญ ในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนที่จะทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดความยั่งยืนได้ เป็นการรักษา องค์ความรู้และภูมิปัญญาของคนในชุมชนด้วยการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจเป็นกลุ่มที่ไม่ใหญ่จนเกินไป จึงมีการพึ่งพาอาศัยกันของสมาชิกภายในกลุ่มทำให้กลุ่มยั่งยืนอีกรูปแบบหนึ่งการพูดคุยตกลงรายรับรายจ่ายและการดำเนินการในรูปแบบของพี่น้องและการพึ่งพาอาศัยกันฉันมิตร เป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะทำให้กลุ่มดำเนินการตอบโจทย์และแก้ไขปัญหามาของชุมชนได้ จึงเป็นบทพิสูจน์ได้ว่ากลุ่มวิสาหกิจ ในชุมชนนี้จัดตั้งมาเพื่อแก้ปัญหาในครัวเรือนและในชุมชนอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริภรณ์ มีศรี (2563) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาลิวรรณ ชุมชนพัฒนาตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาลิวรรณ ชุมชนพัฒนา ได้แก่ กลุ่มมีการดำเนินงานต่อเนื่อง สมาชิกมีความพึงพอใจและมีส่วนร่วม กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม คือ การให้ความรู้ความเข้าใจในหลักการดำเนินงานของกลุ่ม การบริหารงานกลุ่มแบบมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมกลุ่ม มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ

และการร่วมมือกันของสมาชิกทุกคนในการดำเนินงานมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม และมีความรับผิดชอบร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสมาชิกทุกคนในกลุ่มการที่กลุ่มมีการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ โดยใช้วัตถุดิบ วัสดุ และอุปกรณ์ในท้องถิ่น ความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบในกำกับติดตาม ประเมินผล ตรวจสอบ และถ่วงดุลอำนาจ

สรุปได้ว่า การรวมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นคนในชุมชน เกษะสิทธิ์นั้น มีการแบ่งปันผลกำไรในรูปแบบเงินปันผล การรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชน สมาชิกต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกันในการดำเนินการ มีความเข้าใจ และให้กำลังใจกัน ประเด็นหนึ่งที่สำคัญก็คือการยอมรับและการสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนในชุมชนและคนภายนอกได้ การสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม คนในกลุ่มหรือสมาชิกต้องยอมรับในสินค้าของตัวเองก่อนซึ่งจะเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่าสินค้าและผลิตภัณฑ์ ผ้าป่าเต๊ะพันธ์หลายนั้นได้รับการยอมรับอย่างแท้จริง การถ่ายทอดองค์ความรู้หรือประสบการณ์จากสมาชิกเป็นปัจจัยสำคัญ การฝึกอบรม การถ่ายทอดความชำนาญในการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนที่จะทำให้กลุ่มวิสาหกิจเกิดความยั่งยืนได้และเป็นการรักษาองค์ความรู้ และภูมิปัญญาของคนในชุมชน ด้วยการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจต้องเป็นกลุ่มที่ไม่ใหญ่จนเกินไปและไม่ประกอบกิจกรรม ให้เป็นลักษณะในรูปแบบการมุ่งแสวงหาผลกำไรและยอดขายเพียงอย่างเดียว การผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ผ้าป่าเต๊ะพันธ์หลาย ผลกำไรก็เป็นสิ่งจำเป็นแต่การดำเนินการของกลุ่มต้องตอบโจทย์วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้นคือการแก้ไขปัญหาของชุมชนเป็นอันดับแรก จึงจะเป็นบทพิสูจน์ได้ว่ากลุ่มวิสาหกิจในชุมชนนั้นจัดตั้งมาเพื่อแก้ปัญหาในครัวเรือนและในชุมชนอย่างจริงจังตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งผลต่อการจัดการ ให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืนและสามารถช่วยเหลือชุมชนฐานรากให้มีระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้มีการเพิ่มความรู้และทักษะพฤติกรรมที่เหมาะสมซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมให้มีความสามารถ

ไปจนถึงมีทักษะในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังเกิดการพัฒนาศักยภาพ ได้หลายวิธีหรือหลายกระบวนการตั้งแต่การฝึกอบรม การศึกษาผ่านการเรียน การสอนที่จริงจัง การออกไปปฏิบัติงานนอกภายนอกไปจนถึงการถ่ายทอดประสบการณ์ ระหว่างสมาชิกวิสาหกิจด้วยกัน การรับรู้ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นว่ามีคุณค่าต่อวิสาหกิจ ชุมชนที่ส่งผลถึงความยั่งยืนของกลุ่ม

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมให้สมาชิกที่ไม่ได้สมัครอย่างเป็นทางการ ดำเนินการสมัคร เป็นสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นทางการและควรจะมีส่วนร่วม พร้อมทั้งตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่เป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืนและพัฒนาบนฐาน ความรู้ของชุมชน

2. เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับสมาชิกที่สมัครเข้าร่วมกลุ่มงาน เป็นทางการ เนื่องจากเป็นผู้ปฏิบัติงานในวิสาหกิจชุมชนอย่างจริงจัง ทั้งด้านการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ที่จะก่อประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. จัดทำระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้านการสืบทอดตำแหน่งงาน เนื่องจากปัจจุบันการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนจะขึ้นอยู่กับประธานวิสาหกิจ ชุมชนแต่เพียงผู้เดียว จึงควรค้นหาสมาชิกภายในวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ ที่มีประสบการณ์และมีความสามารถ มาเรียนรู้รูปแบบการบริหารจัดการวิสาหกิจ ชุมชนจากประธานวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เกิดการกระจายงาน การถ่ายทอด องค์ความรู้ ผู้การวางแผนผู้สืบทอดตำแหน่ง ซึ่งเป็นกระบวนการเชิงรุกที่จะช่วยลด ปัญหาการขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการที่สำคัญ ๆ เพราะเป็นกลยุทธ์ ที่ประเมินสถานการณ์และคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่าวิสาหกิจชุมชนจะสามารถ เตรียมความพร้อมด้านการทดแทนโดยจะสามารถสรรหาคนที่มีคุณสมบัติใกล้เคียง เข้ามาทดแทนได้ทันที

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่วนประสมทางการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งจังหวัดภูเก็ตได้เปิดการท่องเที่ยวโดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของการปฏิบัติงานและเพื่อการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชน ผู้ความเป็นเลิศและเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้นแบบต่อไป

3. ควรศึกษางานวิจัยในเชิงปริมาณประเด็นความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกาะสิเหร่ ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ จังหวัดภูเก็ต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐบาลที่ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านงบประมาณ ซึ่งมุ่งประเด็นไปที่ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนโดยผลการวิจัยในเชิงปริมาณจะสะท้อนให้เห็นถึงตัวแปรด้านการบริหารจัดการโดยรวมที่มีผลกระทบต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่อง การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของวิสาหกิจชุมชนเกาะสิเหร่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ จังหวัดภูเก็ต ฉบับนี้ ได้รับทุนวิจัยตามโครงการมาตรการสำคัญเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและ คนยากจนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยสำนักงานจังหวัดภูเก็ต ผ่านมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต คณะนักวิจัยขอขอบคุณ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต และอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ที่กรุณาสับสนุนทุนวิจัยและนโยบายในการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดภูเก็ต และขอขอบคุณ นางพินดา กิตติเวช ประธานวิสาหกิจชุมชนเกาะสิเหร่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ จังหวัดภูเก็ต รวมถึงสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกาะสิเหร่ร่วมใจพัฒนาผ้าปาเต๊ะ จังหวัดภูเก็ต ที่กรุณาอนุญาตให้ ลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพส่งผลให้คณะนักวิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลและจัดทำเป็นรายงานสรุปผลโดยสมบูรณ์

บรรณานุกรม

- จักรวรรณ์ มีศรี. (2563). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน**
กลุ่มชาลิวรรณชุมชนพัฒนา ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
(รายงานการวิจัย). สำนักงานประมง จังหวัดฉะเชิงเทรา กรมประมง.
ฉะเชิงเทรา : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- จักรพงษ์ พวงงามชื่อ และคณะ. (2558). **การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ**
วิสาหกิจชุมชน สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่
(รายงานการวิจัย). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บัญญัติ ไหว่อง. (2565). **การดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนากการแปรรูปผ้าปาเต๊ะ**
(รายงานการวิจัย). สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- วารภรณ์ อ่อนคำ และคณะ. (2564). **ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน**
กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่ออก แม่บ้านตะวันตกของ บ้านท่าเสียว
ตำบลสะอาด อำเภไทร์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด, **วารสารการบริหาร**
นิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(6), 255-270.
- สำนักงานงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต. (2564). **รายงานข้อมูลด้านการ**
เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดภูเก็ต. กลุ่มสารสนเทศการเกษตร, ภูเก็ต :
สำนักงานงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต.
- สำนักงานจังหวัดภูเก็ต. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีจังหวัดภูเก็ต**
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สำนักงานจังหวัดภูเก็ต.
กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, ภูเก็ต.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2565). **รายงานมูลค่า**
การนำเข้าของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2565. สำนักงาน
ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, กรุงเทพฯ : ฝ่ายข้อมูล
และสารสนเทศ, กระทรวงอุตสาหกรรม.

อินวิซ แก้วจ่านงค์. (2566). **เทคนิคการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ**. ในเอกสารการบรรยายศาสตร์และศิลป์การวิจัยเชิงคุณภาพ. วันที่ 6-7 ตุลาคม 2566 คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

Mondy, Wayne, R., Robert, M., Noe, R. A. & Shane, R. P. (1999). **Human Resource Management** (7th ed.). New Jersey : Prentice – Hall International.

Morgan, D. L. (1998). **The focus group guidebook**. California : Sage Publications.

สร้างสรรค์ในตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง โดยคณะผู้วิจัยอาศัย การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ โดยใช้ผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้นำชุมชน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 10 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการตลาดสินค้าเกษตร ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และ 3) ชาวบ้าน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รวมทั้งสิ้น 50 คน วิเคราะห์ ข้อมูลเชิงพรรณนาประกอบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1) สินค้าทางการเกษตรของ ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง เป็นสินค้าทางการเกษตรที่มีคุณภาพ สามารถที่จะผลิตสินค้าได้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค 2) ประชาชน ขาดความรู้เรื่องการต่อยอดในการขายสินค้าทางออนไลน์ การจัดทำบรรจุภัณฑ์ ที่น่าดึงดูด และการโพสต์ ขายออนไลน์ที่น่าสนใจ จึงนำประเด็นปัญหามาเป็นฐาน ในการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาต่อยอดด้านคุณภาพและมาตรฐานสินค้า เพื่อเกษตรกรผ่านกระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแล้วกลุ่มเกษตรกรมีความรู้ เกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์แปรรูปด้วยการสร้างแบรนด์ การหาทางเลือก และการสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์ เพื่อให้สามารถเข้าสู่การจัดจำหน่ายในร้านค้าปลีก สมัยใหม่ได้ต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : การตลาดเชิงสร้างสรรค์, การสร้างมูลค่าเพิ่ม, สินค้าเกษตร

Abstract

This research study, entitled “Creative Marketing of Agricultural Products, Bang Hin Subdistrict, Kapur District, Ranong Province,” is a qualitative research model. The objectives of this research were 1) to study creative marketing of agricultural products in Bang Hin Subdistrict, Kapur District, Ranong Province and 2) to create added value from creative agricultural products in Bang Hin Subdistrict, Kapur District, Ranong Province. The research samples were selected by purposive random sampling. The in-depth interview form was

used as a tool for data collection. The research samples were divided into three groups: 1)5 community leaders in Bang Hin Subdistrict, Kapur District, Ranong Province, 10%; 25 stakeholders of creative marketing of agricultural products in Bang Hin Subdistrict, Kapur District, Ranong Province, 50%, and 3)20 villagers in Bang Hin Subdistrict, Kapur District, Ranong Province, 40%.

The results of the research showed that 1) agricultural products of Bang Hin subdistrict, Kapur district, Ranong province were quality agricultural products that were sufficient for the consumers' needs; 2) people lacked the knowledge of how to sell products online, attractive packaging, and interesting online sales, which was applied to be analytical base to develop product quality and standards so that the agriculturists will pass through the practical training process to have more knowledge about value added of the process products via branding, alternative selection, and packaging to enter modern retailing in the future.

Keywords : Creative marketing, Value creation Agricultural Product

บทนำ

จังหวัดระนองเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพด้านเศรษฐกิจ มีผลิตภัณฑ์หลายชนิดที่มีจุดเด่น มีคุณภาพ แต่หากชุมชนไม่สามารถทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นเป็นที่น่าจดจำได้ ก็จะทำให้สินค้าจำหน่ายได้น้อยลง การสร้างตราสินค้าจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่เป็นแนวคิดการตลาดเชิงสร้างสรรค์ที่น่าเอา อุตลักษณ์และจุดเด่นที่จะทำให้ผู้บริโภคนั้นเข้าถึงผลิตภัณฑ์ได้โดยตรง กรณีตลาดของสินค้าเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่อยู่ในระบบการตลาดที่มีพ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาได้ แต่ในปัจจุบันกลับสวนทางกัน เกษตรกรสามารถกำหนดราคาสินค้าได้แต่ต้องมีผลผลิตที่มีคุณภาพ และยังคงเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพืชเศรษฐกิจในชุมชน คือ ผลผลิตคุณภาพดีมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด หรือผลผลิตสูญเสียง่ายในระหว่างการขนส่ง ส่งผลให้ราคาตกต่ำเหมือนเดิม และเกษตรกรยังขาดข้อมูลข่าวสาร ทักษะ และกระบวนการ

ต่าง ๆ จากการลงสำรวจในพื้นที่ยังพบว่า มีการปลูกพืชผลไม้ทางการเกษตรที่มีคุณภาพ และสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ และยังจะเป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชน ให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนและส่งเสริมความรู้ให้แก่คนในชุมชน

แนวคิดการตลาดเชิงสร้างสรรค์ (Customer Value Creation) มุ่งเน้นในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค (Nilson, T.H., 1992) ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยผ่านการสร้างคุณค่าสำหรับลูกค้าที่ดีขึ้น (ปวีณา ผาแสง ญัฐกร เงินวงศ์นัย และราชาวดี สุขภิรมย์, 2560) และการเป็นเครื่องมือทางการตลาด ที่ทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดจำหน่าย การโฆษณา และการส่งเสริมการตลาด ซึ่งมีผลทำให้ตั้งราคาได้สูงขึ้น ถือเป็นความพยายามในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านต่าง ๆ ให้มีคุณค่าในสายตาของผู้บริโภค

สำหรับการนำแนวคิดการตลาดเชิงสร้างสรรค์ที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรได้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรของตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการผลิตสินค้าเกษตร และต้องการแนวทางการพัฒนาการตลาดเชิงสร้างสรรค์สำหรับสินค้าเกษตรในพื้นที่ของชุมชนตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ต้องทำการวิจัยเรื่องการตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง เพื่อศึกษาการตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง และเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อการตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ในตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง งานวิจัยในครั้งนี้ในผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ SRU-EC2022/054 โดยมีขอบเขตการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล (Key informants) ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบางหิน และประกอบอาชีพเกษตรกร รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงและมีบทบาทต่อการเกษตรสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection) จากผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและผู้รับบริการเกษตร รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง และมีบทบาทต่อตลาดและสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ที่สามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ ประกอบไปด้วย

1. ผู้นำชุมชน ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง จำนวน 5 คน
2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง จำนวน 25 คน
3. ชาวบ้าน ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง จำนวน 20 คน

การสร้างเครื่องมือและวิธีการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การศึกษาข้อในที่ 1 เรื่องการศึกษาการตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง โดยประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้

ส่วนที่ 2 การตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการการตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ และสำหรับการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง เครื่องมือในการวิจัยในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Form) โดยวิธีการระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม ใช้การสนทนากลุ่มย่อยในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่สอง การตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ และส่วนที่สาม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ โดยนำส่งแบบสัมภาษณ์เชิงลึกให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพในเบื้องต้น แล้วนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มทดลอง หลังจากนั้นได้นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการเลือกผู้ใช้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive selection)

กระบวนการเก็บข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบτυติγภูมิและปฐมภูมิ โดยแบบτυติγภูมิมีการศึกษาจากเอกสารวิชาการ งานวิจัย และแบบข้อมูลปฐมภูมิ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้ไปเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลมาทำการประชุมกลุ่ม (Focus Group) ตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยมีผู้นำชุมชน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง จำนวน 5 คน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการตลาดสินค้าเกษตร ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง จำนวน 25 คน และชาวบ้าน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง จำนวน 20 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 50 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection)

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อยทั้งหมด มาเขียนสรุปผลวิจัยโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาด้านการตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) สามารถสรุปได้เป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. การจัดการการตลาดเน้นการมีส่วนร่วม

รูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรในตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง จะเป็นรูปแบบการผลิตสินค้าในครัวเรือน โดยยึดหลักความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชน เน้นรายได้เชิงครัวเรือน ภาครัฐมีการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประชุมเพื่อพัฒนาการตลาดการเกษตรร่วมกัน จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตร และชาวบ้าน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง พบว่า มีการทำงานอย่างเป็นระบบร่วมกับภาครัฐ และคนในชุมชน ยึดหลักความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชน ตลาดการเกษตรจะเป็นตลาดที่คนในชุมชนนำสินค้าทางการเกษตรของตนเองมาจำหน่าย เน้นรายได้เชิงครัวเรือน โดยยึดหลักความสมดุล ผู้นำชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องด้านการตลาด และชาวบ้าน ได้ร่วมกันประชุมเพื่อพัฒนาชุมชน มีการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และหน่วยงานของรัฐและผู้ประกอบการในชุมชน ให้ความร่วมมือในการประเมินผล ติดตามผลงานของชุมชน การปฏิบัติในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. แบบเน้นการฐานการเรียนรู้

มีการจัดการอบรมด้านการตลาด และจะมีการประชุมประจำเดือน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สำหรับพื้นที่ในการจัดทำตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นและได้ความรู้จากการอบรมจากวิทยากรที่มีความรู้บ่อยครั้ง แต่อยากให้อาจารย์ให้ความรู้ที่เข้าถึงชาวบ้านทั่วถึงทุกพื้นที่ จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน มีส่วนเกี่ยวข้อง และชาวบ้าน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง พบว่า ชุมชนมีการจัดประชุมหรือจัดกิจกรรมกับหน่วยงานภาครัฐด้านการตลาด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน้อยมาก มีการจัดอบรมให้สมาชิกในชุมชน มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

และชาวบ้านในพื้นที่บ่อยครั้ง ในบางครั้งจะมีวิทยากรมาช่วยในส่วนของ การอธิบาย หรือรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าทางการเกษตร เพื่อใช้ในการต่อยอดสินค้าทางการเกษตรแต่ยังไม่ทั่วถึง ทั้งนี้ ควรให้มีเทคโนโลยีทางการตลาดออนไลน์เข้ามา มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้สินค้าทางการเกษตรเข้าถึงท้องตลาดได้ และให้หน่วยงานรัฐ จัดหานายทุนที่สามารถรับสินค้าของทางชุมชนมีราคาสูง

3. การตลาด 4.0

การตลาดสินค้าการเกษตรอย่างสร้างสรรค์สามารถทำได้ แต่ในส่วนของ การขายออนไลน์นั้นยังไม่ทั่วถึง ทั้งนี้ เกษตรกรในพื้นที่มีความพร้อมในการจำหน่าย สินค้าทางการเกษตรเป็นอย่างมาก สามารถที่จะผลิตสินค้าที่มีคุณภาพออกมา จำหน่ายได้ และผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนได้อย่างดี ชุมชน มีศักยภาพในด้านของพื้นที่เป็นอย่างมาก สามารถทำตลาดเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ได้อย่างแน่นอน เพราะในชุมชน พื้นที่ประมาณ 70-80% จะเป็นพื้นที่ทางการเกษตร ของคนในชุมชน และมีพื้นที่ส่วนกลางที่เป็นทำเลที่ดีในการจัดทำตลาดเกษตร ในส่วนของพื้นที่ทางการจำหน่ายทางออนไลน์มีช่องทางน้อย เพราะชาวบ้านขาดความรู้ ด้านเทคโนโลยี และมีพื้นที่รองรับการขายสินค้าทางการเกษตรส่วนน้อยและ ไม่มีพ่อค้ารองรับสินค้าการเกษตร หรือมีแต่ส่วนน้อย การทำการตลาดแบบใช้ ช่องทางออนไลน์ สามารถกระจายผลผลิตและลดบทบาทของพ่อค้า คนกลางได้ ด้านการการตลาด พบว่า มี การวางแผนการปฏิบัติงานการตลาดของชุมชน ผลักดัน ให้คนในชุมชนทำการเกษตรที่เป็นที่ต้องการของตลาด เพื่อให้ได้สินค้าที่เพียงพอ ต่อความต้องการและได้ราคาที่เหมาะสม ตลอดจนสร้างเอกลักษณ์ในตัวสินค้า ของชุมชนให้เป็นที่รู้จักทั้งโลกออนไลน์และออฟไลน์ เนื่องจากชุมชนมีศักยภาพ ด้านพื้นที่เป็นอย่างมาก ซึ่งในชุมชนมีความพร้อมในการจัดทำพื้นที่การตลาด และมีพื้นที่ 70-80% ของพื้นที่ในชุมชน ที่ใช้ทำการเกษตร มีผลผลิตทางการเกษตร ที่เพียงพอเพื่อให้สามารถจำหน่ายสู่ตลาดเกษตรอย่างทั่วถึง

4. การตลาดแบบประกันราคาสินค้าเกษตร

ชุมชนควรมีกลไกการจำหน่ายสินค้าแบบประกันราคาสินค้าเกษตรที่ให้ราคาสมเหตุสมผล เพราะปัจจุบันสินค้ามีราคาสูงเนื่องจากการเก็งกำไรมากขึ้นหลายทอด การประกันราคาสินค้าทางการเกษตรเพื่อให้คนในชุมชนมีรายได้ที่เพียงพอ ส่งผลให้การตลาดทางการเกษตรมีคุณภาพ มีการวางแผนในการปฏิบัติงานการตลาดของชุมชน ผลักดันให้คนในชุมชนทำการเกษตรที่เป็นที่ต้องการของตลาด เพื่อให้ได้สินค้าที่มีราคาดี เพียงพอต่อความต้องการ ปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นจากปัญหาของพายุฝนฟ้าคะนองซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่สามารถควบคุมได้ ชุมชนมีความพร้อมอย่างยิ่งในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และสามารถเป็นที่ดึงดูดของนักท่องเที่ยวได้อย่างแน่นอน และมีกรร่วมกันบันทึกข้อตกลง และแนวทางการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ปัญหาด้านสินค้าที่ใช้ทำการเกษตรมีราคาที่สูงขึ้น แต่ผลผลิตทางการเกษตรมีราคาต่ำลง และมีพ่อค้าคนกลางเข้ามาเก็งกำไรและกดราคาสินค้าที่ออกจากสวน ทำให้ราคาสินค้าจากสวนมีราคาต่ำ นอกจากนี้ คนในชุมชนมีการวางแผนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่บ่อยครั้ง เช่น การปลูกป่าทดแทน เพื่อทดแทนป่าที่ได้รับผลกระทบจากฝนฟ้าคะนอง เพื่อทำให้เกิดกลไกการรักษาระบบนิเวศและช่วยกันรักษาผืนป่าในการทำการเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตรอย่างสร้างสรรค์ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง โดยวิธีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) สามารถสรุปเพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาการตลาดเชิงสร้างสรรค์ได้ ดังนี้

1. มีการนำสื่อออนไลน์มาใช้ขายสินค้าทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางการเกษตร
2. มีการจัดอบรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสินค้าทางการเกษตรในชุมชนบ่อยครั้ง มีวิทยากรที่มีความรู้ทางด้านเกษตรมาให้ความรู้ ยังมีประชาชนบางส่วนไม่เข้าถึงเทคโนโลยี
3. มีผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และชาวบ้านในชุมชน ได้ร่วมกันประชุมเพื่อพัฒนา และร่วมกันตัดสินใจ เพื่อให้ดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมายบ่อยครั้ง

4. มีการสร้างข้อตกลง และร่วมมือกันในการประเมินผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ ร่วมกันบ่อยครั้ง โดยการบันทึกข้อตกลงต่าง ๆ และแนวทางในการพัฒนาตลาดเชิงการเกษตรอย่างต่อเนื่อง
5. มีหน่วยงานแกนกลางในการประกันราคาสินค้าเกษตร ในช่วงที่ราคาผลผลิตตกต่ำ

อภิปรายผลการวิจัย

สินค้าทางการเกษตรตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง มีรูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาสินค้าทางการเกษตรเป็นรูปแบบของการเกษตรในครัวเรือน โดยใช้หลักความพร้อมของชาวบ้านในชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีการจัดการอบรมด้านการตลาดทางการเกษตร ประชาชนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้นั้นไปต่อยอดในการทำการตลาดสินค้าทางการเกษตร มีพื้นที่ที่เพียงพอในการทำการตลาดเกษตร มีการประชุมเพื่อหางบประมาณในการจัดทำตลาดการเกษตร ประชาชนสามารถผลิตสินค้าทางการเกษตรที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน จัดให้มีการประกันรายได้สินค้าทางการเกษตรของชาวบ้านในชุมชน มีเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มมูลค่าของสินค้าทางการเกษตรที่น้อย ชาวบ้านขาดความรู้ทางเทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ สมยานะ (2562) เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนเกษตรมีจุดแข็ง คือ สินค้ามีคุณภาพ และจุดอ่อน คือ เกษตรกรยังขาดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี รวมถึงคุณภาพผลผลิตในแต่ละรอบการผลิต โอกาส คือ กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านความรู้ แต่มีอุปสรรค คือ ชาวบ้าน มีอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีน้อยมาก

ในการสร้างมูลค่าของสินค้าทางการเกษตรของคนในชุมชนนั้น จะต้องเน้นให้ภาครัฐเข้ามามีบทบาท ให้มาก ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้ในเรื่องของการทำการเกษตร เพื่อสามารถที่จะนำความรู้นั้นไปต่อยอด เน้นการใช้เทคโนโลยีทางการตลาดให้มามีส่วนช่วยในการทำให้สินค้าทางการเกษตรเป็นที่รู้จัก สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Buasri & Ritimat (2021) ศึกษาเรื่องแนวทางส่งเสริมการตลาดออนไลน์ของวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรอินทรีย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวว่า เกษตรกรอินทรีย์ยังมีโอกาสในการเติบโตและสามารถพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ได้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการสนับสนุน โดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการตลาดออนไลน์และการพัฒนาทักษะในการจัดการเทคโนโลยีพัฒนาเกษตรกรครัวเรือนให้มีความพร้อมมากที่สุด หาพ่อค้าหรือนายทุนที่สามารถรับสินค้าของคนในชุมชนในราคาสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษิณ ศรีสุขนิถกุล หิรัญวิจิตรภรณ์ และสุบิน แก้วเต็ม. (2563) ได้ศึกษารูปแบบการดำเนินกิจกรรมในห่วงโซ่อุปทานของผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะทางการตลาดของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง เพื่อรองรับโครงการสมาร์ทฟาร์มเมอร์และเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะด้านการตลาดให้แก่เกษตรกร โดยใช้การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ทุกกลุ่มผลิตภัณฑ์มีปัญหาทางด้านการจัดการองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์แตกต่างกันไป จึงนำประเด็นปัญหามาเป็นฐานในการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนาต่อยอดด้านคุณภาพและมาตรฐานสินค้า เพื่อเกษตรกรผ่านกระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแล้วกลุ่มเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์แปรรูปด้วยการสร้างแบรนด์ การหาทางเลือกและการสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สะคราญนิตย์ เล็กสุทธิ์ และพงศศิริ ปิตุรัตน์เจริญกุล (2563) ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการตลาดเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืนจังหวัดลำพูน กล่าวว่า ควรส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ด้วยการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เกษตรอินทรีย์ให้อยู่ในรูปแบบที่บริโภคง่าย และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม เพื่อให้สามารถเข้าสู่การจัดจำหน่ายในร้านค้าปลีกสมัยใหม่ได้ และท้ายที่สุดทุกกลุ่มสามารถนำความรู้มาฝึกกำหนดแนวคิดผลิตภัณฑ์ ถ้าภาพด้วยมือถือ โปสเตอร์ขายด้วยตนเอง และฝึกสร้างเครื่องมือสื่อสารทางการตลาด ผ่านช่องทางสื่อสารการตลาดออนไลน์ของกลุ่มตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชัย ศรีนรจันทร์ และบุหงา ชัยสุวรรณ (2019) ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดออนไลน์สินค้าเกษตรอินทรีย์ กล่าวว่า ควรส่งเสริมเกษตรกรด้านเทคนิคและกลยุทธ์ทางการตลาด

ให้มากขึ้น โดยส่งเสริมการขายผ่านการสื่อสารออนไลน์ที่มีหลากหลายช่องทาง และควรมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ติดตาม ด้านของการเพิ่มพื้นที่ การกระจายสินค้า ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกร จัดตั้งตลาดขึ้นมาให้เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าโดยตรง เพื่อความเข้มแข็งและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

บทสรุป

สินค้าทางการเกษตรตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร จังหวัดระนอง มีรูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาสินค้าทางการเกษตรเป็นรูปแบบของการเกษตรในครัวเรือน โดยใช้หลักความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีการจัดการอบรมด้านการตลาดทางการเกษตร ประชาชนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้นั้นไปต่อยอดในการทำตลาดสินค้าทางการเกษตร มีพื้นที่ที่เพียงพอในการทำตลาดเกษตร มีการประชุมเพื่อหางบประมาณในการจัดทำตลาดการเกษตร ประชาชนสามารถผลิตสินค้าทางการเกษตรที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน จัดให้มีการประกันรายได้สินค้าทางการเกษตรของชาวบ้านในชุมชน มีเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มมูลค่าของสินค้าทางการเกษตรที่น้อย ชาวบ้านขาดความรู้ทางเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะ จากการลงพื้นที่วิจัย พบว่า ควรมีเทคโนโลยีทางการตลาดออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการตลาดสินค้าเกษตร เพื่อให้สินค้าเกษตรของคนในชุมชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น การขายสินค้าทางการเกษตรออนไลน์ การขายสินค้าแปรรูปทางการเกษตร และหน่วยงานของรัฐจัดหานายทุนที่สามารถรับสินค้าทางการเกษตรของคนในชุมชน เพื่อให้ราคาสินค้าทางการเกษตรของคนในชุมชนได้ราคาที่เหมาะสมผล

เอกสารอ้างอิง

- ทตษภร ศรีสุข นิถมล หิรัญวิจิตรภรณ์ และสุบิน แก้วเต็ม. (2563). ห่วงโซ่คุณค่าของผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปเพื่อพัฒนาทักษะด้านการตลาดของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง รองรับโครงการ Smart Farmer, **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**. 14(2), 505 - 521.
- ปวีณา ผาแสง ด้วงสุวรรณ์ เงินวงศ์นัย และราชาวดี สุขภิรมย์. (2560). การศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอพื้นเมืองน่าน กรณีศึกษา : กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเขี้ยว ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน. วิทยาลัยชุมชนน่าน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สะคราญนิตย์ เล็กสุทธิ และพงศ์ศิริ ปิตุรัตน์เจริญกุล. (2563). การพัฒนารูปแบบการตลาดเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายเกษตรกรมัยยังยืน จังหวัดลำพูน, **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี**. 14(2), 76 - 87.
- สุรัชย์ ศรีนรินทร์ และบุหงา ชัยสุวรรณ. (2019). กระบวนการสร้างตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดออนไลน์สินค้าเกษตรอินทรีย์, **วารสารวิชาการเกษตร**. 37(2), 177 - 185.
- วีระศักดิ์ สมยานะ. (2562). การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง, **วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่**. 20(2), 14 - 27.
- Torsten H. Nilson. (1992). **Value - Added Marketing: Marketing Management for Superior Results (McGraw-Hill Marketing for Professionals)**. McGraw-Hill.
- Buasri, R. and Ritimat, A. (2021). Promoting marketing online for organic farmer community research enterprise in North Eastern, **MBU Roi Et Journal of Global Education Review**. 1(3) : 22 - 32.

แนวทางการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี Guidelines for the Development of the Mobile Application ‘Guide Tip’ for Community-Based Tourism in Ubon Ratchathani Province

ยูวดี จิตต์โกศล^{1*} (Yuvadee Jitgosol)^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์งานวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้งานแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และ 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ต่อนักท่องเที่ยว เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่แบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมายคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งที่มีและไม่มีประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี 12 ราย วิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการใช้งานของนักท่องเที่ยว ด้านการออกแบบ พบว่า ส่วนประกอบสำคัญในการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน ควรพัฒนาการออกแบบโมบายแอปพลิเคชันไม่เฉพาะในระบบ Android เท่านั้น พื้นฐานหลักการออกแบบแอปพลิเคชัน ควรมีการจัดรูปแบบในการใช้งานแบ่งเป็นโครงสร้าง (Section) ต่าง ๆ ให้ชัดเจน การสื่อสารการตลาดในยุคดิจิทัล ควรเพิ่มการเข้าถึงง่าย และความรวดเร็วในการใช้งาน และมุมมองพีเจเอรในด้านการใช้งาน ควรปรับการใช้งานในการสืบค้น

^{1*} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อุบลราชธานี 34190, อีเมล: yuvadee.j@ubu.ac.th

^{1*} Asst. Prof. Dr., Lecturer of Tourism and Hospitality Management from the Faculty of Liberal Arts Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani, 34190, Thailand, E-mail : yuvadee.j@ubu.ac.th

*Corresponding author : E-mail address : yuvadee.j@ubu.ac.th

สถานที่ตั้งให้แม่นยำ ด้านการออกแบบ ควรปรับการออกแบบไอคอนให้น่าสนใจ ต่อการใช้งาน ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ควรเพิ่มการส่งเสริมการตลาด การจัด กิจกรรมอื่น ๆ และการสร้างชุมชนออนไลน์ ด้านคุณภาพของข้อมูล/เนื้อหา ควรมีการตรวจสอบข้อมูลก่อนเพื่อความถูกต้อง และควรเพิ่มข้อมูลในแอปพลิเคชัน ให้เป็นปัจจุบันและครบถ้วน

คำสำคัญ : แอปพลิเคชัน, การออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน, การท่องเที่ยวโดยชุมชน

Abstract

This research is qualitative research. The objectives of the research are as follows: 1) to study the feasibility of using the 'Guide Tip' application to meet the needs of travelers, and 2) to explore the appropriate development guidelines for the 'Guide Tip' application to cater to tourists. It is a qualitative research study using in-depth interviews as the research tool. The target group consists of 12 Thai tourists, both experienced and inexperienced in traveling to Ubon Ratchathani province. The data was collected using content analysis and presented in a descriptive approach. The findings of the study regarding the development guidelines for the 'Guide Tip' mobile application, to fulfill the needs of travelers. In terms of design, it was discovered that the important components in mobile application design indicate that the application should not be limited to the Android system only. Moreover, the fundamental principles of application design should include creating a clear and well-structured user interface with distinct sections. In terms of digital marketing, it is important to enhance easy and quick access to the application. The perspective on features and usability suggests that adjustments should be made to improve the accuracy of location searches. In terms of design, the icons should be redesigned to make them more appealing to users. In terms of social interaction, it is recommended to increase marketing promotions, incorporate additional activities, and create an

online community. Regarding data/content quality, data verification should be conducted to ensure accuracy, and the application should be regularly updated with comprehensive and up-to-date information.

Keywords : Application, Mobile Application Design, Community-based Tourism

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ปฏิเสธไม่ได้ว่าการแพร่ระบาดที่เกิดขึ้นส่งผลต่อพฤติกรรมของประชาชนและนักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ให้ความสำคัญและตระหนักถึงความปลอดภัยทางสุขอนามัย ความสะอาดเป็นอันดับต้น ๆ จากพฤติกรรมดังกล่าวอาจส่งผลต่อรูปแบบการท่องเที่ยวที่แปรเปลี่ยนไป (พิริยะ ผลพิรุฬห์ และคณะ, 2563) ซึ่งแนวคิดในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (อัษฎา วรณกายนต์, นิคม ลนขุนทด และคณะ, 2562) ได้ถูกนำเสนอในรูปแบบโมบายแอปพลิเคชัน (Mobile Application) ทำหน้าที่เป็นตัวกลางการสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนท่องเที่ยว และเป็นเครื่องมือช่วยในการเตรียมความพร้อมและจัดรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้สอดคล้องกับภายหลังภาวะวิกฤต เช่น การให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการพื้นที่ให้ถูกสุขอนามัยและตรงตามมาตรฐานความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวมีความพร้อมตลอดจนสามารถสร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการช่วยดำเนินการทางการตลาดเพื่อสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มเป้าหมาย จะทำให้การท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถฟื้นตัวและกลับมาสร้างรายได้ระดับรากหญ้าให้กับประชาชนในชุมชนท้องถิ่นต่อไป

ฉะนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมองเห็นความสำคัญของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารทางการตลาด ซึ่งเป็นช่องทางทางการสื่อสารที่สำคัญในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย มีต้นทุนต่ำ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ครอบคลุมทั้งเนื้อหา และเขตพื้นที่อย่างมีความชัดเจน ตอบสนองพฤติกรรมการค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายที่ใช้เพื่อประกอบ

การตัดสินใจ รวมทั้งสื่อออนไลน์มีความเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และธุรกิจทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์นิยมที่จะทำการแบ่งปันรูปภาพ วิดีโอ และประสบการณ์การท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทำให้ผู้ที่ค้นหาในสื่อต่าง ๆ เกิดความสนใจและกระตุ้นการค้นหา ขณะเดียวกันสามารถช่วยเพิ่มความมั่นใจในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น รวมถึงลดระยะเวลาในการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวให้สั้นลง (Munar & Jacobsen, 2014)

โดยจังหวัดอุบลราชธานีเป็นหนึ่งในเขตพื้นที่เมืองท่องเที่ยวรองที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 (Covid-19) การใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนการท่องเที่ยวนอกจากจะช่วยอำนวยความสะดวก สร้างความเชื่อมั่น ความมั่นใจกับนักท่องเที่ยว ยังสร้างประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งถือเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายและความพร้อมในทรัพยากรจากแหล่งท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ที่สะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นอีสานใต้ (สุภัทธร ศรีจงแสง และคณะ, 2561) การใช้เทคโนโลยีกระตุ้นทางการตลาดจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยสร้างการรับรู้ (perception) ให้กับนักท่องเที่ยว มุ่งสร้างความเชื่อมั่น และกระตุ้นให้เกิดความต้องการท่องเที่ยว โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของสหภาพสิทธิวิเศษ, วรณวิรัตน์ ตุงคะเวทย์ และคณะ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยตนเองตามเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน ตำบลนางแล อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยตนเองตามเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนตำบลนางแล อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิรา จันทร์ปทุม และคณะ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสกลนคร บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ โดยวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสกลนครบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ เป็นงานวิจัยที่มาสนับสนุนการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และสามารถช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี

ดังนั้นสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้จัดทำโครงการ ‘ไกดท์ทิพย์’ โมบายแอปพลิเคชันการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้วยระบบผู้ช่วยแนะนำ ภายใต้สโลแกนที่ว่า “ไกดท์ทิพย์เนรมิตทริปเที่ยว” โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่ายและรวดเร็วผ่านแพลตฟอร์ม (Platform) บนอินเทอร์เน็ตเพื่อเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวและชุมชนเข้าด้วยกัน ดังนั้นการสร้าง ‘ไกดท์ทิพย์’ โมบายแอปพลิเคชันเริ่มต้นจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งข้อมูลที่ปรากฏใน ‘ไกดท์ทิพย์’ โมบายแอปพลิเคชันประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว ประเพณี และกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายการนำเที่ยวให้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำแนะนำเนื้อหาโครงการ ‘ไกดท์ทิพย์’ โมบายแอปพลิเคชันการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี จึงสนใจศึกษาต่อยอดจากการสร้างแอปพลิเคชันดังกล่าวโดยศึกษาความเป็นไปได้ของโมบายแอปพลิเคชันในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำผลการศึกษาจากงานวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับการดำเนินการของผู้ประกอบการ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการให้แก่นักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวโดยชุมชน ตลอดจนเป็นการเพิ่มศักยภาพของชุมชนโดยนำมาสร้างรูปแบบการท่องเที่ยว หรือรายการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับพฤติกรรมในการเดินทางของนักท่องเที่ยวจนก่อเกิดรายได้ให้แก่ชุมชนต่อไป

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดเกี่ยวกับโมบายแอปพลิเคชัน (Mobile Application)

เฉลิมพันธ์ ธนปจัย (2558) ได้กล่าวว่า Mobile Application ประกอบขึ้นด้วยคำสองคำ คือ Mobile กับ Application มีความหมายดังนี้ Mobile คือ อุปกรณ์สื่อสารที่ใช้ในการพกพา Mobile Application (ชินวัจน์ งามวรรณนกร, 2562) เหมาะสำหรับธุรกิจและองค์กรต่าง ๆ ในการเข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ รวมถึงขยายการให้บริการ

ผ่านมือถือ สะดวก ง่าย ทุกที่ ทุกเวลา อีกทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้ใช้งานให้มีความสะดวกในการใช้งานผ่านสมาร์ทโฟนมากที่สุด ดังนั้นในส่วนของการออกแบบนโยบายแอปพลิเคชันถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในครั้งนี้ ต้องประกอบไปด้วย ความชัดเจน (Visibility) มีเอกลักษณ์เพื่อนำเสนอการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ โดยมี platform รองรับการพัฒนา (Development) สามารถดาวน์โหลดเพื่อใช้งานได้ทาง Play Store พื้นฐานของการพัฒนา แอปพลิเคชันไม่ขัดกับนโยบายองค์กร ข้อบังคับ (Apple Store, Google Play) (Acceptance) รองรับกับการใช้งานของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยว ในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนและสถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบัน ที่ทำให้ การเดินทางท่องเที่ยวเชิงชุมชนนั้นยากขึ้น นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาข้อมูล ผ่านทางแอปพลิเคชันได้ ภายในแอปพลิเคชันมีปุ่มฟังก์ชันที่เข้าใจง่ายต่อการเปลี่ยน หน้าต่างข้อมูลไปยังหน้าอื่น ๆ รวมถึงการใช้สี และฟอนต์ที่อ่านง่าย สบายตา ตามหลักการออกแบบแอปพลิเคชัน 3 ข้อ ได้แก่ 1) Communication ความสอดคล้อง กันระหว่างผู้ใช้และฟังก์ชันการใช้งาน 2) Economization การลดจำนวนขั้นตอน การทำงานของนโยบายแอปพลิเคชันให้น้อยที่สุด 3) Organization มีโครงสร้าง การใช้งานและแนวคิดที่ชัดเจน

2) แนวคิดการตลาดดิจิทัล(Digital Marketing)

กฤษฎิญา มุลศรี (2562) ได้ให้ความหมายของการตลาดดิจิทัล คือ เป็นการ ดำเนินงานทางการตลาด เพื่อส่งเสริมสินค้าและบริการผ่านสื่อดิจิทัล โดยใช้ อินเทอร์เน็ตร่วมกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นการสร้างโอกาสและเพิ่มประสิทธิ ผลทางธุรกิจ ตลอดจนเป็นการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันจากข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ พฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อสามารถปรับปรุงและพัฒนาสินค้าและบริการตอบสนอง ความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค ความสำเร็จของการตลาดดิจิทัล มีหัวใจหลักอยู่ 5 ประการ (อุไรพร ชลสิริรุ่งสกุล, 2554) คือ 1) วางแผนการจัดการ ข้อมูล 2) ไม่ควรบังคับผู้บริโภค 3) ง่ายและรวดเร็ว 4) ตรวจสอบภาพลักษณ์แบรนด์ สม่ำเสมอ และ 5) ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อลบจุดอ่อนของสื่ออื่น ดังนั้นจึงต้องมีการ ศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้งานในปัจจุบัน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อจำกัดต่าง ๆ

ในการพัฒนาแอปพลิเคชันที่สอดคล้องต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3) แนวคิดเกี่ยวกับฟีเจอร์ (Features) ของแอปพลิเคชัน

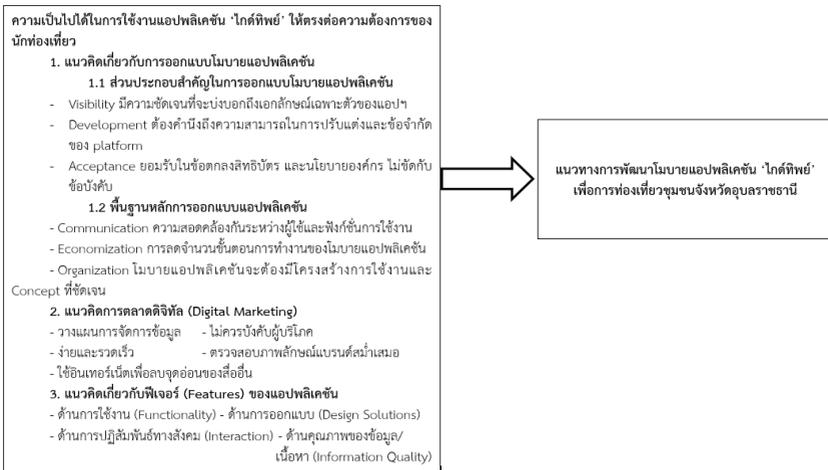
Chen et al. (2012) กล่าวถึง แอปพลิเคชันที่มีฟีเจอร์ (Feature) ต่าง ๆ ให้บริการ เช่น การสแกนคิวอาร์โค้ด การถ่ายภาพ การสร้างและแบ่งปันเนื้อหาส่วนตัว ซึ่งสามารถช่วยสนับสนุนธุรกิจ และก่อให้เกิดประโยชน์นำไปใช้ในการตัดสินใจทางการตลาดได้ จากการได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภคและการใช้บริการต่าง ๆ ซึ่งมุมมองฟีเจอร์ (Feature) ของแอปพลิเคชัน 4 ด้านที่สำคัญประกอบด้วย ด้านการใช้งาน ด้านการออกแบบ ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และด้านคุณภาพของข้อมูล/เนื้อหา Tarute et al (2017) ทั้งนี้ด้านคุณภาพและเนื้อหาเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากเป็นสิ่งที่เป็นที่แอปพลิเคชันส่งต่อไปให้กับผู้บริโภค โดยคุณภาพของข้อมูลจะขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อความ วิดีโอ และกราฟิก ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้บริโภคในการตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจได้ นอกจากนี้ลักษณะของฟีเจอร์ (Features) ของแอปพลิเคชันสังคมออนไลน์ที่สร้างความสำเร็จนั้นจะต้องประกอบไปด้วย มีความสามารถในการเชื่อมต่อกันง่าย สามารถปรับตกแต่งประวัติส่วนบุคคลได้หลายรูปแบบ ความสามารถเพิ่มจำนวนของผู้ติดตามหรือผู้ใช้งานได้ เลือกระบบปฏิบัติการที่เหมาะสม บุรณาการได้ง่ายกับรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ มีความเป็นส่วนตัวและปลอดภัย และการแจ้งเตือนและแสดงข่าวสารใหม่ ๆ อยู่เสมอ

จากแนวคิดหลักทั้ง 3 แนวคิดที่กล่าวมานั้นนำไปประยุกต์กับแอปพลิเคชัน 'ไกด์ทิพย์' เพื่อให้มีความสำคัญต่อการออกแบบแอปพลิเคชันที่ตอบสนองกับนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้หลักพื้นฐานในการออกแบบแอปพลิเคชันให้มีความสามารถและสื่อถึงเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ๆ เนื่องจากตลาดดิจิทัลมีบทบาทในยุคปัจจุบัน ดังนั้นการตลาดที่ผ่านแอปพลิเคชันมือถือจึงเป็นช่องทางที่มีศักยภาพในการเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย เพราะนักท่องเที่ยวมักมีการใช้งานแอปพลิเคชันบนมือถืออย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นการออกแบบแอปพลิเคชันโดยต้องการให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีและเกิดความพึงพอใจในการใช้งานแอปพลิเคชันนั้น จึงควรมีการศึกษาที่ต่อยอดหลังจากการ

ออกแบบแอปพลิเคชันนำไปสู่การศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการใช้งานแอปพลิเคชัน 'โกด์ทีพีย์' ให้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อนำผลการศึกษาเชื่อมโยงสู่การพัฒนาแอปพลิเคชัน 'โกด์ทีพีย์' ให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกรช่วยเพิ่มโอกาสทางการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษครั้งนี้เพื่อให้เกิดความครอบคลุมถึงแนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชัน 'โกด์ทีพีย์' ให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ต่อนักท่องเที่ยว จึงมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้งานแอปพลิเคชัน 'โกด์ทีพีย์' ให้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวตามแนวคิดการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน แนวคิดการตลาดดิจิทัล และแนวคิดเกี่ยวกับฟีเจอร์ของแอปพลิเคชัน ซึ่งสามารถแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยตามภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

วิธีการศึกษาและเครื่องมือวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลใช้ข้อคำถามสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยเทคนิคการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 12 คนจากจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดลำปาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดชลบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดชุมพร โดยแบ่งเป็นออกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยงที่มีประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 6 ราย และไม่มีประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 6 ราย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มจะเลือกตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันทางด้านอายุ ดังนี้ อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี จำนวน 1 ราย อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 1 ราย อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 1 ราย อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 1 ราย อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 1 ราย และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 1 ราย โดยเกณฑ์การคัดเลือกและออกชุดเงิน มีการกระจายประโยชน์ไว้ซึ่งอคติอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาโครงการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 – เดือนกันยายน 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง โดยแบ่งเครื่องมือวิจัยออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ว่ามีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ หมายเลขใบรับรอง UBU – REC – 49 / 2565

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้างสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านประชากรศาสตร์ และพฤติกรรม การท่องเที่ยว ประกอบด้วยข้อคำถาม 14 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นไปได้ในการใช้งานแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยข้อคำถาม 11 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ต่อนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยข้อคำถาม 1 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้างสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านประชากรศาสตร์ และพฤติกรรม การท่องเที่ยว ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นไปได้ในการใช้งานแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยข้อคำถาม 11 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ต่อนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยข้อคำถาม 1 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด

การทดสอบเครื่องมือ มีการทดสอบคุณภาพตามแนวทางของสุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์ (2551) ซึ่งผู้วิจัยได้ทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยว จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์ จำนวน 3 ท่าน ทั้งนี้ นำค่าที่ได้มาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Concordance : IOC) ซึ่งได้ตรวจสอบแบบ

สัมภาษณ์เชิงลึกแล้วเห็นว่า ข้อคำถามทุกข้อมีความเที่ยงตรงของเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.985 ซึ่งข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าคำถามสามารถวัดตรงตามที่ต้องการวัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายรายบุคคลโดยเริ่มจากการให้กลุ่มเป้าหมายดาวน์โหลด (Download) โมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ในโทรศัพท์มือถือที่ใช้ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (Android) ของผู้รับการสัมภาษณ์ โดยสอบถามความยินยอมในเบื้องต้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และทดลองแอปพลิเคชันเป็นเวลา 60 - 90 นาที ก่อน จากนั้นเริ่มทำการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างรายบุคคลในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการใช้งาน และแนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว จนได้ข้อมูลที่อิ่มตัว แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นความเป็นไปได้ในการใช้งานแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ และแนวทางการพัฒนาการใช้งานแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ เพื่อให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ต่อนักท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ความเป็นไปได้ในการใช้งานแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

1) ด้านการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน

1.1 ส่วนประกอบสำคัญในการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน

ด้านการออกแบบโมบายแอปพลิเคชันนั้น สามารถออกแบบมาเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ช่วยวางแผนการเดินทาง ส่งผลให้ประหยัดเวลาในการเดินทางได้ และช่วยให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยง่าย

และสำหรับคนในชุมชนสามารถนำมาสร้างรูปแบบการท่องเที่ยว รายการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับพฤติกรรมในการเดินทางของนักท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มศักยภาพให้แก่ชุมชน ทั้งนี้ในส่วนประกอบของการออกแบบโมบายแอปพลิเคชันถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาแอปพลิเคชัน ‘ไกดท์ทิพย์’ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในครั้งนี้ โดยมีเอกลักษณ์ในการนำเสนอการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่าง ๆ ผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ ตลอดจนมี platform รองรับการพัฒนา ผู้ใช้สามารถดาวน์โหลดเพื่อใช้งานได้ทาง Play Store ในขณะเดียวกันพบว่า ในปัจจุบันโทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ทโฟนมีหลายระบบปฏิบัติการที่พัฒนาออกมาให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ ซึ่งเป็นที่นิยมมาก คือ iOS และ Android ในขณะที่การทำงานของแอปพลิเคชัน ‘ไกดท์ทิพย์’ พบว่า มีข้อจำกัดด้านส่วนประกอบของการทำงานเพียงโทรศัพท์มือถือที่ใช้ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (Android) เท่านั้น นอกจากนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าใช้บริการและสามารถเจาะกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้นั้น แอปพลิเคชัน ‘ไกดท์ทิพย์’ ควรออกแบบส่วนประกอบสำคัญให้ครอบคลุมการรองรับระบบ Windows ในกรณีเข้าใช้งานกับ Notebook หรือ Tablet ที่ใช้ Windows เป็นระบบปฏิบัติการ (OS)

1.2 หลักพื้นฐานในการออกแบบแอปพลิเคชัน

ด้านหลักพื้นฐานในการออกแบบแอปพลิเคชัน ‘ไกดท์ทิพย์’ ถูกนำไปใช้ในการผลิตโมบายแอปพลิเคชันนี้ โดยคำนึงถึง Communication คือ ความสอดคล้องกันระหว่างผู้ใช้และฟังก์ชันการใช้งาน เช่น พฤติกรรมการใช้งานของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน Economization คือ การลดจำนวนขั้นตอนการทำงานของโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกดท์ทิพย์’ ให้น้อยที่สุด และ Organization คือ โมบายแอปพลิเคชันจะต้องมีรูปแบบโครงสร้างการใช้งานและแนวคิดที่ชัดเจนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่พบว่าการจัดรูปแบบในการใช้งานมีการแบ่งเป็นโครงสร้างยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร จึงส่งผลให้ผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน ‘ไกดท์ทิพย์’ เกิดความสับสน เช่น การแสดงผลการจัดหมวดหมู่สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซ้ำซ้อนกันระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวทะเลและสถานที่ท่องเที่ยวชายหาด

2) การสื่อสารการตลาดในยุคดิจิทัล

ด้านการสื่อสารการตลาดในยุคดิจิทัลโดยใช้โมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ เป็นการทำการตลาดผ่านช่องทางดิจิทัลในการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวหรือรายการนำเที่ยว เพื่อสื่อสารไปยังนักท่องเที่ยวซึ่งจะช่วยในการเข้าถึงนักท่องเที่ยวแบบเฉพาะเจาะจงได้ดีกว่า โดยอาศัยช่องทางฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ได้รับผลกระทบการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 (Covid-19) ดังนั้นการตลาดดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในชีวิตของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันผ่านช่องทางที่หลากหลายแต่ขณะเดียวกันพบว่า ‘ไกด์ทิพย์’ แอปพลิเคชันมีระบบการทำงานที่ช้าช้อนบางส่วน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงระบบได้ยากและไม่รวดเร็วเท่าที่ควร เช่น การเข้าใช้งานโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ครั้งแรกในระบบลงทะเบียนมีการกรอกข้อมูลหลายส่วนจนเกินไป

3) พีเจอร์ (Feature) ของแอปพลิเคชัน

3.1 ด้านการใช้งาน (Functionality)

จากบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 2 ได้กล่าวว่า ในการเข้าใช้งานโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ เนื่องจากในปัจจุบันช่องทางของโมบายแอปพลิเคชันต่าง ๆ มีความทันสมัยและเข้าถึงง่ายมากขึ้นและมีหลากหลายช่องทางในการเข้าถึง ดังนั้นการเข้าใช้งานโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ระบบการทำงานตั้งแต่แรกจนถึงการเข้าไปสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งพบว่า ยังไม่แม่นยำในการระบุสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยวและการทำงานยังคงค่อนข้างช้าเมื่อเปรียบเทียบกับช่องทางการสืบค้นอื่น ๆ ในปัจจุบัน แต่หากมีการพัฒนาให้ระบบสืบค้นมีความแม่นยำจะสามารถประยุกต์การใช้งานให้ตอบสนองตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้ และส่งผลให้โมบายแอปพลิเคชันนี้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ในอนาคต

3.2 ด้านการออกแบบ (Design Solutions)

จากบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยงที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยว โดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 2 ได้กล่าวว่า ในด้านการออกแบบหน้าตา (User Interface) ของโมบายแอปพลิเคชันค่อนข้างดี แต่หากมีการเพิ่มรูปแบบลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวลงไปด้วยนั้นจะทำให้โมบายแอปฯ ดูน่าเชื่อถือและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ต้องการดาวน์โหลดโมบายแอปฯ ได้มากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยงที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 3 ได้กล่าวว่า ภาพรวมหน้าตาของแอปพลิเคชันถือว่ามีความทันสมัยที่เลือกใช้ไม่ล้าสมัยเกินไป ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม (อาจขึ้นอยู่กับการจัดค่าขนาดตัวอักษรของผู้ใช้แต่ละคน) ผู้เข้าใช้ทุกเพศ ทุกวัยสามารถเข้าถึงและเรียนรู้วิธีในการใช้ได้ง่าย เนื่องจากการเข้าถึงในแต่ละไอเทมไม่มีความซับซ้อนมากเกินไป และบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยงที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยว โดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 1 ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ควรมีการเปลี่ยนรูป icon ให้มีความน่าสนใจ และมีภาษาไทยเพิ่มเติม

ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยงที่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 8 ได้กล่าวว่า การออกแบบแอปฯ พบว่า หน้าตา (User Interface) ของโมบายแอปพลิเคชันมีการออกแบบของแอปฯ ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจ Interface ของแอปฯ ได้ง่าย ซึ่งผู้ใช้เห็นแล้วสามารถเข้าใจการใช้งานได้ (เช่น เห็นตัวเลือกร่วมกับรูปภาพที่ให้เรากดเลือกแล้วเข้าใจว่าคืออะไร ทั้งหมดมีสีหลายสี ฟ้อนท์ การจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในแอปฯ ทั้งยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยงที่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 7 ได้กล่าวว่า ในด้านการออกแบบหน้าตา (User Interface) ของโมบายแอปพลิเคชันนั้น ดูสะอาดตาและเข้าถึงง่าย ไม่ดูรกสืที่ใช้ดูสบายตาเข้ากับการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยงที่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง

41-50 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 10 ได้กล่าวว่า การออกแบบดูเข้าใจง่าย ใช้งานได้ง่ายต่อ การกวาดสายตา แต่ควรเพิ่มสีส้มให้มีความสดใส และให้สะดุดตาเพื่อดึงดูดสายตา ให้มากกว่านี้จะทำให้แอปฯ ดูโดดเด่นมากขึ้น

3.3 ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Interaction)

จากบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 2 ได้กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยการสร้างแรงจูงใจในการใช้แอปพลิเคชัน 'ไกด์ทิพย์' โดยเพิ่มสิทธิประโยชน์การไหลดแอปพลิเคชันนี้ โดยจัดให้มีโปรโมชั่นพิเศษ สำหรับสมาชิกไกด์ทิพย์ ได้แก่ ส่วนลดจากการใช้แอปฯ โปรโมชันส่วนลดโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร หรือส่วนลดการใช้บริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังสอดคล้องกับ บทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 4 ได้กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนี้ ควรมีการจัดโปรโมชั่นการใช้แอปฯ จะเป็นดึงดูดให้คนนิยมหันมาใช้แอปฯ มากขึ้น เช่น การร่วมมือกันร่วมทำกิจกรรมสะสมคะแนน จากชุมชน แจกของที่ระลึกชุมชน การให้ส่วนลดจากการใช้แอปฯ แสดงต่อชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยวที่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 8 ได้กล่าวว่า สิ่งสำคัญของแอปพลิเคชันควรมีฟีเจอร์ทางสังคมที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ โดยการทำให้ผู้คนเข้าถึงง่าย และเป็นที่ยึดจัก เช่น การเพิ่มการแชทถามตอบ การจัดให้มีการทำกิจกรรมเพื่อรับโปรโมชั่นพิเศษเพื่อสะสม เพื่อแลกส่วนลดในการเข้าพักโรงแรม ที่พักและร้านอาหารตามแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นการร่วมมือกันกับท้องถิ่นเพื่อทำการตลาดในสถานที่ท่องเที่ยวชุมชน จัดให้มีโปรโมชั่นราคาให้ผู้คนเข้าถึงได้ เพื่อส่งผลให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของนักท่องเที่ยวชุมชนภายในแอปพลิเคชัน และ บทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยวที่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 11 ได้กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนี้ ในแอปฯ มีการตอบโต้อัตโนมัติกับ Admin หรือ chatbot แต่ควรเพิ่มการเคลื่อนไหวของตัวการ์ตูนในแอปฯ และเพิ่มการรีวิวจากทั้งในมุมมอง

นักท่องเที่ยวนอกจากนี้ในมุมมองของคนในพื้นที่ เพื่อเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นและเพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับชุมชน

3.4 ด้านคุณภาพของข้อมูล /เนื้อหา (Information Quality)

จากบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยงที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 2 ได้กล่าวว่า ภาพรวมโมบายแอปพลิเคชันมีข้อมูลเนื้อหาที่ตรงตามความต้องการและความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เพราะยังขาดข้อมูลสำคัญอื่น ๆ หากมีการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ที่เต็มรูปแบบที่สมบูรณ์ คิดว่าจะทำให้เกิดความน่าสนใจในการใช้งานเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยงที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 3 ได้กล่าวว่า ข้อมูลแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ควรเพิ่มข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ข้อมูลมีความครอบคลุมมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นจุดเด่นและจุดแข็งของแอปพลิเคชันนี้จะเน้นการท่องเที่ยวโดยชุมชน และบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยงที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 4 ได้กล่าวว่า คุณภาพของข้อมูลหรือเนื้อหาในด้านความถูกต้องของระบบการทำงานโมบายแอปพลิเคชัน มีความถูกต้องในบางส่วน และบางส่วนยังไม่ถูกต้อง เช่น ปุ่มค้นหาต้องการทราบข้อมูลทั้งหมดแค่จังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง มีข้อมูลมาไม่ครบถ้วน รวมถึงสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยงที่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 10 ได้กล่าวว่า ข้อมูลเนื้อหาของแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ภาพรวมข้อมูลไม่ครบถ้วน และเนื้อหาควรสั้น กระชับ อ่านเข้าใจง่าย โดยใช้เวลาประหยัด จะส่งผลต่อพฤติกรรมผู้ใช้งานปัจจุบันที่มีความเร่งรีบและต้องการความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลและการใช้งาน และควรมีการอัปเดตข้อมูลใหม่ ๆ ในแต่ละส่วนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ๆ อย่างครบถ้วน เพื่อเป็นการดึงดูดใจนักท่องเที่ยง อีกทั้งควรเพิ่มข้อมูลที่สามารถติดต่อได้ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ การโทรสอบถามเส้นทาง ราคาที่พัก

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยวที่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี ผู้สัมภาษณ์รายที่ 8 ได้กล่าวว่า ทั้งนี้ข้อมูลเนื้อหาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของโมบายแอปพลิเคชัน 'ไกด์ทิพย์' นั้น ได้ตอบสนองความต้องการ เพราะทำให้เข้าใจหน้าตาของแอปฯ นี้ได้ง่ายขึ้น มีประโยชน์ สะดวก รวดเร็ว ตอบโจทย์ได้ดี สำหรับคนที่ต้องการค้นหาสถานที่ท่องเที่ยวชุมชน เพราะจะเป็นข้อมูลที่เจาะจง มีทั้งประวัติความเป็นมาของชุมชนนั้น ๆ สถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม หรือข้อมูลที่เราไม่เคยรู้มาก่อน ซึ่งข้อมูลชุมชนนั้นไม่ได้หาง่าย ๆ และทำให้เราได้เข้าถึงได้ง่าย มีข้อมูลมากขึ้น และโมบายแอปพลิเคชันมีประโยชน์ในการใช้งาน เพราะการสร้างแอปพลิเคชันถือว่ามีประโยชน์ เนื่องจากได้เปิดประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยมีฟังก์ชันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (การรีวิวในแอปฯ) ถือว่าเจ้าของแอปพลิเคชันมาอ่านรีวิวแล้ว สามารถนำไปปรับปรุงและรับรู้ถึงปัญหาได้ว่า มีข้อเสียเรื่องอะไรหรือข้อดีอย่างไร ให้เหมาะกับการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น และทำให้รู้ว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่เป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง มีการพัฒนาแอปพลิเคชันต่าง ๆ มากขึ้น และมีการให้ดาวนิโกลดมาใช้งานอย่างหลากหลาย ทำให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงสิ่งที่ต้องการได้ง่ายมากขึ้น และด้านภาพรวมของข้อมูลการใช้งานโมบายแอปพลิเคชัน 'ไกด์ทิพย์' นั้น มีความพึงพอใจในด้านการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น สามารถหาที่ตรงกับไลฟ์สไตล์ (Life style) ของตนเองได้ จากการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวชุมชน การใช้โมบายแอปพลิเคชัน 'ไกด์ทิพย์' จะเป็นสื่อกลางที่จะช่วยแนะนำและชี้แหล่งข้อมูลของสถานที่นั้นได้ดี แต่ใน Line official คือ Chatbot (แชทบอต) ที่เป็นแชทบอตในการตอบกลับการสนทนาด้วยตัวอักษรแบบอัตโนมัติ ยังตอบไม่ตรงคำถามและตอบสนองในคำถามที่ถามยังไม่มากพอ และทางแอปพลิเคชันควรมีระบบป้องกันความปลอดภัย (Security) หรือนโยบายของผู้ใช้แอปพลิเคชันด้วย เช่น เก็บข้อมูลของ user ไว้ในตัวแอปพลิเคชัน หรือถ้าจำเป็นต้องเก็บไว้จริง ๆ ต้องเข้ารหัสเลข 4 ตัวเลข หรือ 6 ตัวเลข ด้วย และหากมีการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน 'ไกด์ทิพย์' เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอาจจะตัดสินใจลองใช้งานโมบายแอปพลิเคชันดังกล่าวในอนาคต เพราะสะดวก รวดเร็ว ตอบโจทย์ได้ดี สำหรับคนที่ใช้สมาร์ทโฟน (แอนดรอย) และภายในแอปพลิเคชันจะเป็นข้อมูล

ที่เจาะจง เพราะข้อมูลชุมชนไม่ได้หาง่าย ๆ คือ เหมือนข้อมูลเข้าถึงยากและหาได้ยาก แต่แอปพลิเคชันพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้เราได้เข้าถึงได้ง่าย มีข้อมูลแน่นขึ้น เพราะบางทีกลุ่มคนที่อยากเดินทางไป แต่ไม่รู้ว่าจะไปอย่างไร ถ้ามีแอปพลิเคชันนี้ เขาก็หาวิธีที่สามารถเดินทางไปได้ เช่น ชุมชนตรงนี้อาจจะไม่เหมาะกับการนำรถยนต์ไปเอง เพราะไม่ชินเส้นทางหรือเส้นทางอันตราย เนื่องจากต้องขึ้นเขา-ลงเขา อาจจะเหมาะกับการนั่งรถสองแถวหรือรถของชาวบ้าน และมีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือนอีกด้วย

2. การพัฒนาแอปพลิเคชัน 'ไกด์ทิพย์' ให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ ต่อนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้คำตอบในเชิงประจักษ์ ที่ควรนำไปปรับปรุงอย่างเร่งด่วน คือ 1) ด้านการออกแบบแอปพลิเคชัน 2) ด้านการสื่อสารการตลาดในยุคดิจิทัล และ 3) ด้านฟีเจอร์ (Feature) ของแอปพลิเคชัน ซึ่งการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์จากการใช้งานแอปพลิเคชันในเรื่องการค้นหาข้อมูล การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางไปท่องเที่ยว เพื่อช่วยในการวางแผนการเดินทางไปยังท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ตรงตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ตลอดจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงสรุปในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชันจากการวิเคราะห์ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวน

องค์ประกอบของแอปพลิเคชัน	แนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชัน
1. ด้านการออกแบบแอปพลิเคชัน	1.1 ส่วนประกอบสำคัญในการออกแบบ ใบบนแอปพลิเคชัน - แก้ไขข้อจำกัดของการเข้าใช้งาน 1.2 พื้นฐานหลักการออกแบบแอปพลิเคชัน - การออกแบบโครงสร้างที่มีการจัดหมวดหมู่ ให้ชัดเจน
2. ด้านการสื่อสารการตลาด ในยุคดิจิทัล	- การเข้าถึงง่ายและรวดเร็วในการใช้งาน
3. ด้านฟีเจอร์ (Feature) ของแอปพลิเคชัน	3.1 ด้านการใช้งาน (Functionality) - การทำงานและแสดงผลที่แม่นยำ 3.2 ด้านการออกแบบ (Design Solutions) - การออกแบบหน้าตา (User Interface) ของสื่อสังคมออนไลน์ 3.3 ด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Interaction) - การสร้างแรงจูงใจการมีส่วนร่วมในการใช้ สื่อสังคมออนไลน์ โดยเพิ่มการส่งเสริมการตลาด การจัดกิจกรรมอื่น ๆ และการสร้างชุมชนออนไลน์ 3.4 ด้านคุณภาพของข้อมูล/เนื้อหา (Information Quality) - การปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน - ความถูกต้องของข้อมูล/เนื้อหา

ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

การอภิปรายผล

ประเด็นที่ 1 ด้านการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.1 ส่วนประกอบสำคัญในการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน เพื่ออำนวยความสะดวก ประหยัดเวลา สามารถวางแผนการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว และสำหรับผู้ใช้บริการสามารถใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนโดยนำมาสร้างรูปแบบการท่องเที่ยว รายการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับพฤติกรรมในการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ควรพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน คือการออกแบบส่วนประกอบสำคัญของโมบายแอปพลิเคชันนั้นควรพัฒนาให้ครอบคลุมรองรับระบบการปฏิบัติการ iOS และ Windows ด้วย ในกรณีเข้าใช้งานกับ Notebook หรือ Tablet ที่ใช้ Windows เป็นระบบปฏิบัติการ (OS) ซึ่งหากแอปพลิเคชันนี้ได้พัฒนาให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานแล้วนั้นจะส่งผลดีต่อชุมชนและนักท่องเที่ยวอย่างมาก ทั้งประหยัดเวลามากขึ้น ตลอดจนมีความสะดวกเมื่อต้องการใช้งาน ทำให้การติดต่อประสานงานระหว่างชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการผลิตสื่อเพื่อเป็นการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ เนื่องจากการติดต่อและประชาสัมพันธ์ผ่านแอปพลิเคชัน จะช่วยให้ผู้เข้าใช้งานได้พบเห็นข้อมูลที่หลากหลายขึ้นและมีช่องทางในการติดต่อระหว่างกันที่มากขึ้นอีกด้วย สอดคล้องกับ ชูติพันธ์ วงษ์อมรวิทย์ และพระครูปลัด นิเวศชินวโร (2564) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันการท่องเที่ยวในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่าแนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชันท่องเที่ยวในอำเภอสีคิ้ว มีการแสดงข้อมูลที่แนะนำจากระบบ ผู้ใช้งานสามารถใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อค้นหาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในอำเภอสีคิ้ว และได้รับข้อมูลเส้นทางการเดินทางและการเชื่อมโยงกับระบบแผนที่และนำทางสำหรับการเดินทาง เพื่อให้การเดินทางสะดวกและง่ายขึ้น ตลอดจนเสนอแนะในการพัฒนาระบบปฏิบัติการไอโอเอส (iOS) ต่อไปเช่นกัน

1.2 หลักพื้นฐานในการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน 'ไกด์ทิพย์' จะต้องมีโครงสร้างการใช้งานและแนวคิดที่ชัดเจน โดยองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ควรพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน คือหลักการออกแบบโมบายแอปพลิเคชันนอกจากประเด็นการคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมผู้ใช้งานกับฟังก์ชันการใช้งานแล้วนั้น

โครงสร้างในแอปพลิเคชันนั้นต้องมีการจัดหมวดหมู่ที่ชัดเจนสอดคล้องกับงานวิจัยของสรรเพชญ ขอฟิ่งกลาง และนราทัศน์ ประมวลสุข (2562) ศึกษาเรื่องโครงการออกแบบสื่อแอปพลิเคชันสำหรับการท่องเที่ยว ภายในชุมชนเกาะเกร็ด เป็นการศึกษาศึกษาเพื่อสรุปหารูปแบบการออกแบบแอปพลิเคชันสำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนเกาะเกร็ด ผลการศึกษาพบว่าการออกแบบโมบายแอปพลิเคชันที่มีผู้ใช้เฉพาะเป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้งานสมาร์ตโฟน ควรออกแบบการนำเสนอที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายและดึงดูดจะทำให้เกิดความสนใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 2 ด้านการสื่อสารการตลาดในยุคดิจิทัล การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการสื่อสารทางการตลาดและอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว จากข้อมูลการสัมภาษณ์พบข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวในการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อให้ตรงตามความต้องการในปัจจุบันและมีประสิทธิภาพสูงสุดในอนาคต โดยองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ควรพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน คือ การใช้โมบายแอปพลิเคชันเป็นการเพิ่มช่องทางทางการตลาดออนไลน์ในการช่วยเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนนั้น ควรพัฒนาระบบการทำงานและแสดงผลโมบายแอปพลิเคชันให้เข้าถึงง่ายและเกิดความรวดเร็วในการใช้งาน โดยมีการปรับระบบการลงทะเบียนครั้งแรกของโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้ใช้งานได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ รักภักดี และวชิระ โมราชาติ (2561) ศึกษาเรื่องการใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานีจากความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่าการรับรู้ข่าวสารที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวสนใจส่วนใหญ่ต้องการข้อมูลที่มีประโยชน์ และสามารถเข้าถึงได้ง่าย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณาในการพัฒนาฐานข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็นที่ 3 ด้านฟีเจอร์ (Feature) ของแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ มีความทันสมัยเหมาะสมกับความต้องการในยุคปัจจุบัน โดยแอปฯ เข้าใจง่าย และมีแนวคิดที่ชัดเจน นอกเหนือจากนี้ควรมีสีสันที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยใช้สีจะช่วยให้ผู้ใช้เกิดการจดจำที่ดียิ่งขึ้น ตลอดจนประโยชน์ของการใช้สียังรวมไปถึงช่วยในการมองเห็นภาพและความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น เน้นความสำคัญของข้อมูลช่วยในการออกแบบกราฟิกเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ลดข้อผิดพลาดในการตีความ เพิ่มการมองเห็นภาพ

ได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนแอปพลิเคชันควรมีความดึงดูดและน่าสนใจ เช่น การออกแบบหน้าตา (User Interface) ของโมบายแอปพลิเคชัน ด้วยสีที่ไม่ฉูดฉาดเกินไป และการใช้รูปแบบตัวอักษรจะต้องเลือกใช้ตัวอักษรที่อ่านง่ายและมีความเหมาะสมเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและทำให้เพิ่มภาพลักษณ์ที่ดี และความน่าเชื่อถือให้กับแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ รวมทั้งเพิ่มความมีจุดเด่น มีความชัดเจนของแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ มากขึ้น สอดคล้องกับชนนิกันต์ เขียวคล้าย และคณะ (2562) การพัฒนาแอปพลิเคชันการท่องเที่ยว 5 อำเภอชายแดนจังหวัดตาก พบว่า ด้านความทันสมัยของแอปพลิเคชันและด้านกราฟิกของแอปพลิเคชันมีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจน้อยที่สุดในส่วนที่เป็นประเด็นความสวยงาม ความน่าสนใจของแอปพลิเคชัน ซึ่งผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบแอปพลิเคชันยังขาดการดึงดูดใจในรูปภาพและภาพเคลื่อนไหว ดังนั้นเพื่อให้ผู้ใช้งานแอปพลิเคชันมีความพึงพอใจมากขึ้นนั้น การออกแบบแอปพลิเคชันจึงควรที่จะให้ความสำคัญในเรื่องการออกแบบให้มีรูปภาพ และภาพเคลื่อนไหวประกอบในแอปพลิเคชัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของณฤทธิ์ จิงสมาน และคณะ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแอปพลิเคชันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ ผู้ใช้งานมีความพึงใจในแอปพลิเคชันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการทำงานของแอปพลิเคชัน ด้านความทันสมัยของแอปพลิเคชัน ด้านกราฟิกของแอปพลิเคชัน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของแอปพลิเคชัน และตอบสนองการใช้งานของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ดังนั้นแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ควรที่จะเพิ่มรูปแบบการนำเสนองานของแหล่งท่องเที่ยวในโมบายแอปพลิเคชันให้ดูแตกต่างและแปลกใหม่ เพื่อสร้างความแตกต่างและดึงดูดให้ผู้ใช้บริการมีความต้องการเข้ามาใช้บริการมากขึ้น และหากแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ มีการปรับตัวเพื่อตอบรับกับปัจจัยดังกล่าวได้อย่างรวดเร็วย่อมได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น รวมถึงภาพลักษณ์ของแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ซึ่งหากแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ นำไปประยุกต์จะสามารถขยายฐานกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้เพิ่มขึ้น และทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความมั่นใจในแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ เกิดการยอมรับในแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าเป็นสมาชิก

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

จากองค์ความรู้จากงานวิจัยในประเด็นข้างต้นนั้นส่งผลต่อความเป็นไปได้ในการใช้งานแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ต่อนักท่องเที่ยว เนื่องจากโมบายแอปพลิเคชันเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการใช้งานเพื่อการศึกษา การสื่อสาร การบันเทิง และอื่น ๆ ดังนั้นหากมีการพัฒนาแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ต่อนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น นอกจากเพื่อรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 (Covid-19) ในปัจจุบันแล้วนั้น การพัฒนาแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ยังส่งผลช่วยอำนวยความสะดวก ประหยัดเวลา และช่วยวางแผนการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยว ตลอดจนช่วยในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น และสำหรับผู้ใช้บริการสามารถประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนโดยนำมาสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวรายการนำเที่ยวที่สอดคล้องกับพฤติกรรมในการเดินทางของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ในการออกแบบโมบายแอปพลิเคชันที่ดีต้องประกอบไปด้วย 1. ด้านการออกแบบ 2. ด้านการสื่อสารการตลาดในยุคดิจิทัล และ 3. ด้านฟีเจอร์ (Feature) ของแอปพลิเคชัน ฉะนั้นแล้วการศึกษาความเป็นไปได้หลังจากการออกแบบโมบายแอปพลิเคชันถือเป็นส่วนสำคัญในการต่อยอดให้เกิดการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อการใช้งานของนักท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) ด้านการออกแบบ ควรพัฒนาส่วนประกอบสำคัญในการออกแบบระบบปฏิบัติการอื่น ๆ เพื่อสะดวกในการใช้งาน เช่น ระบบปฏิบัติการ iOS และระบบ Windows ได้
- 2) หลักการพื้นฐานการออกแบบ ควรปรับให้มีการเชื่อมต่อกับ Google Map เพื่อสามารถระบุตำแหน่งการเข้าถึง และช่วยนำทางให้เกิดความแม่นยำมากขึ้น

3) ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ควรสร้างแรงจูงใจในการใช้แอปพลิเคชัน เช่น การจัดให้มีโปรแกรมขึ้นพิเศษสำหรับสมาชิกไกด์ทิพย์ การจัดกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมได้ และการสร้างชุมชนออนไลน์

4) ด้านพีเจอร์ ควรมีปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและเพิ่มข้อมูลที่สำคัญให้ครบถ้วนโดยมีการตรวจสอบข้อมูลก่อน เพื่อแสดงข้อมูลที่มีคุณภาพบนโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’

2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาระบบในปัจจุบันว่ามีความดีในการค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดใด สถานที่ใด กิจกรรมการท่องเที่ยวใด เพื่อต่อยอดในการออกแบบการท่องเที่ยวหรือรายการนำเที่ยวให้ก่อเกิดรายได้ต่อชุมชนท่องเที่ยวต่อไป

2) ควรศึกษาต่อยอดจากข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่ใช้งานโมบายแอปพลิเคชันที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่าง ๆ รวบรวม และประมวลผลข้อมูลย้อนกลับเหล่านั้นนำไปศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวซ้ำ เพื่อพัฒนาปัจจัยทางการตลาดที่ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผู้ให้การสนับสนุนทุนวิจัย ภายใต้การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน ‘ไกด์ทิพย์’ เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี” ประจำปีงบประมาณ 2565 ตลอดจนผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการร่วมตอบแบบสัมภาษณ์ทุกท่าน

บรรณานุกรม

- กฤษติญา มุลศรี. (2562). นวัตกรรมและการตลาดดิจิทัลที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย. **MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences**. 8(2), 36-62. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565, จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/MFUconnexion/article/download/241036/164108/>.
- เกรียงศักดิ์ รักภักดี, วชิระ โมราชาติ. (2561). การใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดอุบลราชธานีจากความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. 11 (3), 165-177.
- เฉลิมพันธ์ ธโนปจัย. (2558). การออกแบบแอปพลิเคชันเพื่อแนะนำการบริโภคผลไม้ไทย. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนนิกานต์ เขียวคล้าย, ลีติมา นันทะใจ, และทิพย์หทัย ทองธรรมชาติ. (2562). การพัฒนาแอปพลิเคชันการท่องเที่ยว 5 อำเภอชายแดนจังหวัดตาก. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “8th National and 1st International Conference on Innovative Management Science for Sustainable Society”**. 783-792. วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ศูนย์ประชุมและนิทรรศการนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชุตีพันธ์ วงษ์อมรวิทย์ และพระครูปลัด นิเวช ชินวโร. (2564). การพัฒนาแอปพลิเคชันการท่องเที่ยว ของอำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง**. 10(1), 152-162.
- ชินวัจน์ งามวรรณการ. (2562). การพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่เรื่องภาษาอังกฤษสำหรับนักสารสนเทศ (รายงานการศึกษาคิสิระ). ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- ณฤทธิ์ จึงสมาน และคณะ. (2563). **การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์** (รายงานการศึกษาคณะอิสระ). สุรินทร์
: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์ และคณะ. (2563). **การศึกษาผลกระทบจากไวรัสโควิด-19
ต่อภาคเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวไทย ปี 2563**. ใน แผนงานท่องเที่ยว
และเศรษฐกิจสร้างสรรค์. เล่ม 1, หน้า 1-15). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริพงศ์ พฤทธิพันธ์. (2553). **ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร
: สาขาบริหารธุรกิจ.
- สุธิดา จันทร์ปทุม และคณะ. (2560). **การพัฒนาแอปพลิเคชันแหล่งท่องเที่ยว
ในจังหวัดสกลนครบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์**. **วารสารวิชาการ
การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม**. 4(2), 114-120.
- สรรเพชญ์ ขอฟุ้งกลาง และนราทัศน์ ประมวลสุข. (2562). **โครงการออกแบบ
สื่อแอปพลิเคชันสำหรับการท่องเที่ยวภายในชุมชนเกาะเกร็ด**
(รายงานการศึกษาคณะอิสระ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). **การหาค่าความเที่ยงตรงของ
แบบสอบถาม (IOC)**. กรุงเทพฯ: สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565, จาก
<https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329>
- สุภภัทร ศรีจางแสง และคณะ. (2561). **การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง
อัตลักษณ์การท่องเที่ยววิถีอีสานใต้**. **วารสารศิลปศาสตร์**. 14(1), 198-231.
- สหทัยา สิทธิวิเศษ, วรณวิรัตน์ ตุงคะเวทย์ และคณะ. (2562). **การพัฒนา
โมบายแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยตนเองตามเส้นทาง
ท่องเที่ยวชุมชนตำบลนางแล อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย**.
วารสารมังรายสาร. 7(1), 117-128.
- อุไรพร ชลสิริรุ่งสกุล. (2554). **Digital Marketing ใจเดียวปฏิบัติการตลาด**.
กรุงเทพฯ : กรุงเทพฯธุรกิจ.

อัษฎา วรณกายนต์, นิคม ลนขุนทด และคณะ. (2562). การพัฒนาแอปพลิเคชันการท่องเที่ยวเศรษฐกิจชุมชนและสินค้าโอท็อป จังหวัดสุรินทร์. **วิทยาศาสตร์ คชศาสตร์**. 41(1), 85-100.

Chen, K.Y., Hsu, Y.L., & Wu, C.C. (2012). Mobile phone applications as innovative marketing tools for hotels. **International Journal of Organizational Innovation**. 5(2), 116–140.

Munar, A. M., & Jacobsen, J. K. S. (2014). Motivations for sharing tourism experiences through social media. **Tourism management**. 43, 46-54.

Tarute, A., Nikou, S., & Gatautis, R. (2017). Mobile application driven consumer engagement. **Telematics and Informatics**. 34(4), 145-156.

ผลการศึกษาพบว่า 1) ตำแหน่งทางวิชาการส่งผลต่อการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่าบุคลากรสายวิชาการที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ และตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีโอกาสได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นมากกว่าตำแหน่งอาจารย์ 9.803 และ 2.785 เท่า ตามลำดับ และ 2) บุคลากรสายวิชาการที่มีปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ในระดับสูง มีโอกาสได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นมากกว่าบุคลากรสายวิชาการที่มีปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ระดับต่ำ 4.947 เท่า

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในระดับดีเด่น, บุคลากรสายวิชาการ, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Abstract

This study aimed to investigate factors influencing the outstanding performance of the academic staff of the Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University. The subjects were 201 academic staff whose status was university employees with no administrative positions as Head of a department or higher and who had worked for 12 months in the year of the performance evaluation round. The data were collected from 2018 to 2022. The subjects were selected using purposive sampling, and the instruments were performance records. The data were analyzed using descriptive statistics of frequency and percentage, and Spearman's rho was used to determine the relationships between independent variables. A chi-square test was employed to identify factors relating to outstanding performance, and binary logistic regression analysis was performed to find out the relationships between independent and dependent variables.

The study found that: 1) academic positions influenced outstanding performance evaluation results at a statistical significance level of 0.01. It was found that academic staff who were associate professors and those who were assistant professors had a better chance to be evaluated as having outstanding performance than those who had no academic titles at 9.803 and 2.785 times, respectively. 2) Academic staff with high load units in other work had greater chance of receiving outstanding performance results than those with lower load units at 4.947 times.

Keywords : Factors affecting the evaluation of outstanding, Academic staff, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

บทนำ

การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมายองค์กรอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อทำการวัดคุณค่าในการปฏิบัติงานภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อันเป็นตัวบ่งชี้และอธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์กร โดยอยู่บนพื้นฐานความแม่นยำ ยุติธรรม และตรวจสอบได้ ทั้งนี้เพื่อให้การจ่ายค่าตอบแทน การเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง การพิจารณาศักยภาพบุคคลกรให้รางวัลเป็นไปอย่างมีหลักการและเหตุผล รวมถึงเป็นเครื่องมือในการสร้างการตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อองค์กรร่วมด้วย ดังนั้นการประเมินผลการปฏิบัติงานจึงมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ทรัพยากรบุคคลในองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์องค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (Mohammed และคณะ, 2023; Robert และ Bronwyn, 2023; ศักดิ์ชัย จันทะแสง, 2565; สมชนก ภาสกรจรัส, 2559)

หากพิจารณาการกำหนดตำแหน่งบุคลากรสายวิชาการ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประกอบด้วยตำแหน่ง 1) อาจารย์ 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 3) รองศาสตราจารย์ และ 4) ศาสตราจารย์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กำหนดให้ส่วนงานและหน่วยงานประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยในสังกัด เพื่อประกอบการพิจารณาผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง การจ่ายค่าตอบแทนพิเศษหรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นในการบริหารงานบุคคล การประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้พิจารณาถึงภาระงาน ตัวชี้วัดของตำแหน่ง ปริมาณงาน คุณภาพของงาน ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานโดยให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม การประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีให้ประเมินปีงบประมาณละหนึ่งครั้ง (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2559) โดยให้บุคลากรสายวิชาการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานของตนเองในแต่ละภาคการศึกษาเป็นปริมาณงานตามหน่วยภาระงาน ในการจัดทำข้อตกลงเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2564) กำหนดให้บุคลากรสายวิชาการปฏิบัติภาระงานรวม 20 หน่วยภาระงาน ต่อปี โดยแบ่งสัดส่วนรายด้าน ดังนี้ 1) ภาระงานสอนร้อยละ 20-70 2) งานวิจัย และผลงานวิชาการอื่น ๆ ร้อยละ 20-70 3) งานบริการวิชาการร้อยละ 5-30 และ 4) งานอื่น ๆ ร้อยละ 5-10 และกำหนดเกณฑ์คะแนนการประเมินผลการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับดีเด่น (คะแนนรวมร้อยละ 90-100) ระดับดีมาก (คะแนนรวมร้อยละ 80-89) ระดับดี (คะแนนรวมร้อยละ 70-79) ระดับพอใช้ (คะแนนรวมร้อยละ 60-69) ต้องปรับปรุงไม่ผ่านการประเมิน (คะแนนรวมร้อยละ 0-59.99) (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2563ก)

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ภาระงานของบุคลากรสายวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าบุคลากรสายวิชาการมีภาระงานรวมทั้งปีมากกว่า 20 หน่วยภาระงาน ซึ่งผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด หากพิจารณาภาระงานรายด้าน พบว่ามีบุคลากรสายวิชาการอีกจำนวนหนึ่งไม่มีภาระงานด้านบริการวิชาการและไม่มีภาระงาน

ด้านบริหารและอื่น ๆ ในบางรอบของการประเมิน อีกทั้งยังมีบุคลากรสายวิชาการอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่มีความก้าวหน้าทางวิชาการประเภทใดเลยในรอบสี่ปี เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ได้กำหนดสัดส่วนภาระงานให้บุคลากรสายวิชาการมีภาระงานวิจัยและผลงานวิชาการอื่น ๆ ร้อยละ 20-70 หรือเทียบได้อย่างน้อยสี่หน่วยภาระงานต่อปี ภาระงานบริการวิชาการ ร้อยละ 5-30 หรือเทียบได้อย่างน้อยหนึ่งหน่วยภาระงานต่อปี พบว่า คณะศิลปศาสตร์ยังมีบุคลากรสายวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งที่มีภาระงานไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้หากภาระงานส่วนใดไม่เป็นไปตามเกณฑ์ขั้นต่ำก็จะกระทบกับคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติงานรายด้านและระดับผลการประเมินรวม (เขมณัญญ์ มาศวิวัฒน์, 2565) จากสถานการณ์ข้างต้นชี้ให้เห็นว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยพัฒนาขึ้นจากรากฐานความเชื่อที่ว่า การพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาควรเป็นไปเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ (Braskamp และ Ory, 1994; อ้างถึงใน องอาจ นัยวัฒน์, 2558) ทั้งนี้ การปฏิบัติงานที่ดีของบุคลากรในองค์กรยังขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในฐานะบุคลากรสายวิชาการ อาทิ ประสิทธิภาพทำงาน ปริมาณหน่วยภาระงานสอน ปริมาณหน่วยภาระงานวิจัย ปริมาณหน่วยภาระงานบริการวิชาการ และปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ดังนั้น หากได้มีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นของบุคลากรสายวิชาการคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำไปพัฒนาและเป็นต้นแบบในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นของบุคลากรสายวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การทบทวนวรรณกรรม

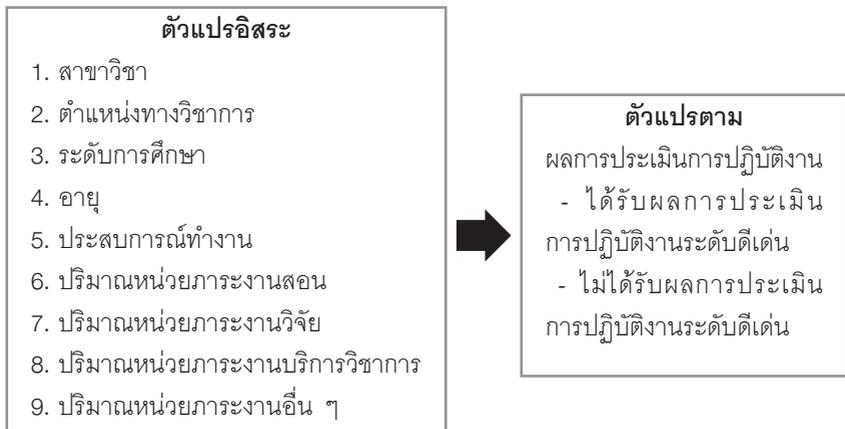
การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านบุคคล อันหมายถึงบุคลากรสายวิชาการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยใช้ระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล มาตรฐานภาระงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงภาระของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อเป็นกรอบการวิจัย โดยมีรายละเอียดปัจจัยดังนี้ ประการที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้แบ่งสาขาวิชาตามจุดเน้นทางวิชาการและศาสตร์เฉพาะด้าน สำหรับคณะศิลปศาสตร์นั้น แบ่งเป็น 2 สาขาวิชา คือ 1) สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ และ 2) สาขาวิชาสังคม วัฒนธรรม และการพัฒนามนุษย์ ประการที่ 2 พนักงานมหาวิทยาลัยประเภทวิชาการได้แก่ตำแหน่ง ดังนี้ 1) อาจารย์ 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 3) รองศาสตราจารย์ และ 4) ศาสตราจารย์ ประการที่ 3 พนักงานมหาวิทยาลัยประเภทวิชาการมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์และทำสัญญาปฏิบัติงานได้จนถึงวันสุดท้ายของปีงบประมาณที่มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ ประการที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีให้ประเมินปีงบประมาณละหนึ่งครั้ง และประการที่ 5 กำหนดมาตรฐานในการเทียบภาระงานอาจารย์เป็น หน่วยภาระงาน (Load Unit; LU) โดยจัดทำบัญชีเทียบเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ภาระงานสอน 2) ภาระงานวิจัยและผลงานทางวิชาการอื่น ๆ 3) ภาระงานบริการวิชาการ และ 4) ภาระงานอื่น ๆ ทั้งนี้ปริมาณหน่วยภาระงานที่บุคลากรสายวิชาการปฏิบัติได้ในแต่ละด้านจะนำเข้าระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2558; มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2559; มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2565)

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับผลการประเมิน การปฏิบัติงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังเช่น งานวิจัยของ Janib, J. และคณะ (2021) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาระงานและผลการปฏิบัติงานของนักวิชาการมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศมาเลเซีย ที่พบว่า ภาระงานมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายวิชาการ ในขณะที่ Kim, L. และคณะ (2023) ได้ศึกษาเรื่องวิธีสร้างสุขแก่พนักงานมหาวิทยาลัย กรณีศึกษาจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยในประเทศไทย แล้วพบว่าภาระงานส่งผลทางลบ

ต่อความพึงพอใจในงานหากจำนวนภาระงานเกินมาตรฐาน ภาระงานหลายข้อ กลายเป็นแรงกดดันและยังส่งผลต่อความไม่พึงพอใจกับการปฏิบัติงาน ในกรณีนี้ ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคคลากรสายวิชาการในมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามก็ติดตามจากการศึกษาวรรณกรรมยังชี้ให้เห็นถึงการปฏิบัติงานที่ดีของบุคลากรในองค์กร ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อันหมายถึงภาระงานที่ได้รับจากองค์กรอีกด้วย (Braskamp และ Ory, 1994; อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2558) จากการศึกษาวรรณกรรม ข้างต้นยังสอดคล้องกับตัวแปรอิสระที่ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ดังรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยอาศัยระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน ภาระงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงภาระงานของบุคลากร สายวิชาการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นของบุคลากรสายวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้บันทึกและรวบรวมจากฐานข้อมูลในระบบออนไลน์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แก่ ระบบสารสนเทศบุคลากร (<https://dss.psu.ac.th>) ระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (<https://hrmis.psu.ac.th>) และระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน (<https://tor.psu.ac.th>) ซึ่งเป็นข้อมูลเฉพาะในส่วนขอของบุคลากรสายวิชาการคณะศิลปศาสตร์ ตั้งแต่ปี 2561-2565 โดยดึงข้อมูลจากฐานข้อมูลดังกล่าว ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป (จากระบบสารสนเทศบุคลากร) ข้อมูลปริมาณหน่วยภาระงาน (จากระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์) และข้อมูลระดับคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติงาน (จากระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน) นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นตามเกณฑ์การประเมินของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการวิจัยเพียงแต่สะท้อนสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานดีเด่นของกลุ่มตัวอย่าง ณ ช่วงเวลาที่ทำการศึกษาเท่านั้น

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling Technique) จากบุคลากรสายวิชาการที่มีสถานภาพการจ้างเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยและไม่ดำรงตำแหน่งบริหารระดับหัวหน้าสาขาวิชาขึ้นไป ปฏิบัติงานที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ครบ 12 เดือน ในรอบปีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ไม่รวมข้อมูลของผู้ที่อยู่ระหว่างการลาศึกษาต่อ หรือผู้ที่บรรจุเข้าทำงานระหว่างปี และเป็นการสืบค้นจากฐานข้อมูลของปีประเมิน 2561-2565 จำนวน 201 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาจากการศึกษาระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับภาระงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงภาระงานของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการสร้างประเด็นคำถามในแบบบันทึกข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบเขียนตอบ ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา สาขาวิชา ที่สังกัด หน่วยงานที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 2 ข้อมูลปริมาณหน่วยภาระงาน หรือจำนวนหน่วยภาระงาน (Load Unit) ของบุคลากรสายวิชาการ แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ภาระงานสอน ภาระงานวิจัยและผลงานทางวิชาการ ภาระงานบริการวิชาการ และภาระงานอื่น ๆ

ตอนที่ 3 ข้อมูลระดับคะแนนผลการประเมินการปฏิบัติงานตามข้อตกลง ภาระงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ

การตรวจสอบคุณภาพของแบบบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกข้อมูลที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ที่มีคำอธิบาย รายละเอียดถึงวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ ส่งถึงผู้บริหารคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยการขออนุญาตจากผู้บริหารและเก็บข้อมูลเป็นความลับ นำมาใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น

3.2 ผู้วิจัยได้จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลในระบบออนไลน์ของมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปเก็บจากระบบสารสนเทศบุคลากร (<https://dss.psu.ac.th>) ข้อมูลภาระงานเก็บจากระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (<https://hrmis.psu.ac.th>) และระดับคะแนนผลการประเมินเก็บจากระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน (<https://tor.psu.ac.th>)

3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม 2566 จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลตัดรายการที่ข้อมูลไม่ตรงตามเงื่อนไขออกจากการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่

4.1 ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ค่าสถิติเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ ได้แก่

1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Spearman's rho เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตัวเอง เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่มีปัญหา Multicollinearity

2) การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test : X^2) เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการได้ผลประเมินระดับดีเด่น

3) การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์แบบไบนารี (Binary Logistic Regression) วิธี Enter Method เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เป็นการเลือกตัวแปรทำนายทั้งหมดเข้าสมการถดถอยโลจิสติกส์พร้อมกันในขั้นตอนเดียว ซึ่งในการพิจารณาตัวแปรทำนายที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ทำนายในสมการถดถอย ผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าตัวแปรทำนายตัวใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม โดยพิจารณาจากค่าสถิติทดสอบ ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือว่าตัวแปรทำนายนั้นควรจะอยู่ในสมการถดถอยโลจิสติกส์

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์มีดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (x's) อาจเป็นข้อมูลชนิด Dichotomous (มีค่าได้ 2 ค่า) หรือเป็นสเกลอันตรภาค (Interval Scale) และสเกลอัตราส่วน (Ratio Scale) ส่วนตัวแปรตาม กรณีเป็นการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์แบบไบนารีจะกำหนด 2 ค่า คือ 0 กับ 1

2. ค่าคาดหวังของค่าความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์หรือ $E(e) = 0$

3. e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน

4. e_i และ X_i เป็นอิสระต่อกัน

5. ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เกิดปัญหา Multicollinearity (อรทัย เจริญสิทธิ์, 2560) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและการให้ค่าข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและการให้ค่าข้อมูล

ลำดับ	สัญลักษณ์	ชื่อตัวแปร	การให้ค่าข้อมูล
1	Department	สาขาวิชา	0 = สาขาวิชาสังคมฯ 1 = สาขาวิชาภาษาฯ
2	Position	ตำแหน่งทางวิชาการ	1 = อาจารย์ 2 = ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 3 = รองช่วยศาสตราจารย์
3	Education	ระดับการศึกษา	1 = ปริญญาตรี 2 = ปริญญาโท 3 = ปริญญาเอก
4	Age_R	อายุ (ตัวเลขจริง)*	1 = ไม่เกิน 37 ปี 2 = 38-44 ปี 3 = 45 ปีขึ้นไป
5	Experience_R	ประสบการณ์ทำงาน (ตัวเลขจริง)*	1 = 1-6 ปี 2 = 7-14 ปี 3 = 15 ปีขึ้นไป
6	Teaching_R	ปริมาณหน่วยภาระงานสอน (ตัวเลขจริง)*	1 = ต่ำ (ไม่เกิน 41.5568) 2 = ปานกลาง (41.5569-51.9713) 3 = สูง (51.9714 ขึ้นไป)
7	Research_R	ปริมาณหน่วยภาระงานวิจัย (ตัวเลขจริง)*	1 = ต่ำ (ไม่เกิน 1.10) 2 = ปานกลาง (1.11-5.50) 3 = สูง (5.51 ขึ้นไป)
8	Service_R	ปริมาณหน่วยภาระงาน บริการวิชาการ (ตัวเลขจริง)*	1 = ต่ำ (ไม่เกิน .8943) 2 = ปานกลาง (.8944-2.8545) 3 = สูง (2.8546 ขึ้นไป)
9	Other_R	ปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ (ตัวเลขจริง)*	1 = ต่ำ (ไม่เกิน 2.1350) 2 = ปานกลาง (2.1351-5.5000) 3 = สูง (5.5001 ขึ้นไป)
10	Y1	ผลการประเมินการปฏิบัติงาน	0 = ไม่ได้รับผลการประเมิน การปฏิบัติงานในระดับดีเด่น 1 = ได้รับผลการประเมิน การปฏิบัติงานในระดับดีเด่น

หมายเหตุ *มีการกำหนดค่าตัวแปรใหม่จากข้อมูลตัวเลขจริงไปเป็นแบบช่วง

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลปัจจัยของกลุ่มตัวอย่าง

พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ 201 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่อยู่ในสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 57.7) มีตำแหน่งทางวิชาการระดับอาจารย์ (71.1) มีการศึกษาระดับปริญญาเอก (ร้อยละ 60.2) มีอายุไม่เกิน 37 ปี (ร้อยละ 36.8) และมีประสบการณ์การทำงาน 1-6 ปี (ร้อยละ 37.8) มีปริมาณหน่วยภาระงานสอนในระดับปานกลาง (ร้อยละ 36.3) มีปริมาณหน่วยภาระงานวิจัยในระดับต่ำ (ร้อยละ 36.8) มีปริมาณหน่วยภาระงานบริการวิชาการในระดับต่ำ (ร้อยละ 35.8) และมีปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ในระดับสูง (ร้อยละ 39.3) และมีผู้ได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นร้อยละ 24.9 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลปัจจัยของกลุ่มตัวอย่าง

	ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
สาขาวิชา			
	สังคม วัฒนธรรม และการพัฒนามนุษย์	85	42.3
	ภาษาต่างประเทศ	116	57.7
ตำแหน่งทางวิชาการ			
	อาจารย์	143	71.1
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	34	17.0
	รองศาสตราจารย์	24	11.9
ระดับการศึกษา			
	ปริญญาตรี	4	2.0
	ปริญญาโท	76	37.8
	ปริญญาเอก	121	60.2
อายุ (ปี)			
	ไม่เกิน 37	74	36.8
	38-44	69	34.3
	45 ขึ้นไป	58	28.9

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงาน (ปี)		
1-6	76	37.8
7-14	70	34.8
15 ขึ้นไป	55	27.4
ปริมาณหน่วยภาระงานภาระงานสอน		
ต่ำ	59	29.4
ปานกลาง	73	36.3
สูง	69	34.3
ปริมาณหน่วยภาระงานภาระงานวิจัย		
ต่ำ	74	36.8
ปานกลาง	68	33.8
สูง	59	29.4
ปริมาณหน่วยภาระงานภาระงานบริการวิชาการ		
ต่ำ	72	35.8
ปานกลาง	63	31.4
สูง	66	32.8
ปริมาณหน่วยภาระงานภาระงานอื่น ๆ		
ต่ำ	67	33.4
ปานกลาง	66	32.8
สูง	68	33.8
ผลการประเมินการปฏิบัติงาน		
ไม่ได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่น	151	75.1
ได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่น	50	24.9

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยและการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่น พบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ ตำแหน่งทางวิชาการ ระดับการศึกษา ปริมาณหน่วยภาระงานวิจัย ปริมาณหน่วยภาระงานบริการวิชาการ และปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กับการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์แบบไบนารี (Binary Logistic Regression) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่น

ปัจจัย	ไม่ได้รับ		ได้รับ		X ²	p-value
	การประเมิน ระดับดีเด่น	จำนวน	การประเมิน ระดับดีเด่น	ร้อยละ		
สาขาวิชา						
สังคม วัฒนธรรม และการพัฒนามนุษย์	59	69.4	26	30.6	2.57	0.11
ภาษาต่างประเทศ	92	79.3	24	20.7		
ตำแหน่งทางวิชาการ						
อาจารย์	119	83.2	24	16.8	27.82	0.01*
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	24	70.6	10	29.4		
รองศาสตราจารย์	8	33.3	16	66.7		
ระดับการศึกษา						
ปริญญาตรี	4	100.0	0	0.0	9.23	0.01*
ปริญญาโท	65	85.5	11	14.5		
ปริญญาเอก	82	67.8	39	32.2		
อายุ (ปี)						
ไม่เกิน 37	61	82.4	13	17.6	3.96	0.138
38-44	47	68.1	22	31.9		
45 ขึ้นไป	43	74.1	15	25.9		

ปัจจัย	ไม่ได้รับ การประเมิน ระดับดีเด่น		ได้รับ การประเมิน ระดับดีเด่น		X ²	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ประสบการณ์การทำงาน (ปี)						
1-6	58	76.3	18	23.7	1.57	0.455
7-14	55	78.6	15	21.4		
15 ขึ้นไป	38	69.1	17	30.9		
ปริมาณหน่วยภาระงานสอน						
ต่ำ	45	76.3	14	23.7	0.395	0.821
ปานกลาง	53	72.6	20	27.4		
สูง	53	76.8	16	23.2		
ปริมาณหน่วยภาระงานวิจัย						
ต่ำ	68	91.9	6	8.1	36.51	0.01*
ปานกลาง	55	80.9	13	19.1		
สูง	28	47.5	31	52.5		
ปริมาณหน่วยภาระงาน บริการวิชาการ						
ต่ำ	63	87.5	9	12.5	15.22	0.01*
กลาง	49	77.8	14	22.2		
สูง	39	59.1	27	40.9		
ปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ						
ต่ำ	56	83.6	11	16.4	27.662	0.01*
ปานกลาง	59	89.4	7	10.6		
สูง	36	52.9	32	47.1		

* p-value ≤ 0.01

3. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่น

จากการวิเคราะห์ Binary Logistic Regression พบว่า การได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นมีความสัมพันธ์กับตำแหน่งทางวิชาการและปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.01$) โดยบุคลากรสายวิชาการที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์มีโอกาสดำเนินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นมากกว่าตำแหน่งอาจารย์ 9.803 เท่า (95% C.I.; 3.428-28.037) ในทำนองเดียวกัน บุคลากรสายวิชาการที่มีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์มีโอกาสดำเนินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นมากกว่าตำแหน่งอาจารย์ 2.785 เท่า (95% C.I.; 1.079-7.189)

สำหรับปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ พบว่า บุคลากรสายวิชาการที่มีปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ในระดับสูง มีโอกาสดำเนินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นมากกว่าบุคลากรสายวิชาการที่มีปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ระดับต่ำ 4.947 เท่า (95% C.I.; 2.046-11.960) และบุคลากรสายวิชาการที่มีปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ในระดับปานกลาง มีโอกาสดำเนินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นลดลงร้อยละ 36.0 เมื่อเทียบกับบุคลากรสายวิชาการที่มีปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ระดับต่ำ (odds ratio= 0.640, 95% C.I.; 0.344-2.213) รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รูปแบบสุดท้ายของปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่น โดยใช้ Binary Logistic Regression

ตัวแปรอิสระ	Coeff.	Std.Error	p-value	Odds Ratio	95% C.I.	
					Lower	Upper
Constant	-2.230	0.405	0.000	0.108		
ได้/ไม่ได้ผลการประเมิน ในระดับดีเด่น						
ตำแหน่งทางวิชาการ			0.000			
อาจารย์	{0}					
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	1.024	0.484	0.034	2.785	1.079	7.189
รองศาสตราจารย์	2.283	0.536	0.000	9.803	3.428	28.037
ปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ			0.000			
ต่ำ	{0}					
ปานกลาง	-0.447	0.546	0.414	0.640	0.219	1.867
สูง	1.599	0.450	0.000	4.947	2.046	11.960

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นของบุคลากรสายวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่น ได้แก่ตำแหน่งทางวิชาการ และปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านตำแหน่งทางวิชาการส่งผลต่อการได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่าบุคลากรสายวิชาการที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ และตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีโอกาสได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นมากกว่าตำแหน่งอาจารย์ (10.230 เท่า และ 2.257 เท่า ตามลำดับ) ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะผู้มีตำแหน่งทาง

วิชาการมีโอกาสที่จะได้ปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรมากกว่าผู้ที่มีตำแหน่งอาจารย์ทั้งในด้านการสอนในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษากการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมในงานวิจัยวิทยานิพนธ์ และการเป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตร ซึ่งจะทำหน้าที่บริหารหลักสูตร สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้กำหนดคุณวุฒิและคุณสมบัติให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกต้องมีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หรือปริญญาโทที่มีตำแหน่งรองศาสตราจารย์ และมีผลงานทางวิชาการอย่างน้อย 3 เรื่องในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง (ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565, 2565) ส่งผลให้ผู้มีตำแหน่งทางวิชาการผลิตผลงานทางวิชาการได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่กำหนดว่าผู้ที่จะได้รับผลการประเมินดีเด่นจะต้องมีผลงานวิชาการย้อนหลัง 3 ปีด้วย (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2564) ในขณะที่เดียวกันผู้ที่มีตำแหน่งทางวิชาการจะต้องผลิตผลงานทางวิชาการตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด หากผู้ที่มีตำแหน่งทางวิชาการผลิตผลงานทางวิชาการไม่เป็นไปตามเกณฑ์จะเลื่อนเงินเดือนในแต่ละรอบไม่เกินร้อยละสอง (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2556) หากมีผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารตามเกณฑ์จะได้รับค่าตอบแทนเพิ่ม (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2563ข) ซึ่งพฤติกรรมกรปฏิบัติงานในทางที่ดีดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับ สุชาติดา กองสวัสดิ์ และวราภรณ์ หนูสงค์ (2558) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของบุคลากรสายวิชาการคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ปัจจัยด้านตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ส่งผลต่อจำนวนโครงการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับ สิริภาพรณ ลี้ภัยเจริญ และคณะ (2560) ที่ได้ศึกษาตัวแปรที่มีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานด้านวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย พบว่า อาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีผลการปฏิบัติงานด้านการวิจัยที่ดีกว่าอาจารย์ที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ปัจจัยด้านปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ซึ่งส่งผลต่อภาระที่ได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า บุคลากรสายวิชาการที่มีปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ในระดับสูงมีโอกาสได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่น มากกว่าบุคลากรสายวิชาการที่มีปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ระดับต่ำ (6.405 เท่า) ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะบุคลากรสายวิชาการจะต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานภาระงานในฐานะอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งกำหนดให้ปฏิบัติงานภาระงานทั้งหมด 4 ด้าน คือ 1) ภาระงานสอน 2) ภาระงานวิจัยและผลงานวิชาการ 3) ภาระงานบริการวิชาการ และ 4) ภาระงานบริหาร งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม งานจิตอาสาและการเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ที่หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยแต่งตั้ง ซึ่งได้กำหนดสัดส่วนคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติงานตามภาระงานในทุกด้าน โดยไม่สามารถนำคะแนนประเมินของภาระงานแต่ละด้านมาเฉลี่ยกันได้ การที่จะได้รับผลการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นจะขาดภาระงานด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการจัดทำข้อตกลงเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2564) ที่กำหนดสัดส่วนภาระงานวิชาการ ในแต่ละด้าน ดังนี้ งานสอนร้อยละ 20-70 งานวิจัยและผลงานวิชาการร้อยละ 20-70 งานบริการวิชาการร้อยละ 5-30 และงานอื่น ๆ ร้อยละ 5-10 (เทียบสัดส่วนร้อยละ 5 เท่ากับ 1 หน่วยภาระงาน) และสอดคล้องกับ Janib, J. และคณะ (2021) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาระงานและผลการปฏิบัติงานของนักวิชาการมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศมาเลเซีย พบว่า ภาระงานมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายวิชาการ อย่างไรก็ตาม Kim, L. และคณะ (2023) ได้ศึกษาเรื่องวิธีสร้างสุขแก่พนักงานมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษาจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยในประเทศไทย แล้วพบว่าภาระงานก็ส่งผลทางลบต่อความพึงพอใจในงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 หากจำนวนภาระงานเกินมาตรฐานภาระงานหลายข้อจะกลายเป็นแรงกดดันสำหรับทุกคนที่รู้สึกไม่พึงพอใจกับงานปัจจุบัน ในกรณีนี้อาจารย์มหาวิทยาลัยจะไม่สนุกกับการทำงานในที่ทำงานอีกต่อไปหากได้รับความรับผิดชอบมากมายจากมหาวิทยาลัย สถานการณ์นี้บ่งบอกถึงความไม่พึงพอใจในงานของอาจารย์เหล่านั้น ทั้งนี้ความสามารถในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับบรรณานุกรมของผู้บริหารมหาวิทยาลัย (สุดสาคร สิงห์ทอง และ วรเดช จันทร์ศร, 2560)

โดยสรุปแล้ว ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นของบุคลากรสายวิชาการคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จากผลการวิจัยข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า บุคลากรสายวิชาการจะได้รับการประเมินผลในระดับดีเด่นได้หากเลือกใช้กลยุทธ์ 2 ประการ คือ 1) การพยายามเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการในระดับที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์ เนื่องจากจะได้โอกาสในการรับผิดชอบงานที่หลากหลายกระจายครบตามเกณฑ์ และ 2) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม งานจิตอาสา และการเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ที่หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยแต่งตั้ง อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนเพียงปัจจัยด้านบุคคลและปริมาณหน่วยภาระงานที่ปฏิบัติได้ในแต่ละรอบการประเมิน ทั้งนี้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ยังมีข้อกำหนดเรื่องการประเมินพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าตำแหน่งทางวิชาการส่งผลต่อคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติงานในระดับดีเด่น ในปัจจุบันคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีบุคลากรตำแหน่งอาจารย์เป็นสัดส่วนที่สูงกว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งทางวิชาการ เนื่องจากบุคลากรที่มีตำแหน่งทางวิชาการมีภาระงานตามที่กฎหมายกำหนดมากกว่าผู้ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งเมื่อมีภาระงานหลากหลายกระจายครบตามเกณฑ์จะส่งผลให้ได้รับผลการประเมินในระดับดีเด่น ดังนั้นคณะศิลปศาสตร์ควรมีแผนการพัฒนาบุคลากรให้เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น นอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับคะแนนประเมินในระดับดีเด่นแล้วยังเป็นการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับภาระงานตามภารกิจหลักของคณะอีกด้วย

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่าบุคลากรสายวิชาการที่มีปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ในระดับสูง มีโอกาสได้คะแนนการประเมินผลการปฏิบัติงานในระดับดีเด่นมากกว่าผู้ที่มีปริมาณหน่วยภาระงานอื่น ๆ ระดับน้อยกว่า และที่เป็นเช่นนี้

อาจเกิดจากการที่บุคลากรสายวิชาการมีภาระงานสอนโดยเฉลี่ยเกินกว่ามาตรฐาน
ที่มหาวิทยาลัยกำหนด คณะและมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้อาจารย์มีทักษะ
ในการบริหารจัดการทั้งในการจัดการเรียนการสอนและการจัดการภารกิจอื่น ๆ
เพื่อให้มีเวลาพอที่จะปฏิบัติภาระงานได้ปริมาณหน่วยภาระงานครบทุกด้านเป็นไป
ตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเชิงปริมาณจากข้อมูลระดับitudinalเท่านั้น
ยังขาดการประมวลข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ตัวบุคคล ปัจจัยที่
ค้นพบในครั้งนี้อาจยังขาดปัจจัยที่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของคนในการทำงาน เช่น
ทัศนคติต่องาน ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งหากองค์กรได้ทราบถึงสิ่งจูงใจ
หรือแรงผลักดันที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมที่บุคลากรแสดงออกและมีอิทธิพลกับผลการ
ปฏิบัติงาน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีพฤติกรรม
ที่ต้องการ ซึ่งจะเป็นข้อมูลช่วยในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาปัจเจกบุคคล เพื่อให้
บุคลากรในองค์กรมีคุณภาพและประสิทธิภาพการทำงานสูง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
ขององค์กร

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่อนุญาตให้ใช้
ฐานข้อมูลบุคลากรในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณที่ปรึกษางานวิจัย
รองศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหิมา (รองคณบดีฝ่ายพัฒนาระบบและ
โครงสร้างองค์กร) ที่กรุณาชี้แนะตั้งแต่ต้นกระทั่งงานวิจัยสำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

- เชมณัญญ์ มาศวิวัฒน์. (2565). การวิเคราะห์ภาระงานของบุคลากรตำแหน่ง **วิชาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. สงขลา : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565 (2565, 9 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212 ง. หน้า 21-34.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2556, 18 กรกฎาคม). **ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่องมาตรการติดตามภาระงานและผลงานทางวิชาการของผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการเพื่อการเลื่อนเงินเดือน และเพิ่มค่าจ้าง พ.ศ. 2556**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566, จาก https://personnel.psu.ac.th/com/com_231.pdf.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2558, 9 ธันวาคม). **ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่องมาตรฐานภาระงานในฐานอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566, จาก <https://planning.psu.ac.th/documents/loadunit/Announced-PSU2558.pdf>.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2559, 29 กันยายน). **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2559**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566, จาก https://hr.psu.ac.th/file/pdf/com_332.pdf.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2563ก, 30 มิถุนายน). **ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ประจำปีของพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2563**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566, จาก https://personnel.psu.ac.th/com/com_406.pdf.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2563ข, 23 ธันวาคม). **ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่องหลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนผลงานทางวิชาการของพนักงานมหาวิทยาลัยตำแหน่งวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2564**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566, จาก https://hr.psu.ac.th/file/pdf/com_460.pdf.

- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2564, 11 พฤษภาคม). **ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่องการกำหนดภาระงานบุคลากรประเภทวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2564**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566, จาก https://hr.psu.ac.th/file/pdf/com_482.pdf.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2565, 5 เมษายน). **ประกาศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เรื่องการแบ่งโครงสร้างหน่วยงานภายในส่วนงานประเภทนโยบายและบริหาร ประเภทวิชาการ และประเภทอำนวยการและสนับสนุนภารกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566, จาก <https://docs.psu.ac.th/view/363751cf-b64b-4d55-a71a-770ab125fd31>.
- ศักดิ์ชัย จันทะแสง. (2565). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้โครงสร้างมหาวิทยาลัยและความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, **วารสารสังคมศาสตร์วิจัย**, 12(1), 95-109.
- สมชนก ภาสกรจรัส. (2559). **การจัดการเชิงเปรียบเทียบ/การจัดการข้ามวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สิริภาพรณ ลีภัยเจริญ จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์ และ เกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์. (2560). ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย, **วารสารเกษมบัณฑิต**, 18(2), 77-93.
- สุชาดา กองสวัสดิ์ และ วราภรณ์ หนูสงค์. (2558). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. สงขลา : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุดสาคร สิงห์ทอง และ วรเดช จันทรร. (2560). ธรรมชาติของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในภาคใต้ของประเทศไทย. **อินทนิลทักษิณสาร**, 12(2), 89-112.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2543). **การบริหารงานบุคคล** (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรรถัย เจริญสิทธิ์. (2560). การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบไบนารีสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์**, 1(2), 1-9.

Janib, J., Mohd Rasdi, R., Omar, Z., Alias, S. N., Zaremohzzabieh, Z., & Ahrari, S. (2021). The relationship between workload and performance of Research University Academics in Malaysia: The mediating effects of career commitment and job satisfaction, **Asian Journal of University Education**. 17(2), 85. Retrieved January 23, 2023, from <https://doi.org/10.24191/ajue.v17i2.13394>.

Kim, L., Pongsakornrunsilp, S., Horam, N., & Suong, S. (2023). How to make employees happy: Evidence from Thai University Lecturers, **Problems and Perspectives in Management**. 21(1), 482-492. Retrieved June 24, 2023, from [https://doi.org/10.21511/ppm.21\(1\).2023.41](https://doi.org/10.21511/ppm.21(1).2023.41).

Mohammed Borhandden Musah, Lokman Mohd Tahir, Hairuddin Mohd Ali, Shafeeq Hussain Vazhathodi Al-Hudawi, Mohammad Issah, Adnan Mohammed Farah, Asma Khaleel Abdallah, Naail Mohammed Kami. (2023). **Testing the validity of academic staff performance predictors and their effects on workforce performance**. International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE), 12(2), pp. 941-955.

Robert M. Diamond & Bronwyn E. Adam. (2023). **The Disciplines Speak: Rewarding the Scholarly, Professional, and Creative work of faculty**. New York: Routledge.

มากที่สุด ในด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.84 ด้านความรู้และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4.63 ด้านทักษะทางปัญญา มีค่าเฉลี่ย 4.61 และระดับมากในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 4.21 ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าสถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนิสิต สาขาวิชาภาษามลายู มหาวิทยาลัยทักษิณ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อควรปรับปรุงในประเด็นทักษะภาษาอังกฤษ ซึ่งหลักสูตรควรนำเสนอส่งเสริมให้นิสิตมีทักษะภาษาอังกฤษควบคู่กับภาษามลายู และเพิ่มกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, สถานประกอบการ, นิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา, สาขาวิชาภาษามลายู

Abstract

This research article aimed to present the results of the study on "Satisfaction of Establishments on Cooperative Education Students in Malay Program, Thaksin University". Data were collected from 19 representatives of establishments using a questionnaire and they were then analyzed by employing frequency, percentage, and standard deviation.

The study results revealed that the satisfaction of establishments on the characteristics of cooperative education students in the Malay Program, Thaksin University, in the overall view, was at a very high level. When considered in each aspect, it was found that satisfaction at a very high level derived from the aspects of virtue ethics, with the mean of 4.84; knowledge and numeral analysis skills, communication and use of information technology, with a mean of 4.63; and cognitive skills, with a mean of 4.61. Those that were ranked in a high level could be found on the aspects of interpersonal skills and

responsibility, with a mean of 4.21. The study results reflected that the establishments were satisfied with the performances of the cooperative education students in the Malay program at Thaksin University. The aspect of English skills, however, should be improved. It was recommended that the program should enhance students' skills in both Malay and English. Teaching and learning processes should also concentrate on working with others as well as being responsible for oneself and society. Likewise, the curriculum should be revised to meet the establishments' requirements.

Keywords : satisfaction, establishment, cooperative education students in Malay program

บทนำ

การอุดมศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตและพัฒนากำลังคน สร้างงานวิจัย และนวัตกรรมขั้นสูง รวมทั้งแหล่งที่สร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาประเทศ เช่นในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วจะนำศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษามาเป็นกำลังสำคัญของการขับเคลื่อน นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญในพัฒนาประเทศด้วยการผลิตบัณฑิตที่มีทักษะตรงความต้องการของนายจ้าง

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นกระบวนการการเรียนรู้ ด้วยการส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการ (Work-Based Learning) ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสหกิจศึกษานั้น ทำให้บัณฑิตได้ประสบการณ์ที่ไม่สามารถหาได้ในห้องเรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีที่เรียนมาเพื่อประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนได้เรียนรู้จักการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยใช้หลักวิชาการได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังเป็นการสร้างเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์การตัดสินใจกับเหตุการณ์ที่พบเจอ

และฝึกการสังเกต ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนได้เตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกเป็นจริง เป็นการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยวิธีการที่มีความยืดหยุ่น (จรีภรณ์ มะเลไลहित, 2566) จึงเป็นโอกาสที่ดีที่นิสิตจะค้นพบศักยภาพที่แท้จริงและความต้องการด้านงานอาชีพชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้กระบวนการสหกิจศึกษายังทำให้เกิดการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพทันสมัยตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ภาษามลายู มหาวิทยาลัยทักษิณ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะการสื่อสารทางภาษามลายูอยู่ในระดับดีมากและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวโน้มความต้องการของสังคมระดับชาติและนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป และสามารถปรับตัว อยู่ในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ รายวิชาสหกิจศึกษาเป็นรายวิชาหนึ่งในหมวดวิชาเฉพาะมีจำนวน 9 หน่วยกิต กำหนดให้นิสิตชั้นปีที่ 4 ลงทะเบียนเรียนที่ในภาคการเรียนที่ 2 จะต้องปฏิบัติงานในสถานประกอบการไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ เป็นรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้บูรณาการความรู้ที่ได้ศึกษา ประยุกต์กับการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสบการณ์ตรง การทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมและปรับตัวให้ทำงานได้จริงเมื่อสำเร็จการศึกษา การปฏิบัติสหกิจศึกษาเป็นการปฏิบัติหน้าที่เสมือนเป็นพนักงานคนหนึ่ง ในสถานประกอบการ ทำให้นิสิตได้เรียนรู้ว่าตนเองมีองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นในสถานประกอบการหรือไม่ หรือมีความสามารถตรงกับความต้องการของสถานประกอบการหรือไม่ ทั้งนี้เป็นการเปิดและเพิ่มโอกาสให้นิสิตได้พัฒนานตนเองรวมทั้งการเตรียมพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน

อีกแนวทางหนึ่งที่จะประเมินศักยภาพนิสิตและผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร เพื่อสะท้อนข้อดีและข้อควรปรับปรุงที่สามารถนำมาพัฒนาหลักสูตรและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ตลอดจนทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่

ตลาดแรงงาน และตอบโจทย์สถานประกอบการ จึงควรมีการศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะนิสิตที่ปฏิบัติสหกิจศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสการได้งานของนิสิตในหลักสูตร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีการทำวิจัยครั้งนี้จัดทำเพื่อศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา สาขาวิชาภาษามลายู เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรครั้งต่อไปและจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในการผลิตบัณฑิตให้สามารถทำงานได้จริงและสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา สาขาวิชาภาษามลายู มหาวิทยาลัยทักษิณ

บททวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่จะทราบว่าบุคคลใดมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อม โดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง จึงสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 กล่าวไว้ว่า “พึง” เป็นคำช่วยกริยาอื่น หมายความว่า “ควร” เช่น พึงใจ หมายความว่า พอใจ ชอบใจ และคำว่า “พอ” หมายความว่า เท่าที่ต้องการ เต็มความต้องการ ถูกชอบ เมื่อนำคำสองคำมาผสมกัน “พึงพอใจ” จะหมายถึง ชอบใจ ถูกใจตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนา พรหมณี, ยูพิน พิทยาวัฒน์ชัย, และจีระศักดิ์ ทัพพา (2563) กล่าวว่า ความ

พึงพอใจ หมายถึง สิ่งที่เกิดจากแรงจูงใจซึ่งเป็นพฤติกรรมภายในที่ผลักดันให้เกิดความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ยินดี ไม่นินดี เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการและความคาดหวังที่เกิดจากการประมาณค่า อันเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์จากการกระทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการตามเป้าหมายของแต่ละบุคคล ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าความพึงพอใจ หมายถึง สิ่งที่เกิดจากความรู้สึกและสามารถเป็นแรงผลักดันให้เกิดการความรู้สึกเป็นบวกหรือลบ และนำไปสู่การตอบสนองตามความต้องการหรือเป้าหมายของตนเอง

Shelly (1995) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ สรุปได้ว่าเป็นความรู้สึกสองแบบ ของมนุษย์คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้ความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับและความสุขนี้สามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและมีความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกในทางบวกอื่น ๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกและความสุขมีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่า ระบบความพึงพอใจโดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้น เมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow, 1970) ซึ่งได้เรียงลำดับสิ่งจูงใจหรือความต้องการของมนุษย์ไว้ 5 ระดับ โดยเรียงลำดับขั้นของความต้องการไว้ตามความสำคัญ ดังนี้

1. ความต้องการพื้นฐานทางสรีระ
2. ความต้องการความปลอดภัยรอดพ้นอันตรายและมั่นคง
3. ความต้องการความรัก ความเมตตา ความอบอุ่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง การยกย่อง และความเคารพตัวเอง
5. ความต้องการความสำเร็จด้วยตนเอง ความพอใจในขั้นต่าง ๆ ของความต้องการของมนุษย์นี้

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด สาระตามข้อ 4.3 ในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่องแนวทางการปฏิบัติ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดมาตรฐาน ผลการเรียนรู้แต่ละด้านของแต่ละระดับคุณวุฒิโดยในระดับปริญญา สถาบัน อุดมศึกษาทุกแห่งต้องกำหนดเป้าหมายและดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิต ให้มีคุณลักษณะครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

ด้านคุณธรรม จริยธรรม

สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพ โดยใช้ดุลยพินิจ ทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออก ซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

ด้านความรู้

มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการ และทฤษฎีในองค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพมีความเข้าใจเกี่ยวกับ ความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่ เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้น การปฏิบัติจะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลง ตามสถานการณ์

ด้านทักษะทางปัญญา

สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิด และหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไข ปัญหาและงานอื่น ๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและ เสนอแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติและผลกระทบจากการตัดสินใจสามารถใช้ทักษะและ ความเข้าใจอันต้องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำและหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหา ได้อย่างเหมาะสม

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจน และต้องใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลแปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่าเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม
2. ด้านความรู้
3. ด้านทักษะทางปัญญา
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
5. ด้านทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวแปรตาม

ความพึงพอใจของ
สถานประกอบการ
ต่อนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา
สาขาวิชาภาษามลายู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และใช้แบบสอบถาม (questionnaires) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้เป็นผู้นักที่นิเทศที่นิเทศในชวงปี 2565 และเป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินนิสิตตลอดการปฏิบัติสหกิจศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้สูตรการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ e = ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างกำหนดให้เท่ากับ 0.05

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีจำนวนประชากรทั้งหมด (N) คือ 20 คน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% และ ค่าความคลาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดที่ยอมรับได้ของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 5 หรือ 0.5

$$n = \frac{20}{1+(20)(0.05)^2}$$

N = 19.04 ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับจำนวน 19 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัย ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและสถานประกอบการ

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อนิสิตในด้าน 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะ ทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุง

3. การสร้างเครื่องมือ

3.1 ศึกษาและรวบรวมเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งศึกษาแนวทาง รูปแบบในการสร้างแบบสอบถามและกำหนดกรอบเนื้อหาตามขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 สร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบรูปแบบ ความเหมาะสม ความเที่ยงตรง และสร้างความเชื่อมั่น จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.3 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้อัปโหลดแบบสอบถามพร้อมกับข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในระหว่างการปฏิบัติสหกิจศึกษาลงในรายวิชา 0113419 สหกิจศึกษาในระบบ TSU MOOC ซึ่งนิสิตสามารถเข้าสู่ระบบและดาวน์โหลดแบบสอบถามให้กับหัวหน้างาน หรือผู้ดูแลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาเพื่อประเมินการปฏิบัติสหกิจศึกษาตลอดระยะเวลา 16 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 28 พฤศจิกายน 2565 ถึง 17 มีนาคม 2566 และบรรจุของปิดผนึกคืนให้นิสิตเพื่อส่งกลับให้ผู้วิจัยในสัปดาห์สุดท้ายของการปฏิบัติสหกิจศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 17.0 ใช้ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

การศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา สาขาวิชาภาษามลายู มหาวิทยาลัยทักษิณ ในด้านต่อไปนี้ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 2) ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยเพศ และลักษณะของหน่วยงาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและสถานประกอบการ

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	3	15.79
หญิง	16	84.21
	19	100.00
ลักษณะงานของหน่วยงาน		
ภาครัฐ		
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.สตูล	2	10.52
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา	1	5.26
ภาคเอกชน		
โรงแรม	8	42.11
บริษัททัวร์	8	42.11
รวม	19	100.00

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามและสถานประกอบการเป็นเพศชาย ร้อยละ 15.79 และ เพศหญิง 84.21 ลักษณะงานของหน่วยงานเป็นหน่วยงานเอกชน ที่เป็นโรงแรม คิดเป็นร้อยละ 42.11 และบริษัททัวร์ 42.11 ส่วนหน่วยงานที่เป็น ภาครัฐคิดเป็นร้อยละ 10.52 และ 5.26 ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา

คะแนนระดับความพึงพอใจต่อนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา สาขาวิชาภาษามลายู คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยเป็นการวิเคราะห์ภาพรวมทั้งหมด ภาพรวมแต่ละด้านและเป็นรายชื่อ ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของแต่ละสถานประกอบการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะของนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา สาขาวิชาภาษามลายู

คุณลักษณะของนิสิต	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
1. คุณธรรม จริยธรรม			
มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ต่อตนเองและสังคม	4.79	0.52	มากที่สุด
ให้เกียรติกับความเป็นมนุษย์ในสังคมที่มีความแตกต่างในวัฒนธรรม	4.89	0.31	มากที่สุด
	4.84	0.41	มากที่สุด
2. ความรู้			
มีทักษะฟัง พูด อ่าน เขียนภาษามลายูโดยผ่านการเรียนรู้ด้านภาษาและภาษาศาสตร์มลายู หรือวรรณคดีมลายู	4.63	0.58	มากที่สุด
	4.63	0.58	มากที่สุด
3. ทักษะทางปัญญา			
คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และสามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากการประยุกต์ใช้ความรู้ด้านภาษา วรรณกรรม และวัฒนธรรมมลายู	4.42	0.67	มาก
มีความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์สังคม	4.79	0.52	มากที่สุด
	4.61	0.60	มากที่สุด
4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ			
สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ลุล่วงด้วยดีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.32	0.86	มาก

คุณลักษณะของนิสิต	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและอยู่กับสมาชิกในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข	3.79	1.24	มาก
เข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่ใช้ภาษามลายูเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร	4.53	0.60	มากที่สุด
	4.21	0.90	มาก
5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ			
สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างเหมาะสมและรู้เท่าทันในการสืบค้น	4.63	0.67	มากที่สุด
ใช้ภาษามลายูสื่อสารได้ในระดับดีมาก	4.63	0.58	มากที่สุด
	4.63	0.62	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน	4.56	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมสถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อการฝึกปฏิบัติสหกิจของนิสิตสาขาวิชาภาษามลายู คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าสถานประกอบการมีความพึงพอใจตามลำดับดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.41) ด้านความรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.58) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.64) ด้านทักษะทางปัญญา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.60) และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.90)

อภิปรายผลการวิจัย

ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อการฝึกปฏิบัติสหกิจศึกษาของนิสิต สาขาวิชาภาษามลายู มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า สถานประกอบการมีความพึงพอใจ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม รองลงมาได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะทางปัญญา และ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ตามลำดับ โดยผลการศึกษาสามารถนำมา อภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจด้านคุณธรรม จริยธรรม

สถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะหรือความสามารถ ในการปฏิบัติงานของนิสิตในด้าน คุณธรรม จริยธรรม ที่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความพึงพอใจที่นิสิตมีการให้เกียรติกับความเป็นมนุษย์ในสังคมที่มีความแตกต่างในวัฒนธรรม นิสิตมีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อหน้าที่ต่อตนเองและสังคมได้ดี คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม นับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคนและทุกวิชาชีพ เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนต้อง พัฒนาคุณลักษณะด้านนี้ในปัจจุบัน อีกทั้งสามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน เพื่อสามารถอยู่กัน ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสมเดช นามเกตุ และคณะ (2561) พรทิพย์ ทองศรี และสุนิตดา เทศนิยม (2562) ที่ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรม จริยธรรมเป็นกลไกของสังคมที่ทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานของความประพฤติ และจะตั้งปลูกฝังให้กับคนในสังคมเพราะถ้าคนในสังคมเป็นคนดี สังคมก็จะมีความสุข แต่ถ้าคนในสังคมไม่ดี ก็จะมีความวุ่นวายเดือดร้อน มีการเอาวัดเอาเปรียบเกิดใน องค์กรต่าง ๆ

2. ความพึงพอใจด้านความรู้

ผลการสำรวจความพึงพอใจในด้านความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า นิสิตหลักสูตรภาษามลายูมีทักษะการฟัง พูด อ่านและ เขียนภาษามลายูโดยผ่านการเรียนรู้ด้านภาษาและภาษาศาสตร์หรือวรรณคดีมลายู ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นในแบบสอบถามปลายเปิดที่แสดงให้เห็นว่า นิสิต สามารถเรียนรู้งานได้เร็ว สามารถแก้ปัญหาหน้างานได้เป็นอย่างดี และสามารถ สื่อสารภาษามลายูและอธิบายกับลูกค้าที่เป็นชาวต่างชาติได้

อย่างไรก็ตามความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติดังกล่าวยังคงไม่เพียงพอสำหรับการฝึกสหกิจศึกษาในบางสถานประกอบการ ผู้ใช้บัณฑิตให้ความคิดเห็นว่าการใช้ภาษามลายูอยู่ในระดับดี และเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษควบคู่กัน จากความคิดเห็นของสถานประกอบการจะเห็นได้ว่า ทักษะภาษาอังกฤษถือเป็นคุณสมบัติสำคัญอีกประการหนึ่งต่อการทำงานในยุคปัจจุบันเนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่สำคัญต่อการติดต่อสื่อสาร เช่น ด้านการศึกษา ด้านประกอบอาชีพ รวมไปถึงความเข้าใจต่อประเพณีวัฒนธรรม (ภราดร สุขพันธ์, 2561)

3. ความพึงพอใจด้านทักษะเชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา สาขาวิชาภาษามลายู ด้านทักษะเชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า นิสิตสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสมและรู้เท่าทันในการสืบค้นและสามารถใช้ภาษามลายูได้ในระดับดีมาก นิสิตสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อแสวงหาข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร สามารถประยุกต์ใช้ความรู้มาใช้ในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม และพัฒนางานในองค์กรได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชดาภรณ์ ตันตทิกุล (2559) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตคณะครุศาสตร์ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยพึงพอใจในด้านความสามารถการสื่อสารภาษาไทยด้วยการพูด การเขียน และสรุปประเด็นได้ดี สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม การมีความสามารถในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลทางสถิติได้ดี และสามารถใช้อังกฤษในการปฏิบัติงานและติดต่อสื่อสารได้ดีอีกด้วย สะท้อนให้เห็นว่าทางสถานประกอบการมีแนวคิดสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน

4. ความพึงพอใจด้านทักษะทางปัญญา

จากผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตในการฝึกปฏิบัติสหกิจศึกษาของนิสิตในด้านทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพึงพอใจที่นิสิตมีความมุ่งมั่น ใฝ่รู้ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์สังคม และสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและสามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากการประยุกต์ใช้ความรู้ด้านภาษา วรรณกรรม และวัฒนธรรมมลายู สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรารภณ์ วงศ์สกุลการณัจน์และขวัญแข หนูนุกกติ (2565) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต สาขาวิชาอาเซียนศึกษาและความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลการวิจัยในด้านทักษะทางปัญญาพบว่า บัณฑิตสามารถในการรับรู้งาน เรียนรู้งานได้อย่างสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นงาน และสามารถเชื่อมโยงหรือบูรณาการหลักทฤษฎีมาใช้ในการทำงานได้อย่างสร้างสรรค์ ผลจากการวิจัยของผู้วิจัยและผลการวิจัยของทั้งสองท่านสอดคล้องในประเด็น ความใฝ่รู้ในการทำงาน ซึ่งเป็นทักษะไรศตวรรษที่ 21 ที่สถานประกอบการต้องการจากบัณฑิต

5. ความพึงพอใจด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ผลจากการศึกษาด้านทักษะความพึงพอใจด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ สามารถอภิปรายได้ว่า ในภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า เข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติที่ใช้ภาษามลายูเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร อยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมา คือ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ลุล่วงด้วยดีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลำดับสุดท้าย คือ ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและอยู่กับสมาชิกในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข โดยพึงพอใจที่นิสิตสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีหทัย เวลส์ (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อสมรรถนะของบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2557-2560 พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตตามความคิดเห็นของ

ผู้ใช้บัณฑิตในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับ มากเช่นกัน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการมีความรับผิดชอบ และนำความรู้ความ สามารถมาใช้ในการทำงานได้เป็นอย่างดี จากสองงานวิจัยมีความสอดคล้องกันใน เรื่องของทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งสถานประกอบการให้ความสำคัญมาก

อย่างไรก็ตามในมุมมองของสถานประกอบการบางแห่งนั้น ได้ให้แสดงความ คิดเห็นว่า นิสิตยังต้องปรับปรุงในเรื่องการวางตัว ทักษะคิดและการอยู่ร่วมกันกับ ผู้อื่นในสถานที่ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถามในการ วิจัยครั้งนี้ที่อยู่ในลำดับสุดท้าย ผลวิจัยของอดิศา เบญจเจริญนันท์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงาน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการให้ความเห็นว่านักศึกษาต้องปรับปรุง เรื่องการวางตัว การควบคุมอารมณ์ รวมทั้งขาดความมั่นใจในตนเองและบุคลิกของ การเป็นผู้นำ สาเหตุการขาดคุณลักษณะดังกล่าวอาจเป็นผลมาจากความสามารถและ ทักษะในการปฏิบัติงานที่ยังไม่เพียงพอของนิสิต หรือบางครั้งนิสิตแสดงพฤติกรรม บางอย่างที่ไม่เหมาะสมด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังนั้นจึงเป็นอีกหนึ่งหน้าที่ที่ทาง หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนที่บ่มเพาะในการวางตัวและการอยู่ร่วมกันกับ ผู้อื่นให้ถูกต้องตามกาลเทศะให้แก่ นิสิต

กล่าวสรุปโดย จากการสำรวจความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มี ต่อ นิสิตที่ฝึกปฏิบัติสหกิจศึกษาครั้งนี้ พบว่า สถานประกอบการมีความพึงพอใจ ต่อ นิสิตอยู่ในระดับมากที่สุด นิสิตมีจุดเด่น เช่น สามารถช่วยเหลืองานในองค์กร ได้เป็นอย่างดี นิสิตมีจิตอาสา นำความรู้ความสามารถมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีน้ำใจ กล้าแสดงออก เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีความคิดสร้างสรรค์ และมีจุดที่ควรพัฒนา คือ เพิ่มคำศัพท์และทักษะด้านภาษา มลายู ทักษะด้านภาษาอังกฤษ การวางตัว ทักษะคิดการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น และ เพิ่มความรอบคอบในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อหลักสูตร

การสำรวจความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนิสิตปฏิบัติสหกิจศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า หลักสูตรควรปรับปรุงด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ เช่น ปรับเปลี่ยนทัศนคติ การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และการรับฟังผู้บังคับบัญชา ซื่อสัตย์ อ่อนไหว และไม่มีความมั่นใจในตัวเอง หลักสูตรควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้ปฏิบัติสหกิจศึกษา การพัฒนาบุคลิกภาพ และวินัยในการทำงาน เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกชั้นเรียน ทั้งนี้หลักสูตรเองควรมีการติดตามการปฏิบัติสหกิจอย่างใกล้ชิดเพื่อให้สามารถหาแนวทางแก้ปัญหาได้ทันที่

นอกจากนี้ หลักสูตรควรปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมากขึ้น สิ่งที่สำคัญคือนิสิตควรเลือกสถานประกอบการที่ตนเองสนใจจริง ๆ เพื่อสร้างแรงผลักดันและมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ พัฒนาตนเอง และรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมในระหว่างการปฏิบัติสหกิจศึกษา ส่วนด้านอื่น ๆ สถานประกอบการต้องการให้มีทักษะภาษาอังกฤษควบคู่ภาษามลายู หลักสูตรควรจัดอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการทำงานก่อนปฏิบัติสหกิจศึกษา หรือส่งเสริมลงทะเบียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกเสรีเพิ่มเติม เพื่อเป็นพื้นฐานและสร้างความมั่นใจมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตต่อสถานประกอบการ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบ หรือศึกษาปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา

2.2) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตตามต้องการของสถานประกอบการเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบโจทย์สถานประกอบการ

บรรณานุกรม

- กัญญ์กนิษฐ กมลกิตติวงศ์. (2562). ความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อ นักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต**, 1505-1515 วันที่ 26 เมษายน 2562 ณ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จวีรภรณ์ มะเลโลหิต. (2566). การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 2 โดยใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA), **วารสารอินทนิลทักษิณสาร**. 18(1), 145-172.
- ณฤติยา เฟ็งศรี, ณัฐติญา บุญวิรัตน์ และกรรณิกา คันธรส. (2561). ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อการฝึกงานของนักศึกษาภาษาอังกฤษธุรกิจ ภาควิชาศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่, **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น**. 12(4), 146-159.
- เดโช แชน้ำแก้ว และเชษฐา มุทะหมัด. (2562). ความพึงพอใจของผู้ดูแลนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ภาควิชาศึกษาศาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. ใน **การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10, 970-983 วันที่ 12-13 กรกฎาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ สงขลา**. สงขลา: มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- พรทิพย์ ทองศรี และสุนิตดา เทคนิยม. (2562). ปัจจัยส่งเสริมที่มีผลต่อจริยธรรมในการทำงานของบุคลากรเทศบาลนครปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี, **วารสารวิชาการสถาบันวิทยากรจัดการแห่งแปซิฟิก**. 5(2), 210-221.

- พัชรราวดี อักษรพิมพ์, ชิตจูฑิตา สันรักษา และสลิลลา วงศ์กระจ่าง. (2562). ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาฝึกงานก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพจริง สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. ใน **การประชุมด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ “มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม” ครั้งที่ 2, 359-371 วันที่ 5-6 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา.** สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- พัฒนา พรหมณี, ยุพิน พิทยาวัดนชัย และจีระศักดิ์ ทัทพยา. (2563). แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจและการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ, **วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.).** 26(1), 59-66.
- ภราดร สุขพันธ์. (2561). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษกับความเป็นบัณฑิตปัจจุบัน, **วารสาร มจร.ทริภุญชัยปริทรรศน์.** 2(2), 89-100.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.** กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รัชดาภรณ์ ตันชีกุล. (2559). ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระราชูปถัมภ์.** 11(2), 237-245.
- วัชรภรณ์ วงศ์สกุลกาญจน์ และขวัญแห หนูนภักดี. (2565). ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชา อาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์).** 12(2), 14-27.
- ศรียุทธ เวลล์ส. (2563). ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อสมรรถนะของบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศมหาวิทยาลัยบูรพาที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2557-2560, **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.** 28(2), 212-240.

- สมเดช นามเกต, พระศิวะศักดิ์ สุเมธช และพระณัฐพงศ์ สิริสุวโน. (2561). การปลูกจิตสำนึกทางจริยธรรมในสังคมไทย, **วารสารปัญญาปณิธาน**. 3(1), 13-27.
- อดิศา เบญจเจริญนันท์. (2560). ความพึงพอใจของสถานประกอบการ ต่อนักศึกษาฝึกงาน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, **วารสารวิทยบริการ**. 28(2), 184-194.
- Maslow, A. H. (1970). **Motivation and Personality**. New York: Harper and Row.
- Shelly, M.W. (1995). **Responding to Social Change**. Pennsylvania : Dowdem, Hutchison Press.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd Edition, Harper and Row, New York.

ข้าวมันไก่บ่นเซียว: ภูมิปัญญาอาหารคนไหหลำขนาดใหญ่ Bun Xiao Chicken Rice: Hat Yai Hainanese Food wisdom

ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ^{1*} (Chayathat Aiewruengsurat)^{1*}
พรพันธ์ุ้ เขมคุณาศัย² (Pornpan Khemakhunasai)²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาภูมิปัญญาอาหารข้าวมันไก่บ่นเซียวของคนไหหลำเมืองหาดใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์จากผู้สืบทอด ผู้รู้ และผู้บริโภคข้าวมันไก่ไหหลำ รวม 11 คน และศึกษาข้อมูลจากเอกสารแนวคิดในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดภูมิปัญญา และแนวคิดอัตลักษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ข้าวมันไก่บ่นเซียวเป็นชื่อดั้งเดิม มีที่มาจากไก่อพันธ์ุพื้นเมืองของตำบลบ่นเซียวเมืองไหหลำประเทศจีน ไก่จากตำบลบ่นเซียวมีตำนานเล่าว่ามีชื่อเสียงมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิงราว 500 ปีมาแล้วเมื่อขุนนางราชวงศ์หมิงเชื้อสายไหหลำนำไก่บ่นเซียวต้มถวายจักรพรรดิ การสืบสานตำนานจากโต๊ะเสวยของจักรพรรดิสู่ร้านข้าวมันไก่คนไหหลำเมืองหาดใหญ่เป็นภูมิปัญญาของคนไหหลำที่รักษาความดั้งเดิมของคนไหหลำที่สืบทอดกันมาจกบรรพบุรุษ ผู้บริโภคสามารถรับรู้ได้ถึงรสชาติดั้งเดิมที่ส่งต่อมาจากโต๊ะเสวยของจักรพรรดิ การสืบสานภูมิปัญญาการทำข้าวมันไก่ของคนไหหลำ มี 2 แบบ คือ 1) การสืบทอด

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก , สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา 90000, อีเมล: Litec.liw@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา 90000, อีเมล: K.Khemakhunasai@gmail.com

¹ Doctoral Student, Doctor of Philosophy Program in Cultural Studies, Faculty Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000. Thailand, E-Mail: Litec.liw@gmail.com

² Assoc. Prof. Dr., Cultural Studies Section, Faculty Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000. Thailand, E- Mail : K.Khemakhunasai@gmail.com

*Corresponding author : E-mail address : Litec.liw@gmail.com

โดยทายาทจากรุ่นสู่รุ่น และแบบข้ามรุ่น 2) การสืบทอดผ่านบุคคลที่ไม่ใช่ทายาท แต่ต้องเป็นคนไหหลำเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาอาหาร, ข้าวมันไก่บ่บ่เซียว, คนไหหลำเมืองหาดใหญ่

Abstracts

This article aims to study the food wisdom of Hainanese chicken rice in Hat Yai. Using qualitative research methods, data was collected through observation and interviews with descendants, experts, and consumers of Hainan chicken rice, a total of 11 people, and studied information from documents of concepts in the study include wisdom and identity concepts. The results found that Bun Xiao Chicken Rice comes from the native chicken breed of Bun Xiao subdistrict, Hainan city, China. Legend has it that chicken from Bun Xiao district has been famous since the Ming dynasty, about 500 years ago, when Ming dynasty nobles of Hainanese consumers can feel the original taste passed down from the emperor's table. There are two types of inheritance of the Hainanese wisdom of making chicken rice 1) Inheritance by heirs from generation to generation and across generations 2) Inheritance through persons who are not heirs but must also be Hainanese.

Keywords: Food wisdom, Bun Xiao Chicken Rice, Hainan people, Hat Yai

บทนำ

หาดใหญ่เป็นเมืองที่ชาวจีนโพ้นทะเลเดินทางอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาตั้งรกราก นับตั้งแต่ ขุนนิพัทธ์จินนคร (เจียซีเกีย) ชาวจีนแคะเป็นผู้รับเหมาส่งทางรถไฟสายใต้ (ลักษมี จิระนคร, 2565: 1) หลังจากทางรถไฟสายใต้เสร็จในปี พ.ศ. 2455 ชาวจีนโพ้นทะเลได้อพยพมาสู่เมืองหาดใหญ่มากขึ้น เนื่องจากในพ.ศ. 2492 ประเทศจีนได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบประชาธิปไตย

เป็นระบบคอมพิวเตอร์ทำให้ชาวจีนในมณฑลต่าง ๆ โยกย้ายถิ่นที่อยู่เพื่อความอยู่รอด เมืองหาดใหญ่เป็นเมืองหนึ่งที่มีชาวจีนเข้ามาอาศัยอยู่จำนวนมาก เช่น ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนแคะ และชาวจีนไหหลำ การเดินทางเข้ามาถิ่นที่อยู่ใหม่และอาศัยอยู่ในบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟหาดใหญ่และทำการค้า ประกอบธุรกิจเลี้ยงชีพจากภูมิปัญญาที่ได้มาจากบรรพบุรุษของตน ชาวจีนสามารถปรับตัวเพื่อเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทย แต่ก็ไม่มีสิ่งที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรม ในชนชาติของตนที่มีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ดังคำให้สัมภาษณ์ของคุณกานดา ยุ่นก่า ที่กล่าวว่า

“เราเป็นลูกหลานคนจีน เรารู้ว่าเราไม่ใช่คนไทยแท้ มีเชื้อสายจีนมาตั้งแต่บรรพบุรุษแต่เมื่ออยู่เมืองไทย ลูกหลานจีนทุกคนก็ต้องปรับตัว เรียนรู้และใช้วิธีการใช้ชีวิตแบบคนไทย ขณะเดียวกันเราก็ยังยึดบางอย่างที่พอจะทำได้ในแบบของเรา อย่างประเพณีของเรา ภาษาของเรา หรืออาหารของเรา” (กานดา ยุ่นก่า (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 18 ถนนกิมประดิษฐ์ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2565)

ชาวไหหลำเมืองหาดใหญ่ อพยพมาจากมณฑลไห่หนาน (ในภาษาจีนกลาง) หรือ ไห่หน่า (ในภาษาจีนไหหลำ) เมื่ออพยพมาอยู่ในประเทศไทย ชาวไทยออกเสียงกลายเป็น ไหล่อย่างปัจจุบัน เมื่อตั้งถิ่นฐานในเมืองหาดใหญ่ จนกลายเป็นกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งในเมืองซึ่งได้มีการรวมตัวจัดตั้งสมาคมไหหลำแห่งประเทศไทย จดทะเบียนถูกต้องเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2506 หากนับจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2566) ดังคำสัมภาษณ์ของเริงชัย วิริยะกุลว่า

“สมาคมแห่งนี้ก่อตั้งมายาวนานถึง 6 ทศวรรษ มีผู้ก่อตั้งสมาคมแรกเริ่มจำนวน 5 คน คือ นายหยุนฟงเจียน (นายกสมาคมคนแรก) นายหลิงเทียนเฟอ นายฟู่ยี่ฉี นายฉ่ายปิงตง และนายฟู่ผิงเต้า แต่เดิมใช้ชื่อว่า สมาคมชาวจีนไหหลำแห่งอำเภอหาดใหญ่ ต่อมาเปลี่ยนเป็นสมาคมไหหลำแห่งประเทศไทยเมื่อก่อตั้งสมาคมจนเกิดความเข้มแข็งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว สิ่งหนึ่งที่ชาวจีนไหหลำ

ไม่เคยลืม คือ แผ่นดินเกิด แผ่นดินที่อาศัย รากเหง้า ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษเคยมี สิ่งหนึ่งที่บ่งบอกความเป็นคนไต้หวันได้ชัดเจนเมื่อมาอยู่ในไทย คือ ข้าวมันไก่เพราะหากจะเลือกลิ้มชิมรสอาหารไต้หวัน ข้าวมันไก่ไต้หวันจะเป็นอาหารที่ชาวไทยรู้จักดีและชื่นชอบ” (เริงชัย วิริยะกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาน์ทัต เอียวเรื่องสุรติ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 19 ถนนธรรมานุญาติ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2565)

ข้าวมันไก่ไต้หวันเป็นอาหารที่คนไทยและคนจีนนิยมชมชอบ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริโภคร ชาวมันไก่ต่างบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า

“ข้าวมันไก่ไต้หวันมีความอร่อยที่รสชาติของไก่มีความหวานนุ่ม เนื้อแดงไม่เปื่อยยุ่ย เมื่อรับประทานคู่กับข้าวมันและน้ำจิ้มทำให้รสชาติไก่อมีความโดดเด่นและแตกต่างจากข้าวมันไก่อื่น ๆ ถ้าคิดจะทานข้าวมันไก่ ต้องมากินที่ร้านของคนไต้หวันเท่านั้น” (อรวรรณ สุวรรณหงส์ (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญาน์ทัต เอียวเรื่องสุรติ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 18 ถนนกิมประดิษฐ์ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565)

เช่นเดียวกับข้อมูลในหนังสือ หล่ายกงไฮ่หน้าอวยของสมาคมสหกิจไทย-จีน แห่งประเทศไทย (2565 : 443) ที่กล่าวไว้ว่า ชาวจีนไต้หวันที่อพยพมาจากตำบลเหวินซาง (ในภาษาจีนกลาง) หรือบ่นเซียว (ในภาษาจีนไต้หวัน) ตำบลนี้มีไก่พันธุ์พิเศษของไต้หวัน เรียกว่าบ่นเซียวโกยหรือพันธุ์ไก่บ่นเซียว ผู้บริโภคยกให้เป็นไก่ที่อร่อยที่สุดในโลกสำหรับการทาน ข้าวมันไก่ หากเป็นไก่พันธุ์อื่นต้องนำมาขุนพิเศษ หรือถ้าตัวผู้ก็ต้องนำมาตอน เรียกว่าไก่ตอนไต้หวัน เพราะคนไต้หวันมีความเชื่อว่าขบวนการเลี้ยงไก่ การตอนไก่จะทำให้ได้รสชาติพิเศษ เป็นภูมิปัญญาอย่างหนึ่งของคนไต้หวัน และเมื่ออพยพมาตั้งรกรากในหาดใหญ่ก็นำความรู้นี้มาถ่ายทอดกัน

การศึกษาภูมิปัญญาอาหาร “ข้าวมันไก่บ่นเขียว” ของคนไทหล้าเมืองหาดใหญ่ ไม่เพียงสืบทอดประวัติศาสตร์การกินแต่ดั้งเดิมจนมาสู่สามัญชนรุ่นลูกหลานของคนไทหล้าเมืองหาดใหญ่เท่านั้น หากยังสะท้อนถึงอาหารที่โดดเด่น นอกจากนี้ คนไทหล้ายังมีความเชื่อว่าการดำรงรักษาภูมิปัญญาข้าวมันไก่บ่นเขียวไม่ให้สูญหาย เป็นเสมือนการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษของตน อีกด้วย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มี 2 แนวคิดได้แก่ แนวคิดภูมิปัญญาและแนวคิดอัตลักษณ์ ร่วมกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

แนวคิดภูมิปัญญา

นักวิชาการได้มีการให้ความหมายของแนวคิดภูมิปัญญาไว้หลายความหมาย ในที่นี้ยกมา 3 ความหมายเช่น เอกวิทย์ ณ ถลาง (2544 : 42) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญา คือทุนทางวัฒนธรรม การศึกษาปัญญาที่อยู่เบื้องหลังการเรียนรู้ความรู้ และการปรับตัว เป็นตัวปัญญาที่สั่งสมมาสู่เราและถ่ายทอดเป็นเราจะทำให้เราเข้าใจถึงภูมิปัญญาที่แท้จริง นอกจากนี้ ภูมิปัญญายังหมายถึง ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความชัดเจน และสติปัญญาที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมมาเพื่อใช้ในการปรับตัวให้เข้าสู่สภาวะต่าง ๆ ในขณะที่สุธิวงศ์ พงไพบูลย์ (2542 : 12) ให้ความหมายว่าภูมิปัญญาเป็นวิธีการจัดการ วิธีขึ้นและการริเริ่มเสริมต่อของปราชญ์ในท้องถิ่นหรือในกลุ่มชน ภูมิปัญญาชาวบ้านล้วนสั่งสมงอกงามขึ้นจากรู้อบตัว ประสบการณ์ ผนวกด้วยญาณทัศนะความเฉียบคม ในการหยั่งเห็นหยั่งรู้ที่ลุ่มลึกกว่าวิสัยทัศน์เป็นรากฐาน ทั้งนี้ภูมิปัญญาชาวบ้านถือเป็นมรดกของกลุ่มคนที่ผ่านการเปลี่ยนแปลงพัฒนา ทั้งกับการปรับตัวจากสิ่งรอบตัว การอพยพย้ายถิ่น และการหล่อหลอมรวมกันของคนในกลุ่มและอนันต์ กาญจนพันธุ์ (2544 : 170-171) ที่กล่าวว่าภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดเวลา และในภูมิปัญญาชาวบ้านมีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จึงอาจเรียกได้ว่าภูมิปัญญาชาวบ้านเป็น Situated Knowledge หมายความว่า เป็นความรู้ที่

ขึ้นอยู่กับ การปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ หากสังคมต่าง ๆ ปราศจากการเรียนรู้ ถึงแม้จะมีปัญญาที่ไม่ได้ใช้กับการพัฒนา หมายถึงสถานการณ์ที่ไม่คงที่ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาหากความรู้ไม่ผ่านกระบวนการเรียนรู้และ ไม่สามารถที่จะเท่าทันการเปลี่ยนแปลง กระนั้นแล้วภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพราะภูมิปัญญา มีระบบความรู้ที่ผสมผสานอยู่

ลักษณะของภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่สั่งสมจากประสบการณ์ โดยผ่านการปรับเปลี่ยนและ สืบทอดกันมาจนกลายเป็นแบบแผนที่ได้รับการยอมรับ เช่น ที่สุพรรณ แสงเงินและคณะ (2550 : 108-109) กล่าวถึงลักษณะของภูมิปัญญาโดยรวมไว้ว่า ภูมิปัญญา มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรม ศาสนา มีการเรียนรู้จากชีวิตจริง ใช้ของจริงรวมถึงความต้องการใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตที่เกิดขึ้น เช่น ความต้องการปัจจัย 4 อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินชีวิต และมีการเก็บรวบรวมไว้ในลักษณะของครูภูมิปัญญา ถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่งในลักษณะ การเป็นเครือญาติ การเป็นศิษย์หรือครูพัก ลักจำ สอดคล้องกับ ญัตติสุวดี ทรัพย์อุปถัมภ์ (2558 : 8) กล่าวถึง ภูมิปัญญาว่า เป็นเรื่องราวของการใช้ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน สิ่งแวดล้อม คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นองค์รวมที่หมายรวมถึงกิจกรรมทุกอย่างในชีวิต สามารถใช้แก้ไขปัญหาชีวิต บริหารจัดการ เรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคมโดยมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาทางสังคมได้

แนวคิดอัตลักษณ์

นักวิชาการได้มีการให้คำนิยามคำว่า “อัตลักษณ์” ไว้หลายความหมาย ในที่นี้ยกมา 3 ความหมาย ดังที่ประสิทธิ์ ลิปรีชา (2546 : 32-33) อธิบายว่า คำว่า อัตลักษณ์ หรือ (Identity) มีรากศัพท์จากภาษาลาติน เดิมใช้คำว่า Idem ซึ่งหมายถึง เหมือนกัน (the same) โดยพื้นฐานภาษาอังกฤษมีความหมาย 2 นัยคือ ความเหมือนและความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไป คือการตีความหมาย

เหมือนกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบกันระหว่างคนหรือสิ่งของในสองแง่มุมคือความคล้ายคลึงและความต่าง ในขณะที่เดียวกันมีการให้ความหมายของคำว่าอัตลักษณ์ของอภิญญา เฟื่องฟูสกุล (2546 : 125) ว่าเป็นลักษณะเด่นที่กลุ่มชนตระหนักเองไว้แล้วสามารถสร้างใหม่ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ ตามแต่บริบทที่มีความสัมพันธ์กันกับกลุ่มชน เช่น ประเพณีอาหาร ความเชื่อ อาคารบ้านเรือนหรือพิธีกรรม อัตลักษณ์เป็นคำที่เกิดขึ้นใหม่ในหมู่นักวิชาการด้านมานุษยวิทยาที่เน้นการศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ คำว่าอัตลักษณ์เป็นคำประสมระหว่าง อัต มาจากภาษาบาลี และ ลักษณ์ มาจากภาษาสันสกฤต คือบาลี [อตุต+ลักษณ] (อัตลักษณ์) สันสกฤต [อาตมณ+ลักษณ] (อาตมันลักษณ์) อตุต แปลว่า ตนหรือตัวตน จะมีคำว่าด้วยตัวเองหรือของตัวเอง ลักษณะ แปลว่า เครื่องแสดงสิ่งหนึ่งให้เห็นต่างกับอีกสิ่งหนึ่ง ดังนั้นถ้าแปลตามรูปศัพท์จะได้คำว่า สิ่งที่แสดงความเป็นตัวเอง หรือลักษณะที่แสดงความเป็นตัวเอง ซึ่งนัยของคำว่าตัวเองในที่นี้ก็คือกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นั้นเอง และความหมายของอัตลักษณ์ในนิยามของ Woodward (2002) ในอุมารินทร์ ตูลารักษ์, 2550 : 19-20) ให้ความหมายว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งสร้างความเข้าใจความสัมพันธ์ทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อัตลักษณ์เสนอหนทางในความคิดเชื่อมโยงระหว่างบุคคลและสังคม เป็นการก่อรูปและเป็นที่ตั้งของจิตใจและสังคม (Psycho-social) อัตลักษณ์ในโลกสมัยใหม่มีการกำเนิดสืบทอดมาจากหลายแหล่ง ทั้งสัญชาติ ชาติพันธุ์ ชนชั้นทางสังคม ชุมชน เพศภาวะ เพศวิถี แต่ละแหล่งแสดงให้เห็นความขัดแย้งระหว่างกระบวนการสร้างตำแหน่งหน้าที่ของ อัตลักษณ์

ฝนวันจันทร์ ศรีจันทร์ (2543) อ้างถึงใน กุ้ยทอง หม่า (2554 : 21-22) ว่า อัตลักษณ์แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ อัตลักษณ์ระดับปัจเจก (Individual Identity) และอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) อัตลักษณ์ร่วมเกิดการมีความทรงจำร่วมของอันเป็นความทรงจำที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความทรงจำและประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นผ่านการ ตีกรอบเพราะประวัติศาสตร์เกิดขึ้นโดยการรวบรวมตามคนชั้นสูง ผ่านการวิเคราะห์และวิพากษ์เพื่อนำเสนอประวัติศาสตร์ผ่านภาษา เพื่อให้ก่อเป็นภาพตัวแทนของอดีตที่ทุกคนในกลุ่มชนมีอยู่ร่วมกันและก่อให้เกิดการพัฒนาไปเป็นอัตลักษณ์ร่วม ซึ่งจะทำให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน

ของกลุ่มชนและไม่สามารถแยกออกจากสถานภาพของปัจเจกในสังคมได้ และได้แบ่งประเภทของอัตลักษณ์ไว้ 3 ประเภท คือ อัตลักษณ์ที่ชนชั้นปกครองหรือชนชั้นนายัดเยียดและปลูกฝังให้แก่ประชาชนเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่ระบบที่นักปกครองหรือครอบงำอยู่ อัตลักษณ์ประเภทนี้ส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับความเป็นชาติ อัตลักษณ์ที่ยืนยันความเป็นตัวตนด้วยการออกมาประท้วงหรือต่อต้านซึ่งไม่จำเป็นต้องจำเป็นเฉพาะว่าเป็นพฤติกรรมของคนชายขอบเสมอไป และอัตลักษณ์ที่พุ่งเป้าไปที่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ตัวตนของตนต้องการจะเป็นหรือต้องการสังกัด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาอาหาร “ข้าวมันไก่ป่นเขียว” ของคนไหหลำเมืองหาดใหญ่ผู้วิจัยนำเสนอไว้ 2 ประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาอาหารจีนในภาคใต้ของประเทศไทย และประเด็นที่สอง คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้าวมันไก่ไหหลำ

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาอาหารจีนในภาคใต้ของประเทศไทย

ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาอาหารจีนในภาคใต้ของประเทศไทย พงงานที่ศึกษาความหมายของอาหารในประเพณีพิธีกรรมในงานของนาริรัตน์ วัฒนเวฬุ (2556) งานชิ้นนี้นำเสนอวัฒนธรรมอาหารโต๊ะจีนในงานมงคลสมรสของชาวไทย เชื้อสายจีนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลาว่าการแบ่งอาหารในพิธีมงคลออกเป็น 4 ประเภท คือ อาหารคาว อาหารหวานหรือผลไม้ เครื่องดื่มและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้จัดแต่งในงานพิธี มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาอาหารดั้งเดิมควบคู่ไปกับการใช้วัตถุดิบที่มีในท้องที่อำเภอเบตงเพื่อแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ด้านอาหารของชาวจีนเบตงได้ชัดเจน โดยอาหารที่ใช้ในพิธีมงคลสมรสของชาวเบตงจะเน้นเรื่องของอาหารจีนที่มีความหมายเป็นมงคลเพื่อความป็นสิริมงคลของคู่บ่าวสาวและผู้เข้าร่วมงาน อาหารประเภทต่าง ๆ จะคำนึงถึงความเป็นดั้งเดิมผสมผสานกับวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นเบตงเพื่อสื่อถึงอัตลักษณ์ชาวจีนเบตงได้อย่างชัดเจน การศึกษาความหมายของอาหารในแง่ความเป็นสิริมงคลยังปรากฏให้เห็นในงานของศิริพร เรือนสุวรรณและนิธิอร พรอำไพสกุล (2565) ได้ศึกษางานวิจัย

เรื่องการศึกษาความหมายเชิงวัฒนธรรมจากอาหาร ในเทศกาลตรุษจีนของชาวไทย เชื้อสายจีน ว่าอาหารในพิธีกรรมเชิงการให้ความหมายกับอาหารในด้านความเป็นสิริมงคลเนื่องจากเทศกาลตรุษจีนคือการเฉลิมฉลองจากปีเก่าเข้าสู่ปีใหม่ เน้นอาหารที่สื่อถึงอายุยืน ความอุดมสมบูรณ์ ความเจริญพูนสุข เหลือกิน เหลือใช้ โดยในวันตรุษจีนห้ามรับประทานไก่เนื่องจากจะเป็นตัวขัดขวางความร่ำรวย วัฒนธรรมความเชื่อที่ปรากฏในเชิงความหมายนำมาซึ่งการนำมาใช้เป็นวิถีปฏิบัติ และสืบทอดตาม ๆ กันมา นอกจากการศึกษาอาหาร โดยภาพรวมของประเพณี แล้วยังพบว่า งานส่วนหนึ่งเป็นการศึกษาความหมายของอาหารจีนแบบเฉพาะเจาะจง เช่นในงานวิจัยของเกตมาตุ ดวงมณี (2562) ที่ศึกษา ได้ศึกษาความหมายของโอดาวในเชิงรูปลักษณ์ สัญลักษณ์และความหมายแฝงที่มากับประเพณีกินเจว่าเป็นขนมที่สื่อถึงความเหนียวแน่นกลมเกลียวปรองดอง

นอกจากนี้ ยังพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาหารจีนในภาคใต้ของประเทศไทย เกี่ยวกับการสืบทอด จากบรรพบุรุษเพื่อการบริโภคและนำไปสู่การผลิตเพื่อขายเป็นสินค้าประจำถิ่นที่พบเป็นที่พบเป็นอาหารขึ้นชื่อประจำท้องถิ่น จนกลายเป็นที่รู้จักของคนหมู่มากพัฒนาไปเป็นสินค้าเพื่อขาย เช่น หมูย่างเมืองตรัง อาหารประจำถิ่นเมืองตรังที่มีการสืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษชาวจีนสู่การขายในท้องถิ่นเพื่อรับประทานคู่กับอาหารเช้าหรือในร้านอาหารดังที่ปรากฏในงานวิจัยของสุภาวดี นาคบรรพ์ (2562) ศึกษา“หมูย่างเมืองตรัง” เส้นทางภูมิปัญญาอาหารจีนสู่เมนูไทยท้องถิ่น หรือในงานของ เกตมาตุ ดวงมณี (2564) ศึกษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของอาหารชาติพันธุ์จีนท้องถิ่นในจังหวัดตรัง กล่าวถึงอาหารจีนในท้องถิ่นจังหวัดตรัง กล่าวถึง ภูมิปัญญาของอาหารจีนเมื่ออยู่ในท้องถิ่น มีภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาคือภูมิปัญญาด้านอุปกรณ์ประกอบอาหาร ภูมิปัญญาด้านกระบวนการ และภูมิปัญญาด้านคุณค่าทางโภชนาการ อาหารจีนมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชุมชน เป็นอาหารที่ใช้บริโภคในชีวิตประจำวัน ใช้ในประเพณีชีวิตและความเชื่อ จนกลายเป็นวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และงานที่เด่นชัดในแง่ของการสืบสานภูมิปัญญาเพื่อขายเป็นสินค้าประจำถิ่นคือ งานของจรีพร เชื้อเจ็ดตนและเกียรติศักดิ์ สร้อยสุวรรณ (2562) เสนอการแปรรูปอาหารจีนท้องถิ่นในเชิงพาณิชย์ กรณีศึกษาอาหารจีนท้องถิ่นในจังหวัดตรัง

แบ่งกลุ่มอาหารจีนที่ได้รับความนิยมในการบริโภคเป็น อาหารคาว อาหารหวาน และเครื่องปรุงรส เพื่อพัฒนาให้อาหารเหล่านี้อยู่ในรูปแบบที่พร้อมบริโภคและเก็บรักษาได้ยาวนาน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้าวมันไก่ไหหลำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้าวมันไก่ไหหลำเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปไก่เพื่อใช้ทำข้าวมันไก่สูตรไหหลำ การศึกษาประวัติของครอบครัว และการพัฒนาต่อยอดทางธุรกิจ เช่น ในงานของวิรัตน์ สุมน (2556) ศึกษาเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์ “ข้าวมันไก่” สูตรไหหลำ โดยศึกษาประวัติความเป็นมาของครอบครัว การตั้งถิ่นฐานที่ จ.นครศรีธรรมราชและมีครอบครัวจนได้ถ่ายทอดสูตรข้าวมันไก่ไหหลำ เพื่อไว้ทำกินในครอบครัวและการกราบไหว้บรรพบุรุษ ในเทศกาลตรุษจีนและใช้ทำมาหาเลี้ยงชีพ 3 ชั่วคน ในงานชิ้นนี้ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนต่าง ๆ ในการต้มไก่หุงข้าวตามสูตรของชาวไหหลำ และ งานวิจัยในแง่ของการพัฒนาร้านข้าวมันไก่ในเชิงธุรกิจด้วยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้บริโภคเพื่อสอบถามความพึงพอใจและแนวทาง การพัฒนาต่อยอดธุรกิจ ในอนาคตในงานของพัชฎาภรณ์ แสงทามาตย์ และคณะ (2562) เรื่อง การวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อม: กรณีศึกษาร้านเป็นหนึ่งในข้าวมันไก่

วิธีการดำเนินการวิจัย

บทความนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและมีการใช้ข้อมูลเอกสารประกอบ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบรายบุคคล ใช้แบบสัมภาษณ์ คำถามแบบมีโครงสร้าง ลักษณะคำถามปลายเปิด จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 กลุ่ม รวม 11 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้สืบทอดจำนวน 4 คน (ร้านข้าวมันไก่โกหย่ง สาขาถนนกิมประดิษฐ์, ร้านข้าวมันไก่โกหย่ง สาขาถนนสนามบินหาดใหญ่และร้านข้าวมันไก่มุ่ยกีโอซา ถนนประชารักษ์) กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้รู้เรื่องคนไหหลำเมืองหาดใหญ่จำนวน 2 คน และและกลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้บริโภคข้าวมันไก่ไหหลำจำนวน 5 คน ในพื้นที่เขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

ภูมิปัญญาอาหาร “ข้าวมันไก่บ่นเสียว” ของคนใหญ่ เมืองหาดใหญ่

ภูมิปัญญาอาหาร คือ องค์ความรู้ที่นำไปใช้ในการทำอาหารกันแต่โบราณ อาหารแต่ละชนิดมีความเป็นมา ที่ต่างกัน ขั้นตอน กระบวนการหรือวิธีการในการ สืบทอดแตกต่างกันออกไป ทำให้อาหารแต่ละชนิดมีความเป็นมา ความสำคัญ ในรูปแบบของการแสดงออกถึงตัวตน ความเป็นกลุ่มชน เช่นเดียวกับกับ ข้าวมันไก่ บ่นเสียว ของคนใหญ่เมืองหาดใหญ่ ที่สะท้อนประวัติความเป็นมาอันยาวนาน ของภูมิปัญญาอาหาร สะท้อนความเป็นคนใหญ่ ผ่านเรื่องราวของอาหาร “ข้าวมันไก่”

ที่มาของภูมิปัญญาอาหาร

ข้าวมันไก่ใหญ่เป็นอาหารสัญชาติใหญ่ มีคำกล่าวว่า “ที่ใดมีคนใหญ่ ที่นั่นมีข้าวมันไก่” หรือเรียกเป็นภาษาจีนใหญ่ว่า “โกยบ๊วยโกย หรือไก่ และบ๊วย คือข้าว คนใหญ่เก่งเรื่องไก่เป็นทุนเดิมอยู่แล้วจากอาหารพื้นเมืองเดิมของ เกาะใหญ่ทางฝั่งตะวันตกของเกาะ ที่ตำบลบ่นเสียว มีไก่พันธุ์หนึ่ง ซึ่งขึ้นชื่อว่า อร่อยอยู่เป็นจำนวนมาก ชื่อ บ่นเสียวโกย (鸡文昌) หรือ ไก่ของเมืองบ่นเสียว ต้นตำรับข้าวมันไก่ เป็นไก่ที่เลี้ยงในระบบปิด มีพื้นที่ให้วิ่งเพื่อออกกำลังกาย และ กินอาหารเฉพาะ ผนวกกับวิธีการต้มที่เป็นสูตรเฉพาะ ทำให้ไก่ของคนใหญ่ เมื่อต้มแล้วจะมีความมันกำลังดีและมีความหวานฉ่ำของเนื้อโดยธรรมชาติ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า ไก่ต้มของคนใหญ่ถือว่าเป็นไก่ชั้นยอด เมื่อก่อนเราใช้ไก่พันธุ์พื้นเมืองของเรา “ไก่บ่นเสียว”

ภาพที่ 1 ภาพจำลองไก่บ่นเสียวไก่พันธุ์พื้นเมืองชาวใหญ่
ที่มา : ดวงกมล เอียวเรืองสุรติ (2565)

“มีตำนานเล่าต่อกันมาว่า ไก่บ่นเซียวโด่งดังมาตั้งแต่ สมัยราชวงศ์หมิง ราว 500 ปีมาแล้ว มีขุนนางราชวงศ์ หมิง เชื้อสายไหหลำนำขึ้นถวายแก่จักรพรรดิ ทรงยกย่องและต่อมาทรง พระราชทานชื่อหมู่บ้านที่เลี้ยงไก่นั้นว่าหมู่บ้านฟ้าประทาน (天思孙) หรือ เทียนเซซุย (ภาษาไหหลำ) หรือเทียนซื่อซุนในภาษาจีนกลาง ในตำบลถ่มหู่ อำเภอบ่นเซียว” (ศศิษา ภูษัชนิซกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญวนัทธ เอี้ยวเรื่องสุรติ(ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 18 ถนนกิมประดิษฐ์ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2565)

คำสัมภาษณ์ดังกล่าว สอดคล้องกับข้อมูลในหลายกองไ้หน้าอวยของ สมาคมสหกิจไทย-จีนแห่งประเทศไทย (2565: 443) ที่กล่าวไว้ว่า ชาวมันไก่ไหหลำ เป็นของคนไหหลำเพราะเป็นต้นตำรับชาวมันไก่มีประวัติมายาวนานตั้งแต่ สมัยราชวงศ์หมิง ความโด่งดังนั้นมาจากการที่มีขุนนางที่มีเชื้อสายไหหลำนำ ถวายจักรพรรดิเมื่อเสวยแล้วมีความชื่นชอบและยกย่องให้เป็นไก่ดีที่ที่สุด และเป็นอาหารที่สืบทอดมาจนปัจจุบัน ชาวไหหลำอพยพไปที่ใด อาหารชนิดนี้ จะเป็นอาหารเลี้ยงชื่อของที่นั้นด้วย

การตั้งถิ่นฐานในเมืองหาดใหญ่ของชาวจีนไหหลำได้นำความโดดเด่น ของชาติพันธุ์มาใช้ในการดำรงชีพ ประกอบธุรกิจเพื่อสร้างรายได้ นั่นก็คือการต้มไก่ และการทำข้าวมันไก่ ครั้งแรกที่พบว่ามีการทำข้าวมันไก่ในเมืองหาดใหญ่คือ สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ชื่อร้านข้าวมันไก่มุ่ยกัโอาซา ซึ่งปัจจุบันข้าวมันไก่ร้านนี้ ยังคงเปิดขายและมีผู้สืบทอดอยู่จนปัจจุบัน ร้านนี้มีอายุเก่าแก่โบราณกว่า 80 ปี และยังคงวิธีการและรสชาติแบบไหหลำดั้งเดิมเอาไว้ นอกจากนี้ ยังมีร้านที่เป็น ทายาทของร้านข้าวมันไก่เจ้าแรกเปิดร้านข้าวมันไก่เพื่อดำรงชีพและรักษาภูมิปัญญา ของบรรพบุรุษไว้รวมแล้ว 3 ร้าน จนกล่าวได้ว่าตำนานข้าวมันไก่ไหหลำเมืองหาดใหญ่ มีประวัติมายาวนานและยังคงความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ของชาวจีนไหหลำให้คง อยู่สืบไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริโภคข้าวมันไก่ไหหลำเมืองหาดใหญ่ พบว่าผู้บริโภค สนใจในรสชาติของไก่ของร้านข้าวมันไก่ไหหลำ จำนวนหนึ่งเป็นผู้บริโภคประเภท

มากินซ้ำ และบอกต่อคนอื่น ๆ จำนวนหนึ่งเป็นผู้บริโภคประเภทตามมาจากการ
รีวิวอาหารในช่องทางต่าง ๆ และบอกว่าถ้าเป็นร้านข้าวมันไก่ต้องรับประทาน
เจ้าต้นตำรับไหหลำเท่านั้น ดังคำบอกกล่าวเกี่ยวกับความชอบข้าวมันไก่ไหหลำของ
ผู้บริโภคดังนี้

“ข้าวมันไก่ของไหหลำ ไก่จะมีความกรุบกรอบ เนื้อไก่ไม่เปื่อย
อีกอย่างหนึ่งคือไม่ตบเนื้อไก่ให้แบนจนเหลือนิดหนึ่งแล้วสับให้เราทาน
คือสับมาทั้งชิ้นเลยใหญ่พอดีคำ ยิ่งร้านที่ใช้เตาถ่านในการหุงข้าว
มันหอมมาก ส่วนตัวชอบทานข้าวมันไก่ ทานง่ายดี แต่ถ้าจะทาน
ให้อร่อยต้องข้าวมันไก่ไหหลำต้นตำรับเท่านั้น” (ฐิติพร จงรักษ์
(ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านเลขที่
130 ถนนธรรมนุญวิถี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.
เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2565)

“วันนี้อยากทานข้าวมันไก่ ดูมาจากรีวิวในแอปพลิเคชัน
ร้านนี้ได้รับการรีวิวเยอะ เลยมาลองชิม อร่อยดีครับไก่อนุ่มมาก
ได้ส่วนหน้าอกมาขม่นุ่มเลยข้าวก็แห้งดีไม่มันเกินไป รวม ๆ แล้ว
วัตถุดิบที่เอามาทำคงคิดมาอย่างดี ไม่จืดจางไม่อร่อยแบบนี้” (ธีระ
เรืองวิริยะ (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์)
ที่บ้านเลขที่ 130 ถนนธรรมนุญวิถี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2565)

“มาหาดใหญ่ทุกครั้งก่อนขึ้นสนามบินกลับต้องแวะร้านนี้
ไม่แวะเหมือนยังมาไม่ถึง ตอนมาครั้งแรกเห็นรีวิวบอกเป็นลูกหลาน
ตำนานข้าวมันไก่ไหหลำเจ้าแรกในหาดใหญ่ จึงแวะชิม สรุปรสชาติ
ดีจริง ไก่ทานคู่กับน้ำจิ้มเข้ากันดีมากคะ” (เบญจวรรณ ธรรมชัยกุล
(ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านเลขที่
1101/4135 ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่
24 สิงหาคม 2565)

“ข้าวมันไก่ของไหหลำ อร่อยที่ไก่ หน้าอกไม่จืด หนังไก่ต้ม มีความกรุบ เนื้อนุ่ม ไม่ต้องตบไก่จนชั้นเล็กสับมาให้เห็นเป็นชิ้น ๆ เลย ครอบครัวเราชอบทานข้าวมันไก่อีกเลยมากันบ่อยมาก” (อรอนงค์ เอี้ยวฉาย (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านเลขที่ 18 ถนนกิมประดิษฐ์ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565)

ประวัติศาสตร์อันยาวนานจากไต่เสวยในราชวงศ์หมิง สู่อ่าวมันไก่ในเมืองหาดใหญ่ ณ ปัจจุบัน คำยืนยันจากผู้บริโภคที่กล่าวเป็นเสียงเดียวกันเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของคนไหหลำ สามารถกล่าวได้ว่า การเลือกบริโภคข้าวมันไก่ไหหลำของผู้บริโภคส่วนหนึ่งให้ความสำคัญกับรสชาติของไก่ การรับรู้ และกลับมาบริโภคซ้ำด้วยความพึงพอใจ ทำให้ข้าวมันไก่อยังคงสืบสานตำนานได้ต่อไปไม่มีสิ้นสุด

เมื่อตั้งถิ่นฐานในหาดใหญ่แล้ว ร้านข้าวมันไก่ในหาดใหญ่ ได้ปรับเปลี่ยนมาใช้ไก่ตอนแทนไก่ บ่นเขียว เพราะตัวอ้วนใหญ่ เนื้อจะมีความนุ่มฉ่ำเป็นพิเศษ สิ่งสำคัญที่ยังคงทำให้ข้าวมันไก่ไหหลำได้รับการยอมรับคือเรื่องของความสด ทายาทเจ้าของตำนานข้าวไหหลำในหาดใหญ่ กล่าวว่

“สมัยที่คุณพ่อเปิดร้านทำเองทุกขั้นตอนตั้งแต่เลี้ยงไก่ที่ แต่แรกเริ่มเลี้ยงไก่เองด้วยอาหารสำหรับการขุนไก่ให้มีน้ำหนัก และให้ไก่ได้รสชาติคล้าย ๆ ที่ตำบลบ่นเขียว ของเกาะไหหลำ โดยจะเลี้ยงไก่ให้น้ำหนักประมาณ 3.5 – 4.5 กิโลกรัมจึงนำมาต้มขาย การตอนไก่เป็นการลดพฤติกรรมของไก่ ทั้งเรื่องการผสมพันธุ์ และการทำให้ไก่ขี้เกียจ เมื่อไก่ไม่ขยับตัวมากก็จะดี เนื้อไก่ที่นุ่ม มีไขมันแทรกตามกล้ามเนื้อเอ็นไก่ไม่เหนียวเมื่อนำมาต้มจะทำให้ไก่มีความฉ่ำ นุ่ม เนื้อไก่ไม่เป็นฟาง การเชือดคอไก่ที่จะต้องมีความแม่นยำ เชือดให้มีเพียงแค่แผลเดียวเพื่อความสวยงามเมื่อนำไก่มาต้ม” (ประภารัตน์ ฉายศิริพันธ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านเลขที่ 1101/4135 ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2565)

กระบวนการของการรองการต้มไก่เพื่อแสดงความเป็น “ไหหลำ” เน้นความสะอาด แม้ไก่ที่นำมาใช้ในการทำข้าวมันไก่ของคนไหหลำในหาดใหญ่ปัจจุบันไม่ใช่ไก่บ้านเขียวที่เป็นไก่พื้นเมืองเหมือนเช่นอดีตในสมัยราชวงศ์หมิง แต่การเลือกขุนไก่เอง หรือการตอนไก่ร่วมกับการรักษากรรมวิธีในการต้มไก่ตามคำที่บรรพบุรุษสอนไว้ เป็นสิ่งที่ทำให้รสชาติของไก่อังคงฉ่ำ หวาน

ตำรับความอร่อยจากภูมิปัญญาของคนไหหลำเมืองหาดใหญ่

ข้าวมันไก่ไหหลำในปัจจุบันยังคงรักษาวิธีการหุงข้าวและต้มไก่ตามวิธีการของคนไหหลำดั้งเดิม มีเพียงการปรับเรื่องรสชาติให้เข้มข้นขึ้นตามความนิยมของคนไทยโดยเฉพาะทางภาคใต้ ดังนั้นเมื่อชายข้าวมันไก่อยู่ในหาดใหญ่จึงจำเป็นต้องเพิ่มสีส้มและรสชาติให้ถูกใจผู้บริโภค ในที่นี้ข้าวมันไก่ไหหลำมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วนคือ ข้าวมันไก่ ไก่ต้ม น้ำจิ้มข้าวมัน และน้ำซุบ

1. ข้าวมันไก่ ดั้งเดิมคนไหหลำจะหุงข้าวมันด้วยเตาถ่าน โดยเสียวกระเทียมให้เหลืองหอมใส่ข้าวลงไปผัดให้เม็ดข้าวรัดตัวและมีกลิ่นหอม ใส่ น้ำต้มไก่คนจนข้าวเริ่มเป็นตากับและน้ำแห้ง ปิดฝา คีบถ่านไฟวางไว้บนฝาหม้อ ความร้อนจากถ่านจะทำให้ข้าวสุกกระดูและมีกลิ่นหอม การหุงด้วยเตาถ่านต้องอาศัยความชำนาญ กะน้ำเป็น ไร่ระดับการใส่น้ำ รู้ความแรงของไฟ เพื่อไม่ให้ข้าวติดกันหม้อหรือแฉะจนเกินไป ปัจจุบันหันมาทำข้าวมันไก่จากหม้อหุงแก๊สหรือหม้อไฟฟ้าแบบไม่ขีดน้ำเนื่องจากสะดวกและง่ายกว่า ข้าวมันที่ดีต้องไม่แฉะไม่มันมากหรือไม่แห้งจนเกินไป ข้าวหอมมะลิกลางปีและหอมมะลิเก่าเหมาะสำหรับนำมาหุงเพราะจะได้เมล็ดข้าวที่สวย

2. ไก่ต้ม ดั้งเดิมคนไหหลำจะใช้ไก่บ้านเขียวที่เป็นพื้นเมืองชื่อดังประจำถิ่นมาต้มเพื่อกินกับข้าวมันไก่ ที่ใช้จะต้องเป็นไก่ตอนเพราะตัวจะอ้วนใหญ่ เนื้อมีความนุ่มฉ่ำเป็นพิเศษ รองลงมาคือไก่เนื้อ ไก่บ้านและไก่พันธุ์ผสมระหว่างไก่เนื้อและไก่บ้าน ประเด็นของไก่คือความสดของไก่ เดิมนิยมเลี้ยงเองและเชือดกินเองสด ๆ เมื่อเวลาผ่านไปไก่อจะเป็นไก่ที่รับมาจากบริษัทผลิตไก่ บ้างก็เอามาเชือดเอง บ้างก็ให้เชือดมาสำเร็จพร้อมต้ม วิธีการต้มจะซาพับ เข้าในท้อง ปักพับเข้าในลำตัว

มีเชือกบริเวณปีกทั้ง 2 ข้างไว้สำหรับยกไก่ออกจากหม้อเมื่อต้มผ่านไก่อัลกระยะจนกระทั่งไก่อิ่มสุก การยกไก่อขึ้นจากหม้อครั้งนี้ เพื่อเทน้ำที่ร้อนออกจากตัวไก่ 1-2 ครั้งระหว่างนั้นเพื่อให้อุณหภูมิในตัวไก่เท่ากันทั้งด้านนอกและในตัวไก่อส่งผลให้ไก่อสุกเท่ากันทั้งตัว และเมื่อไก่อสุกก็ยกขึ้นมาทำให้ไก่อเย็นเพื่อให้หนังกรอบเต่งและทำให้ไก่ไม่สุกไปกว่าเวลา ที่ตั้งไว้ ส่วนวิธีสังเกตว่าเป็นร้านของชาวจีนไหหลำหรือไม่ให้ดูที่รูปลักษณ์ของไก่ในตัวแขวนไก่อต้มจะแขวนโดยการเอาเชือกหรือเหล็กคล้องไว้หลังต้มเสร็จเพื่อแสดงให้เห็นไก่ทั้งตัวและให้น้ำที่ค้างอยู่ในตัวไก่อหยดลงในภาชนะที่รองไว้ในตู้ เมื่อนำไก่อมาล้าง วิธีการลับไก่ของคนไหหลำจะไม่มีกรตบเนื้อไก่ แต่จะลับให้ขาดเป็นชิ้น ๆ ในครั้งเดียว จัดจานให้เห็นเป็นชั้นเรียงสวยงาม ดังภาพ

3. น้ำจิ้มข้าวมันไก่ ดั้งเดิมคนไหหลำจะรับประทานไก่อต้มคู่กับน้ำจิ้มรสชาติออกเค็มจากซีอิ้วหรือเต้าเจี้ยว ไม่มีรสเผ็ด แต่เมื่อมาอยู่ในเมืองไทยและหาที่ใหญ่ก็จะมีกรเพิ่มความเผ็ดร้อนจากขิง พริกขี้หนู กระเทียมสับและขิงแก่สับลงไปปรุงรสด้วยมะนาว น้ำตาล เกลือตามสัดส่วนที่ต้องการ

4. น้ำซุ๊ป ได้จากน้ำต้มไก่กับซีโครงไก่อปรุงรสด้วยเกลือเล็กน้อย บางร้านจะต้มซุ๊ปเฉพาะไก่อบางร้านจะใส่ผักเขียวไปด้วย

ข้าวมันไก่ ภูมิปัญญาอาหารคนไหหลำหาที่ใหญ่มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ส่วนนอกจากนี้ ศศิษา ภูษัชนิซกุล ผู้รู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาข้าวมันไก่ ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับการทำข้าวมันไก่ของคนไหหลำหาที่ใหญ่ไว้ว่า

“ในบางขั้นตอนที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ อาจให้ละเอียดได้ไม่หมด เนื่องจากเป็นสูตรเด็ดเคล็ดลับของครอบครัว แต่ข้าวมันไก่จะรสชาติดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกระบวนการคัดเลือกวัตถุดิบ การปรุง และการจัดเสิร์ฟให้กับลูกค้า เมื่อลูกค้ารับประทานข้าวมันไก่ของเราด้วยสีหน้ายิ้มแย้มเราก็นไหหลำก็มีความสุข” (ศศิษา ภูษัชนิซกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญานันท์ เี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 18 ถนนกิมประดิษฐ์ ตำบลหาที่ใหญ่ อำเภอหาที่ใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2565)

จากการสัมภาษณ์เจ้าของภูมิปัญญา ทำให้ทราบว่า ชาวมันไก่ของคนไหหลำ มีกระบวนการ และเคล็ดลับเฉพาะในทุก ๆ องค์ประกอบที่รวมเข้ากันเป็นข้าวมันไก่ไหหลำ ไม่ว่าจะเป็นการคัดสรรวัตถุดิบ และการปรุงการจัดเสิร์ฟ กระบวนการต่าง ๆ กว่าจะได้มาเป็นข้าวมันไก่ไหหลำบ่งบอกได้ถึงความใส่ใจที่เจ้าของภูมิปัญญามีต่อผู้ซื้อ

การสืบทอดภูมิปัญญาอาหาร “ข้าวมันไก่”

การสืบทอดภูมิปัญญา คือการนำความรู้ความสามารถ วิธีการ ผลงาน ที่ผู้คนได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมและจัดเป็นองค์ความรู้ ถ่ายทอด ปรับปรุง พัฒนาจากคนสู่รุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งจนทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่าสามารถนำไปปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนรุ่นหลังไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ถ่ายทอดเป็น ความรู้ ความสัมพันธ์ แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตและการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เข้ากับ วิถีของสังคม ปัจจุบัน 4 หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีพอยู่ได้ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค จะเห็นได้ว่าอาหารคือสิ่งสำคัญ ลำดับที่ 1 ดังนั้นไม่ว่าผู้คนจะตั้งถิ่นฐานหรืออพยพไปที่ใด อาหารท้องถิ่นที่ผู้คน กลุ่มนั้นใช้เพื่อการบริโภคจะถูกนำไปด้วยเสมอ เป็นการแสดงถึงความเป็นกลุ่มชน ของตนอย่างหนึ่ง เมื่อเป็นเช่นนั้นคนรุ่นก่อนจึงมักจะให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ และส่งต่อความรู้เพื่อสืบสานภูมิปัญญาเหล่านั้นไม่ให้สูญหายไป เช่นเดียวกับชาวจีน ไหลำที่ยังคงสืบสานภูมิปัญญาของตนจวบจนปัจจุบัน

ข้าวมันไก่ไหหลำ เป็นภูมิปัญญาของชาวไหหลำอย่างหนึ่งที่ได้ชัดเจน จากคำบอกเล่าของชาวไหหลำด้วยตนเอง และจากบุคคลอื่น ๆ ที่ชื่นชอบข้าวมันไก่ การศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์เจ้าของภูมิปัญญาข้าวมันไก่ไหหลำ สามารถ แบ่งลักษณะของการสืบสานภูมิปัญญาข้าวมันไก่ไหหลำได้ 2 ลักษณะ คือการสืบสาน ภูมิปัญญาโดยทายาท ผู้สืบทอดภูมิปัญญาที่ไม่ใช่ทายาท มีรายละเอียด ดังนี้

1. การสืบทอดภูมิปัญญาโดยทายาท

ทายาท หมายถึง ผู้สืบสันดาน ผู้สืบสกุล โดยปริยายหมายถึงผู้รับหรือผู้อยู่ในฐานะที่จะได้รับตำแหน่งหน้าที่ต่อจากบุคคลอื่น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 539) ดังนั้นการสืบสานภูมิปัญญาโดยทายาทจึงหมายถึง การนำความรู้ที่ได้จากการจัดการองค์ความรู้มาถ่ายทอดให้กับผู้สืบสกุล

การสืบทอดภูมิปัญญาข้ามันไก่อของคนไหหลำเมืองหาดใหญ่ จากการศึกษาต้นตำรับข้ามันไก่อเจ้าแรกในหาดใหญ่ ด้วยวิธีการค้นคว้าข้อมูล สอบทาน และสัมภาษณ์บุตรสาวเจ้าของภูมิปัญญาข้ามันไก่อไหหลำเจ้าแรกในหาดใหญ่ ชื่อร้านข้ามันไก่อ่มุ่ยก็ได้ความว่า เดิมที คุณฮงตัต แซ่ฟู่ และนางฟู่ตี แซ่ฟู่เดินทางมากเกาะไหหลำเพื่อมาอาศัยอยู่ในเมืองหาดใหญ่ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากเห็นว่าหากอยู่เมืองจีน ช่องทางการทำมาหากินคงลำบาก เมื่อมาอยู่หาดใหญ่ก็ได้เปิดร้านข้ามันไก่อ่มุ่ยเพื่อเลี้ยงชีพ เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษให้มาและเป็นความรู้ที่ติดตัวชาวไหหลำอยู่แล้ว โดยเริ่มแรกคุณฮงตัตและนางฟู่ตีเปิดร้านในแถบถนนธรรมานุญูวิติ หน้าสถานีรถไฟชุมทางหาดใหญ่ที่โรงแรมอันเกี้ยวเปิดได้ระยะหนึ่งจึงย้ายมาเปิดที่บ้านพักอาศัยของตนเองในถนนเส้นเดิมบริเวณใกล้ ๆ กัน เนื่องจากมีชาวจีนอาศัยรวมกลุ่มอยู่มาก ทำให้กิจการดี ทำมาค้าขายขึ้น ทั้งสองคนขยันมากจนกระทั่งส่งให้ลูกเรียนหนังสือดี ๆ ได้ ร้านข้ามันไก่อ่มุ่ยก็เปิดเป็นเจ้าแรกของอำเภอหาดใหญ่ ขึ้นตอนการทำทุกอย่างนายฮงตัตและนางฟู่ตีเป็นผู้ทำเองทั้งหมด ตั้งแต่การซุงไก่อจนเป็นไก่อตอน การเชือดไก่อ การทำความสะอาด ถอนขน จนเกลี้ยงเกลารู หุงข้าวจากเตาถ่านใช้กระทะใบบัว ยืนขาย และจัดเก็บอุปกรณ์เพื่อปิดร้าน ทำความสะอาดร้านเพื่อเปิดใหม่ในวันถัดไป ท่านตราตรำทำงานวนอยู่แบบนั้นเป็นหลายสิบปีไม่จ้างลูกน้อง บอกว่าทุกอย่างต้องพิถีพิถันและทำตามแบบฉบับคนไหหลำ โดยไม่ยอมให้ใครมาช่วยเนื่องจากเกรงว่ารสชาติข้ามันไก่อ่มุ่ยจะผิดเพี้ยน กระทั่งวันหนึ่งทั้งสองท่านเริ่มชรา ในปี พ.ศ. 2528 อายุราว 75 ปี ก็เริ่มทำงานไม่ไหว ปี พ.ศ. 2529 ท่านทั้งสองจึงคิดยกกิจการให้บุตรชาย ท่านมีบุตรทั้งหมด 7 คน บุตรชาย 3 คน บุตรสาว 4 คน โดยช่วงเวลานั้นบุตรชายทุกคนของตระกูลไม่มีใครพร้อมจะสืบทอด และตระกูลไม่อนุญาตให้บุตรสาวเป็นผู้สืบทอดเนื่องจากเห็นว่าเป็นงานหนักและเหนื่อย อีกสาเหตุหลัก

ที่สำคัญคือ หากยกกิจการให้บุตรสาวเมื่อบุตรสาวออกเรือนไป กิจการจะตกเป็นของฝ่ายชายของอีกตระกูลหนึ่งซึ่งอาจจะไม่ใช่คนไหนหล้า ทำให้ข้าวมันไก่ที่เป็นอาหารของคนไหนหล้ามีรสชาติต่างไปจากดั้งเดิมที่บรรพบุรุษสืบทอดกันมา จึงได้ยกกิจการให้กับเพื่อนบ้านที่เป็นชาวไหนหล้าด้วยกัน หลังจากนั้นไม่นานนายสงตัดเสียชีวิตลงหากนับถึงปีนี้ (2566) เรื่องราวของนายสงตัดและข้าวมันไก่ไหนหล้าของท่านรวมแล้ว 111 ปี

จากปี พ.ศ. 2529 ถึงปีพ.ศ. 2547 รวมระยะเวลา 18 ปี บุตรชายคนที่ 5 ของนายสงตัดและนางฟูตีชื่อโกหย่ง มีความพร้อมและเริ่มคิดจะสานต่อกิจการของตระกูล อีกทั้งร้านเดิมที่เคยทำไว้มีคนรับช่วงต่อไปแล้ว จึงใช้ชื่อใหม่เปิดร้านขายข้าวมันไก่สูตรต้นตำรับของนายสงตัดให้คงความอร่อยและรสชาติไม่เปลี่ยนไปจากตอนที่นายสงตัดเปิดร้าน โดยใช้ชื่อร้านว่า ข้าวมันไก่โกหย่ง ตั้งอยู่ที่ถนนกิมประดิษฐ์ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ประกาศิตน์ ฉายศิริพันธ์ บุตรสาวของนายสงตัด แห่งฟูตีให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสานต่อกิจการของครอบครัวว่า

“ตอนที่โกหย่ง คิดเปิดร้านข้าวมันไก่ไหนหล้าก็ให้ความเห็นกันไว้ว่า เราไม่อยากให้สูตรที่เป็นของตระกูลเราหายไปโดยไม่มีใครสานต่อและเป็นกิจการที่เราภูมิใจ เพราะถ้าเราไม่มีร้านข้าวมันไก่ไหนหล้าของพ่อกับแม่ ก็ไม่รู้ว่าจะลูก ๆ ทุกคนจะมีชีวิตที่ดีได้อย่างไรวันนี้หรือไม่” (ประกาศิตน์ ฉายศิริพันธ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญาณันท์ตต เอี้ยวเรื่องสุรติ (ผู้สัมภาษณ์) 1101/4135 ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2565)

ธนิภ ภูษัชนิซกุล เจ้าของร้านข้าวมันไก่โกหย่งสาขา 2 ผู้เป็นหลานชายนายสงตัด แห่งฟูตีให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสืบทอดกิจการไว้ว่า

“เมื่อร้านข้าวมันไก่โกหย่งเปิดกิจการไปได้ประมาณ 10 ปี ในปี 2557 ได้เปิดกิจการอีกสาขาหนึ่งของตระกูล ในชื่อร้านข้าวมันไก่โกหย่งสาขา2 (ถนนสายสนามบินหาดใหญ่) ตั้งอยู่ที่ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทางไปสนามบินหาดใหญ่ เจ้าของร้าน

เป็นหลานชายแท้ๆ ของนายสงัด ผู้เป็น (แหนะ) ในภาษาไหหล่า หมายถึงคุณปู่ เพื่อไม่ให้กิจการของครอบครัวสูญหาย การเปิดสาขาบริเวณสนามบินหาดใหญ่ เพื่อเพิ่มการรับรู้ให้กับคนที่เดินทางขึ้น - ลงเครื่องบินจากสนามบิน ในบริเวณโดยรอบมีหมู่บ้านอยู่มาก จะสามารถเพิ่มยอดขายได้ดี และความคิดที่จะสานต่อภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในรุ่นหลานก็คือ สมบัติที่ (แหนะ) ให้มาอยู่ในครอบครัว เราเราก็นำสิ่งที่ให้มาเพิ่มพูนเข้าไป เพื่อเพิ่มมูลค่าและให้คนยังคงพูดถึงตำนานข้าวมันไก่ไหหล่าเจ้าแรกของนายสงัด เป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวภาคภูมิใจ อาชีพขายข้าวมันไก่เป็นอาชีพอิสระ เราทำเราก็ได้ ทุกวันนี้ภูมิใจที่เป็นพ่อค้าข้าวมันไก่ไหหล่า (ธนิ ภูชวินชกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญานัท เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านเลขที่ 1101/4135 ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2565)

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ทายาทเจ้าของภูมิปัญญาทั้ง 3 ท่าน พบว่าการสืบทอดภูมิปัญญาโดยทายาทเป็นไปตามลำดับการสืบทอด ตามลำดับจากรุ่นสู่รุ่น โดยภูมิปัญญาข้าวมันไก่ของตระกูล “แหงฟู” มีการสืบทอดมาแล้ว 3 รุ่น แสดงให้เห็นว่า ข้าวมันไก่ไหหล่าเป็นภูมิปัญญาที่ผู้สืบทอดมีความภาคภูมิใจในทรัพย์สินที่เป็นมรดกของครอบครัวในแง่ขององค์ความรู้ที่ใช้ในการดำรงชีพ และยังทำให้คนทั่วไปได้รับรู้ถึงอัตลักษณ์ “ความเป็นจีนไหหล่า” ของครอบครัวอีกด้วย

2. การสืบสานภูมิปัญญาที่ไม่ใช่ทายาท

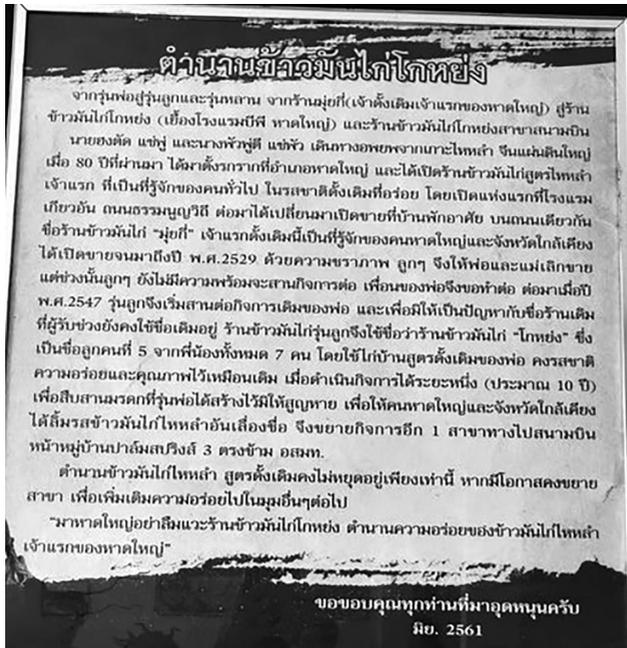
จากการสืบทอดโดยทายาทข้างต้น เมื่อมีช่วงจังหวะเวลาที่บุคคลในครอบครัวไม่มีความพร้อมด้วยเหตุและปัจจัยใดก็ตาม รวมถึงเจ้าของภูมิปัญญาเห็นว่าคนในครอบครัวไม่มีคุณสมบัติที่จะสานต่อได้ ก็จะมีการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมเพื่อสืบสานภูมิปัญญาของตนต่อไป กรณีร้านข้าวมันมุ่ยก็ มีเรื่องราวดังนี้

ในปี พ.ศ.2529 เมื่อนายหงัดตัดและภรรยา อายุมากขึ้นและในครอบครัว ไม่มีใครมาสานต่อกิจการ เพื่อนบ้านชาวไหหลำจึงได้ขอให้ลูกเขยของตนเรียนรู้ การทำข้าวมันไก่ไหหลำเพื่อสานต่อกิจการให้ และคุณหงัดก็ยินยอมที่จะสอน ให้ทุกขั้นตอนด้วยความเต็มใจโดยให้ใช้ชีวิตเพื่อเรียนรู้ทุกขั้นตอนการทำ ข้าวมันไก่ไหหลำที่บ้านของเรา อยู่กับคุณพ่อเลย เขาเป็นผู้ชาย คุณพ่อคง เห็นว่ากำลังวังชาความสามารถเพียงพอจนสามารถเรียนรู้งานและเปิดขายได้เอง กิจการที่รับช่วงต่อไปนั้นยังคงชื่อเดิมคือ ร้านข้าวมันไก่มุกยี่ สูตรเหมือนต้นตำหรับ ทุกอย่าง

ในฐานะที่เป็นผู้สืบทอดกิจการต้องเรียนรู้ทุกอย่างและทำให้ดี ให้อร่อย เหมือนเดิม คุณภาพคงเดิม สมัยนั้นยังหนุ่ม ตอนนี้อายุเพิ่มขึ้นแต่ก็ยังรักษา ความเป็นต้นตำรับไว้ ไม่เช่นนั้นครุเราจะเสียใจที่มอบหมายให้เราสืบทอด (นพดล นิติเรืองจรัส (ผู้ให้สัมภาษณ์) ชญานัทธ เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์) ที่บ้านเลขที่ 130 ถนนธรรมานุญูวิถิ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2565)

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า การสืบสานภูมิปัญญาที่ไม่ใช่ทายาท ผู้สืบสาน จะต้องมีความสมบัติเฉพาะ ในกรณี นี้เช่น เป็นคนที่มีเชื้อสายไหหลำ เพศชาย ร่างกายกำยำ พร้อมทั้งจะเรียนรู้และสามารถทำอาหารได้ออกมาไม่ต่างจากเจ้า ของภูมิปัญญา คุณสมบัติพิเศษเหล่านี้เจ้าของภูมิปัญญาจะเป็นผู้คัดเลือกกว่าผู้ที่ มาสานต่อภูมิปัญญามีครบตามที่กำหนดไว้หรือไม่ หากคุณสมบัติครบถ้วนก็รับ เป็นศิษย์ดูแลกันเหมือนเป็นลูกหลาน และสอนวิชาความรู้ให้อย่างเต็มที่

การสืบสานภูมิปัญญาข้าวมันไก่ไหหลำนอกจากจะสัมภาษณ์เจ้าของ ภูมิปัญญาแล้ว ยังพบหลักฐานยืนยันเรื่องราวอันยาวนานของข้าวมันไก่ไหหลำ เมืองหาดใหญ่ (ร้านข้าวมันไก่โกหย่ง) ดังภาพ

ภาพที่ 2 ภาพตำนานเจ้าของภูมิปัญญาชาวมันแกโกหยังเจ้าแรกของอำเภอหาดใหญ่
ที่มา: ชญาณีทัต เอียวเรืองสุรติ (ถ่ายเมื่อ 2 มีนาคม 2566)

จากภาพตำนานเจ้าของภูมิปัญญาชาวมันแกโกหยังเจ้าของภูมิปัญญาชาวมันแกโกหยังเจ้าแรก
ของอำเภอหาดใหญ่ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติการเดินทางย้ายถิ่นฐานเข้ามา
ในเมืองหาดใหญ่ การนำภูมิปัญญาที่มีมาจากบรรพบุรุษต่อยอดในการ
ประกอบอาชีพ กระทั่งการสืบทอดภูมิปัญญาเพื่อรักษาไม่ให้สิ่งล้ำค่าที่ได้จาก
บรรพบุรุษสูญหายไปจึงได้มีการสืบทอดต่อกันเรื่อยมา ทั้งที่เป็นทายาทรุ่นต่อรุ่นและ
การร่ำเรียนวิชาด้วยการขอเป็นศิษย์ อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นการสืบทอดรูปแบบใด
ต่างยังคงทำให้ภูมิปัญญาชาวมันแกโกหยังของคนไหหลำเมืองหาดใหญ่ยังคงอยู่และ
เป็นที่กล่าวขาน ทั้งเรื่องตำนานของบรรพบุรุษ รสชาติชาวมันแกโกหยังที่โดดเด่น
มีความเป็นลักษณะเฉพาะของคนไหหลำ และเหนือสิ่งอื่นใด ภูมิปัญญานี้
แสดงให้เห็นถึงความรักและเคารพในบรรพบุรุษและครูภูมิปัญญา รวมถึงการตั้ง
มั่นในเจตนารมณ์ที่จะรักษาภูมิปัญญานี้สืบไป

บทสรุปและอภิปรายผล

ภูมิปัญญาอาหาร “ข้าวมันไก่บ่นเขียว” ของคนไทหล้าเมืองหาดใหญ่ เป็นสูตรลับเฉพาะประจำตระกูลมีวิธีการพิเศษตั้งแต่การคัดเลือกไก่ การต้มไก่ มีความหวาน ฉ่ำ เนื้อดีหนังกรอบ การสับไก่ นอกจากนี้ยังมีวิธีการหุงข้าวมันไก่ น้ำจิ้มข้าวมันไก่ และน้ำซุสที่ต่างก็เป็นสิ่งสำคัญทำให้ข้าวมันไก่ไทหล้ามีลักษณะ เฉพาะและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ในอดีตใช้ไก่พันธุ์เฉพาะที่ตำบลบ่นเขียวเขียว ที่เป็นไก่พันธุ์พื้นเมืองของชาวจีนไทหล้า มีเรื่องเล่าสืบทอดมาว่าไก่บ่นเขียว เป็นสำหรับอาหารของในราชวงศ์หมิง จนจักรพรรดิดึงให้หมู่บ้านที่เลี้ยงไก่พันธุ์นี้ เป็นหมู่บ้านฟ้าประทาน ตำนานหรือเรื่องเล่าดังกล่าวส่งผลให้ไก่และการประกอบ อาหารด้วยการใช้ไก่ของชาวจีนไทหล้ามีคุณค่า สอดคล้องกับงานของรณภพ นพสุวรรณและคณะ (2566) ในการศึกษาเรื่องการสืบสานภูมิปัญญามรดกวัฒนธรรม อาหารถิ่นลึงกาสะกอบบนแผ่นดินปลายด้ามขวานของไทย กล่าวว่า การส่งเสริม 1 การท่องเที่ยวเชิงอาหารดินแดนลึงกาสะกอบที่มีตำนานเล่าขานมานาน สามารถ นำเรื่องเล่ามาผสมผสานกับการให้ความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญ ของการรักษา มรดกภูมิปัญญาอาหาร แสดงอัตลักษณ์อาหารลึงกาสะกอบและควรรักษา สิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ

ข้อเสนอแนะ

ข้าวมันไก่บ่นเขียว: ภูมิปัญญาอาหารคนไทหล้าหาดใหญ่ เป็นงานที่มุ่ง ศึกษาอัตลักษณ์ภูมิปัญญาอาหารของชาวจีนไทหล้า ที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาใน อำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลาซึ่งมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมที่มาจากภายนอก ภูมิภาคโดยเฉพาะชนชาติจีน ตัวแทนวัฒนธรรมตะวันออกซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจ ทางเศรษฐกิจในเวทีโลกปัจจุบัน จากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องเล่าท้องถิ่น ของคนไทหล้า ตำนานและเรื่องเล่าเกี่ยวกับไก่บ่นเขียวสามารถสร้างมูลค่า ในฐานะเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้ท้องถิ่นหลากหลายด้าน เช่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ด้วยเหตุดังกล่าว จึงเหมาะสมและควรค่าแก่การศึกษาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้และมีส่วนร่วมในการ สืบสานภูมิปัญญาให้คงอยู่

บรรณานุกรม

- กุ่มทอง หมา. (2554). **ศึกษาอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮากกา
ในเขตเทศบาลจังหวัดสงขลา.**(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สงขลา:
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เกตุมาตุ ดวงมณี. (2562). “โอดาว” อาหารในประเพณีกินเจกับความเชื่อของ
ชาวไทยเชื้อสายจีนจังหวัดตรัง, **วารสารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์.**
19(1), 46-60.
- เกตุมาตุ ดวงมณี.(2564). มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของอาหารชาติพันธุ์จีน
ท้องถิ่นในจังหวัดตรัง. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี.** 15(2),
150-162.
- จรีพร เชื้อเจ็ดตนและเกียรติศักดิ์ สร้อยสุวรรณ. (2562). **การแปรรูปอาหารจีน
ท้องถิ่นในเชิงพาณิชย์ กรณีศึกษาอาหารจีนท้องถิ่นในจังหวัดตรัง.**
สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ณัฐรุสุมิ ททรัพย์อุปถัมภ์. (2558). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน.** กรุงเทพฯ:
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ราชภัฏรำไพพรรณี.
- นารีรัตน์ วัฒนเวฬุ. (2556). วัฒนธรรมอาหารโต๊ะจีนในงานมงคลสมรสของ
ชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง. **วารสารวิเทศศึกษา.** 8(2), 145-171.
- ประสิทธิ์ ลิปรีชา. (2546). **การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง
ในวาทกรรมอัตลักษณ์.** กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- พัชฎาภรณ์ แสงทามาตย์ และคณะ. (2562). **การวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจ
ขนาดย่อม : กรณีศึกษาร้านเป็นหนึ่งในข้าวมันไก่.** อุดรธานี:
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.**
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

รณภพ นพสุวรรณและคณะ. (2566). การสืบสานมรดกวัฒนธรรมาอาหารท้องถิ่น
ลังกาสุกะบนแผ่นดินปลายด้ามขวานทองของไทย. **วารสารปราชญ์
ประชาคม**. 1(1), 72-82.

ลักษณะ จีระนคร. (2565). **ขุนนิพัทธ์จันนคร ผู้บุกเบิกหาดใหญ่ยุคแรกสุด
อุทิศที่ดินพัฒนาจากป่าสู่เมืองใหญ่**. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2566,
จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_42351.

วิรัตน์ สุมณ. (2556). “ข้าวมันไก่ สูตรไหนล่ะ สูตรดั้งเดิมกว่า 3 ชั่วโมงคนร่วม
120 ปี: การแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์”. **วารสารปศุสัตว์เกษตรศาสตร์**.
40(158), 72-74.

ศิริพร เรือนสุวรรณและนิธิตพร พรอำไพสกุล. (2565). การศึกษาความหมาย
เชิงวัฒนธรรมจากอาหารในเทศกาลตรุษจีนของคนไทยเชื้อสายจีน.
วารสารพิกุล. 1(20), 365-380.

สมาคมสหกิจไทย-จีนแห่งประเทศไทย. (2565). **หลายกงไ้หน่าอวย**. กรุงเทพฯ:
ชมรมอนุรักษวัฒนธรรมและภาษาไ้หน่าแห่งประเทศไทย.

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2542). **ความเชื่อของชาวภาคใต้ สารานุกรมวัฒนธรรมไทย
ภาคใต้ เล่ม 2**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

สุพจน์ แสงเงิน และคณะ. (2550). **วิถีไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ:
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สุภาวดี นาคบรรพ์. (2562). “หมวย่างเมืองตรัง” เส้นทางภูมิปัญญาอาหารจีน
สู่เมนูไทยท้องถิ่น. **วารสารวัฒนธรรมอาหารไทย**. 1(1), 50-62.

อนันต์ กาญจนพันธุ์. (2544). **วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน: พลวัต
และศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.

อภิญา เพ็องฟูสกุล. (2546). **อัตลักษณ์**. กรุงเทพฯ คณะกรรมการสภาวิจัย
แห่งชาติ.

อุมารินทร์ ตูลารักษ์. (2550). **แม่หญิงในวรรณกรรมลาว วรรณกรรมร่วมสมัย หลังการปฏิวัติชาติประชาธิปไตย ค.ศ1975.** (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีนิพนธ์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เอกวิทย์ ณ ถกลาง. (2544). **ภูมิปัญญาทักษิณ.** กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

สัมภาษณ์

กานดา ชุณกำ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาณ์ทัต เอี่ยวเรื่องสุรติ (ผู้สัมภาษณ์).
ที่บ้านเลขที่ 18 ถนนกิมประดิษฐ์ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2565.

ฐิติพร จงรักษ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาณ์ทัต เอี่ยวเรื่องสุรติ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ 130
ถนนธรรมนุญวิถี ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่
30 ตุลาคม 2565.

ธนิก ภูชัชชกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาณ์ทัต เอี่ยวเรื่องสุรติ (ผู้สัมภาษณ์).
ที่บ้านเลขที่ 1101/4135 ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.
เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2565

ธีระ เรื่องวิริยะ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาณ์ทัต เอี่ยวเรื่องสุรติ (ผู้สัมภาษณ์).
ที่บ้านเลขที่ 130 ถนนธรรมนุญวิถีตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2565.

นพดล นิติเรืองจรัส (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาณ์ทัต เอี่ยวเรื่องสุรติ (ผู้สัมภาษณ์).
ที่บ้านเลขที่ 130 ถนนธรรมนุญวิถี ตำบลคอหงส์อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2565.

เบญจวรรณ ธรรมชัยกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาณ์ทัต เอี่ยวเรื่องสุรติ (ผู้สัมภาษณ์).
ที่บ้านเลขที่ 1101/4135 ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.
เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2565.

ประภารัตน์ ฉายศิริพันธ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์).

1101/4135 ตำบลควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่
24 สิงหาคม 2565.

เริงชัย วิริยะกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์).

ที่บ้านเลขที่ 19 ถนนธรรมนุญวิถี ตำบลหาดใหญ่ อำเภอลาดใหญ่
จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2565.

ศศิษา ภูชัชวณิชกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์).

ที่บ้านเลขที่ 18 ถนน

กิมประดิษฐ์ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่

12 พฤศจิกายน 2565.

อรวรรณ สุวรรณหงส์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์).

ที่บ้านเลขที่ 18 ถนน

กิมประดิษฐ์ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.

เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565.

อรอนงค์ เอี้ยวฉาย (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชญาน์ทัต เอี้ยวเรืองสุรติ (ผู้สัมภาษณ์).

ที่บ้านเลขที่ 18 ถนน

กิมประดิษฐ์ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่

1 พฤศจิกายน 2565.

การประยุกต์ใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจ
เลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ในจังหวัดเชียงใหม่
The Implementation of Junior Myanmar Undergraduate
Students' Language Learning Strategies and Motivations
on Making Their Final Decision of Studying English Studies
(International Program) at the Faculty of Humanities,
Chiangrai Rajabhat University, Chiang Rai Province

กรรณิการ์ คันทามาศ^{1*} (Kannikar Kantamas)^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้และแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) ของนักศึกษาชาวเมียนมาร์ 2) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของกลยุทธ์การเรียนรู้และแรงจูงใจ และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของ กลยุทธ์การเรียนรู้และแรงจูงใจกลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัย คือ นักศึกษาชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อสาขาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) ชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ในปีการศึกษา 2565 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ การทดสอบค่าไคสแควร์ และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว

¹ อาจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงราย 57100, อีเมล: kantamas.kannikar2022@gmail.com

^{1*} Lecturer, Dr., Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University, Chiangrai, 57100, Thailand, E-mail: kantamas.kannikar2022@gmail.com

*Corresponding author: E-mail: kantamas.kannikar2022@gmail.com

ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์การเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และใช้กลยุทธ์อภิปัญญาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และใช้แรงจูงใจภายในอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการวิเคราะห์ความแตกต่างของกลยุทธ์การเรียนรู้และแรงจูงใจ พบว่า ผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ต่างกันเมื่อเปรียบเทียบกับกลยุทธ์การเรียนรู้และแรงจูงใจ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อยู่ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และการทดสอบความสัมพันธ์ของกลยุทธ์ในการเรียนรู้และแรงจูงใจ พบว่า กลยุทธ์การเรียนรู้และแรงจูงใจ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนภาษาอังกฤษ อยู่ที่ระดับนัยสำคัญ .05

คำสำคัญ: กลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษา, แรงจูงใจในการตัดสินใจ, การศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี, ภาษาอังกฤษศึกษา, นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์

Abstract

The major objectives of this study were 1) to investigate learning strategies and motivations for deciding to study in English Studies Program (International Program) of junior Myanmar undergraduate students; 2) to analyze differences of learning strategies and motivation, as well as 3) to scrutinize the correlations of learning strategies and motivation. employed by junior Myanmar undergraduate students. In the academic year 2022, 30 junior Myanmar undergraduate students majoring in English Studies (International Program), Chiang Rai Rajabhat University were all conducted with 2 different sets of open-ended questionnaires, selected by the purposive sampling technique. Also, the quantitative data were all analyzed using mean, percentage, standard deviation, frequency, and chi-square test, and one-way ANOVA test.

The findings of this study revealed that the implementation of learning strategies were all rated at a higher level; moreover, metacognitive strategies was very mostly used. In addition, motivations on deciding to continue their

further education were all rated at a higher level; moreover, their intrinsic motivations were very mostly used. In terms of differences in learning strategies and motivations, it was found that their English learning achievements, with its significant differences of 0.05, remained indifferent compared with their learning strategies and motivations. Also, in terms of testifying the correlations of learning strategies and motivations, it showed that their learning strategies and motivations, with its significant difference of 0.05., were not consistent with their different English learning achievements.

Keywords : Language Learning Strategies, Motivations on Final Decision-Making, Studying in Undergraduate Level, English Studies Program, Myanmar Undergraduate Students

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบันถือได้ว่าเป็นยุคข้อมูลข่าวสารหรือยุคสารสนเทศ (Information Age) หรืออาจเรียกอีกแบบคือ ยุคดิจิทัล (Digital) จึงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลภาษาหนึ่งที่ใช้กันทั่วโลกและแพร่หลายทางการสื่อสารที่ผู้คนในโลกสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้ในเวลาอันรวดเร็ว เนื่องจากอาศัยเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ ทั้งนี้จึงมีความจำเป็นที่ทุกคนต้องให้ความสนใจและเข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อให้ได้ประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยีให้ได้มากที่สุด เทคโนโลยีสมัยใหม่นี้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นผู้ที่ต้องการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเหล่านั้น นอกจากนี้ภาษาอังกฤษถือว่าเป็นภาษาสากลภาษาหนึ่งที่ต่างชาติใช้ในการสื่อสารมากที่สุดในโลก เนื่องจากสถิติการใช้ภาษาในปี 2565 มีประชากรประมาณ 1.5 พันล้านคนทั่วโลกที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่หรือเป็นภาษาที่สอง (Statista Research Department, 2022) โดยเฉพาะใช้ในการสื่อสารหลายสาขาวิชาชีพทั้งการค้า อุตสาหกรรม การปกครอง ธนาคาร การเมือง การศึกษาและเทคโนโลยีต่าง ๆ

ทั้งภายในประเทศเดียวกันและระหว่างประเทศ เมื่อเป็นดังนี้กลุ่มประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) จึงได้ร่วมลงนามข้อตกลงที่ 34 ในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ว่าภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาสำหรับการทำงานในประชาคมอาเซียน คือ การที่หน่วยงานทั้งรัฐ เอกชนและองค์กรต่าง ๆ ใช้ภาษาอังกฤษในการทำงาน รวมทั้งการสื่อสารในทุกภาคส่วนของประชาคมอาเซียน ตลอดจนรัฐบาลไทยจึงจัดตั้งนโยบายสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนหรือ Education Hubs ซึ่งนโยบายนี้มีการตอบรับในทิศทางที่ดี โดยพบว่า มีนักเรียนนักศึกษาจากประเทศต่าง ๆ เข้ามาเรียนในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก (อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ, 2559)

จากการประเมินทิศทางการศึกษาเพื่อเข้าสู่อาชีพยุคใหม่ตามแนวคิดการพัฒนาประเทศไทย ยุค 4.0 (Thailand 4.0) ของการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาภาษาพม่าศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2563) ยังให้ข้ออ้างอิงเชิงเหตุผลในการศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ในบริบทที่ไม่ใช่ประเทศเจ้าของภาษา ไว้ว่า การจัดการความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนานิสิตให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการในตลาดงาน อีกทั้งต้องการจัดให้มีรายวิชาที่จำเป็นต่อการเรียนรู้อย่างมีบูรณาการ มีความใฝ่รู้และมีคุณภาวะในการแสวงหาความรู้และทักษะสมัยใหม่ไปพร้อมกัน ผ่านรายวิชาที่เน้นทักษะการเป็นล่ามระดับสูง การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีทักษะในการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมความคิดและความชำนาญสำหรับในโลกยุคดิจิทัลตลอดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางและภาษาพม่าที่ใช้เป็นภาษาราชการในการติดต่อสื่อสารกับชาวเมียนมาร์ในแถบกลุ่มประเทศอาเซียน พร้อมทั้งการสนับสนุนให้เรียนรายวิชาสายอาชีพข้ามศาสตร์และคณะวิชา จึงถือเป็น การปรับปรุงหลักสูตรและเปิดรายวิชาที่สอดคล้องกับภาวะผันผวนทางอาชีพในระดับภูมิภาคและ ตลาดอาชีพข้ามพรมแดนในปัจจุบันโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องสื่อสารสากลที่เป็นหลักและภาษาพม่าเพื่อการสื่อสารในอาชีพในภูมิภาคอาเซียนอีกด้วย

นอกจากนี้การจัดโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศไทย และประเทศเมียนมาร์ นี้เนื่องจากเป็นโครงการที่มีค่าใช้จ่ายเป็นการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศเมียนมาร์ เพียงเท่านั้น แต่นักศึกษาเมียนมาร์ยังสามารถเข้ามาเรียนภาษาอังกฤษ (English as a Foreign Language : EFL) ได้ด้วยเช่นกัน แต่ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและความเตรียมพร้อมในการพัฒนาด้านการสอนภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย คณะมนุษยศาสตร์ โปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก หลักสูตรใหม่ EIC English for International Communication Curriculum (International Program) ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ผ่านมามีปัญหา และอุปสรรค นักศึกษาเมียนมาร์ส่วนใหญ่ขาดความมั่นใจที่จะสื่อสาร ไม่กล้าแสดงออกในการพูด ขาดแรงจูงใจในการเรียน และคิดว่าการเรียนวิชา ภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยาก การนำกลยุทธ์การเรียนรู้ทางภาษา (Language Learning Strategies) เป็นวิธีในการทำให้การเรียนรู้ออกมาง่ายขึ้นสำหรับนักเรียน เมียนมาร์ ทำให้รู้สึกมั่นใจมากขึ้นในขณะที่เรียน และจะช่วยให้เรียนรู้ได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ กลยุทธ์ การเรียนภาษาของ Oxford (1990) แบ่งเป็นกลยุทธ์ทางตรงและทางอ้อม กลยุทธ์ ทางตรง คือ พฤติกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับภาษาเป้าหมายและการพัฒนาการเรียน โดยตรง ซึ่งประกอบไปด้วย 1) กลยุทธ์การจำ (Memory Strategies) คือ กลยุทธ์ ในการจดจำภาษาและเรียกใช้ภาษานั้น ๆ ได้เมื่อต้องการ 2) กลยุทธ์ปริชาน (Cognitive Strategies) คือ กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางความคิดจิตใจ ที่มีผลต่อการใช้การปรับเปลี่ยนและการมีปฏิสัมพันธ์กับการใช้ภาษานั้น ๆ และ 3) กลยุทธ์การชดเชย (Compensation Strategies) คือ กลยุทธ์ที่ผู้ใช้หรือผู้เรียน ภาษาใช้ในการชดเชยความรู้ที่ไม่เพียงพอต่อการเข้าใจและการสื่อสารภาษานั้น ๆ ในขณะที่กลยุทธ์ทางอ้อม หมายถึง พฤติกรรมซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับภาษาเป้าหมาย โดยตรงแต่มีความจำเป็นในการทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) กลยุทธ์อภิปริชาน (Metacognitive Strategies) คือกลยุทธ์ในการวางแผน ใฝ่ติดตามและประเมินผลการเรียนภาษานั้น ๆ 2) กลยุทธ์ทางอารมณ์ (Affective Strategies) คือ กลยุทธ์ที่ผู้ใช้หรือผู้เรียนภาษาใช้ในการควบคุมอารมณ์ ทัศนคติ

เกี่ยวกับภาษานั้น ๆ และ 3) กลยุทธ์ทางสังคม (Social Strategies) คือ กลยุทธ์ที่ผู้ใช้หรือผู้เรียนภาษาใช้ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ต่อผู้เรียนคนอื่น ๆ ที่เรียนภาษานั้น ๆ

จากเหตุผลเหล่านี้จึงทำให้มีนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์เข้ามาศึกษาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย คณะมนุษยศาสตร์ โปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก หลักสูตรใหม่ EIC English for International Communication Curriculum (International Program) จึงได้จัดโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศไทย และประเทศเมียนมาร์ จึงได้มีนักศึกษาเมียนมาร์ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน จาก Shan Community College ที่เข้าร่วมภายใต้โครงการนี้ ได้เข้ามาเรียนด้วยความมุ่งมั่น และมีเป้าหมาย ตั้งใจ กระตือรือร้น สำคัญคือ สามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางอย่างคล่องแคล่วถูกต้อง เสมือนเป็นเจ้าของภาษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

อย่างไรก็ตามครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องส่งเสริมให้นักเรียนใช้กลยุทธ์ในการเรียนเพื่อที่จะใช้ภาษาได้เองและสื่อสารได้ตามสถานการณ์จริงมากขึ้น ดังนั้น การใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในการเรียนภาษามากขึ้น และเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ภาษาอังกฤษจะมีประสิทธิผลก็ต่อเมื่อสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ภาษาอังกฤษได้ในชีวิตประจำวัน ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้กลยุทธ์และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ ระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อให้ให้นักศึกษาเมียนมาร์ที่มีผลการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษสูงขึ้นด้วย มีพัฒนาการเรียนที่ดีขึ้น เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1) ศึกษาการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ในจังหวัดเชียงราย

2) วิเคราะห์ความแตกต่างของการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ในจังหวัดเชียงราย

3) ศึกษาความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ในจังหวัดเชียงราย

สมมติฐานของการวิจัย

1) นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาแบบใดมากที่สุดและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีลักษณะแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายอะไรบ้าง

2) นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ไม่มีความแตกต่างแบบนัยสำคัญของการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

3) นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ไม่มีความสัมพันธ์แบบนัยสำคัญของการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา

กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาตามโมเดลของ Oxford (1990) กล่าวว่า กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาเป็นวิธีที่จะทำให้การเรียนรู้ภาษาได้เร็วขึ้น และง่ายมากขึ้น สามารถช่วยให้เรียนรู้คำศัพท์และวลีใหม่ๆ ในสถานการณ์ใหม่ๆ และสามารถนำไปใช้กับด้านอื่น ๆ ในชีวิตได้ สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาทางตรงและกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาทางอ้อม

1. กลยุทธ์ทางตรง (Direct Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ต้องใช้กระบวนการทางสมองต่าง ๆ ช่วยในการเรียนรู้ และแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนภาษาโดยตรง ประกอบด้วยกลยุทธ์ ประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 กลยุทธ์การจำ (Memory Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ใช้กลไกทางสมองช่วยให้ผู้เรียน สามารถเก็บข้อมูลความรู้และนำออกมาใช้เมื่อต้องการ และเป็นกลยุทธ์ที่เสริมสร้างความจำ ประกอบด้วยกลยุทธ์ย่อย 4 กลยุทธ์ย่อย คือ 1) การสร้างการเชื่อมโยงทางความคิด (Creating mental linkages) 2) การใช้ภาพ สัญลักษณ์ และเสียง (applying images and sounds) 3) การทบทวนบทเรียนอย่างเป็นระบบ (Reviewing well) และ 4) การนำท่าทางมาใช้ (Employing Action)

1.2 กลยุทธ์ด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Strategies) หมายถึง กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการทางสมองเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความเข้าใจ เป็นกลยุทธ์พื้นฐานในการเรียนรู้ ด้านปัญญา ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ย่อย คือ (1) การฝึกฝน (Practicing) (2) การรับ-ส่งข้อมูล ข่าวสาร (Receiving and sending Messages) (3) การวิเคราะห์และการใช้เหตุผล (Analysis and

Reasoning) และ (4) การสร้างระบบการรับ-ส่งข้อมูล (Creating structure for input and output)

1.3 กลยุทธ์ด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง (Compensation Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ผู้เรียนใช้ ช่วยในขณะที่มีปัญหาในการสื่อสารภาษานั้น ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ย่อย คือ (1) การเดาอย่างมีหลักการ (Guessing intelligently) (2) การเอาชนะข้อจำกัดทางภาษา (Overcoming Limitations In Speaking and Writing)

2. กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาทางอ้อม (Indirect Strategies) เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับการ เรียนและเป็นการแก้ไขข้อบกพร่อง ส่งเสริมและการควบคุม การเรียนของตนเองของผู้เรียน ประกอบด้วยกลยุทธ์ประเภทต่าง ๆ ดังนี้

2.1 กลยุทธ์อภิปัญญา (Metacognitive Strategies) คือกลยุทธ์ประเภทหนึ่ง ที่ช่วยควบคุมความรู้ที่ผู้เรียนเรียนรู้ เกี่ยวข้องกับแผนการเรียนและการประเมินว่า ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไร กลยุทธ์ประเภทนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น สามกลุ่มย่อย ได้แก่ การเรียนรู้แบบเน้นศูนย์กลาง การจัดและวางแผนการเรียนรู้ และการประเมินการเรียนรู้

2.2 กลยุทธ์ทางอารมณ์ (Affective Strategies) กลยุทธ์นี้จะสามารถช่วยให้ ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะควบคุมและปรับอารมณ์ ทศนคติ และแรงจูงใจ ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนจะมีความรักในภาษาที่เรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษา มีแรงจูงใจ ในการเรียนรู้ภาษา และเห็นคุณค่า กลยุทธ์ประเภทนี้เกี่ยวข้องกับการลดความ วิตกกังวลที่ผู้เรียนรู้สึกเมื่อเรียนรู้หรือใช้ภาษา และใช้การกระตุ้นตนเองเพื่อช่วยเพิ่ม แรงจูงใจ ผู้เรียนควรรับรู้อารมณ์ของคู่สนทนาเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เชิงบวก

2.3 กลยุทธ์ทางสังคม (Social Strategies) เทคนิคนี้จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จัก การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นในสังคมเพื่อให้สามารถเรียนรู้ภาษาและพัฒนาทักษะ ทางภาษาได้ สิ่งนี้ทำได้โดยการถามคำถามและทำงานร่วมกับผู้อื่นและให้ความสำคัญกับผู้อื่น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การรู้จักใช้กลยุทธ์การเรียนที่เหมาะสมจะมีผลต่อการเรียนภาษา กลยุทธ์จะช่วยให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ผู้เรียนเรียนรู้เร็วขึ้นสนุกสนานขึ้น มั่นใจในการใช้ภาษาต่างประเทศมากขึ้น เรียนได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนความรู้ที่ได้รับไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ดีขึ้น ด้วยผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษามักจะใช้กลยุทธ์กำกับการเรียนได้แก่ การจัดระบบการเรียน การวางแผน การเรียนการประเมินตนเอง โดยที่ทำได้แก่ การจัดระบบการเรียน การวางแผน การเรียนการประเมินตนเอง โดยที่ทำได้แก่ การคิดให้เหตุผล การคิดวิจารณ์ญาณ การคิดถ่ายโอนข้อมูล เป็นต้น และสอดแทรกพฤติกรรมที่ช่วยให้ความรู้ที่ได้อยู่ในตัวผู้เรียนมากที่สุดพฤติกรรมเหล่านั้น ได้แก่ การจดบันทึกการสรุปความเป็นต้น นอกจากกลยุทธ์ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้เรียนจำนวนมากยังใช้กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องทางจิตใจและทางสังคมมาใช้ในการเรียนภาษาต่างประเทศเพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ

แรงจูงใจในการเรียน

ตามหลักจิตวิทยาในสาขาจิตวิทยาการศึกษา เกตุวดี Marumura (2561: 108) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนจะลงมือทำอะไรบางอย่างได้นั้น เกิดมาจากแรงจูงใจ 2 แบบ คือ

1. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic motivation) คือ สิ่งภายนอกเป็นตัวกระตุ้นให้ลงมือทำ เช่น การกระตุ้นด้วยเงินรางวัลหรือคำชมเชย รวมไปถึงเกียรติยศชื่อเสียงและการยกย่อง ดังนั้น ผู้เรียนจึงเรียนเพื่อให้ได้รับรางวัลดังกล่าว แม้กระทั่งการชู้ตโทษ เช่น หากไม่ส่งการบ้านจะถูกตัดคะแนนก็นับเป็นแรงจูงใจภายนอกเช่นกัน

2. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นสิ่งที่เกิดจากจิตใจของผู้เรียนเอง เช่น ผู้เรียนอยากเรียนเพราะรู้สึกสนุก อยากเรียนเพราะอยากกลมกลืนกับวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย

แรงจูงใจในการเรียนไม่ว่าจะรูปแบบใดล้วนส่งผลต่อความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน แต่อย่างไรก็ตาม แรงจูงใจในการเรียนนั้น เป็นสิ่งที่เพิ่มและลดได้ตลอดเวลา ผู้สอนจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

วิธีสร้างแรงจูงใจทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจภายในและภายนอก
อย่างเหมาะสมให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการเรียนการสอน (สายทิพย์
เยื่อปุย, 2563)

ระเบียบวิธีการวิจัย เครื่องมือวิจัย และวิธีการศึกษา

1. ระเบียบวิธีการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชาวเมียนมาร์ในจังหวัดเชียงราย รวมทั้งการวิเคราะห์ความแตกต่างของการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ในจังหวัดเชียงราย ตลอดจนการศึกษาความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้ กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ในจังหวัดเชียงราย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) ชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 สังกัดโปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 120 คน โดยเริ่มเข้าศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 - 2566 (สำนักงานส่งเสริมวิชาการและทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแบบของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างใน) โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) จากจำนวนกลุ่มประชากรทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 120 คน ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) ชั้นปีที่ 3 สังกัดโปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 30 คน ในปีการศึกษา 2566 ตามโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา (MOUs) ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายกับมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐเมียนมาร์ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้นและปีการศึกษา

ระดับชั้นปีของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา	ปีการศึกษา ที่เข้าศึกษา	จำนวน นักศึกษา	หมายเหตุ
ชั้นปีที่ 1	2563	30	
ชั้นปีที่ 2	2564	30	
ชั้นปีที่ 3	2565	30	
ชั้นปีที่ 4	2566	30	
รวมทั้งหมด		120	

จากตารางข้างต้น สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) ชั้นปีที่ 3 สังกัดโปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 30 คน ในปีการศึกษา 2566 ตามโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา (MOUs) ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงรายกับมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐเมียนมาร์ เป็นผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) ชั้นปีที่ 3 สังกัดโปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 20 คน

2. ตัวแทนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ ที่ได้รับคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงกับนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยประจำภาคเรียน (G.P.A) รวม 3.00 ขึ้นไป และมีผลการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษในระดับสูง (เกรด A และ B+) โดยใช้เป็นตัวแทนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) ชั้นปีที่ 3 สังกัดโปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 10 คน

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. แบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยดัดแปลงและพัฒนาข้อคำถามและลักษณะข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของ Oxford R. (1990) ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำนวน 40 ข้อ โดยจำแนกกลยุทธ์การเรียนรู้เป็น 6 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) กลยุทธ์ด้านการจำ จำนวน 5 ข้อ 2) กลยุทธ์ความรู้ ความเข้าใจ จำนวน 12 ข้อ 3) กลยุทธ์การแก้ไขข้อบกพร่อง จำนวน 5 ข้อ 4) กลยุทธ์การนำไปสู่ความสำเร็จ จำนวน 8 ข้อ 5) กลยุทธ์ทางอารมณ์และความรู้สึก จำนวน 5 ข้อ และ 6) กลยุทธ์ทางสังคม จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสอบถามโดยใช้มาตราวัดแบบประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 เห็นด้วยมากที่สุด ระดับ 4 เห็นด้วยมาก ระดับ 3 เห็นด้วยปานกลาง ระดับ 2 เห็นด้วยน้อย ระดับ 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและความถี่ในแต่ละข้อคำถามจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิด โดยมีข้อคำถามแบ่งออกเป็น 7 ข้อคำถามที่ใช้ในการเขียนตอบในแบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิด ประกอบด้วย

ข้อคำถามที่ 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายแบบใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

ข้อคำถามที่ 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ไม่นิยมใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายแบบใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

ข้อคำถามที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายแบบใดมากที่สุดในการปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาชาวไทยหรือคู่สนทนาชาวไทยหรือชาวต่างชาติ เพราะเหตุใด

ข้อคำถามที่ 4 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายแบบใดมากที่สุดในการปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาชาวเมียนมาร์หรือคู่สนทนาชาวเมียนมาร์ เพราะเหตุใด

ข้อคำถามที่ 5 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายแบบใดมากที่สุดในการปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่และอาจารย์ชาวไทยหรือคู่สนทนาชาวไทยภายในมหาวิทยาลัย เพราะเหตุใด

ข้อคำถามที่ 6 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายแบบใดมากที่สุดในการปฏิสัมพันธ์กับชาวไทยหรือคู่สนทนาชาวไทยภายนอกมหาวิทยาลัย เพราะเหตุใด

ข้อคำถามที่ 7 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่แบบใดมากที่สุดในการปฏิสัมพันธ์กับคู่สนทนาชาวไทยและชาวต่างชาติในบริบทไทย เพราะเหตุใด

2. แบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ซึ่งดัดแปลงและปรับเปลี่ยนข้อคำถามและลักษณะข้อความที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยใช้ทฤษฎีและแนวคิดของ เกตุวดี มารูมูระ (2561) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 30 ข้อโดยการให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยตอบแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านแรงจูงใจต่อตนเอง จำนวน 10 ข้อ 2) ด้านแรงจูงใจภายใน จำนวน 10 ข้อ และ 3) ด้านแรงจูงใจภายนอกต่อการเรียนภาษาอังกฤษ จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามใช้มาตราวัดแบบประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 เห็นด้วยมากที่สุด ระดับ 4 เห็นด้วยมาก ระดับ 3 เห็นด้วยปานกลาง ระดับ 2 เห็นด้วยน้อย ระดับ 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและความถี่ในแต่ละข้อคำถามจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิด โดยมีข้อคำถามแบ่งออกเป็น 5 ข้อคำถามที่ใช้ในการเขียนตอบในแบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิด ประกอบด้วย

ข้อคำถามที่ 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ใช้แรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่แบบใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

ข้อคำถามที่ 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ไม่น้อยมีใช้แรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพราะเหตุใด

ข้อคำถามที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ใช้แรงจูงใจต่อตนเองในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่อะไรบ้าง และแบบใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

ข้อคำถามที่ 4 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ใช้แรงจูงใจภายในในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่อะไรบ้าง และแบบใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

ข้อคำถามที่ 5 นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ใช้แรงจูงใจภายนอกในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่อะไรบ้าง และแบบใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

3. วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย (Research Methodology)

3.1 วิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (Research Instrumentation & Reliability of Research Quality)

3.1.1 การสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิด (Open-ended Questionnaire) เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ที่ดัดแปลงจาก Oxford's Strategy Inventory for Language Learning version 7.0 โดยมีรายละเอียดขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.1.1.1 ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด และหลักการเกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จากเอกสาร ตำราและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.1.2 สร้างและปรับแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่ดัดแปลงเป็นภาษาไทย

3.1.1.3 นำข้อมูลจากการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตามผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาอังกฤษและการวิจัยทางการศึกษาและภาษาศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ประเมินผลความสอดคล้องผ่านโปรแกรม Google Document และสรุปผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อในการสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิดที่ได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน

3.1.1.4 นำคะแนนการประเมินที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินในแต่ละข้อ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ผ่านโปรแกรม Google Document ที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างข้อคำถามของแบบสอบถามในแต่ละประเด็น

3.1.1.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ไปทดลองใช้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 5 คน แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3.1.1.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในขั้นตอนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในบทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย (Research Methodology) ต่อไป

3.1.2 การสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิด (Open-ended Questionnaire) เกี่ยวกับแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ที่ดัดแปลงจาก Oxford's Strategy Inventory for Language Learning version 7.0 โดยมีรายละเอียดขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.1.2.1 ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด และหลักการเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่จากเอกสาร ตำรา และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.2.2 สร้างและปรับแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่ดัดแปลงเป็นภาษาไทย

3.1.2.3 นำข้อมูลจากการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตามผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาอังกฤษและการวิจัยทางการศึกษาและภาษาศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ประเมินผลความสอดคล้องผ่านโปรแกรม Google Form และสรุปผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อในการสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิดที่ได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5

3.1.2.4 นำคะแนนการประเมินที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินในแต่ละข้อมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ผ่านโปรแกรม Google Form ที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างข้อคำถามของแบบสอบถามในแต่ละประเด็น

3.1.2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ไปทดลองใช้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 5 คน แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3.1.2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในขั้นตอนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในบทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย (Research Methodology) ต่อไป

3.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Collection and Data Analysis Procedures)

3.1.1 ในขั้นตอนและกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิด (Open-ended Questionnaire) เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษและแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา ที่ได้รับการแก้ไขและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา ชั้นปีที่ 3 (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา ชั้นปีที่ 3 (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยเปรียบเทียบกับแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

3.1.1.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อขอความร่วมมือเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาเบื้องต้น และยืนยันการตอบรับในการให้ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงปริมาณ

3.1.1.2 เมื่อได้รับการตอบรับ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ผ่านโปรแกรม Google Form ส่งให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา ชั้นปีที่ 3 (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และรับแบบสอบถามตอบกลับผ่านโปรแกรม Google Form ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2565 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

3.1.1.3 ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) โดยการใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) ที่ได้รับการแก้ไขและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา ชั้นปีที่ 3 (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแบบปลายเปิด-ปิด จำนวน 2 ชุดผ่านโปรแกรม Google Form ระหว่างวันที่ 24 ตุลาคม 2565 และอธิบายวิธีการตอบด้วยตัวเอง

3.1.1.4 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามในเบื้องต้นผ่านโปรแกรม Google Form โดยสรุปผลการวิเคราะห์ของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและความถี่ของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เพื่อเตรียมรายงานผลการวิเคราะห์ให้บทต่อไป

3.1.2 ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามโดยแยกแบบสอบถามแต่ละส่วน จากการลงรหัสตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ประมวลผลข้อมูล จากข้อมูลที่ได้ลงรหัสแล้วบันทึกไว้และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นปี ระดับผลการเรียน (G.P.A.) ในรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

3.1.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษและแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา ที่ได้รับการแก้ไขและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการนำกลยุทธ์และแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย

3.1.2.3 การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของตัวแปรทั้ง 5 ด้าน และแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษาของตัวแปรทั้ง 3 ด้านต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยทดสอบค่าไคร้ N แสดควร์ (Chi-square) และค่าปรวนแปรทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อตอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ในจังหวัดเชียงราย

3.1.2.4 นำข้อเสนอแนะอื่น ๆ มาสรุปหรือวิเคราะห์ในลักษณะการบรรยายเชิงพรรณนา

3.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์การแปลความหมายตามช่วงคะแนนดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 เห็นด้วยน้อย ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 เห็นด้วยมาก และค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 เห็นด้วยมากที่สุด

3.3.2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ วิเคราะห์ความแตกต่างของการใช้กลยุทธ์ในการเรียนภาษาอังกฤษ ด้วยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบความสัมพันธ์ของการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษกับผลการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ ด้วยการวิเคราะห์ด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square Test)

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาการใช้กลยุทธ์และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษา ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้กลยุทธ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้กลยุทธ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์

กลยุทธ์ในการเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการจำ	4.47	0.51	มาก
2. ความรู้ ความเข้าใจ	4.27	0.70	มาก
3. การแก้ไขข้อบกพร่อง	4.43	0.57	มาก
4. การนำไปสู่ความสำเร็จ	4.53	0.57	มากที่สุด
5. อารมณ์และความรู้สึก	4.23	0.63	มาก
6. สังคม	4.40	0.62	มาก
รวม	4.39	0.60	มาก

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้กลยุทธ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำไปสู่ความสำเร็จ รองลงมาคือ กลยุทธ์ด้านการจำ และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กลยุทธ์ทางอารมณ์และความรู้สึก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์

แรงจูงใจในการเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ต่อตนเอง	4.27	0.74	มาก
2. ภายใน	4.37	0.67	มาก
3. ภายนอก	4.13	0.73	มาก
รวม	4.26	0.71	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจต่อตนเอง และแรงจูงใจภายนอกตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของ “การใช้กลยุทธ์และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์”

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการใช้กลยุทธ์ในการเรียนภาษาอังกฤษ

กลยุทธ์การเรียน		df	SS	MS	F	Sig.
ด้านการจำ	Between Groups	3	0.78	0.26	1.01	0.40
	Within Groups	26	6.69	0.26		
	Total	29	7.47			
ความรู้ ความเข้าใจ	Between Groups	3	0.67	0.22	0.44	0.73
	Within Groups	26	13.20	0.51		
	Total	29	13.87			
การแก้ไขข้อบกพร่อง	Between Groups	3	1.62	0.54	1.81	0.17
	Within Groups	26	7.75	0.30		
	Total	29	9.37			
การนำไปสู่ความสำเร็จ	Between Groups	3	0.78	0.26	0.78	0.52
	Within Groups	26	8.69	0.33		
	Total	29	9.47			
อารมณ์และความรู้สึก	Between Groups	3	1.17	0.39	0.99	0.41
	Within Groups	26	10.20	0.39		
	Total	29	11.37			
สังคม	Between Groups	3	0.70	0.23	0.58	0.64
	Within Groups	26	10.50	0.40		
	Total	29	11.20			

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้กลยุทธ์ในการเรียนภาษาอังกฤษโดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ

แรงจูงใจในการเรียน		df	SS	MS	F	Sig.
ต่อตนเอง	Between Groups	3	0.67	0.22	0.38	0.77
	Within Groups	26	15.20	0.59		
	Total	29	15.87			
ภายใน	Between Groups	3	1.97	0.66	1.55	0.23
	Within Groups	26	11.00	0.42		
	Total	29	12.97			
ภายนอก	Between Groups	3	1.72	0.57	1.08	0.37
	Within Groups	26	13.75	0.53		
	Total	29	15.47	0.22		

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาอังกฤษต่างกัน มีแรงจูงใจในการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

3. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของ “การใช้กลยุทธ์และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์”

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของ “กลยุทธ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์”

กลยุทธ์การเรียน	Chi-Square	Sig.
ด้านการจำ	3.13	0.37
ความรู้ ความเข้าใจ	8.48	0.21
การแก้ไขข้อบกพร่อง	7.15	0.31
การนำไปสู่ความสำเร็จ	8.48	0.21
อารมณ์และความรู้สึก	5.96	0.43
สังคม	5.36	0.50

จากตารางที่ 6 พบว่า กลยุทธ์ในการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของ “แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์”

แรงจูงใจ	Chi-Square	Sig.
ต่อตนเอง	2.89	0.82
ภายใน	6.55	0.36
ภายนอก	12.67	0.48

กลยุทธ์ในการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ ที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 7 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ ที่ระดับนัยสำคัญ .05

การอภิปรายผล

การประยุกต์ใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 3 อันดับ ได้แก่ กลยุทธ์อภิปัญญา รองลงมาคือ กลยุทธ์ด้านการจำ และกลยุทธ์การแก้ไขข้อบกพร่อง ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ที่ศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) ชั้นปีที่ 3 ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$ และ $S.D. = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยใช้กลยุทธ์มากที่สุดคือ กลยุทธ์อภิปัญญา (Metacognitive Strategies) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$ และ $S.D. = 0.57$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ใช้กลยุทธ์นี้มากกว่ากลยุทธ์อื่น ๆ เพื่อช่วยควบคุมและจัดการระบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองอย่างเป็นระบบและมีแบบแผนในการวางแผนการเรียนรู้ทางภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณี อรุณเรือง และคณะ (2560) พบว่า การใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครในภาพรวมอยู่ใน

ระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากน้อยไปมากได้ดังนี้ ด้านการเสริมและการทดแทน ด้านอารมณ์ ด้านอภิปัญญา ด้านสังคม ด้านการจำ และด้านความรู้ความคิด ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องเช่นเดียวกับงานวิจัยของศราวดี บุญรักษ์ (2562) พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาในการใช้กลวิธีการเรียนภาษาทางตรงและทางอ้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ส่วนด้านแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเวียงรายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$ และ $S.D. = 0.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivations) ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$ และ $S.D. = 0.67$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์เกิดความใฝ่รู้รวมทั้งความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษในบริบทที่ใกล้เคียงกัน ตลอดจนมีความคล่องแคล่วในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านความหลากหลายทางวัฒนธรรมในบริบทที่ไม่ใช่ประเทศเจ้าของภาษาอังกฤษ หรือที่เรียกว่า บริบทเจ้าของภาษา (Native Speaking Countries) โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับคู่สนทนาชาวเมียนมาร์และคู่สนทนาชาวต่างชาติในบริบทต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ จันตียะ และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเรียนด้านปัจจัยภายในและภายนอกในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้อังกฤษและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเวียงรายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาอังกฤษต่างกัน ทั้งด้านการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้อังกฤษและด้านแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) โดยรวมไม่แตกต่างกัน อยู่ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ลักษณะและธรรมชาติของนักศึกษาระดับ

ปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความใกล้เคียงกับผู้เรียนในแถบประเทศอาเซียน ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมากกว่าเป็นภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษาที่สอง หรือใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการในประเทศของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของวันทนี แสงคล้ายเจริญ และคณะ (2562) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา การใช้กลวิธีในการเรียนภาษาของนักศึกษาทั้งสามกลุ่ม (เก่ง ปานกลาง อ่อน) พบว่า ไม่มีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีเพียงกลวิธีด้านความรู้คิดที่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตเมธ นิตวัฒน์ (2560) ได้ทำการศึกษากลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพศหญิงและเพศชายมีระดับการใช้กลวิธีในการเรียนภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของณพิมชนะกิจ พวกอินแสง (2561) ได้ทำการศึกษากลวิธีการเรียนภาษาจีนของนักศึกษาสาขาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาพบว่า นักศึกษาสาขาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลการเรียนวิชาภาษาจีนระดับสูงใช้กลวิธีในการเรียนด้านการจำ การเรียนด้านปัญญา และการเรียนด้านอภิปัญญา มีความแตกต่างกันกับผลการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และส่วนผลการทดสอบความสัมพันธ์ของการใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษาและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

จากผลการทดสอบความสัมพันธ์ของแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ที่พบว่า ทั้งด้านการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาและด้านแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวเมียนมาร์ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษอยู่ที่ระดับนัยสำคัญ .05 อาจเป็นไปได้ว่า แรงจูงใจภายนอกที่เป็นตัวกระตุ้น เช่น รางวัล คำชมเชย เกียรติยศชื่อเสียง การยกย่อง รวมถึงแรงจูงใจภายในที่เกิดจาก

จิตใจของผู้เรียน อาจไม่ใช่สิ่งที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมการเรียนและผลการเรียนของ นักศึกษาเมียนมาร์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาณี เพ็ชรหมาก (2559) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการเรียน กลวิธีการเรียนภาษา และวิธีเรียนด้วย ตนเองของนักเรียนโรงเรียนบางชั้นและมัธยมประชาชนเวศน์ มีแรงจูงใจในการเรียน ภาษาที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับกลวิธีการเรียนภาษาและแรงจูงใจในการเรียน ภาษามีความสัมพันธ์ระดับสูงกับวิธีเรียนด้วยตนเอง และไม่สอดคล้องกับสมพร โภมารทัต (2559) ที่พบว่า กลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศ มีความสัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ กลยุทธ์ด้านความรู้ ความเข้าใจ กลยุทธ์ด้านการชดเชย กลยุทธ์ด้านอภิปัญญา และกลยุทธ์ด้านอารมณ์และความรู้สึก นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะใช้ กลยุทธ์ด้านการชดเชย และกลยุทธ์ ด้านอภิปัญญา มากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

สรุปผลการศึกษา

เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคสารสนเทศหรือ ยุคดิจิทัล (Digital) จึงทำให้ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาสากลที่ใช้ในการสื่อสารจากอาศัยเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ ตอบสนองความต้องการของคนทั่วโลกได้ จึงทำให้เข้าใจได้ว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่นี้ ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการติดต่อสื่อสาร ปัจจุบันในทุกสังคมของแต่ละประเทศ มีความก้าวหน้าทั้งข้อมูลข่าวสาร และการส่งเสริมให้เกิดการรวมเป็นประชาคม เดียวกัน ภายใต้ความคาดหวังเป็นประชาคมเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและ วัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ การกระตุ้นให้เกิดการไปมาหาสู่กัน เมียนมาร์เองในฐานะที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทยอีกหนึ่งประเทศ ได้เปลี่ยนภาพลักษณ์จากประเทศปิด กลายเป็นประเทศที่เปิดตัวสู่ประชาคมโลก จากเหตุผลเหล่านี้จึงทำให้มีนักศึกษาเมียนมาร์ เข้ามาศึกษาในประเทศไทยเป็น จำนวนมาก ทั้งนันทวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์ โปรแกรมวิชา ภาษาตะวันตก หลักสูตรใหม่ EIC English for International Communication Curriculum (International Program) จึงได้จัดโครงการความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างประเทศไทย และประเทศเมียนมาร์ จึงได้มีนักศึกษาเมียนมาร์ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน จาก Shan Community College ที่เข้าร่วมภายใต้โครงการนี้ อย่างไรก็ตาม

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ผ่านมามีปัญหาและอุปสรรค และคิดว่าการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยาก การนำกลยุทธ์การเรียนรู้ทางภาษา (Language Learning Strategies) มาใช้ในการสอนช่วยให้นักศึกษาเมียนมาร์ เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น กลยุทธ์การเรียนรู้ทางภาษาของ Oxford (1990) แบ่งเป็น กลยุทธ์ทางตรงและทางอ้อม กลยุทธ์ทางตรง คือ พฤติกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับภาษา เป้าหมายและการพัฒนาการเรียนโดยตรง ซึ่งประกอบไปด้วย 1) กลยุทธ์การจำ (Memory Strategies) คือ กลยุทธ์ในการจดจำภาษาและเรียกใช้ภาษานั้น ๆ ได้ เมื่อต้องการ 2) กลยุทธ์ปริชาน (Cognitive Strategies) คือ กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางความคิดจิตใจที่มีผลต่อการใช้การปรับเปลี่ยนและการมีปฏิสัมพันธ์กับการใช้ภาษานั้น ๆ และ 3) กลยุทธ์การชดเชย (Compensation Strategies) คือ กลยุทธ์ที่ผู้ใช้หรือผู้เรียนภาษาใช้ในการชดเชยความรู้ที่ไม่เพียงพอต่อการเข้าใจ และการสื่อสารภาษานั้น ๆ ในขณะที่กลยุทธ์ทางอ้อม หมายถึง พฤติกรรมซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับภาษาเป้าหมายโดยตรงแต่มีความจำเป็นในการทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) กลยุทธ์อภิปริชาน (Metacognitive Strategies) คือกลยุทธ์ในการวางแผน เฝ้าติดตามและประเมินผลการเรียนภาษานั้น ๆ 2) กลยุทธ์ทางอารมณ์ (Affective Strategies) คือ กลยุทธ์ที่ผู้ใช้หรือผู้เรียนภาษาใช้ในการควบคุมอารมณ์ ทศนคติเกี่ยวกับภาษานั้น ๆ และ 3) กลยุทธ์ทางสังคม (Social Strategies) คือ กลยุทธ์ที่ผู้ใช้หรือผู้เรียนภาษาใช้ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ต่อผู้เรียนคนอื่น ๆ ที่เรียนภาษานั้น ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้กลยุทธ์ และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อให้ นักศึกษาเมียนมาร์ที่มีผลการเรียนรายวิชา ภาษาอังกฤษสูงขึ้นด้วย มีพัฒนาการเรียนที่ดีขึ้น เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา จึงได้ศึกษา การใช้กลยุทธ์และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ วิเคราะห์ ความแตกต่างของการใช้กลยุทธ์และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา เมียนมาร์และศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้กลยุทธ์และแรงจูงใจในการเรียน ภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ อยู่ในระดับชั้นปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย คณะมนุษยศาสตร์ โปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก

หลักสูตรใหม่ จำนวน 30 คน และพบว่าการใช้กลยุทธ์และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักศึกษาที่มีผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้กลยุทธ์ในการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาที่มีผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่างกัน มีแรงจูงใจในการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน และการใช้กลยุทธ์และแรงจูงใจในการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาเมียนมาร์

ข้อเสนอแนะ

1. ในการเรียนการสอน ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย และให้ผู้เรียนฝึกกลยุทธ์ต่าง ๆ หรือกลยุทธ์ที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน หรือเพื่อให้เห็นต่อสถานการณ์โลกในเรื่องของการศึกษา
2. ผู้สอนควรแนะนำกลยุทธ์การเรียนภาษาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผลการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนสูงขึ้น
3. ควรมีการเพิ่มตัวแปรในการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี หรือสามารถนำผลการศึกษาในแต่ละตัวแปรมาเปรียบเทียบให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น เช่น เพศ ชั้นปี สาขาวิชา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่อาจมีผลต่อการใช้กลยุทธ์การเรียน และผลการเรียน
4. ควรทำการทดลองสอนในชั้นเรียนปกติรวมกับการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษา โดยเน้นการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาให้แก่ผู้เรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการฝึกการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ และมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาก่อนและหลังการทดลองสอนโดยใช้กลยุทธ์

บรรณานุกรม

- กฤตเมธ นิติวัฒน์. (2560). การศึกษากลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษของ **นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.**
- เกตุวดี Marumura. (2561). **หัวใจเซนเซ สร้างคนแบบญี่ปุ่น.** กรุงเทพฯ: มติชน.
- ณพิมชนะกิจ พวกอินแสง. (2561). การศึกษากลวิธีการเรียนภาษาจีนของนักศึกษา สาขาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. **การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.**
- ทัศนีย์จันตียะ, สุกัญญา ปัญญาสิทธิ์ และ จิราภรณ์ กาแก้ว. (2560). การศึกษา แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. **การประชุมวิชาการ ระดับชาติ ครั้งที่ 14. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.**
- พระราชวรเมธี, ลำพอง กลมกุล และ รัชณี จุลทะหว่า. (2563). กลไกสู่การเรียนรู้ ข้าวมัธยมรวมไทย-เมียนมาร์: ไทยศึกษา พม่าศึกษาและศาสนศึกษา. **วารสารชัยภูมิปริทรรศน์, 3(3), 1-15.**
- พิทยาธร แก้วคง. (2560). กลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษของนิสิตวิชาเอก ภาษาอังกฤษ ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา. **วารสารอินทนิล ทักษิณสาร, 12(3), 83-99.**
- วันทนีย์ แสงคล้ายเจริญ, สมิทธิ์ วงศ์วิวัฒน์, จิตสุดา ละอองผล, วรเวทย์พิไลษ ยศศิริ, มุขำหมัดสุกรี หะยีสะเน, และนิชาภัทรชัช รัชชาติ. (2562). **กลวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. Humanities, Social Sciences and arts, 12(6), 2496-2520.**

วิภาณี เพ็ชรมาก. (2559). **กลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษต่างกัน** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศราวุฒิ บุญรักษ์. (2562). **การศึกษากลวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษธุรกิจของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**. HUSO Journal of Humanities and Social Sciences, 3(2), 30-50.

สมพร โกมารทัต. (2559). **ความสัมพันธ์ของการใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน**. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 8 (ฉบับพิเศษ), 186-197.

สายทิพย์ เชื้อปุย. (2563). **วิธีสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นของอาจารย์ชาวญี่ปุ่นและอาจารย์ชาวไทย** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อรุณี วิริยะจิตรา. (2559). **แนวทางการสร้างสรรค์วัฒนธรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยผ่านการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้สอน ผู้บริหารการศึกษาครอบครัวและชุมชน**. นครปฐม: บริษัท พรินเทอริ จำกัด.

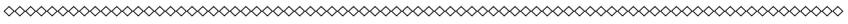
อรุณี อรุณเรือง, ทรงสิริ วิชิรานนท์ และภาวิณี อุ๋นวัฒนา. (2560). **การศึกษากลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

Oxford, R. (1990). **Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know**. Boston: Heinle & Heinle Publishers.

Statista. (2022, November 29). **The most spoken languages worldwide in 2022 (by speakers in millions)**. <https://www.statista.com/statistics/266808/the-most-spoken-languages-worldwide/>.

อัตลักษณ์เชิงช่างเทริดโนราในภาคใต้¹ The Identity of Serd Nora's Artisan School in the south of Thailand

จักรพันธ์ สิทธิกุล^{2*} (Jakkapan Sihikul)^{2*}
พรพันธุ์ เขมคุณาศัย³ (Pornphan Khemakhunasai)³
พรไทย ศิริสาธิตกิจ⁴ (Pornthai Sirisatidkit)⁴

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์เทริดโนราและคติความเชื่อของสกุลช่างในภาคใต้ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก แนวคิดที่นำมาวิเคราะห์ได้แก่แนวคิดอัตลักษณ์ และความเชื่อ

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การสร้างชุดสารคดีดิจิทัลอัตลักษณ์เชิงช่างเทริดโนราในภาคใต้ สถานะเป็นโครงการวิจัยย่อยในแผนงานวิจัย “การสังเคราะห์รูปแบบการ แปรลงทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการสร้างสรรค์สังคมแห่งความปกติใหม่” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย และนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) งบประมาณปี 2565

² นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 90000, อีเมล: Palmpalm26062540@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาวัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 90000, อีเมล: k.khemakhunasai@gmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวัฒนธรรมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 90000, อีเมล: pornthai2517@gmail.com

¹ This article is part of the research on the creation of a digital documentary series on the identity of Nora headdress craftsmen in the South. The status is a sub-research project in the research plan “Synthesizing the model of cultural capital transformation for the creation of a new normal society”, which received research and innovation funding from the National Research Office (NRCT) in the budget year 2022.

² Graduate Student, Master of Arts Program in Cultural Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: Palmpalm26062540@gmail.com

³ Assoc. Prof., Dr., Master of Arts Program in Cultural Studies Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: k.khemakhunasai@gmail.com

⁴ Asst. Prof. Dr., Master of Arts Program in Cultural Studies Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: pornthai2517@gmail.com

* Corresponding author : E-mail Palmpalm26062540@gmail.com

ผลการศึกษาพบว่า อัตลักษณ์เทริดโนราของสกุลช่างภาคใต้มีความโดดเด่นที่แตกต่างกันดังนี้ สกุลช่างอัน จังหวัดสงขลา การตกแต่งโครงเทริดด้วยการปั้นลายตัวพุด ลายตัวผมเทริด และลายแมงดาตามกัน สกุลช่างลัน จังหวัดตรัง โดดเด่นด้านการทำเพดานเทริด 4 ชั้น การแต้มสีเป็นลายตีนจุกตุบบริเวณโครงเทริด สกุลช่างแวก จังหวัดนครศรีธรรมราช การใช้ไม้รักทำยอดเทริดเพราะมีความเชื่อจะมีคนรักคนหลง เพดานเทริดประดับดอกไม้ไหว โครงเทริดตกแต่งด้วยการปั้นลายรักร้อย ลายตาข้าวพอง ส่วนโครงหน้าเทริดทำเป็นรูปทรงเรียกว่าหยักโหมม และสกุลช่างลำย จังหวัดพัทลุง โดดเด่นในการใช้ไม้ขนุนและไม้ยอทำเพดานเทริด ส่วนยอดเทริดใช้วิธีการขูดเป็นรูปดอกบัว โครงเทริดตกแต่งด้วยการปั้นลายหยดน้ำค้าง การแต้มสีแดงซึ่งภาษาช่างเรียกว่าการเขียนศิลป์ ส่วนคติความเชื่อของสกุลช่าง สำหรับลวดลายของแต่ละสกุลช่างสะท้อนคติความเชื่อ ดังนี้ สกุลช่างอัน ใช้ลายตัวพุด มีลักษณะเหมือนตัวโอม แทนความโชคดี ในขณะที่สกุลช่างลันใช้ลวดลายตัวโอมเหมือนกันให้ความหมายแทนความสำเร็จ ส่วนสกุลช่างแวก ใช้ลายดอกประจำยามทั้ง 4 ทิศ หรือเวทดาทั้ง 4 ทิศ ซึ่งเปรียบเสมือนพระพรหม และสกุลช่างลำย เน้นลาย หยดน้ำค้าง แทนเมตตามหานิยม

คำสำคัญ : อัตลักษณ์เชิงช่าง, เทริดโนราใหญ่, โนราใหญ่, ภาคใต้

Abstract

This research aims to study the identities of the Serd Nora (a pointed headdress crown), and the beliefs of the artisan schools in the South. Qualitative research was used by observation and interviews with 3 main informants' groups, consisting of 4 artisan schools in Songkhla province, Trang province, Nakhon Si Thammarat province, and Phatthalung province in the amount of 5 people, 6 senior Nora teachers, and 6 Serd Nora specialists, totaling 17 people.

The research results found that the Serd Nora (the crown) identities of each southern artisan are distinctive. Mr. Aon's artisan school in Songkhla is remarkable. Mr. Loon's artisan school in Trang is distinguished by making

a 4-tiered layer of the crown. Mr. Wack's artisan school in Nakhon Si Thammarat is outstanding by using red zebra wood to make the top of the crown. Mr. Lai's artisan school in Phatthalung is notable for the use of auspicious wood types of jackfruit wood. The top of the thread was dug in the shape of a lotus flower. The roof structure is decorated with dew drop molding and red dots, which the artisan had called art writing. For the beliefs of every artisan school, we have found that they believe in the auspicious wood that is used to make the crown. The patterns of each school also reflect their beliefs. Mr. Aon uses the Gardenia pattern, while Mr. Loon uses the same 'Om' pattern to define success and prosperity. Mr. Wack uses the Pra Jam Yam flower in all 4 directions or angles in all 4 directions, as it compares to the Brahma. Mr. Lai focuses on using the pattern of dew drops to convey popularity and charisma.

Keywords: Craftsmanship Identity, Serd Nora Yai, Nora Yai, South of Thailand

บทนำ

วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอัตลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้คนในแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบวิถีชีวิตของผู้คนทั้งในอดีต และปัจจุบัน โดยเฉพาะพื้นที่ภาคใต้ที่มีลักษณะเป็นสังคม พหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายทั้งด้านภาษา ศาสนา วรรณกรรม สถาปัตยกรรม ดนตรีและศิลปะการแสดงต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ภาคใต้ได้อย่างดี

การแสดงโนราเป็นศิลปะการแสดงที่มีลักษณะเด่นของภาคใต้ แสดงกันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะพื้นที่ถิ่นกำเนิดบริเวณราบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เกิดเป็นตำนานเรื่องเล่ามุขปาฐะ ที่มีการเล่าสืบทอดกันมา แสดงให้เห็นถึงการกำเนิดของโนราทำให้เกิดอัตลักษณ์การแสดงของท้องถิ่นทั้งการขับร้องบทกลอน ด้วยสำเนียงภาษาถิ่นใต้ การพัฒนาการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่มีการสืบทอดรุ่นสู่รุ่น ทำให้มีเรื่องเล่าหรือตำนานที่หลากหลาย และในตัวตนานยังมีความแตกต่างกันบาง สิ่งที่มีเรื่องเล่ากล่าวเหมือนกันคือ เครื่องทรงโนราที่ได้รับพระราชทานจากกษัตริย์โดยเฉพาะ

“เทริดโนรา”ที่มีอัตลักษณ์ที่เด่นอย่างมาก และเป็นหัวใจหลักของการแสดงรำว่า ในตำนานโนราที่เล่าขานบริเวณที่ราบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประกอบไปด้วย 2 ตำนาน ตำนานแรกของวัดเขียนบางแก้ว จังหวัดพัทลุง และตำนานที่สองของ วัดสงขลา ในตัวตำนานกล่าวถึงการก่อกำเนิดโนรา แต่ทั้งสองตำนานอาจจะมี ความแตกต่างอยู่บ้าง แต่ตำนานของพื้นที่จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลาที่มีลักษณะ เหมือนกันกล่าวว่า พระยาสาายฟ้าพาดได้ประทานพร้อมมอบด้วยเครื่องทรง ได้แก่ เทริด ทับทรวง สังวาล หางหงส์ กำไลต้นแขน กำไลปลายแขน กำไลมือ ปั้นเหน่ง ชายไหว ชายแครง สนับเพลลา”ให้แก่ขุนศรีศรัทธา จะได้เห็นว่าการแต่งตัวของโนรา ตามตำนานของจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสงขลา มีส่วนประกอบสำคัญคือ เทริดโนรา (วิมล จิโรจพันธุ์ และคณะ, 2551 : 242-243)

เทริดโนราปรากฏภาพถ่ายที่บ่งบอกว่าการแต่งตัวของโนราไปทางละครจีน หรืออย่างละครชาติตรี ปรากฏภาพถ่ายของโนรากล้าย พรหมเมศ หรือโนรากล้าย ชี้นอน ที่การแต่งตัวจะไม่เน้นแต่งเครื่องทรงมากอย่างในปัจจุบัน แต่ในอดีตการ แต่งตัวโนราได้รับอิทธิพลความเป็นมโนราห์ชาติตรีที่มีการผสมผสาน จนมาในช่วง ยุคหลังได้มีการสร้างสรรค์อัตลักษณ์การแต่งตัวโนราขึ้นมาใหม่จนมีอัตลักษณ์การแต่ง ตัวอย่างในปัจจุบัน แต่สิ่งที่ไม่เคยปรับเปลี่ยนคือ เทริดโนรา และยังคงรูปแบบเดิม

เทริดโนราเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงท้องถิ่น ของภาคใต้ที่มีความโดดเด่น อัตลักษณ์เชิงช่างของแต่ละสกุลช่างโดยเฉพาะใน ภาคใต้ มีการสืบเชื้อสายจากรุ่นสู่รุ่น มาไม่น้อย 4 รุ่นอายุคน ในบทความวิจัยนี้ เน้นการศึกษาจากช่าง 4 จังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมโนรา สกุลช่าง ที่ยังมีการสืบทอด ได้แก่ สกุลช่างอัน อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลาสกุลช่างลูน อำเภอโนนไยง จังหวัดตรัง สกุลช่างแวก อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช และ สกุลช่างล่า อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอัตลักษณ์เทริดโนราและคติความเชื่อของสกุลช่างในภาคใต้

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดอัตลักษณ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทรดิโนรา

1.1 แนวคิดอัตลักษณ์

1.1.1 ความหมายอัตลักษณ์

ความหมายของอัตลักษณ์นี้ ประสิทธิ์ ลิปรีชา (2547 : 32-33) อ้างใน ประไพพิมพ์ พาณิชสมัย (2560 : 7) ได้กล่าวถึงความหมายของอัตลักษณ์ (Identity) ว่ามีรากศัพท์มาจากภาษาลาติน คือ Identitas เดิมใช้คำว่า Idem ซึ่งหมายถึง เหมือนกัน (The same) อย่างไรก็ตามโดยพื้นฐานภาษาอังกฤษแล้ว อัตลักษณ์ มีความหมายสองนัยยะด้วยกัน คือ ความหมายเหมือนและความเป็นลักษณะเฉพาะ ที่แตกต่างออกไปนั่นคือการตีความหมายเหมือนกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ และการเปรียบเทียบกับระหว่างคนหรือสิ่งของในสองแง่มุมมอง คือ ความคล้ายคลึง และความแตกต่าง นอกจากนั้นแล้ว Jenkins ยังชี้ให้เห็นว่าอัตลักษณ์มิใช่เป็นสิ่งที่ มีอยู่แล้วในตัวของมันเอง หรือกำเนิดขึ้นมาพร้อมคน หรือสิ่งของ แต่เป็นสิ่งที่ ถูกสร้างขึ้นและมีลักษณะความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลาซึ่งสอดคล้องกับการ ให้ความหมายของ Berger and Luckmann (1967 : 173) ใน ประสิทธิ์ ลิปรีชา (2547 : 33) ที่ว่าอัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการทางสังคม ครั้งเมื่อตกผลึก แล้วอาจมีความคงที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นหลัก อีกนัยหนึ่ง อัตลักษณ์เป็นเรื่องของความเข้าใจและการรับรู้ที่เราเป็นใคร และคน 10 อื่นเป็นใครนั่นคือเป็นการกอรกปรซึ่งและดำรงอยู่ว่าเรารับรู้เกี่ยวกับตัว เราเองอย่างไร และคนอื่นรับรู้เราอย่างไรโดยมีกระบวนการทางสังคม ในการสร้าง และสืบทอดอัตลักษณ์ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อ คนหรือกลุ่มอื่น ๆ ด้วย

1.1.2 ประเภทของอัตลักษณ์

อภิญา เพื่อฟูสกุล, (2546) อ้างใน ประไพพิมพ์ พาณิชสมัย, (2560 : 9) อ้างถึง แคทรีนวุตเวอร์ด (1997) กล่าวว่า ประเภทของอัตลักษณ์ มี 2 ระดับ คือ (1)อัตลักษณ์บุคคล (Personnel Identity) (2) อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) เพื่อศึกษาความคาบเกี่ยวและปฏิสัมพันธ์ของทั้งสองระดับนี้ บุคลิกภาพไม่ได้

หมายถึง การตอบสนอง (Response) ต่อสิ่งเร้าข้างนอกแต่เป็นความพร้อมหรือแนวโน้มที่ตอบสนอง ในขณะที่ “อีริก อีริกสัน” (Erick Erickson) นักจิตวิทยา มองว่าการก่อรูปของอัตลักษณ์เป็นกระบวนการตลอดทั้งชีวิต (Alife long Process) และคนเราสามารถเปลี่ยนแปลงลักษณะสำคัญของตนเองได้ อีริกสัน เลือกว่า คำว่า อัตลักษณ์ (Identity) แทนคำว่า บุคลิกภาพและแม่ได้อิทธิพลจาก “ฟรอยด์” เขาเลือกที่เน้นที่บทบาทของ Ego มากกว่าบทบาทของจิตสำนึก และมีนัยของการเน้นเสรีภาพในการเลือกของปัจเจกแต่ละคนจึงต้องรับผิดชอบต่อทางเลือกในชีวิต และรูปแบบอัตลักษณ์ที่ตนเลือกเป็นปัจเจกสามารถบูรณาการที่หลากหลายให้เข้ามาอยู่ในอัตลักษณ์เพียงหนึ่งเดียวได้ หากล้มเหลวเกิดภาวะวิกฤตของอัตลักษณ์ (Identity Crisis) คือ อากาที่ค้นหาค้นหาตนเองไม่พบ ไม่รู้แน่ว่าตนเอง คือ อะไรไม่มั่นใจในความสามารถของตน และไม่รู้จักวางตนในความสัมพันธ์กับผู้อื่น ผลในขั้นต่อมา คือ ทางเลือกระหว่าง บุคลิกภาพที่ชอบโดดเด่นด้วยตนเองประสบผลในการพัฒนาอัตลักษณ์ที่มีคุณภาพมีบุคลิกภาพที่มีการบูรณาการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับอดีตของตน ส่วนคนที่หาอัตลักษณ์ตนเองไม่พบ หรือมีอัตลักษณ์ที่แตกสลายก็รู้สึกว้าชีวิต คือ ความสิ้นหวัง และไม่อาจแก้ไขให้ได้วิธีการเชื่อมโยงปัจเจกเข้ากับอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมนั้น

1.1.3 อัตลักษณ์ด้านวัฒนธรรม

ศิรินาถ ปิ่นทองพันธุ์, (2546) อ้างในประไพพิมพ์ พาณิชสมัย, (2560 : 20) เสนอว่าวัฒนธรรมก่อให้เกิดอัตลักษณ์ ทำให้เราแตกต่างจากคนกลุ่มอื่น ๆ โดยแบ่งวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่างไว้ 10 กลุ่มคือ 1) ระบบการสื่อสารและภาษา 2) ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย 3) อาหารและนิสัยการบริโภค 4) เวลาและความสำนึก 5) การตอบแทนและการทักทาย 6) ความสัมพันธ์ 7) ค่านิยมและบรรทัดฐาน 8) ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง 9) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้และ 10) ความเชื่อและทัศนคติ

Hall, (1997 : 258) อธิบายว่า เราสามารถสร้างภาพตัวตนต้นแบบวัฒนธรรมได้ โดยเลือกดึงเอาคุณสมบัติบางอย่างของบุคคลที่เด่นชัด มีชีวิตชีวา เข้าใจง่าย เป็นที่รับรู้ทั่วไปออกมาและลดทอนอัตลักษณ์บุคคลที่มีความน่าสนใจน้อยกว่าลงไป วิธีการลดทอนคือ (1) ทำให้คุณสมบัตินั้นสิ้นสุดชั่วเกินจริง

เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย (2) การสร้างอัตลักษณ์คู่ตรงข้ามออกมา (3) ให้ค่ากับคู่ตรงข้ามที่ถูกสร้างขึ้นมาไม่เท่ากัน เช่น ให้น้ำหนักความสำคัญและเชิงบวกกับด้านพระเอก ผู้ร้ายเป็นคู่ตรงข้าม การสร้างภาพตัวแทนนี้ต้องทำให้สอดคล้องกับรสนิยมทางชนชั้นของกลุ่มเป้าหมายด้วยในการศึกษาอัตลักษณ์ของบุคคลหรือชุมชนน่าจะศึกษาได้จากภาพตัวแทนที่แสดงออกมาเป็นสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายอัตลักษณ์ซึ่งอาจจะแสดงผ่านสื่อต่าง ๆ หรือแสดงให้ผู้อื่นรับรู้ เช่น การใช้ภาษา ศาสนา เครื่องแต่งกาย และการบริโภค เป็นต้น (ประไพพิมพ์ พานิชสมัย, 2560 : 20)

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทริดโนรา

1.2.1 ความหมายของเทริดโนรา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้, (2525) กล่าวไว้ว่า “เทริด (เซิด) เครื่องประดับศีรษะรูปมงกุฎอย่างเตี้ย และสุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์ ได้กล่าวไว้ว่า “เทริดเป็นเครื่องประดับศีรษะของตัวนายโรงหรือโนราใหญ่หรือตัวยืนเครื่อง (โบราณไม่นิยมให้นางรำใช้) ทำเป็นรูปมงกุฎอย่างเตี้ย มีกรอบหน้า มีด้ายมงคลประกอบ” เพดานเทริดใช้ไม้ทองเหลือง ยอดและหูเทริดใช้ไม้รักหรือไม้ยอ เป็นการเอาเคล็ดจากคำว่า ทอง รัก และยอ เพื่อความเป็นศิริมงคลตัวโนรา ลงรัก ลงน้ำทอง ตกแต่งด้วยใบกระจิงและแกะลายกนกต่าง ๆ โครงฐานยอดจะพันด้วยสายสิญจน์ที่ใช้ในพิธีครอบเอาไว้ สมัยก่อนโนราคณะหนึ่ง ๆ มักจะมีเทริดเพียงยอดเดียว เทริดถือเป็นของสูงเป็นที่อยู่ของครู

พัทธานันท์ สมานสุข, (2559 : 178) อ้างในมานพ อ่อนแก้วและคณะ (2562 : 36) ได้ให้ความหมายของเทริดว่า เทริดโนราเป็นเครื่องสวมศีรษะของโนราถือว่าศักดิ์สิทธิ์และเชื่อว่าเป็นที่สถิตของครูโนรามีลักษณะเป็นเทริดทรงสูง ส่วนโครงรอบนอกนั้นสานด้วยไม้ไผ่ซึ่งมีขนาดกว้างประมาณ 5 นิ้ว ความสูงถึงยอดประมาณ 15 นิ้ว ส่วนเพดานทำด้วยไม้ทองเหลือง ยอด และหู ทำด้วยไม้รัก หรือไม้ยอเหตุผลที่ใช้ไม้ทั้ง 3 ชนิดมาทำในส่วน ของเทริดนั้นก็เพราะว่าเพื่อเป็นการเอาเคล็ดจากชื่อไม้ คือ

คำว่า “ทอง” หมายถึง ไม้ทองหลวง

คำว่า “รัก” หมายถึง ไม้รัก

คำว่า “ยอ” หมายถึง ไม้ยอ

ในทางไสยศาสตร์ และความเชื่อของคนในพื้นที่ภาคใต้ เชื่อว่า ไม้ทั้ง 3 จากที่ได้กล่าวมาจะทำให้ผู้ที่ได้สวมใส่เกิดความเป็นสิริมงคล มีเสน่ห์ในทางเมตตามหานิยม เพื่อความเป็นสิริมงคล

การบัญญัติคำว่า “เทริด” เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้ประดิษฐ์เครื่องแต่งตัวสำหรับละคร เพื่อให้เหมาะสมกับบทที่ทรงพระราชนิพนธ์หรือทรงปรับปรุงขึ้นมาใหม่นั้นเอง ทรงให้เรียกเครื่องแต่งตัว “แบบพระราชประดิษฐ์” ทรงออกแบบเครื่องศรียาภรณ์ขึ้นใหม่แทนชฎายอดบวชให้มีลักษณะเป็นผ้าโพกศีรษะแบบบุษย์จับจีบสำเร็จรูป เรียกว่า “ชฎาบายศรี” หรือ “ชฎาดอกลำโพง” ส่วน “ละครแบบใหม่” ทรงประดิษฐ์ศรียาภรณ์สำหรับสวมใส่ให้ตัวพระที่เรียกว่า “เทริดยอด” ซึ่งมีลักษณะคล้ายเทริดชาติแต่ยอดเดี่ยวว่าลักษณะส่วนยอดเป็นรูปมวยผมประดับอัญมณีมีกรอบหน้าและจอนหู (ปฏิวัติ นามทองใบ และปัทมาวดี ชาญสุวรรณ, 2564 : 30) ระยะเวลาก่อนช่วงการแสดงโนราในภาคใต้ ยังมีการใช้คำว่า “เทริด” มาก่อนหน้านี้อยู่แล้ว เพียงแต่ไม่มีการบัญญัติคำขึ้นมา แต่จะรู้จักในกลุ่มของการแสดงโนรา หรือชาวภาคใต้โดยเฉพาะ เพราะการออกเสียงของ “เทริด” ในเสียงภาคใต้ จะออกเสียง “ซ”

1.2.2 องค์ประกอบของเทริดโนรา

องค์ประกอบของเทริดโนรา ริวัณณ์ ช่างสาน, (2560)อ้างในมานพ อ่อนแก้วและคณะ,(2562:37) มีดังนี้

เขตานเทริดโนรา เป็นส่วนประกอบของเทริดด้านบนทำจากไม้ที่มีนามเป็นมงคลและมี คุณสมบัติคือมีน้ำหนักเบา เช่น ไม้รัก ไม้ยอ ไม้ทองหลวง ไม้ตีนเป็ด เป็นต้น

ตัวเทริดโนรา เป็นตัวโครงเทริดพันรอบเขตานปกปิดศีรษะของผู้สวม ทำจากไม้ไผ่สานเป็นลายสองหรือลายลูกแก้วก็ได้มาดัดให้โค้งขนาดพอครอบศีรษะ

หูเทริดโนรา เป็นส่วนประกอบตกแต่งเทริดมีลักษณะเป็นแผ่นไม้บาง ๆ ติดอยู่ 2 ข้าง ทั้ง ทางซ้ายและทางขวา มักทำจากไม้รักหรือไม้ยอหรือทำจากทองเหลือง

หูเทริดโนราเป็นไม้ชิ้นเล็ก ๆ ประกอบติดกับตัวเทริดด้านในตรงกับหูเทริด ทำจากไม้ไผ่เหลาใช้ตามตรึงส่วนด้านในของตัวเทริดกับหูเทริด ความยาวของหูเทริดนั้นจะขึ้นอยู่กับเพศานกับจอหนู

ยอดเทริดโนรา เป็นส่วนที่แหลมอยู่ด้านบนสุดของตัวเทริด ทำจากไม้เช่นเดียวกับไม้ที่นำมาทำ

เพศานเทริด นำมากลึงให้ฐานใหญ่กะประมาณสวยงาม จากใหญ่ไปเล็กส่วนปลายค่อย ๆ แหลมขึ้น

กระจัง เป็นเครื่องประดับลักษณะคล้ายดอกไม้หวี ทำจากหนังวัวหรือหนังควายบาง ๆ ตัดให้โค้งขึ้นคล้ายกลีบบัวอยู่รอบ ๆ เทริดโนรา

ดอกไม้หวีตกแต่งบนเพศานเทริดเป็นดอกไม้ที่ตัดจากเส้นลวดเป็นชั้น ๆ ส่วนโคนปักไว้กับเพศานเทริด

ด้ายมงคูล เป็นด้ายกลุ่มสีขาวเส้นเล็ก ๆ ซึ่งจะพันอยู่บนเพศานเทริดโดยเฉพาะเทริดที่เข้าโรงครูโนราแล้วเท่านั้น แต่ถ้าเทริดยังไม่ได้เข้าโรงครูโนราก็จะไม่มีด้ายมงคูล

อุบะรักร้อย เป็นดอกไม้เล็ก ๆ ที่นำมาร้อยเป็นพวงทำจากกระดาษสีมาพับเป็นดอกพิกุลเล็ก ๆ แล้วร้อยเป็นเส้นจากนั้นจึงเอามาร้อยเป็นพวงห้อยระหว่างหูเทริดข้างใดข้างหนึ่ง

1.2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับเทริดโนรา

มานพ อ่อนแก้วและคณะ, (2562 : 29) กล่าวว่า เทริดโนรา หมายถึง เครื่องครอบศีรษะของโนราเป็นเครื่องประดับ ส่วนบนที่มีลักษณะคล้ายกับชฎาหรือมงกุฎกษัตริย์โบราณ ศิลปินโนราห์มีความเชื่อเรื่องเทริดอยู่มากกล่าวคือเชื่อว่า “ครูหมอโนรา” จะลงโทษหากข้ามหรือค่อมเทริด ศิลปินโนราห์ถือว่าเทริดเป็นของสูงคือ เป็นของที่ใช้สวมไว้บนศีรษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยเรา

ถือเรื่องศีระะอยู่มก ใครจะมคเคะหรือเล่นศีระะ ถือว่ไม่เครพยำเกรงกัน ดั่งนั้นเมื่อเทริดเป็นของสวมศีระะเทริดจึงไม่ควรที่จะถูกผู้ใดจะมขำมเป็นอันขาค อื่ประการหนึ่งเทริดของโนรามักจะมีของขล้งฝ้ง และมีสยสัญญาณพื้นไว้ย้งไปกว่านั้น เทริดบงยอดถึงกับใช้ตราสังของครุโนรามำพันไว้เพื่อป้องกันภัยพิบัติ ให้แก่ตนเอง หรือลูกศิษย์ของตน ฉะนั้นใครที่จะมขำมเทริด มักจะถูกครุหมอลงโทษเอาได้ โดยง่าย ความเชื่อเรื่องการขำมเทริดนี้ถ้าพินิจพิเคระห้โดยถ่องแท้แล้ว ก็น่าจะเป็น ผลมำจากที่ศิลปินเกรงว่ การกระทำเช่นนั้นจะทำให้อุดเทริดหัก เพราะกว่จะ ช่อมหรือหำใหม่มำทดแทนได้ก็จะต้องใช้เวลาทำกันนาน วิษำของครุที่สืบทอดมำให้ ตั้งแต่ครั้งทำพิธีครอบเทริด ดั่งนั้นการที่จะให้ผู้ใดจะมขำมเทริดเป็นเรื่องที่ยอมไม่ได้ เพราะการกระทำเช่นนั้นเท่ากับเป็นการลบหลู่และดูหมิ่นวิชาชีพของตน

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการวิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. พื้นที่การวิจัย

บทความวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ที่มีสกุลช่างการทำเทริดโนราไม่น้อย กว่า 3 รุ่นอายุคน พบว่ามีทั้งหมด 4 ช่าง ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่

- 1.1 จังหวัดสงขลา
- 1.2 จังหวัดตรัง
- 1.3 จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 1.4 จังหวัดพัทลุง

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย จำนวน 2 กลุ่ม รวมทั้งหมด 17 คน

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.1.1 กลุ่มที่ 1 มี 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ สกุลช่าง และครุโนราอาวุโส รวม จำนวน 11 คน

ผลการวิจัย

การศึกษาอัตลักษณ์เทริดโนราช้างในภาคใต้ และคติความเชื่อของสกุลช่างในภาคใต้

1. อัตลักษณ์เทริดโนราช้างในภาคใต้

1.1 องค์ประกอบเทริดโนราช้างในภาคใต้

1.1.1 สกุลช่างอัน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

เทริดโนราช้างอัน (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นสกุลช่างพื้นบ้านดั้งเดิมของจังหวัดสงขลา ที่ยังมีการอนุรักษ์รักษาสืบต่อทอดกันมาถึง 3 รุ่นชั่วอายุคน ช่างอันเป็นช่างพื้นบ้านบุคคลแรก ๆ ช่วงปีพ.ศ. 2460 ของอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์เทริดโนรา ให้มีอัตลักษณ์โดยสมัยก่อนเริ่มแรก จะเป็นการสร้างด้วยมือทั้งหมดและได้มีการถ่ายทอดวิชาการทำเทริดโนราให้แก่รุ่นที่ 2 ช่างคง (นายคง พรหมทอง) ช่วงปี พ.ศ.2500 เป็นผู้สืบทอดในช่วงรุ่นนี้ ต่อมาส่งต่อไปถึงรุ่นที่ 3 ช่างเจมส์ (นายจตุรงค์ จันทระ) ช่วงปีพ.ศ. 2542 เทริดโนราช้างช่างอันจะนิยมทำจากไม้มงคลซึ่งเป็นไม้ที่หาได้ตามท้องถิ่น หรือบริเวณหมู่บ้าน เช่น ไม้แคให้ความเบา ไม้ยอเป็นไม้ที่หาได้ง่ายตามท้องถิ่นมีความเหนียวของเนื้อไม้ มีการสื่อความหมายคนยกย่องสรรเสริญ และไม้ขนุนมีความคงทน สื่อความหมายว่ามีคนชื่นชอบ ส่วนไม้ไผ่สีสุกเป็นไม้ที่ให้ความคงคน เหนียวและขึ้นรูปได้ง่าย ไม้ทองหลวงเนื้อไม้มีความคงทน ส่วนประกอบทั้งหมด 6 ส่วน (จตุรงค์ จันทระ. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2565) ได้แก่

ส่วนที่ 1 เพดานเทริดโนรา จะทำจากไม้แคเท่านั้น เพราะมีความเบา หาได้ง่ายตามท้องถิ่นตามหมู่บ้าน โดยจะขุดขึ้นเป็น 3 ชั้น รูปวงกลม เพื่อให้พอเหมาะกับศีรษะผู้สวมใส่

ภาพที่ 1 เพดานเทริดโนรา
ที่มา : จตุรงค์ จันทระ

ส่วนที่ 2 หูเทริดโนรา ทำจากไม้ทองหลาง มีความคงทนต่อการใช้งาน และเนื้อไม้จะมีความแข็งแรง การแกะให้มีรูปทรงโค้งออกจากตัวโครงเทริดโนรา

ภาพที่ 2 หูเทริดโนรา
ที่มา : จตุรงค์ จันทระ

ส่วนที่ 3 กระจังเทริดโนรา มีความทนใช้งานนิยมใช้หนังวัว จะมีความเหนียวและแกะสลักได้ง่าย และพลาสติกเป็นวัสดุที่นำมาทดแทนหนังวัวซึ่งในอดีตจะแกะจากหนังวัว ปัจจุบันหันมาใช้พลาสติกแทนเนื่องจากมี

ภาพที่ 3 กระจังประดับแพดานเทริดโนรา
ที่มา : จตุรงค์ จันทระ

ส่วนที่ 4 โครงเทริดโนรา จะใช้ไม้ไผ่สีสุกจากการสานเป็นลายสับฟันปลา เนื่องจากไม้ไผ่เป็นไม้ที่มีกันทุกบ้าน เนื้อไม้สามารถนำมาเหล้าทำการสานและขึ้นรูปได้ง่าย

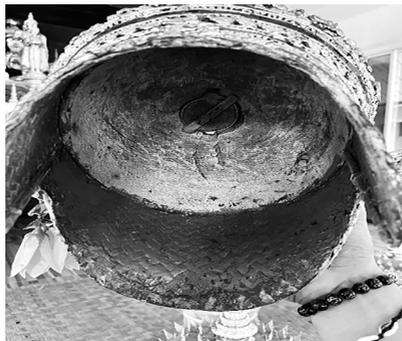
ภาพที่ 4 โครงเทริดโนรา
ที่มา : จตุรงค์ จันทระ

ส่วนที่ 5 ยอดเทริดโนรา จะทำจากไม้ยอ หรือไม้ขนุน ไม้ที่หาได้ง่ายตามท้อง
ถิ่นปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนนิยมใช้ไม้แคเนื่องจากมีน้ำหนักเบาเป็นวัสดุหาได้ตาม
ท้องถิ่น มีการขุดยอดเทริดรูปทรงยอดช้อย

ภาพที่ 5 ยอดเทริดโนรา
ที่มา : จตุรงค์ จันทระ

ส่วนที่ 6 การสลักเดือยยอดเทริดโนรา มีการเชื่อมต่อกับเพดานเทริดด้วยการ
สลักเดือยแบบพื้นบ้านเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแทนการใช้ตัวตะปูเข้าเชื่อม และ
เป็นการถอดออกได้ง่ายเมื่อผู้สวมใส่ต้องการจัดเก็บยอดเทริดโนรา

ภาพที่ 6 การสลักเดือยยอดเทริดโนรา
ที่มา : จตุรงค์ จันทระ

ภาพที่ 7 เทริดในราชข่างอัน รุ่นแรก

ภาพที่ 8 เทริดในราชข่างคง (นายคง พรหมทอง) รุ่นที่ 2

ภาพที่ 9 เทริดในราชข่างเจมส์ (นายจตุรงค์ จันทระ) รุ่นที่ 3

ที่มา : จตุรงค์ จันทระ

1.1.2 สกุลช่างลื้อน อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

เทริดโนราแบบฉบับดั้งเดิมของจังหวัดตรัง ที่มีอัตลักษณ์การสืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นแรกของช่างลื้อน มาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ.2480 และได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาองค์ความรู้แก่ช่างเทือง (นายประเทือง สัจบุตร) ช่วงปี พ.ศ. 2500 และส่งต่อการสืบทอดไปยังรุ่นที่ 3 รุ่น ปัจจุบันคือช่างก๊ก สัจบุตร ช่วงปี พ.ศ.2540 ส่วนใหญ่การทำเทริดจะเน้นการทำเพื่อจัดจำหน่าย และการทำเพื่อนำไปบูชาครูหมอโนรา เทริดโนราสกุลช่างลื้อน มีอัตลักษณ์ที่ผู้แสดงโนราที่มาจากจังหวัดตรังก็จะต้องสวมใส่เทริดสกุลช่างลื้อน และสื่อให้เห็นความเป็นเทริดโนราฉบับเมืองตรัง ดังที่ช่างเทืองกล่าวมา (ประเทือง สัจบุตร.สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2565) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเทริดโนราสกุลช่างลื้อนทำมาจากวัสดุจากไม้เป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นไม้ขนุน ไม้ทองกลาง ไม้ยอ ไม้สัก ไม้ไผ่ และไม้ช่างมัน ส่วนใหญ่จะเป็นไม้ที่หาได้ตามท้องถิ่นที่มีอยู่มาก และบางชนิดไม้ก็มีน้ำหนักเบา ไม้หนักศีรษะของผู้สวมใส่มีส่วนประกอบทั้ง 8 ส่วน (ช่างก๊ก สัจบุตร.สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2565) ได้แก่

ส่วนที่ 1 เพดานเทริดโนรา จะขุดขึ้นเป็น 4 ชั้นจะใช้ไม้มันช้าง เป็นไม้พื้นบ้าน หาได้ตามพื้นที่อำเภอนาโยง มีลักษณะเนื้อไม้มีความอ่อน และน้ำหนักเบา

ภาพที่ 10 เพดานเทริดโนรา
ที่มา : กิ๊ก สัจบุตร

ส่วนที่ 2 ลูกแก้วประดับเทริดโนรา ส่วนประดับสำคัญระดับบนยอดสุดของ ยอดเทริดโนราส่วนใหญ่จะเป็นลูกแก้ว หรือลูกแก้วคริสตัล

ภาพที่ 11 ลูกแก้วประดับยอดเทริดโนรา
ที่มา : กิ๊ก สัจบุตร

ส่วนที่ 3 หูเทริดโนรา เทร็ดสร้างจากไม้ทองหลาง หรือไม้ขนุน เนื้อไม้มีความคงทน มีความแข็งแรง หูเทริดค้อยข้างมีอัตลักษณ์โค้งงอเข้าหาตัวโครงเทริดโนรา

ภาพที่ 12 หูเทริดโนรา
ที่มา : ก๊ก สัจบุตร

ส่วนที่ 4 โครงเทริดโนรา โครงเทริดจะนิยมใช้ไม้ไผ่สีสุกลำปล้องเดียวเท่านั้น เพราะไม้ไผ่มีความเหนียว และคงทนต่อสภาพภูมิอากาศ โดยเป็นการสานไม้ไผ่เป็นการเวียนมาบรรจบเป็นลายครุรูปทรงกระบอก

ภาพที่ 13 โครงเทริดโนรา
ที่มา : ก๊ก สัจบุตร

ส่วนที่ 5 ยอดเทริดโนรา ยอดเทริดจะนิยมสร้างจากไม้มันช้าง ไม้ยอ และ ไม้ขนุน ไม้พวกนี้เนื้อไม้มีความอ่อน และซุดได้ง่ายกว่าไม้สัก ไม้ทองหลางที่มีความ แข็ง และมีความเหนียว ปัจจุบันไม้ทองหลางหาได้ยากขึ้น จึงใช้ไม้ที่มีตามท้องถิ่น อำเภอนาโยงอย่างไม้ช้างมัน

ภาพที่ 14 ยอดเทริดโนรา
ที่มา : ก๊ก สัจบุตร

ส่วนที่ 6 โครงหน้าเทริดโนรา โครงหน้าเทริดโนราก็จะทำเป็นรูปแบบที่เรียก ตามศัพท์ช่าง เช่น หน้าโค้ง (หน้าพระ) หน้าหยกหน้าขอ และหน้าวงเดือน (หน้า นาง) และรูปหน้าวงเดือน

ภาพที่ 15 โครงหน้าเทริดโนรา หน้าโค้ง (หน้าพระ)
ที่มา : ก๊ก สัจบุตร

ส่วนที่ 7 กระจกเทริดโนรา ตัวกระจกเทริดจะนิยมใช้หนังวัว มีความทนต่อการใช้งาน และแผ่นปะเก็น เป็นวัสดุที่หาได้ง่ายและราคาถูกกว่าตัวหนังวัว

ภาพที่ 16 กระจกเทริดโนรา
ที่มา : ก๊ก สัจบุตร

ส่วนที่ 8 การสลักเดือยยอดเทริดโนรา มีการเชื่อมต่อกับเพดานเทริดด้วยการสลักเดือยแบบพื้นบ้านเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแทนการใช้ตัวตะปูเข้าเชื่อม

ภาพที่ 17 การสลักเดือยยอดเทริดโนรา
ที่มา : ก๊ก สัจบุตร

18

19

20

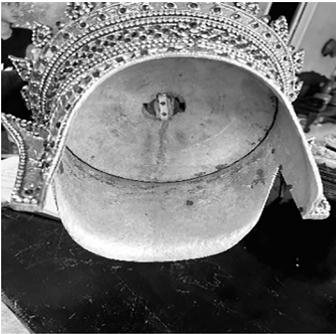
ภาพที่ 18 ด้านหน้าของเทริดในราชสกุลช่างลื้อน จังหวัดตรัง
ภาพที่ 19 ด้านข้างของเทริดในราชสกุลช่างลื้อน จังหวัดตรัง
ภาพที่ 20 ด้านหลังของเทริดในราชสกุลช่างลื้อน จังหวัดตรัง
ที่มา : กีก สัจบุตร

1.1.3 สกุลช่างแว็ก อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

เทริดในราชสกุลช่างแว็ก ได้รับมาจากทรงเครื่องพระพุทธรูปศิลปะอยุธยาตอนต้น หรือที่เรียกกันว่า “ทรงเครื่องน้อยเมืองนคร” แบบอย่างสกุลช่างเมืองนครศรีธรรมราช โดยอาจจะยึดตามรูปแบบพระพุทธรูปพระะในระยะเริ่มแรกของสกุลช่างแว็ก อำเภอพรมคีรี (ทวดแว็ก ไม่ทราบนามสกุล) เป็นริเริ่มผู้แรกในช่วง พ.ศ.2435 ทวดแว็กก็ได้เรียนรู้มาจากครูอีกท่านหนึ่ง แต่ปัจจุบันก็ไม่สามารสืบทราบที่มาที่ไปชื่อครูผู้สอนท่านนั้นได้แล้ว ได้มีการทำเทริดในราวศตวรรษที่ 2 และการสร้างด้วยเหล็ก ทองแดง และทองเหลือง ตลอดจนมีการประดับประดาดอกไม้ไหม ซึ่งได้รับรูปแบบพระพุทธรูปสกุลช่างเมืองนคร ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากศิลปะแบบรัตนโกสินทร์ตอนต้นในยุคเริ่มแรกซึ่งจะเรียกว่า “พระพุทธรูปทรงเครื่องจักรพรรดิต้น” ได้มีการถ่ายทอดความรู้การทำเทริดในราไปยังรุ่นที่ 2 ส่วนใหญ่ในช่วงแรกจะนิยมสร้างเพื่อแจกจ่ายให้กับนายโรง หรือโนราใหญ่เพียงเท่านั้น โดยในแต่ละยอดจะมีลักษณะต่างกันขึ้นอยู่กับศิระของผู้สวมใส่ และผู้ต้องการนำไปใช้ในการแสดงพื้นบ้านอย่างมโนราห์ ทวดแว็กก็ได้มีการถ่ายทอดวิชาการทำเทริดในราให้ศิษย์คนต่อไปคือ ตาน่อม (นายน่อม ไม่ทราบนามสกุล) บ้านทุ่งใหญ่ ช่วงปี พ.ศ.2460 ได้มีการอนุรักษ์รูปแบบการทำเทริดในราอย่างต้นฉบับแบบสกุลช่างเมืองนคร อาจจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบไปบ้างขึ้นอยู่กับความถนัดของช่างในแต่ละคน

และได้มีการถ่ายทอดการทำเทริดโนราไปยังรุ่นที่ 3 คือ มโนราห์อำนาจศิลป์ อำเภอดงหลวง ช่วงปี พ.ศ.2500 ก็ยังคงรูปแบบยึดตามตำราตั้งแต่ต้นฉบับ มีการสร้างจากเหล็กเป็นหลัก แต่อาจจะไม่ได้สร้างจากทองเหลือง และทองแดง ที่มีราคาค่อนข้างสูงในปัจจุบัน และได้มีการถ่ายทอดมาสู่รุ่นที่ 4 ช่วงปี พ.ศ.2540 ให้แก่นายอานัส ธิยาพันธ์ อำเภอฟิปูน (ณรงค์ชัย ธิยาพันธ์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2565) เทริดโนราสกุลช่างแก้วมีส่วนประกอบทั้งหมด 8 ส่วน ดังที่ พ่ออำนาจกล่าวมา (มโนราห์ อำนาจศิลป์ นครศรีฯ. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2565) ได้แก่

ส่วนที่ 1 โครงเทริดโนรา ช่างจะทำการสานจากไม้ไผ่สีสุกเท่านั้น เป็นไม้ที่หาได้ง่ายตามท้องถิ่น และมีความเชื่อว่าไม้ไผ่สีสุก คือไม้มงคล ให้ความร่มเย็น เป็นสุข มีการสานขึ้นรูปทรงกระบอกสานเป็นลวดลายดอกเล็ก และลายดอกใหญ่ ส่วนโครงเทริดโนรารุ่น 3 จะทำโครงเทริดจากเหล็กเป็นส่วนใหญ่มันมีความคงทนมากกว่าไม้ และยึดอายุการใช้งานได้ดี

ภาพที่ 21 โครงเทริดโนรา (ไม้ไผ่สาน) ช้าย

ภาพที่ 22 โครงเทริดโนรา (เหล็ก) ขวา

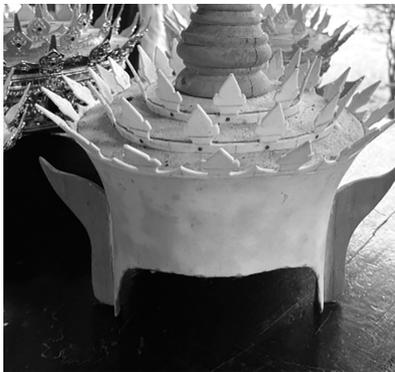
ที่มา : ณรงค์ชัย ธิยาพันธ์

ส่วนที่ 2 ยอดเทริดโนราจะขุดจากไม้ขนุน หรือไม้ทองหลางก็ได้ นำไม้สองชนิดนี้เพราะมีความคงทน และเนื้อไม้สามารถขุดแกะรูปทรงได้ง่าย รูปทรงยอดเทริดมีการเรียกว่า ทรงยอดชัยทรงนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 23 ยอดเทริดโนรา
ที่มา : ณรงค์ชัย รียาพันธ์

ส่วนที่ 3 หูเทริดโนรา ส่วนใหญ่แกะจากไม้ทองหลาง มันมีความคงทนต่อการใช้งานจะต้องตัดแต่งเหลาให้งอนขึ้น และด้ามให้มีความคงทนด้วยไม้ไผ่ หรืออาจจะทำจากเหล็กก็ได้ขึ้นอยู่กับความชอบ และความถนัดของช่าง

ภาพที่ 24 หูเทริดโนรา
ที่มา : ณรงค์ชัย รียาพันธ์

ส่วนที่ 4 เพดานเทริด จะหลุดจากไม้ขนุน เพราะมีความเบา เนื้อไม้มีความอ่อนไม่แข็ง ในอดีตใช้วิธีการขุด ปัจจุบันใช้วิธีการกลึง เพื่อย่นระยะเวลาการทำงานของช่าง

ภาพที่ 25 เพดานเทริดโนรา
ที่มา : ณรงค์ชัย รียาพันธ์

ส่วนที่ 5 กระจังประดับเพดานเทริดโนรา รุ่นแรกจะนิยมใช้หนังวัว และหนังควาย ในปัจจุบันหนังวัว และหนังควายค่อยข้างหายาก จึงมีการปรับเปลี่ยนมาใช้พลาสติกแทน เพราะมันมีความคงทน ยืดอายุการใช้งานได้อย่างมาก ปัจจุบันจะไม่ใช้หนังวัว เพราะหากยังใช้หนังวัว หรือหนังควาย หากเกิดการโดนน้ำจะไม่อยู่ทรง อาจพังได้ในส่วนของการประดับกระจังต้องตอกติดด้วยตะปูเพื่อยึดกับเพดานเทริด

ภาพที่ 26 กระจังประดับเพดานเทริดโนรา
ที่มา : ณรงค์ชัย รียาพันธ์

ส่วนที่ 6 สฐานโครงหน้าเทริดโนรา ทำจากไม้ หรืออาจจะทำจากเหล็ก ขึ้นเป็นรูปทรงมีหลายรูปแบบ เช่น หน้าหยักโรดม และหน้าหยักไม้โรดมการสร้างเทริดจะทำเพียงรูปทรงตัวพระ หรืออาจจะมีการทำโครงหน้ารูปทรงฐานสิงห์

ภาพที่ 27 สฐานโครงหน้าเทริดโนรา
ที่มา : ณรงค์ชัย รียาพันธ์

ส่วนที่ 7 ท้ายเทริดโนราทำเป็นรูปทรงสะท้อนอัตลักษณ์ของเมืองนครจะมีชื่อเรียก 2 แบบ คือ รูปทรงท้ายแมงดา (แหลมยาว, สั้น) และรูปทรงท้ายกลมธรรมดา

ภาพที่ 28 ท้ายเทริดโนรา
ที่มา : ณรงค์ชัย รียาพันธ์

ส่วนที่ 8 ดอกไม้ไหว ประดับบนตัวพาดานเทริดโนราห์ทั้ง 3 ชั้น ก้านดอกไม้ไหว ทำจากสปริงทองเหลือง หรือเหล็ก ส่วนดอกไม้ไหวจะทำแผ่นปะเก็น หรือหนังวัว

ภาพที่ 29 ดอกไม้ไหวประดับบนตัวพาดานเทริดโนราห์
ที่มา : ณรงค์ชัย ธิยาพันธ์

30

31

32

33

ภาพที่ 30 เทริดโนราห์ทองเหลือง รุ่นแรกของช่างแว็ก อำเภอพรมหิตรี

ภาพที่ 31 เทริดไม้ รุ่นแรกของช่างแว็ก อำเภอพรมหิตรี

ภาพที่ 32 เทริดเหล็ก รุ่นที่ 3 มโนราห์ อำนาจศิลป์ นครศรีฯ อำเภอดวง

ภาพที่ 33 เทริดโนราห์ รุ่นที่ 4 นายณรงค์ชัย ธิยาพันธ์.อำเภอฟิปูน

ที่มา : ณรงค์ชัย ธิยาพันธ์

1.1.4 สกุลช่างล่าย จังหวัดพัทลุง

เทริดโนราห์สกุลช่างล่ายเป็นช่างพื้นบ้านของจังหวัดพัทลุง ที่มีกา สืบทอดกันมาถึง 3 รุ่นอายุคน ในรุ่นแรกผู้ริเริ่มการทำเทริดโนราห์ คือ นายล่าย หนูยก โดยการศึกษาการทำเทริดโนราห์และมีประสบการณ์การทำเทริดประมาณ 50-60 ปี (เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์.9 กรกฎาคม 2565) “ช่างล่าย” เดิมเป็นโนราห์ใหญ่ หรือหัวหน้า คณะโนราห์ในจังหวัดพัทลุง โดยได้มีการเรียนรู้การทำเทริดโนราห์จาก “ตาเพ็ง” (ไม่ทราบ

นามสกุล) ที่วัดท่าแค เมื่อ พ.ศ.2537 โดยตาเพ็งทำให้ดูเป็นตัวอย่าง โดยได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ (มานพ อ่อนแก้ว, 2562 : 39) และภายหลังได้ส่งต่อการทำเทริดโนราให้กับนายพัน เลื่อนจันทร์ เป็นผู้สืบทอดมาเป็นรุ่นที่ 2 ช่วงปี พ.ศ. 2545 ได้มีการทำเทริดโนราเพื่อจัดจำหน่ายเป็นส่วนใหญ่ หลังจากนั้นได้มีการส่งต่อไปยังรุ่นที่ นายเสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์ ประมาณปี พ.ศ. 2550 และได้มีสร้างอัตลักษณ์ความเป็นเทริดโนราตามแบบฉบับของเมืองลุง การสร้างเทริดโนราสักหนึ่งยอดก็จะมีการใช้วัสดุที่หาได้ง่ายตามท้องถิ่นโดยเฉพาะไม้ทองกลาง ไม้ยอ และไม้ขนุนช่างจะนิยมใช้ไม้เนื้ออ่อนง่ายต่อการสร้าง และจะมีน้ำหนักเบาเพื่อความสะดวกสบายแก่ผู้สวมใส่ จะมีส่วนประกอบ 7 ส่วน (เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์.10 กรกฎาคม 2565)

ส่วนที่ 1 ยอดเทริดโนรา จะขุดจากไม้ขนุน หรือไม้ยอ เนื่องจากเป็นไม้ที่หาได้ง่ายตามท้องถิ่น และเป็นไม้เนื้ออ่อน ขุดยอดเทริดโนราเป็นรูปทรงดอกบัว

ภาพที่ 34 ยอดเทริดโนรา
ที่มา : เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์

ส่วนที่ 2 หูเทริดแกะด้วยไม้ทองกลาง เนื้อไม้มีความคงทนต่อการใช้งาน

ภาพที่ 35 หูเทริดในรา
ที่มา : เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์

ส่วนที่ 3 ส่วนเพดานเทริดจะขุดด้วยไม้ขนุนหรือไม้สัก ไม้ทั้งสองชนิดมีความเบา นำมาขุดจะไม่กดทับศีรษะผู้สวมใส่ การขุดจะเป็น 3 ชั้น เพดานเทริดจะมีการเชื่อมยอดเทริดด้วยวิธีแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เรียกว่า การสลักเดียว

ภาพที่ 36 เพดานเทริดในรา
ที่มา : เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์

ส่วนที่ 4 โครงเทริดจะนำไม้ไผ่สีสุก ไม้ไผ่เป็นไม้เนื้ออ่อนง่ายต่อการนำมา
สานขึ้นรูป มาสานเป็นรูปทรงกระบอกลายขัด

ภาพที่ 37 โครงเทริดในรา
ที่มา : เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์

ส่วนที่ 5 กระจังประดับเพดานเทริด จะใช้พลาสติก แทนการใช้หนังวัว
พลาสติกมีความคงทนต่อการใช้งานอย่างมาก

ภาพที่ 38 กระจังประดับเพดานเทริดในรา
ที่มา : เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์

ส่วนที่ 6 การเขียนสีบริเวณโครงเทริด ศัพท์ทางช่างจะเรียกว่า “การเขียนศิลป์”

การเขียนศิลป์

ภาพที่ 39 ลายเขียนศิลป์
ที่มา : เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์

ส่วนที่ 7 รูปโครงหน้าของเทริดโนราจะมีหลากหลาย เช่น หน้าพระ และหน้านาง หน้านางเมขลา

ภาพที่ 40 โครงหน้าเทริดโนรา
ที่มา : เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์

41

42

43

ภาพที่ 41 ด้านเทริดโนรา สกุลช่างล่าย จังหวัดพัทลุง
ภาพที่ 42 ด้านข้างเทริดโนรา สกุลช่างล่าย จังหวัดพัทลุง
ภาพที่ 43 ด้านหลังเทริดโนรา สกุลช่างล่าย จังหวัดพัทลุง
ที่มา : เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์

1.2 องค์ประกอบลวดเทริดโนราสกุลช่างในภาคใต้

1.2.1 สกุลช่างอัน อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา

สกุลช่างอันจะมีองค์ประกอบของลวดลายตามเทริดโนรา ส่วนใหญ่ลวดลายมีมาตั้งแต่รุ่นที่ 3 จนมาถึงปัจจุบัน ลวดลายจะประกอบได้ด้วย 3 ส่วน (จตุรงค์ จันทรະ. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2565) ได้แก่

ส่วนที่ 1 บริเวณยอดเทริดโนรา จะมีการขุดลวดรูปทรงลูกแก้วมาลัยเถาสีชั้นปลายยอดจะแกะรูปทรง ปูรณกลศหรือทรงกลีบบัว ส่วนปลายจะแกะลายลูกแก้วมาลัยเถาสามชั้นปลายยอดค่อนข้างแหลม หรือรูปทรงปลายยอดกลม (เม็ดไข่ปลา)

ส่วนที่ 2 กระจังประดับเพดานเทริดโนรา จะแกะเป็นลวดลายกระจังโกลน หรือกระจังเข็ม สลับลวดลายดอกเล็กลายก้านต่อดอก

ส่วนที่ 3 โครงเทริดจะไม่ไผ่สานเป็นลวดลายรัก หลังจากการลงรักมีการประดับลวดลายดอกประจำยามทั้ง 4 ทิศ รอบ ๆ โครงเทริดจะแกะเป็นลายอุณาโลม (ผมเทริด) ประดับลวดลายตัวพุด ลายประจำยาม ลายแมงดาตามกัน (ไข่ปลาตุ๊ก) และลายกระรอน ในส่วนท้ายเทริดตรงกลางจะประดับลายดาว และมีการประดับแวว การประดับกระจังสี่แบบโบราณ หรืออาจจะมีการประดับปีกแมลงทับ

1.2.2 สกกุลข้างล้น อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

สกกุลข้างล้นจะมีองค์ประกอบของลวดลายตามเทริดโนรา ที่มีการทำกันมาตั้งแต่รุ่นจนมาถึงปัจจุบัน อาจจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามความถนัดของตัวช่างบ้าง ลวดลายของช่างในปัจจุบันจะประกอบด้วยทั้ง 4 ส่วน (ประเทือง สัจบุตร์. สัมภาษณ์วันที่ 10 มีนาคม 2565) ได้แก่

ส่วนที่ 1 ยอดเทริดโนรา เทริดจะแกะเป็นลายรูมาลัยลูกแก้ว 4 ชั้น ปลายยอดแกะเรียวยื่นไปขุดเป็นลายมาลัยเถา ปลายยอดจะแกะเป็นตัวนกเปิดปากยอดไว้สำหรับประดับกระลูกแก้ว

ส่วนที่ 2 กระจังประดับเพดานเทริดโนรา กระจังจะแกะเป็นลายกระจังปฏิญาณประดับรอบบนเพดานเทริดทั้ง 4 ชั้น ส่วนขอบล่างชั้นแรกจะมีการแกะเป็นตัวลายกระจังตาอ้อยติดทับลายกระจังปฏิญาณ

ส่วนที่ 3 ส่วนโครงเทริดจะมีการสานเป็นลายครุฑ หลังจากนั้นมีการขันตามโครงเทริดมีการประดับดอกประจำยาม 4 ทิศ และมีการแกะลายก้านต่อดอก ส่วนบริเวณส่วนตรงกลางจะแกะเป็นลายตีนจุกตุ และลายกระจังรวน ส่วนส่วนด้านท้ายเทริดโนรา (ด้านหลัง) จะมีการประดับลายดอกดาว

ส่วนที่ 4 หูเทริดจะมีการแกะเป็นตัวโอมทั้ง 2 ข้าง

1.2.3 สกกุลข้างแฉีก อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลวดลายเทริดโนราสกกุลข้าง มีลวดลายที่ละเอียดและมีความซับซ้อนค่อนข้างมาก และเป็นสกกุลข้างที่มีการสืบทอดกันมายาวนาน ลวดลายที่ปรากฏในตัวเทริดโนรา ล้วนแล้วเป็นลวดลายแบบดั้งเดิมทั้งหมด ลวดลายเทริดโนราสกกุลข้างแฉีก ประกอบกันทั้งหมด 4 ส่วน ดังที่พินีสกกล่าวมา (ณรงค์ชัย วิทยาพันธ์. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2565) ได้แก่

ส่วนที่ 1 ยอดเทริดโนรา มีลักษณะแกะเป็นรูปทรงหน้ากระดานซ้อนชั้น 4 ชั้น ส่วนปลายแกะเป็นรูปทรงลายบัวถลา รองรับปลียอด ก่อนถึงส่วนยอดส่วนปลายยอดจะแกะรูปทรงลายมาลัยลูกแก้ว ยอดจะแกะเป็นยอดเม็ด หรือยอดชัยทรงเมื่อนนครศรีธรรมราช

ส่วนที่ 2 โครงเทริดจะเป็นลวดลายตอกเล็ก และตอกใหญ่ หลังจากนั้น ลงรักลงชัน ประดับลายตัวพุด ลายตัวรักร้อย หรือลายก้านต่อดอก ลายกระจังรวน ลายตัวตาข้าวพอง และลายดอกประจำยามทั้ง 4 ทิศ

ส่วนที่ 3 กระจังประดับเพดานเทริดโนรา แกะเป็นลวดลายกระจังใบเทศ สลับการลวดลายกระจังตาอ้อย

ส่วนที่ 4 การประดับประดาดอกไม้ไหวลายกนก เป็นลวดลายกระจังใบเทศ ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลศิลปะพระพุทธรูปทรงเครื่องจักรพรรดิราช แบบอย่างหัวขน ในศิลปะรัตนโกสินทร์ตอนต้น

1.2.4 สกูลช่างล่าย จังหวัดพัทลุง

ลวดลายเทริดโนราสกูลช่างล่าย ถือว่าเป็นลวดลายแบบดั้งเดิมตั้งแต่ รุ่นแรก จนมาถึงในรุ่นที่ 3 ปัจจุบันตัวลายเทริดโนราสกูลช่างล่าย ประกอบกันทั้งหมด 3 ส่วน ดังที่ลุงหมึกกล่าวมา (เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์.สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2565) ได้แก่

ส่วนที่ 1 ยอดเทริดโนรา ยอดเทริดส่วนยอดจะแกะเป็นรูปทรงมาลัย ลูกแก้ว ซ้อนชั้นด้วยบัวผาละมี ปลายยอดแกะเป็นก้านรองรับบัวอกไก่ ปลายยอด จะแกะยอดกลม หรืออาจจะเป็นรูปทรงดอกบัว

ส่วนที่ 2 โครงเทริดจะนำไม้ไผ่สีสุกมาสานเป็นรูปทรงระบอบลวดลาย ขัด หลังจากนั้นได้มีทาลงรักติดลวดลายดอกประยามทั้ง 4 ทิศ มีการประดับลวดลาย รอบโครงเทริดโนรา ที่เรียกว่า “ลวดลายหยอดน้ำค้าง” หรือลายกระจังตาอ้อย ลวดลายบริเวณโครงเทริด ศัพท์ทางช่างจะเรียกว่า “การเขียนศิลป์” ด้านท้ายเทริด โนราจะมีการประดับดอกลายดาว

ส่วนที่ 3 ส่วนกระจังประดับเพดานเทริด จะแกะเป็นลวดลายฟุ่มข้าว บินธุ์ ขอบด้านล่างของเพดานเทริดจะการประดับลายกระจังตาอ้อยสลับกับกระจัง ทรงฟุ่มข้าวบินธุ์

2. คติความเชื่อของสกุลช่างในภาคใต้

2.1 ความเชื่อด้านวัสดุ

2.1.1 สกุลช่างอัน อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา

วัสดุในการใช้ก็ยังคงวัสดุไม้มงคลแบบอย่างในรุ่นแรกอย่างเป็นไม้ที่ทำได้ตามท้องถิ่น เช่น ไม้ขนุน ไม้ยอ ไม้ทองกลาง และไม้สัก ไม้เหล่านี้มีความเชื่อกันว่า จะก่อเกิดความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ทำ และผู้สวมใส่อีกด้วย (จตุรงค์ จันทร. สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2565)

ไม้ขนุน หมายถึง ผู้คนให้ความสนับสุนน

ไม้ยอ หมายถึง ผู้คนให้การสรรเสริญ ยกย่อง

ไม้ทองกลาง หมายถึง การมีเงินทองมากมาย

ไม้สัก หมายถึง เสริมดวงชะตา ยศถาบรรดาศักดิ์ หน้าที่การงาน

ไม้ไผ่สีสุก หมายถึง การมีความสุข อยู่เย็นเป็นสุข

2.1.2 สกุลช่างลัน อำเภอนาโยง จังหวัดตรังส่วน

เทริดโนราในแต่ละยอด จะต้องทำพิธีบูชา การบอกกกล่าววครูหมอตายายโนรา การทำพิธีกรรมต่าง ๆ จึงสามารถสร้างเทริดโนราได้ (ประเทือง สัจบุตร. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2565) ส่วนไม้มงคลจะมีความเชื่อว่า

ไม้ยอ หมายถึง การยกยอ หลงรักชื่นชอบ

ไม้ช้างมัน หมายถึง ให้ความสะดวกสบาย

ไม้ทองกลาง หมายถึง มีเงินมีทอง

ไม้ขนุน หมายถึง การช่วยเหลือ อุดหนุนเกื้อกูล

ไม้ไผ่สีสุก หมายถึง การมีความสุข ความเจริญ

2.1.3 สกฺลช่วงแวกั จังหวัดนครศรีธรรมราช

มีความเชื่อที่มีการยึดถือกันมาตั้งแต่รุ่นแรก ๆ จะมีการรวบรวมเป็นตำราเทริดโนราฉบับเมืองนคร เทริดโนราเชื่อกันว่าได้รับพระราชทานจากกษัตริย์ถือว่าเป็นของสูง ขนาดวัสดุที่ใช้จะต้องมีความมงคลให้มีความสัมพันธ์กับผู้ใส่ และตัวช่วง (ณรงค์ชัย วิทยาพันธ์.สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2565) มีความเชื่อกันว่า

“ไม่ไผ่สีสุก หมายถึง ความร่่มเย็นเป็นสุข

“ไม้ขนุน หมายถึง มีผู้ใหญ่อุดหนุนค้าชู

“ไม้ทองหลาง หมายถึง การมีเงิน มีทองไม่ขาดมือ

“ไม้ยอ หมายถึง มีคนยกยอสรรเสริญ มีคนชมชอบ

“ไม้รัก หมายถึง ไม้คนรัก คนชอบ เสน่ห์หารักใคร่

2.1.4 สกฺลช่วงล่าย จังหวัดพัทลุง

เทริดโนราถือเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมโนราห์มาช้านาน มีความเชื่อกันว่าเทริดโนราได้รับพระราชทานจากเจ้าพระยาสายฟ้าฟาด ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของสูง เทริดจะสร้างได้จะต้องมีความศรัทธา ความเชื่อมาตั้งแต่บรรพบุรุษเป็นสิ่งที่มิควรบาอาจารย์ โดยเฉพาะการใช้ไม้มงคลที่ต้องเป็นส่วนประกอบสำคัญของเทริดโนรา (เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์.10 กรกฎาคม 2565)

“ไม้ขนุน หมายถึง การยกย่อง การเชิดชู และการสนับสนุน

“ไม้ยอ หมายถึง การยกยอปอับัน มีความเอ็นดูเมตตา

“ไม่ไผ่สีสุก หมายถึง ความร่่มเย็นทั้งผู้สร้างและสวมใส่

2.2 ความเชื่อในเรื่องลวดลาย

2.2.1 สกฺลช่วงอัน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

ยอดเทริดเปรียบเสมือนยอดเขาพระสุเมรุ เพดานเทริดเปรียบเสมือนทะเลสีทันดร มีลวดลายส่วนของปลายยอดที่เรียกว่า “ปูลณกลศ” มีความเชื่อเกี่ยวกับคุณงามความดี โชคความ ร่ำรวยและความรุ่งเรือง และเพดานเทริดมี

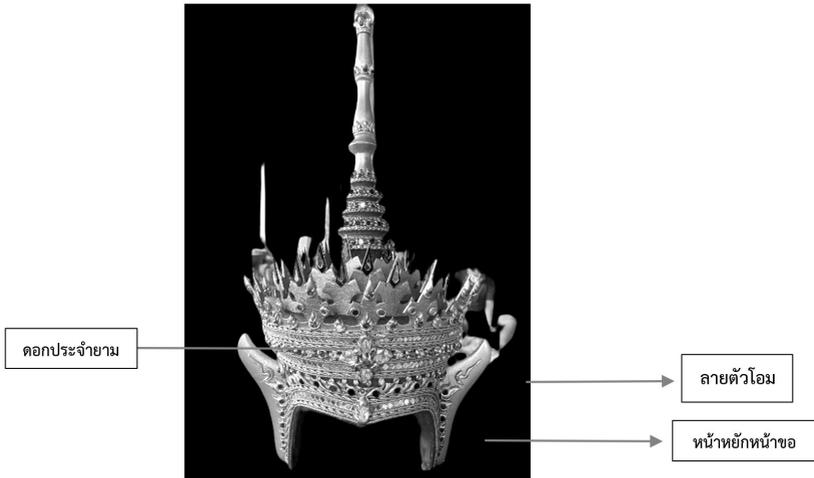
การสร้างขึ้นไปเพียง 3 ชั้น ต่างกับรุ่นแรกที่ทำเพดานเทริดเป็น 4 ชั้น ส่วน 3 ชั้น ซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ในส่วนของเพดานเทริดในรุ่นนี้จะมีการสร้างขึ้นเป็น 4 ชั้น มีความหมายแทนธาตุทั้งสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ การบรรจุลวดลายจะมีองค์ประกอบของลวดลาย เช่น อุนาโลม (ผมเทริด) ลายตัวพุดเป็นลวดแทนโอม หรือความโชคดี ลายประจำยามแมงดาตามกัน (ไข่นปลาดุก) โดยมีความเชื่อลวดลายอุนาโลม สัญลักษณ์ตัว “โอม” แทนความสำเร็จ ความรุ่งเรือง เทริดโนราเปรียบเสมือนตัวแทนครูบาอาจารย์เทพเจ้าทั้ง 3 โลก (จตุรงค์ จันทระ. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2565)

ภาพที่ 44 ลวดลายด้านหลังเทริดโนรา สกลช่างอัน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
ที่มา : จตุรงค์ จันทระ

2.2.2 สกุลช่างลูน อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

การสร้างเพดานเทริดโนราต่างจากสกุลช่างอื่นจะทำขึ้นไปถึง 4 ชั้น มีความหมายแสดงถึง ดิน น้ำ ลม ไฟ หรือธาตุทั้งสี่ ตัวหูเทริดจะมีลวดลายตัวโอม แทนความสำเร็จ และความรุ่งเรือง ส่วนปลายสุดของยอดเทริดมีการประดับลูกแก้ว อันมีความหมายพระรัตนตรัย แก้วสามประการ ลายดอกประยามทั้ง 4 ทิศ แทนความหมาย เทวดาทั้ง 4 ทิศ สิ่งสำคัญอย่างเทริดโนราสกุลช่างลูน มีความเชื่อว่าจะต้องปรากฏลวดลายด้านหลังเทริดโนรา เรียกว่า ตีนจุกตุ หากไม่มีลวดลายเหล่านี้จะไม่เป็นเทริดโนราของสกุลช่างตรัง (ประเทือง สัจบุตร.สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2565)

ภาพที่ 45 ลวดลายเทริดโนราสกุลช่างลูน อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
ที่มา : ประเทือง สัจบุตร

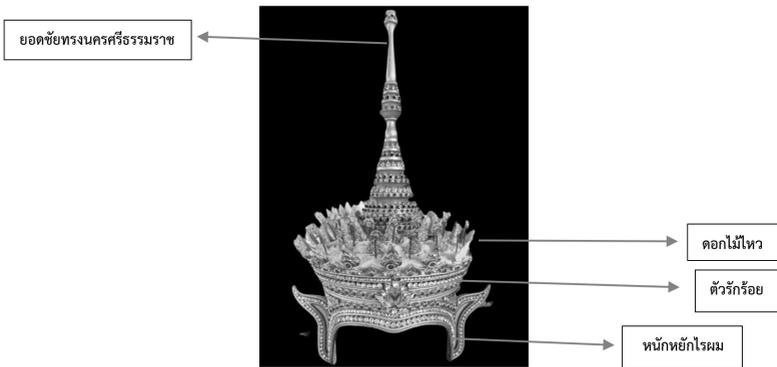
ลายตีนจุกตุ

ภาพที่ 46 ลวดลายด้านหลังเทริดในราชสกุลช่างลื้อน อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
ที่มา : ประเทือง สัจบุตร

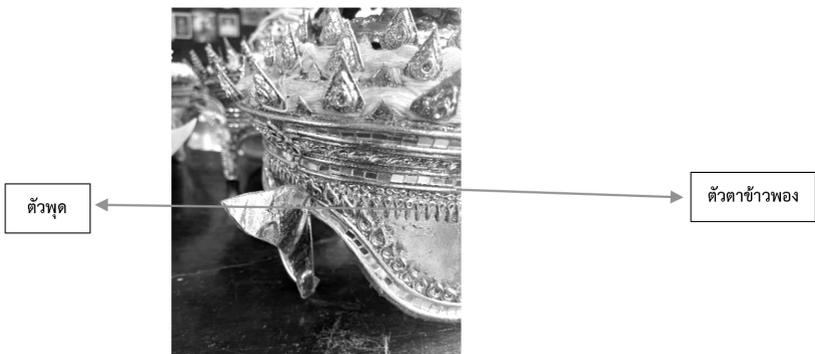
2.2.3 สกุลช่างเว้า อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

เทริดในราชสกุลช่างนครศรีธรรมราช ยอดเทริดจะนิยมใช้ไม้ยอดต่อปลายยอดด้วยไม้รัก ตามตำราแบบสกุลช่างเมืองนคร มีความเชื่อแฝงไปด้วยคือ ให้ผู้นิยมชมชอบ สรรเสริญ เมตตามหานิยม ตัวกระจังจะนิยมใช้หนังวัวหรือหนังควาย มีความหมาย หมั่นคง และมั่งคั่ง ส่วนใหญ่ในอดีตเทริดในราชจะนิยมสร้างให้เฉพาะนายโรง หรือโนราใหญ่เท่านั้น เพราะจะมีลวดเฉพาะตัวของนายโรง หรือโนราใหญ่เท่านั้น ลักษณะของเทริดนี้มีลักษณะพิเศษที่โดดเด่นหลายอย่าง ตั้งแต่โครงเทริดจะนิยมใช้ไม้ไผ่สีสุกเพราะจะก่อให้เกิดความมั่งมีศรีสุขแก่ผู้สวมใส่เพดานเทริดมี 3 ชั้น อันมีความหมายแทน พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ในคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา โครงเทริดจะมีการประดับลวดลายโดยลวดลายที่สำคัญ ได้แก่ ตัวพุด ตัวกร้อย หรือก้านต่อดอก กระจังรวน ตัวตาข้าวพอง ลายดอกประจํายามทั้ง 4 ทิศ ที่มีความเชื่อว่าเปรียบเสมือนพระพรหม หรือเทวดาทั้ง 4 ทิศ ตัวพุด อันมีความหมายแทนคำว่า โอม ให้มีความสำเร็จ ความมั่งคั่ง หลังจากนั้นจะต้องมีการปลุกเสก เพราะถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญอย่างมาก

จะต้องมี พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง จะต้องมีการสวดมนต์ติ การสวดพินทุ โดยใช้ระยะเวลา 1 วัน เพื่อบ่งบอกความเป็นส่วนตัว ห้ามบุคคลอื่น สวมใส่เป็นเด็ดขาด ส่วนเส้นด้ายที่จะนำมาประดับบริเวณเพดานเทริด เส้นสีขาว จะได้ต่อเมื่อมีการจัดการแสดงโนราโรงครู เส้นด้ายจะปรากฏอยู่ในถ้วยขวัญ 1 โรง ในสอบราชฎ์จะมีเพียง 1 ริ้ว/เส้นใหญ่ นำมาครั้งละนิดละหน่อยจนมาติดไว้กับ เพดานเทริดโนรา เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ผู้สวมใส่ (ณรงค์ชัย ธิยาพันธ์. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2565) มีความเชื่อกันว่า

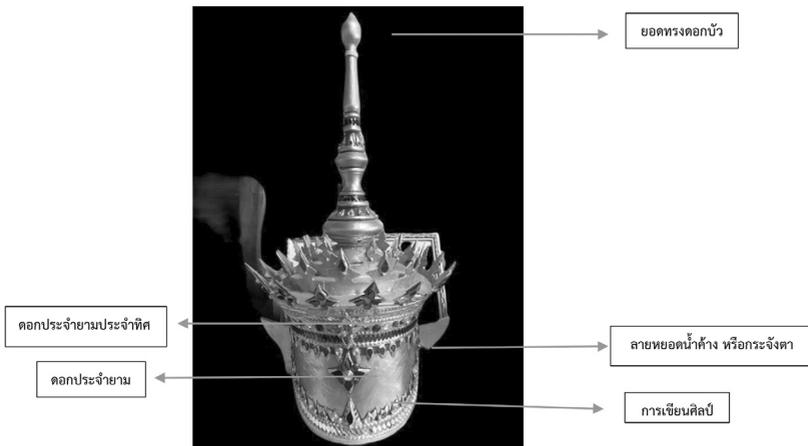
ภาพที่ 47 เทริดโนราสกุลช่างแว็ก อำเภอบึงนาราง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : ณรงค์ชัย ธิยาพันธ์

ภาพที่ 48 เทริดโนราสกุลช่างแว็ก อำเภอบึงนาราง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่มา : ณรงค์ชัย ธิยาพันธ์

2.2.4 สกุลช่างถ่าย จังหวัดพัทลุง

เทริดโนราถือเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมโนราห์มาช้านาน มีความเชื่อกันว่า เทริดโนราได้รับพระราชทานจากเจ้าพระยาสายฟ้าฟาด ถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของสูง เทริดจะสร้างได้จะต้องมีความศรัทธา ความเชื่อมาตั้งแต่บรรพบุรุษเป็นสิ่งที่มี ครอบอาจารย์ โดยเฉพาะการใช้ไม้มงคลที่ต้องเป็นส่วนประกอบสำคัญของเทริดโนรา รูปทรงของโครงหน้าของเทริดโนราจะมีหลากหลาย เช่น หน้าพระ ที่มีความเชื่อว่า มาจากตัวหนังสือตะลุม พวกเจ้าเมือง หรือพระมเหสี หน้านาง หน้านางเมขลา ส่วนพาดานเทริดจะซุดขึ้นเพียง 3 ชั้นที่แทน ดิน น้ำ อากาศ ส่วนของยอดเทริด โนราของสกุลช่างถ่ายจะปรากฏอยู่ 2 รูปแบบ ทรงดอกบัว และทรงปลายกลม ยอดเทริดความสูงจะต้องให้สูงเป็นเลขมงคลเท่านั้น เลข 7 หรือ เลข 9 ส่วนสำคัญ อย่างมากที่จะต้องอยู่กับเทริดโนราของสกุลช่างถ่าย โดยเฉพาะลวดลายที่เรียกว่า หยอดน้ำค้าง หรือกระจงตาอ้อย เปรียบเสมือนมีเมตตามหานิยม มหาเสน่ห์ และจะต้องมีดอกประจำยาม เปรียบเสมือนเทวดารักษาทิศทั้ง 4 ทิศ (เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์.10 กรกฎาคม 2565)

ภาพที่ 49 ด้านหลังเทริดโนราสกุลช่างถ่าย จังหวัดพัทลุง
ที่มา : เสริมศักดิ์ เลื่อนจันทร์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านวัสดุของทั้ง 4 สกุลช่าง ไม้เป็นวัสดุหลักที่นำมาใช้ในการประดิษฐ์เทริดโนรา ยังคงใช้ไม้มงคลต่าง ๆ เช่น ไม้ขนุน ไม้ไผ่สีสุก ไม้ทองหลาง และไม้สัก รวมถึงการใช้ ภูมิปัญญาการจักสานโดยนำไม้ไผ่สีสุกนำมาสานต่อกันเพื่อเป็นรูปทรงกระบอกใช้สำหรับเป็นโครงเทริดโนรา อีกทั้งวัสดุทดแทนที่นำมาใช้ในการประดิษฐ์ รวมถึงประดับตกแต่งเทริดโนรา กระบวนการทำที่คล้ายคลึงกันอาจจะต่างกันที่วัตถุประสงค์และวิธีการสร้างสรรค์ของช่างแต่ละสกุลช่าง การบรรจุลวดลายต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการประดิษฐ์เทริดโนรา แต่ละสกุลช่าง มีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไปตามศัพท์ของช่าง ส่วนความเชื่อที่มีลักษณะเหมือนกัน ปัจจุบันการทำเทริดโนรายังเป็นงานฝีมือเป็นหลัก รวมถึงการออกแบบสร้างสรรค์จึงทำให้การทำเทริดโนราออกมาในแต่ละครั้งต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตจึงทำให้การส่งออกนั้นมีจำนวนที่จำกัด โดยในแต่ละครั้งที่ผลิตไม่สามารถที่จะผลิตไว้ก่อนได้ เพราะขึ้นอยู่กับขนาดศีรษะของผู้สวมใส่ที่มีขนาดแตกต่างกัน เทริดโนรานอกจากจะเป็นเครื่องประดับในการแสดงแล้วยังสามารถย่อขนาดให้เล็กลงเป็นเทริดโนราขนาดจิ๋วเพื่อเป็นของขวัญระลึกของสำหรับเช่าบูชา และมีราคาที่ไม่สูงมาก เทริดโนราที่ได้รับการพัฒนาการทำเทริดโนรามีความคงทนสูงทนต่อสภาพภูมิอากาศได้ดี คล่องตัวในการเคลื่อนย้าย สามารถควบคุมรูปแบบคุณภาพในการประดิษฐ์เทริดโนราได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อัตลักษณ์เทริดโนราซึ่งมีรูปแบบการวิวัฒนาการสันนิษฐานว่าอาจจะได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะสมัยอยุธยา ซึ่งหัวเมืองทางภาคใต้ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การปกครองของเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งขึ้นตรงกับกับกรุงศรีอยุธยา อาจจะได้รับอิทธิพลผ่านการเมือง ศาสนา ภาษา และการแสดงพื้นบ้าน เพราะเนื่องจากเทริดโนรามีลักษณะยอดเตี้ย ๆ ซึ่งคล้ายกับเครื่องทรงพระพุทธรูปสมัยอยุธยาตอนกลาง หรือลักษณะคล้ายกับพระพุทธรูปทรงเครื่อง วัดหน้าพระเมรุ ซึ่งได้รับอิทธิพลผ่านทางศาสนาที่ผสมผสานระหว่างความเป็นศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์ที่มีศูนย์กลางความเจริญอยู่ที่ภาคใต้ส่งผ่านลงมา เนื่องจากภาคใต้พบพระพุทธรูปทรงเครื่องมโนราห์ที่เก่าแก่หลายแห่ง เช่น พระพุทธรูปทรงเครื่องจักรพรรดิ วัดกาหลอ อำเภอกะสลิษฐ์ จังหวัดสงขลา ซึ่งแต่งเครื่องทรงคล้ายกับพระประธานวัดหน้า

พระเมรุผสมผสานกับเครื่องแต่งกายอย่างมโนราห์มีอายุการก่อสร้างที่ใกล้เคียงกัน

ศาสนามีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ผ่านพิธีกรรม ความเชื่อผสมผสาน การสร้างเทริดโนราสร้างขึ้นด้วยวัสดุพื้นบ้านผสมผสานกับวัฒนธรรมอัตลักษณ์ความเชื่อพื้นบ้านของภาคใต้ เทริดโนราของทั้ง 4 สกุลช่าง สกุลช่างสงขลา สกุลช่างตรัง สกุลช่างพัทลุง และสกุลช่างนครศรีธรรมราช ถือเป็นแหล่งกำเนิดสัญลักษณ์การแสดงพื้นบ้านอย่างมโนราห์ การสวมใส่เทริดโนราล้วนแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ท้องถิ่นนั้น ๆ แสดงผ่านการสวมใส่ขณะการแสดง การรำรำ หรือชาวปักษ์ใต้ที่รู้จักกันว่า “การแสดงมโนราห์” การสวมใส่เทริดแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์เชิงช่าง ผ่านมาอาจจะทำให้รู้ว่าเทริดโนราที่ขณะสวมใส่นั้นเป็นของสกุลช่างใดหรือมาจากพื้นที่ของจังหวัดใด เทริดโนราในแต่ละรุ่นมีการสืบทอดยังคงรักษารูปแบบอัตลักษณ์ดั้งเดิมไว้อย่างครบถ้วน

สรุป

อัตลักษณ์เทริดโนราของสกุลช่างภาคใต้มีความโดดเด่นที่แตกต่างกันดังนี้ สกุลช่างอัน จังหวัดสงขลา โดดเด่นด้านการตกแต่งโครงเทริดด้วยการปั้นลายตัวพุด ลายตัวผมเทริด และลายแมงดาตามกัน สกุลช่างลัน จังหวัดตรัง โดดเด่นด้านการทำเพดานเทริด 4 ชั้น และการแต้มสีเป็นลายดินจุกตุบบริเวณโครงเทริด สกุลช่างแวก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดดเด่นในการใช้ไม้รักทำยอดเทริดเพราะมีความเชื่อว่าจะมีคนรักคนหลง เพดานเทริดประดับดอกไม้ไหว โครงเทริดตกแต่งด้วยการปั้นลายรักร้อย ลายตาข้าวพอง และส่วนโครงหน้าเทริดทำเป็นรูปทรงเรียกว่าหยักไผม และสกุลช่างล่าย จังหวัดพัทลุง โดดเด่นในการใช้ไม้มงคลประเภทไม้ขนุนและไม้ยอ ทำเพดานเทริด ส่วนยอดเทริดใช้วิธีการขุดเป็นรูปดอกบัว โครงเทริดตกแต่งด้วยการปั้นลายหยดน้ำค้าง และแต้มสีแดงซึ่งภาษาช่างเรียกว่าการเขียนศิลป์ ส่วนคติความเชื่อของสกุลช่าง พบว่าทุกสกุลช่างมีความเชื่อเกี่ยวกับไม้ที่นำมาทำเทริดโนราสำหรับลวดลายของแต่ละสกุลช่างจะสะท้อนคติความเชื่อ ดังนี้ สกุลช่างอัน ใช้ลายตัวพุด มีลักษณะเหมือน ตัวโอม แทนความโชคดี ในขณะที่สกุลช่างลัน ใช้ลวดลายตัวโอมเหมือนกันให้ความหมายแทนความสำเร็จ และความรุ่งเรือง

ส่วนสกุลช่างแว๊ก ใช้ลายดอกประจำยามทั้ง 4 ทิศ หรือเทวดาทั้ง 4 ทิศ ซึ่งเปรียบเสมือนพระพรหม และสกุลช่างลาย เน้นลาย หยอดน้ำค้าง แทนมีเมตตามหานิยมมหาเสน่ห์ เทริดโนราแต่ละสกุลช่างล้วนแล้วแสดงให้เห็นตัวตนอัตลักษณ์ของท้องถิ่นผ่านงานฝีมือ อัตลักษณ์ตัวตนของตัวช่างที่สร้างสรรค์ชิ้นงานหัตถกรรมล้วนแล้วสะท้อนภูมิปัญญา คติความเชื่อ ศาสนา ประเพณี และวิถีชีวิตของคนปักษ์ใต้ผ่านเทริดโนราอัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นเมืองใต้ได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลบทความวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความรู้เรื่องเทริดโนราสกุลช่างต่างในภาคใต้ควรได้รับการอนุรักษ์และเผยแพร่ให้มากกว่านี้ เพราะถือว่าเป็นงานหัตถกรรมชั้นสูงที่อยู่ภาคใต้ของเรา
2. ควรให้มีการประชาสัมพันธ์ไปยังองค์กรสถาบันการศึกษาที่นำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน การประยุกต์วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการเรียนการสอน และกระทรวงวัฒนธรรมนำความรู้ไปเผยแพร่ส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ จะได้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กรกฎ จำเนียร และเมธาวี จำเนียร. (2559). การพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และผลิตสื่อวีดิทัศน์สารคดีทาง วัฒนธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้การอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารสุทธิปริทัศน์**. 29, 28-38.
- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2516). **ภูมิปัญญาไทย เล่มที่ 16**. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2564. จาก <http://kanchanapisek.or.th>.
- ฉัตรชัย ศุภระกาญจน์. (2523). **พิธีกรรมที่นำศึกษาในโนราโรงครู. ใน พุ่มเทวาทิระลิกงานเชิดชูเกียรติ ศิลปินภาคใต้ : ชุนอุปถัมภ์นรากร**. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

- ธีรวัฒน์ ช่างสาน. (2560). การพัฒนาเครื่องแต่งกายโนราภูมิปัญญาชาวบ้านใน
จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 12(1), 93-106.
- นภสมน นิจันตร์. (2550). โนรา : สัญลักษณ์ พิธีกรรม ตัวตนคนใต้
รอบลุ่มทะเลสาบสงขลายุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปฎิวัติ นามทองใบ และปัทมาวดี ชาญสุวรรณ. (2564). **ศิราภรณ์ : เครื่องประดับ
ศิระในการประกวดมิสแกรนด์ไทยแลนด์** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหา
บัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประไพพิมพ์ พานิชสมัย. (2560). **การออกแบบอัตลักษณ์ ส่งเสริมการท่องเที่ยว
ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชนท่าแพ จังหวัดนครศรีธรรมราช**
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- พัทธานันท์ สมานสุข. (2559). **การสืบทอดโนราเพื่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรม
พื้นบ้าน:กรณีศึกษาโนรายก ชูบัว** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- มานพ อ่อนแก้วและคณะ. (2556). **แนวทางการพัฒนาการประดิษฐ์เทริดโนรา
มรดกทางวัฒนธรรมโดยการประยุกต์วัสดุสมัยใหม่ในการผลิตของ
ภูมิปัญญาในแถบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา** (รายงานวิจัย). สงขลา : สำนัก
ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.**
กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วิมล จิโรจพันธุ์, ประชิต สกณะพัฒน์ และกนิษฐา เขยกีวงศ์. (2551). **มรดกทาง
วัฒนธรรมภาคใต้.** กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- ศิรินาถ ปิ่นทองพันธ์ . (2546). **การรับรู้และการสื่อสารในการแสดงอัต
ลักษณ์ความเป็นชาวใต้ของนักศึกษาภาคใต้ในกรุงเทพมหานคร.**
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิญา เพื่อฝูงฟูสกุล. (2546). **อัตลัษณ์ : การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด.** กรุงเทพฯ : คณะกรรมาการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาด้งคณาวิทยา
สำนังานคณะกรรมาการวิจัยแห่งชาติ.

อุไรรัตน์ ศิริศุมดิลกภัทร์. (2558). **อัตลัษณ์ของนายกองค้การบรหิการส่วน
จังหวัดสตรีในประเทศไทย** (วิทยานัพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ
: วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจ้ดการมหาวิทยาลัยศรึปทุม.

โอบาส อีสโอบ. (2544). **ศึษาพธีครอบเทร็ดโนรา** (วิทยานัพนธ์ปรัชญามหา
บัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษัณ.

บุคคลานุกรม

จตุรงค์ จันทระ (ผู้ให้สัมภาษณ์). จักรพันธ์ สัทธิกุล (ผู้สัมภาษณ์). ที่ตำบลบ่อบ้าง
อำเภอสัทงพระ จังหวัดสงขลา. เมื่อบวันที่ 6 - 10 มีนาคม 2565.

ประเทือง สัจบุตร (ผู้ให้สัมภาษณ์). จักรพันธ์ สัทธิกุล (ผู้สัมภาษณ์). ที่ตำบลนาข้าว
เสี ย อำเภอนาโอบ จังหวัดตรัง. เมื่อบวันที่ 11 - 16 มีนาคม 2565.

กั๊ สัจบุตร (ผู้ให้สัมภาษณ์). จักรพันธ์ สัทธิกุล (ผู้สัมภาษณ์). ที่ตำบลนาข้าวเสี ย
อำเภอนาโอบ จังหวัดตรัง. เมื่อบวันที่ 11 - 16 มีนาคม 2565.

เสรมศัคดี เลือ่นจันทร (ผู้ให้สัมภาษณ์). จักรพันธ์ สัทธิกุล (ผู้สัมภาษณ์). ตำบล
สมหวัง อำเภอกงทรา จังหวัดพัทลุง. เมื่อบวันที่ 9 - 10 กรกฎาคม 2565.

ณรงค์ชัย รียาพันธ์ (ผู้ให้สัมภาษณ์). จักรพันธ์ สัทธิกุล (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลพึปูน
อำเภอพึปูน จังหวัดนครศรึธรรมราช. เมื่อบวันที่ 16 - 17 กรกฎาคม
2565.

อำนาง โนวัณน (ผู้ให้สัมภาษณ์). จักรพันธ์ สัทธิกุล (ผู้สัมภาษณ์). ตำบลฉวาง
อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรึธรรมราช. เมื่อบวันที่ 20 - 21 กรกฎาคม 2565.

วารสาร
อินทนิลทักษิณสาร

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ
INTHANINTHAKSIN JOURNAL Thaksin University

วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ

การเตรียมต้นฉบับ (Article Preparation Guidelines)

1. ข้อกำหนดทั่วไป

- 1.1 เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
- 1.2 เว้นขอบด้านบน/ขอบด้านซ้าย 1.5 นิ้ว เว้นขอบด้านล่าง/ขอบด้านขวา 1 นิ้ว
- 1.3 ต้นฉบับต้องพิมพ์บนกระดาษขาว ขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว ใส่เลขกำกับหน้าทุกหน้า พิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK รายละเอียดขนาดตัวอักษรดังตารางข้างล่าง

ส่วนประกอบของบทความ	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	กลางหน้ากระดาษ	18	ตัวหนา B
ชื่อผู้แต่ง	ชิดขวา	14	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ	ชิดซ้าย	16	หัวข้อตัวหนา
- ภาษาไทย			เนื้อหาตัวปกติ
- ภาษาอังกฤษ			
หัวข้อแบ่งตอน	ชิดซ้าย	16	ตัวหนา B
หัวข้อย่อย	ใช้หมายเลข	16	ตัวปกติ
เนื้อหาบทความ	-	16	ตัวปกติ
การเน้นความในบทความ	-	16	ตัวปกติ
ข้อความในตาราง	-	14	ตัวปกติ
บรรณานุกรม	กลางหน้ากระดาษ	16	ตัวหนา B
ภาพประกอบ / คำอธิบาย ได้ภาพ	กลางหน้ากระดาษ	14	ปกติ

1.4 ถ้ามีภาพประกอบ ควรเป็นภาพถ่ายขาว-ดำ ที่ชัดเจน

1.5 ถ้าเป็นภาพวาดลายเส้น ให้วาดบนกระดาษขาวโดยใช้หมึกดำให้สะอาด และลายเส้นคมชัด

1.6 ความยาวของเนื้อเรื่องภาพประกอบตารางและบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษรวมเอกสารอ้างอิงไม่ควรเกิน 20 หน้า

2. ชื่อบทความ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดให้ชื่อเรื่องหลักใช้ตัวอักษร ขนาด 18 ตัวหนา จัดวางไว้กึ่งกลางหน้า และชื่อเรื่องหลักที่เป็นภาษาอังกฤษ กำหนดให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ที่ตัวอักษรแรกของคำนาม คำกริยา คำขยาย โดยเว้นบรรทัด 1 บรรทัดจากชื่อเรื่องหลัก * **ไม่ต้องใส่เครื่องหมายหัพภาคหรือจุด (.) หลังชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ**

3. ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และ อีเมล

3.1 กำหนดให้ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และอีเมล อยู่ในตำแหน่งขีดขวาใต้ชื่อบทความภาษาอังกฤษ โดยชื่อภาษาไทยให้ใช้ตัวอักษร ขนาด 14 ตัวธรรมดา และชื่อภาษาอังกฤษใส่ในวงเล็บตามหลังภาษาไทย

3.2 ชิดเส้นใต้ชื่อผู้เขียนที่รับผิดชอบบทความ (corresponding authors) และใส่ * หลังเลขเชิงอรรถทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3 ในกรณีบทความภาษาไทยใส่ชื่อผู้แต่ง สถาบัน และ ที่อยู่อีเมลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้านล่างหน้าแรกของบทความ

3.4 เชิงอรรถของผู้เขียน ซึ่งประกอบด้วย (1) ตำแหน่งทางวิชาการ (2) คุณวุฒิ (3) สาขาวิชา/ภาควิชา (4) คณะ (5) สถาบัน (6) เมืองและ (7) อีเมลตามลำดับ หากมีผู้เขียนหลายคนให้เรียงตามลำดับคนละบรรทัด (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ดังตัวอย่างข้างล่าง

3.5 บรรทัดล่างสุด เขียน *Corresponding author : E-mail address : และใส่ที่อยู่อีเมลของผู้เขียนหลัก

ตัวอย่างการเขียนตำแหน่งทางวิชาการและคุณวุฒิของผู้เขียน

เจ้าหน้าที่ (ใส่ชื่อตำแหน่งเป็นอังกฤษ) เช่น เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปนักวิชาการ ช่างศิลป์	General Administration, Art Academician,
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	Undergraduate Student, Bachelor of (ใส่ชื่อคุณวุฒิปริญญา) in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักศึกษาระดับปริญญาโท	Graduate Student, Master of (ใส่ชื่อคุณวุฒิ ปริญญา) in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักศึกษาระดับปริญญาเอก	Doctoral Student, Doctor of Philosophy Program in (ใส่ชื่อสาขาวิชา),
นักวิชาการอิสระ	Independent scholars,
อาจารย์	Lecturer,
อาจารย์ ดร.	Lecturer, Dr.,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	Asst. Prof.,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	Asst. Prof. Dr.,
รองศาสตราจารย์	Assoc. Prof.,
รองศาสตราจารย์ ดร.	Assoc. Prof. Dr.,
ศาสตราจารย์	Prof.,
ศาสตราจารย์ ดร.	Prof. Dr.,
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ วิทยานิพนธ์เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the thesisentitled“ (ชื่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ)”
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the dissertation entitled “(ชื่อดุษฎีนิพนธ์ภาษาอังกฤษ)”
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง (ใส่ชื่อวิทยานิพนธ์)	This article submitted in partial of the research project entitled “(ชื่อโครงการวิจัยภาษาอังกฤษ)”

ตัวอย่างชื่อไทย//นามสกุลไทย¹ (Name//Familyname)¹ชื่อไทย//นามสกุลไทย² (Name//Familyname)²ชื่อไทย//นามสกุลไทย³ (Name//Familyname)³

บทคัดย่อ

(เนื้อหา)

¹ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:²ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:³ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:

} ภาษาไทย

¹ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:²ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:³ตำแหน่งทางวิชาการ คุณวุฒิ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน อีเมล:

} ภาษาอังกฤษ

^{*}Corresponding author : E-mail address :

เช่น

หากจำเป็นต้องใส่ “บทความที่เป็นส่วนหนึ่งของ...” ก็ให้เป็นลำดับที่ ¹ และชื่อผู้เขียนเป็นลำดับที่ ^{2, 3, 4}¹อาจารย์, สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com²อาจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com³รองศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา 90000, อีเมล: xxx@xxx.com¹Lecturer, Communication Arts Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com²Lecturer, Dr., Oriental Languages Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com³Assoc. Prof., Western Languages Section, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla, 90000, Thailand, E-mail: xxx@xxx.com^{*}Corresponding author : E-mail address :xxx@xxx.com

จำเป็นต้องใส่

^{*}บทความภาษาอังกฤษใช้ E-mail : บทความภาษาไทยใช้ อีเมล : (ไม่มีตัวการ์นต์)

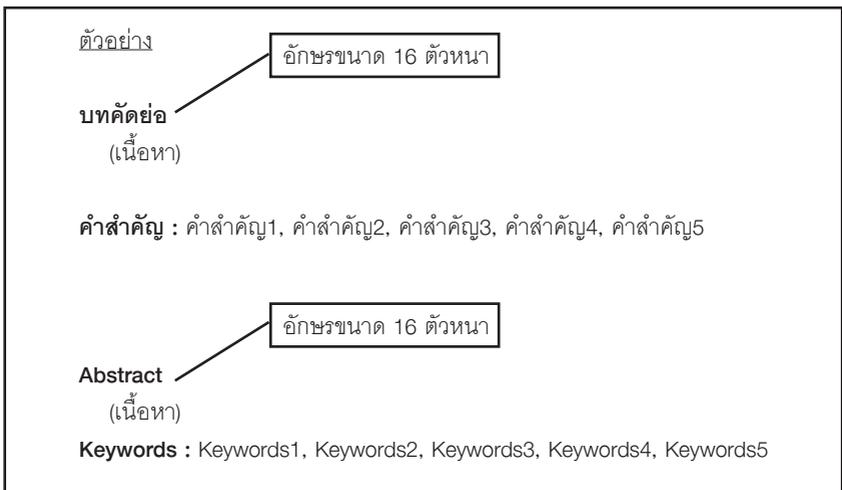
4. บทคัดย่อ

4.1 หัวเรื่องของ บทคัดย่อ ให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา อยู่ในตำแหน่ง ซิดซ้ายและเนื้อหาของบทคัดย่อใช้อักษร ขนาด 16 ตัวปกติ ไม่ต้องเว้นบรรทัด ระหว่างหัวเรื่องและเนื้อหาบทคัดย่อ

4.2 บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทยและจำนวนคำไม่เกิน 300 คำ

4.3 บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษและจำนวนคำไม่เกิน 300 คำ

4.4 คำสำคัญท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) สำหรับ คำดัชนีเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่ควรเกิน 5 คำ โดยหัวเรื่องให้ใช้เป็นตัว อักษรขนาด 16 ตัวหนา แล้วตามด้วยคำสำคัญที่เป็นอักษรขนาด 16 ตัวปกติ และ มีจำนวนคำสำคัญ ไม่เกิน 5 คำ ระหว่างคำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้อง ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นหลัง 1 ระยะเวลา และไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาคหรือ (.) หลังคำสำคัญคำสุดท้าย

5. หัวเรื่อง มีข้อกำหนดดังนี้

5.1 หัวเรื่องแบ่งตอนหรือหัวข้อหลัก เช่น บทนำ บทสรุป บรรณานุกรม กำหนดให้ใช้ตัวอักษร ขนาด 16 ตัวหนา ชิดขอบซ้าย และไม่ต้องเว้นบรรทัดหลังจาก หัวเรื่อง ไม่มีต้องมีเลขกำกับ

5.2 หัวเรื่องย่อย กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา ชิดขอบซ้ายและไม่ต้องเว้นบรรทัดหลังจากหัวเรื่องแบ่งตอนใช้หมายเลขกำกับ

ตัวอย่าง

บทนำ

(เนื้อหา)

บทสรุป

1. หัวข้อย่อย

(เนื้อหา)

6. เนื้อเรื่อง

ที่อยู่ภายใต้หัวเรื่องทุกลำดับให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ ไม่ต้องเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้าในหัวเรื่องเดียวกัน แต่ต้องเว้นบรรทัดระหว่างหัวข้อหลัก

7. ภาพและตาราง

7.1 รูปภาพ รูปเขียน แบบ แผนที่ หรือไดอะแกรม ให้ใช้คำว่า “ภาพ” ทั้งหมด หัวเรื่องของภาพใช้คำว่า “**ภาพที่**” (หมายเลขภาพ) โดยใช้เลขเดียวตามด้วยชื่อภาพ (ชื่อภาพไม่ต้องนำด้วยคำว่า “แสดง”) ด้วยตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติตำแหน่งได้ภาพและเขียนที่มาของภาพด้วย “**ที่มา :** ชื่อผู้เขียน (ปีที่พิมพ์ : หน้าที่)” ด้วยตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติได้ชื่อภาพ

ตัวอย่าง

รูปภาพ

ภาพที่ 1
ที่มา : Johnson และ Smith (1980 : 25)

*หากหรือผู้เขียนบทความถ่ายภาพด้วยตนเอง อ้างอิงดังนี้ ที่มา : กฤษณะ ทองแก้ว (ถ่ายเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2559)

*ควรกำกับหมายเลขภาพและชื่อภาพใต้ภาพทุกภาพ หากผู้เขียนบทความจัดวางรูปภาพในแนวเดียวกันซ้ายและขวา ควรใส่หมายเลขภาพและชื่อภาพใต้ภาพทั้งด้านซ้ายและขวา

7.2 ตาราง เนื้อหาในตารางเป็นตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ และหัวเรื่องของตารางให้ใช้คำว่า “**ตารางที่ 1**” โดยให้ใช้ตัวเลขเดี่ยว ตามด้วยชื่อตาราง (ชื่อตารางไม่ต้องนำด้วยคำว่า “แสดง”) โดยให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวตรง ปกติ และมีความยาวมากที่สุดได้ไม่เกิน 2 บรรทัด ชื่อตารางให้อยู่เหนือตาราง และใส่ที่มาของตาราง/หมายเหตุ (ถ้ามี) ใต้ตาราง “**ที่มา : ชื่อผู้เขียน (ปีที่พิมพ์ : หน้าที)**” เป็นตัวอักษรขนาด 14 ตัวเอียง ปกติ

ตัวอย่าง

ตารางที่ 1

หมายเหตุ : (ถ้ามี)
ที่มา : จินตนา และคณะ (2015 : 25)

8. บทความวิจัย ต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- ชื่อเรื่อง (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทคัดย่อ (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทนำ (Introduction)
- การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Review of Literature)
- วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือวิจัย และวิธีการศึกษา (Materials and Methods)
- ผลการศึกษาและอภิปรายผล (Results and Discussion)
- สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ (Conclusions)
- กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments) *ถ้ามี
- เอกสารอ้างอิง (References)

9. บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ ต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- ชื่อเรื่อง (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทคัดย่อ (ไทย-อังกฤษ) หรือ (อังกฤษ-ไทย)
- บทนำ (Introduction)
- เนื้อหา (Substance)
- บทสรุปหรือบทส่งท้าย (Conclusion)
- เอกสารอ้างอิง (References)

10. การอ้างอิง

10.1 การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนามปี (author-date in text citation) โดยใส่วงเล็บชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิงเพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และระบุเลขหน้าเอกสารอ้างอิงในกรณียกข้อความมาทั้งหมดด้วยอักษรขนาด 16 ตัวปกติ

- 10.1.1 หนังสือที่มีผู้แต่ง 1 คน 1. ชื่อ/นามสกุล/(ปี/ : /เลขหน้า) เนื้อหา.....
2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล, // ปี/ : /เลขหน้า)
เช่น ชฎาพร ขุนทองเพชร (2550 : 58).....
.....(ชฎาพร ขุนทองเพชร, 2550 : 58)
- 10.1.2 หนังสือที่มีผู้แต่ง 2 คน 1. ชื่อ/นามสกุล/และชื่อ/นามสกุล/(ปี/:/เลขหน้า)
เนื้อหา....
2. เนื้อหา....(ชื่อ/นามสกุล/และชื่อ/นามสกุล,
//ปี/ : /เลขหน้า)
เช่น ทิวา ศุภจรรยา และผ่องศรี วนาสิน (2524 : 3-5).....
.....(ทิวา ศุภจรรยา และผ่องศรี วนาสิน, 2524 : 3-5)
- 10.1.3 หนังสือที่มีผู้แต่ง 3-6 คน 1. ชื่อ/นามสกุล,/ชื่อ/นามสกุล/และชื่อ/นามสกุล/
(ปี/:/เลขหน้า) เนื้อหา....
2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล,/ชื่อ/นามสกุล/
และชื่อ/นามสกุล,/ปี/:/เลขหน้า)
เช่น คุณัญญ์ สมชนะกิจ, ศิริรินทร์ญา เปี้ยกลั่น และพัชราภรณ์ นิลอุบล (2560 : 10-12)
.....(คุณัญญ์ สมชนะกิจ, ศิริรินทร์ญา เปี้ยกลั่น
และพัชราภรณ์ นิลอุบล, 2560 : 10-12)

*การอ้างอิงเลขหน้าแบบนามปีไม่ต้องใส่ “หน้า” “น.” หรือ “p.” “pp.” หน้าเลขหน้าในวงเล็บ

**การอ้างอิงเลขหน้าแบบนามปี ตามจำนวนหน้า

- อ้างอิงเพียงหน้าเดียว เช่น (..... : 1)

- อ้างอิงตั้งแต่ 2 หน้าขึ้นไปต่อเนื่องกัน เช่น (..... : 1-2) หรือ (..... : 1-5)

- อ้างอิงโดยที่หน้าไม่ต่อเนื่องกันใช้เครื่องหมาย (.) คั่นเช่น (..... : 1,3-5)

10.1.4 หนังสือที่มีผู้แต่ง 6 คน ขึ้นไป

1. ชื่อ/นามสกุลและอื่น ๆ/(ปี/:/เลขหน้า)
เนื้อหา....

2. เนื้อหา.... (ชื่อ/นามสกุล/และคณะ,
// ปี /:/เลขหน้า)

เช่น จิตรารภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ และอื่น ๆ (2557)

.....(จิตรารภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ และคณะ, 2557.)

*แต่ในการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทจำเป็นจะต้องเขียนชื่อผู้แต่งทั้งหมด
ไม่ใช่ “อื่น” หรือ “และคณะ”

10.1.5 การอ้างอิงเอกสารหลายเล่มในย่อหน้าเดียวกัน

แบ่งแยกแต่ละเอกสารไว้ด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;)

เช่น (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
สยามบรมราชกุมารี, 2550 :

1 ; อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2548 : 85, 88 ; สุจิตรสุมภาพ, 2560 : 68)

10.1.6 อ้างอิงจากเอกสารวิทยุภูมิ

เช่น 村崎恭子 (2000 : 23, อ้างถึงในณัฐสิริราชทัตทิ, 2557 : 72) กล่าวว่....

(村崎恭子, 2000 : 23, อ้างถึงในณัฐสิริราชทัตทิ, 2557 : 72)

10.1.7 การอ้างอิงคำพูดคำต่อคำ

ถ้าจำนวนคำน้อยกว่า 40 คำ ให้ใส่เครื่องหมายอัญประกาศ “....” และสามารถ
รวมคำและประโยคไว้ในเนื้อหา

ในกรณีที่ข้อความมีจำนวนคำมากกว่า 40 คำขึ้นไปให้เริ่มต้นบรรทัดใหม่และ
ย่อหน้าเข้าไปครึ่งนิ้วจากกันซ้าย

(Left-Margin) และหากมีย่อหน้าใหม่ในข้อความที่อ้างอิงให้เริ่มต้นบรรทัดใหม่
บรรทัดแรกและย่อหน้าเข้าไป

ครั้งนีวจากกันซ้ายเช่นเดียวกันและอ้างอิงในเนื้อเรื่องโดยใส่ผู้แต่งปีและ
ระบุเลขหน้าหรือเลขย่อหน้าเมื่อจบ

ประโยคหากระบุชื่อผู้แต่งไว้ต้นประโยคให้ใส่ปีและระบุเลขหน้าหรือ
เลขย่อหน้าไว้ในวงเล็บต่อจากชื่อผู้แต่ง

10.2 การอ้างอิงในเชิงอรรถ (footnote) ด้านล่างของหน้ากระดาษให้ใช้ตัวอักษร
ThaiSarabun PSK ตัวปกติขนาด 12 และให้โน้ตอยู่ด้านล่างในหน้าเดียว โดย
ความยาวของเชิงอรรถ ทั้งหมดต้องไม่เกิน 4 บรรทัด

11. เอกสารอ้างอิง การอ้างอิงส่วนท้ายเล่มโดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมด
ที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อ
ผู้แต่งภายใต้หัวข้อ “บรรณานุกรม” สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทยหรือ “Reference”
สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American
Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

1. หนังสือ

1.1 ชื่อผู้แต่ง./.(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง/(ครั้งที่พิมพ์).//เมืองที่พิมพ์./:สำนักพิมพ์.

*ตัดคำว่า สำนักพิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัดบริษัทหรือคำว่า Publishers, Co., และ Inc.
แต่คงคำว่า โรงพิมพ์ Press หน้าหรือหลังชื่อสำนักพิมพ์

**ชื่อผู้แต่ง หากเป็นนามแฝงสามารถใส่ชื่อนามแฝงตามที่ปรากฏต่อด้วยปีที่พิมพ์
ได้เลย เช่น ทมยันตี. (2547).

ตัวอย่าง

โกวิท วงศ์วัฒน. (2550). **การเมืองการปกครองรัสเซีย**. กรุงเทพฯ : ดวงกลม.

ผ่องพรรณ ตริยมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์. (2550). **การออกแบบการวิจัย**.
(พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พิชัย น้อยวัฒน. (2556). **เมืองแม่กลองจังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพฯ :
ด้านสุทธาการพิมพ์.

Wong, W. (2005). **Input enhancement from theory and research to the classroom.** New York : McGraw – Hill.

1.2 หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่งต้นฉบับ. //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อเรื่องที่แปล/[ชื่อต้นฉบับ(ถ้ามี)](ชื่อผู้แปล, ผู้แปล และเรียบเรียง) //เมืองที่พิมพ์/: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สหพันธ์แรงงานนานาชาติในกิจการเคมีภัณฑ์พลังงานเหมืองแร่และแรงงานทั่วไป (ICEM). (2554). **คู่มือฉบับพกพาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิคนงานในระบบจ้างเหมา** (เกรียงศักดิ์ ธีระ โกวิท ขจร และวรุดลย์ ตูลารักษ์, ผู้แปล และเรียบเรียง). กรุงเทพฯ : เลิศโกโปร.

2. บทความ / เรื่อง / ตอนในหนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้เขียนบทความ. //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อบทความ, ใน/ชื่อผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ (ถ้ามี), ชื่อหนังสือ, เลขหน้าของบทความ. // // // // // เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

อรทัย วาริสะอาด. (2537). **ความขัดแย้งระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง**, ในสุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ และพาวพันธุ์ เมฆา (บรรณาธิการ), **บนถนนสายวิชาชีพ**, 127 – 130. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Arhuckle, J.L. (1996). “Full information estimation in the presence of incomplete data,” In G.a. Morcoulides and R.E. Schumaker (Eds), **Advanced structural equation modeling : Issues and techniques**, 243 -277. Mahwah, NJ : Lawrence Erlbaum Associates.

3. บทความในวารสาร

3.1 วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ / (ปีที่พิมพ์)./ / ชื่อบทความ, / **ชื่อวารสาร.** / ปีที่ (ฉบับที่),/ เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วิริสรา พึ่งทองหล่อ. (2553). สมุนไพรไทยโอกาสอาหารเพื่อสุขภาพ, **วารสารส่งเสริมการลงทุน.** 21(2), 43 – 47.

กฤษณา อยู่ฟุ้ง, เทิดศักดิ์ ไม้เท้าทอง และสุมรรษตรา แสนวา (2557). ความต้องการของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี, **วารสารบรรณศาสตร์.** 7(1), 24-38.

Mollet, J. A. (2007). Educational investment in conflict areas of Indonesia : The case of West Papua Province, **International Education Journal.** 2007, 8(2), 155-166.

Taylor, A. (2006). Factors associated with glossing : comments on ko, **Reading in a Foreign Language.** 18(1), 72 – 73.

*วารสารฉบับพิเศษใส่ [ฉบับพิเศษ] หลังชื่อวารสาร

3.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้เขียนบทความ./ / (ปีที่พิมพ์)./ / ชื่อบทความ, / **ชื่อวารสาร.** / ปีที่ (ฉบับที่),/ เลขหน้า./สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxxx>

ตัวอย่าง

ณัฐริรา ทับทิม. (2017). การศึกษาการใช้รูป て・てから・たあとで ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยในมหาวิทยาลัย 8 แห่ง, **วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา.** 7(1), 1-20. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2560, จาก <http://jsat.or.th/jsn-journal/jsn-vol-7-no-1-2017/>

4. บทความจากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์,/วันที่,/เดือน).//ชื่อบทความ,**ชื่อหนังสือพิมพ์**.// เลขหน้า.

ตัวอย่าง

กัมปนาท ชันตระกุล. (2555, 7 ธันวาคม). เสียงสะท้อน SME : วิสาหกิจชุมชนโคกขาม
 จังหวะก้าวที่รอการช่วยเหลือ, **คมชัดลึก**. 10.

พฤทธิ ศิริพรรณพิทักษ์. (2550, 2 กรกฎาคม). ครูต้องไฝ่รู้- พัฒนาตัวเอง, **ข่าวสด**.
 11. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2554, จาก [http : / /www.moe.go.th/
 new_center/news--htm](http://www.moe.go.th/new_center/news--htm).

*หากไม่มีผู้แต่งให้นำด้วยชื่อบทความแทนชื่อผู้เขียนบทความ

ตัวอย่าง

Abdullah-Mahathir row FrustratedM'sian PM strikes back. (2006, October28).
The Nation. 4A.

5. บทความจากนิตยสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปี, เดือน). //ชื่อเรื่อง,**ชื่อนิตยสาร**.//ปีที่ (ฉบับที่), / เลขหน้า-เลขหน้า.

ตัวอย่าง

จรูญ หยูทอง. (2549, มกราคม). รากเหง้าของปัญหาสังคมและวัฒนธรรมชุมชนภาค
 ใต้, **ศิลปวัฒนธรรม**. 27(3). 160-169.

6. บทความวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง นามสกุล.// (ปีที่พิมพ์).// **ชื่อวิทยานิพนธ์** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
 หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต).//เมืองที่พิมพ์:/ชื่อสถานการศึกษา.

*หากเป็นการค้นคว้าอิสระ หลังชื่อเรื่องใส่ (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต)

ตัวอย่าง

ชฎาพรขุน ทองเพชร. (2550). การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาถ้ำภูผาเพชร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

สถศดิ์พงศ์ ขุนทรง. (2553). พัฒนาการทางวัฒนธรรมของเมืองนครปฐมโบราณ
ในช่วงก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

7. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.// ชื่อเรื่อง (รายงานผลการวิจัย).//เมืองที่พิมพ์./สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

นฤมล ขุนวิชัย และคณะ. (2558). การเคลื่อนย้ายและการปรับตัวของครัวเรือน
เพื่อแสวงหาที่ทำกินในเขตป่าอำเภอมะนังจังหวัดสตูล (รายงานผลการ
วิจัย). นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

นิตาการ ทองนอก. (2552). การเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นและนัยต่อการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย : กรณีศึกษาการ
เรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคใต้
(รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

8. เอกสารสืบเนื่องในที่ประชุมวิชาการ

8.1 จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

ชื่อผู้แต่ง.//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง./ใน/ชื่อการประชุม./เลขหน้า.//วันที่/เดือน/ปี/
สถานที่ประชุม.//เมืองที่พิมพ์./สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

เตวิช เสวตไอยาราม. (2558). ความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการเรียนภาษาญี่ปุ่น
ในประเทศไทย. ในการประชุมวิชาการระดับชาติเนื่องในโอกาสครบรอบ
ปีที่ 49 แห่งการสถาปนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 537-555.
วันที่ 1 เมษายน 2558 ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

9. บุคลานุกรม

การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

ใส่วงเล็บ () เช่น...เนื้อหา...(สายทิพย์ เครือแก้ว (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิระเดช ทองคำ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 5 ตำบลโคกทราย อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง. เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2558.)

การอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์/(ผู้ให้สัมภาษณ์)//ชื่อผู้สัมภาษณ์/(ผู้สัมภาษณ์). สถานที่สัมภาษณ์./
เมื่อวันเดือนปีที่สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

จำเนียร หนูชุม (ผู้ให้สัมภาษณ์). มานะ ชุนวิช่วย (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านเลขที่ 134 หมู่ 9 ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล. เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2558.

จวี สังขภิญญา (ผู้ให้สัมภาษณ์). ก้องกิดากร บุญช่วย และรัชนิย์ ศรีศักดิ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2560.

10. บทความจากเว็บไซต์

10.1 บทความจากเว็บไซต์กรณีปรากฏชื่อผู้แต่ง

ชื่อผู้แต่ง //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อเรื่อง //สืบค้นเมื่อวันเดือนปีที่สืบค้น / จากชื่อเว็บไซต์.

*หากไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ใส่ (ม.ป.ป.)

ตัวอย่าง

กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (ม.ป.ป.). **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด**. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2558, จาก <http://web3.dnp.go.th/wildlifeweb/anim>

วานิช สุนทรนนท์. (2551). **ห้องสมุดเคลื่อนที่เทศบาลนครสงขลา**. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2560, จาก <https://www.oknation.Nationtv.tv/blog/print.php?id=331222>.

Ministry of Foreign Affairs. (2017). **MOFA’s Overseas Travel Safety Information (Online)**. Retrieved February7, 2017, from http://www.anzen.mofa.go.jp/info/pcinfectionsposhazardinfo_007.html#ad-image-0

Brooklyn public library. (2017). **Services for Older Adults**. Retrived March 1, 2017, from <https://www.bklynlibrary.org/outreach/older-adults> 2017.

10.2 บทความจากเว็บไซต์กรณีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ชื่อบทความ //(ปีที่พิมพ์) //สืบค้นเมื่อวันเดือนปีที่สืบค้น /จากชื่อเว็บไซต์.

ตัวอย่าง

เทคนิคการสืบค้นข้อมูล. (2550). สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2550, จาก<http://www.gtoknow.org/blogs.com>.

Economic indicators and releases. (2013). Retrieved February 19, 2013, from <http://www.nber.org/releases/>.

11. เอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอน

ชื่อผู้แต่ง //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อเรื่อง //เมืองที่พิมพ์ /:ชื่อสถานการศึกษา.

*ใส่รหัสรายวิชาหลังชื่อเรื่อง

ตัวอย่าง

อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา. (2558). **เอกสารคำสอนนวจีวภาคและวากยสัมพันธ์ ภาษาศาสตร์ในแนวหน้าที่นิยมแบบลักษณะภาษา 209522**. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

12. การเรียงลำดับตัวอักษร สระภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

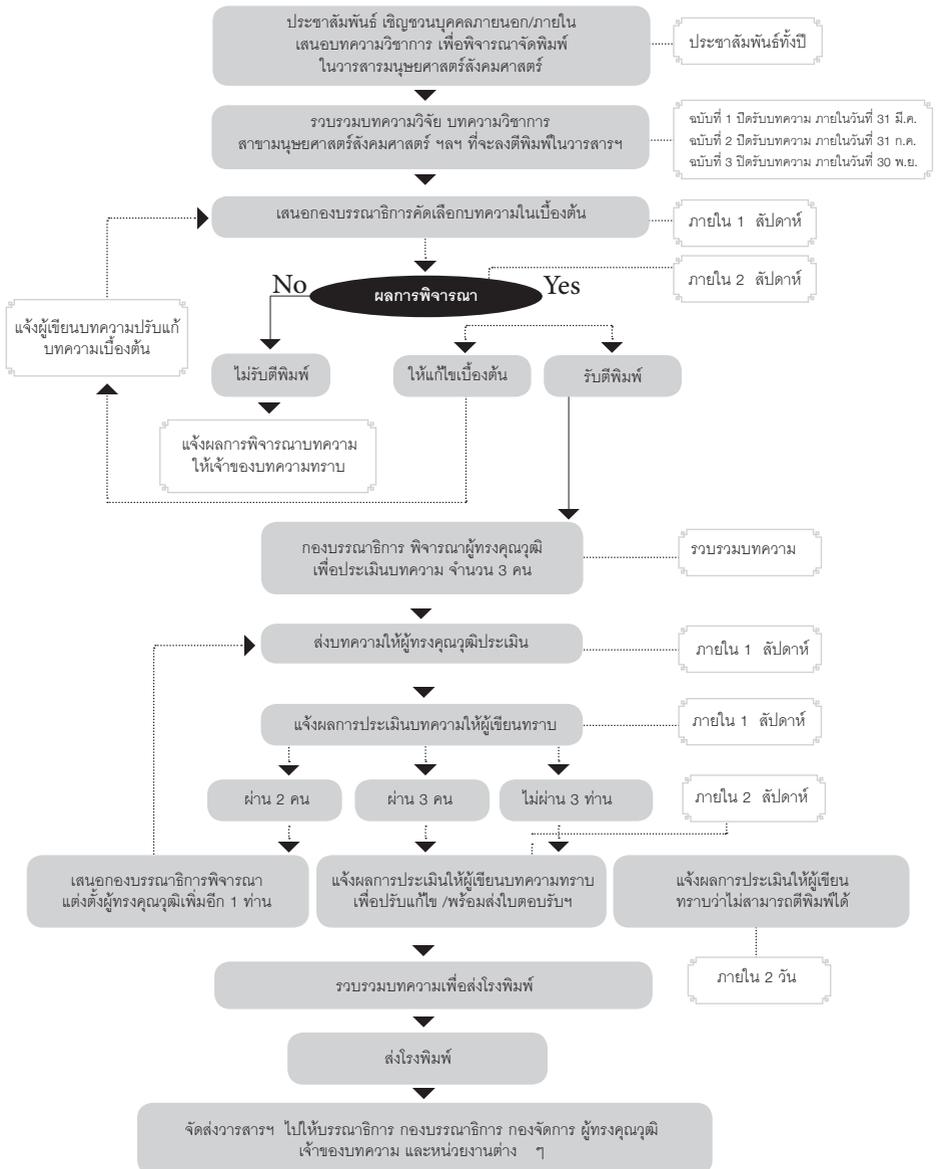
ก ข ฃ ค ฅ ฆ ง จ ฉ ช ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ฤ ฦ ล ฎ ฎ ฎ ษ ส ห พ อ ฮ

อะ อั อ่า อี อี อี อี อู อู เอ แอ โอ โอ โอ (ลำดับวรรณยุกต์ : ไม้ไต่คู้, ไม้เอก, ไม้โท, ไม้ตรี, ไม้จัตวา, ท้นขมาต)

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

ขั้นตอนระบบงาน (System Procedure)

งานวารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัย

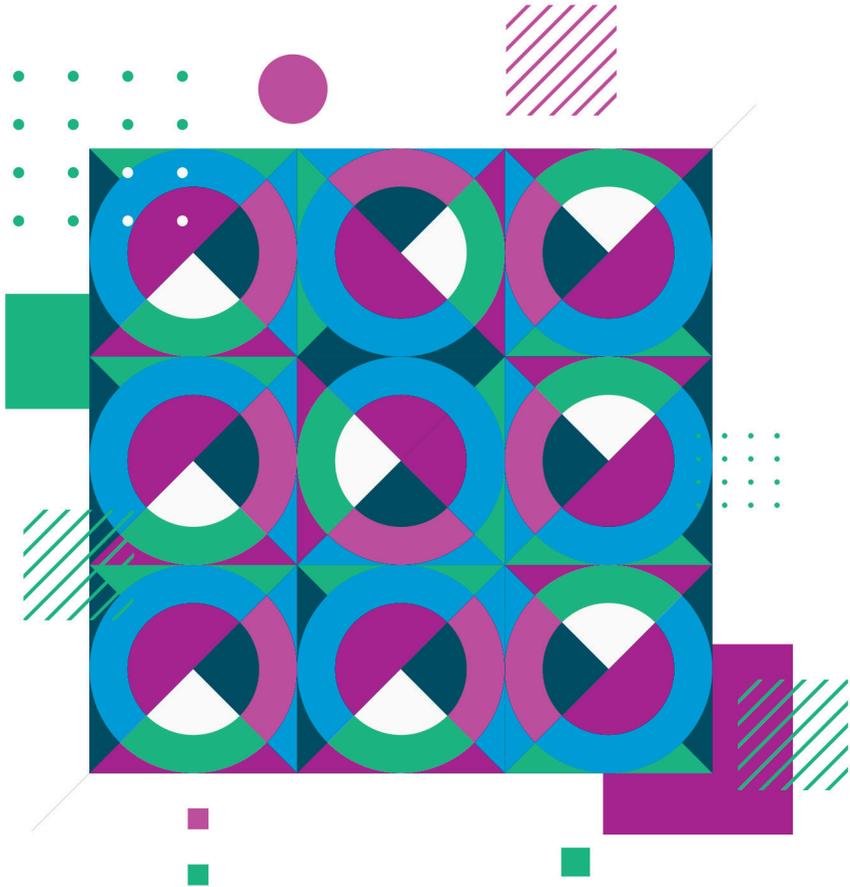

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Reader)

ต้นฉบับบทความวิจัย บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารอินทนิลทักษิณสาร ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2566) ได้รับการตรวจแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิดังรายนามต่อไปนี้

ผศ. ดร. ธีรพร ทองชะไฉด	: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ. ดร. ฤชชุดา เทพยากุล	: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
อ. ดร.เขาวัดลักษณ์ ตระกูลเมธี	: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผศ.ดร.อนุวัต สงสม	: คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ.ดร.อุมานัน จันทวงศ์	: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ผศ. ดร.กาญจนา สุกันธสิริกุล	: จาก ม.เทคโนโลยีสุรนารี
ผศ. ดร. คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา	: คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ผศ. ดร. ธนภัทร เต็มรัตนกุล	: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ. ดร. สุพัฒน์ธนา สุขรัตน์	: คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

อ. ดร. เขียวลักษณ์ ตระกูลเมษี	คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
อ. ดร. นวิทย์ เอ็มเอก	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ. ดร. ปราวรณา หลีกภัย	คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
อ. ดร. อัดนันท์ เตโชพิศาลวงศ์	สำนักวิชาสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
อ. ดร. องค์ บรรจุน	คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
รศ. ดร. ศิริพร ภักดีผาสุข	คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อ. ดร. ปรียารัตน์ เชาวลิขิตประพันธ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผศ. ดร. มลฤดี สิทธิชัย	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
อ. ดร. สรัญญา เนตรธานนท์	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี
ผศ. ดร. กิตติพงษ์ ประพันธ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ. นครินทร์ น้ำใจดี	คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

วารสาร อินทนิลทักษิณสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
140 หมู่ที่ 4 ตำบลนา루ปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
โทรศัพท์ 074-317607 โทรสาร 074-443970, 074-443972
อีเมล : sumalee@tsu.ac.th

